

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi viestintämarkkinalain, radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain, sähköisen viestinnän tietosuojalain ja eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavan viestintämarkkinalakia, radiotaajuuksista ja telelaitteista annettua lakia, sähköisen viestinnän tietosuojalakia sekä eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annettua lakia.

Esityksellä on tarkoitus panna kansallisesti täytäntöön ne sähköisen viestinnän direktiiveihin kohdistuvat muutokset, jotka on hyväksytty joulukuussa 2009.

Viestintävirasto saisi esityksen mukaan eräitä uusia toimivaltuuksia, joiden perusteella se voisi jatkossa asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle uudenlaisia käyttöoikeuden luovutusvelvoitteita. Uudet luovutusvelvoitteet koskisivat viestintäpalvelun tarjontaan läheisesti liittyviä tukipalveluita.

Lisäksi Viestintävirasto voisi velvoittaa teleyrityksen eriyttämään jonkin toiminnallisen kokonaisuuden sen muusta liiketoiminnasta eräissä poikkeuksellisissa tilanteissa, jos laissa määritellyt edellytykset täyttyvät ja jos komissio hyväksyy tämän velvoitteen asettamisen tietyille huomattavan markkinavoiman yritykselle.

Viestintävirasto voisi myös vastaisuudessa asettaa teleyritykselle sellaisia velvoitteita sekä luovutusvelvollisuuden käyttöä koskevia ehtoja, jotka ovat välttämättömiä, jotta käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus voidaan teknisesti toteuttaa. Kyseessä voisi esimerkiksi olla jokin käyttöoikeuden käytännön toteuttamisen kannalta välttämätön toimenpide.

Euroopan komissiolla tulisi esityksen mukaan olemaan jossain määrin merkittävämpi rooli siinä prosessissa, jossa Viestintävirasto asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvoitteita. Viestintäviraston on esityksen mukaan kuultava komission ohella myös eurooppalaisten sääntelyviranomaisten yhteistyöelintä velvoitteita asettaessaan.

Esityksellä puututtaisiin määräaikaisten viestintäpalvelusopimusten ketjuttamiseen. Kuluttajan irtisanomisoikeutta voitaisiin rajoittaa määräaikaisesti enintään kahden vuoden ajan. Kuluttajalle pitäisi tarjota kahden vuoden sopimuksen ohella aina myös 12 kuukauden viestintäpalvelusopimusta. Teleyritys ei saisi jatkaa määräaikaista sopimusta uudella määräaikaisella sopimuksella ilman kuluttajan kanssa tehtyä uutta nimenomaista sopimusta.

Viestintäpalveluita koskeva yleispalveluvelvollisuus kattaisi esityksen mukaan tulevaisuudessa selvemmin myös vammaisten käyttäjien oikeudet. Vammaisten käyttäjien erityistarpeista huolehtiminen olisi jatkossa yleispalveluvelvollisen teleyrityksen vastuulla. Vammaisille käyttäjille olisi esityksen tultua voimaan tarjottava samat perusviestintäpalvelut kuin muillekin käyttäjille näiden oikeuksia vastaavalla tavalla.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2011.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö	22
2.3 Nykytilan arviointi	48
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	85
3.1 Esityksen tavoitteet	85
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	86
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	87
4.1 Taloudelliset vaikutukset ja yritysvaikutukset	87
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	89
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	90
5 ASIAN VALMISTELU	90
5.1 Valmisteluvaiheet ja aineisto	90
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	90
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	92
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	92
1.1 Laki viestintämarkkinalain muuttamisesta.....	92
1.2 Laki radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain muuttamisesta.....	116
1.3 Laki sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta.....	122
1.4 Eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annettu laki.....	126
2 VOIMAANTULO.....	127
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	127
3.1 Suhde perustuslakiin	127
3.2 Sääntämisyjärjestyksen arviointi.....	133
LAKIEHDOTUKSET	134
1. Laki viestintämarkkinalain muuttamisesta	134
2. Laki radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain muuttamisesta.....	145
3. Laki sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta	148
4. Laki eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 6 a §:n muuttamisesta	150
LIITE	151
RINNAKKAISTEKSTIT	151
1. Laki viestintämarkkinalain muuttamisesta	151
2. Laki radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain muuttamisesta.....	175
3. Laki sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta	182
4. Laki eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 6 a §:n muuttamisesta.....	187

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Viestintämarkkinoita sääntele viisi sähköisen viestinnän direktiiviä, jotka on kaikki hyväksytty 14 päivänä helmikuuta 2002 ja julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 24 päivänä huhtikuuta 2002.

Nämä direktiivit ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sähköisten viestintäverkkojen ja –palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä (2002/21/EY, jäljempänä *puitedirektiivi*), Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sähköisten viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeuksista ja yhteenliittämisestä (2002/19/EY, jäljempänä *käyttöoikeusdirektiivi*), Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sähköisiä viestintäverkkoja ja –palveluja koskevista valtuutuksista (2002/20/EY, jäljempänä *valtuutusdirektiivi*), Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja –palvelujen alalla (2002/22/EY, jäljempänä *yleispalveludirektiivi*) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla (2002/58/EY, jäljempänä *sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi*).

Edellä mainittuja sähköisen viestinnän direktiivejä on sittemmin ajanmukaistettu ja muutettu kahdella eri direktiivillä. Toinen näistä on 25 päivänä marraskuuta 2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/140/EY sähköisten viestintäverkkojen ja –palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä annetun direktiivin 2002/21/EY, sähköisten viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeuksista ja yhteenliittämisestä annetun direktiivin 2002/19/EY sekä sähköisiä viestintäverkkoja ja –palveluja koskevista valtuutuksista annetun direktiivin 2002/20/EY muuttamisesta. Toinen muutosdirektiivi on niin ikään 25 päivänä marraskuuta 2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/136/EY yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja

–palvelujen alalla annetun direktiivin 2002/22/EY, henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla annetun direktiivin 2002/58/EY ja kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä annetun asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta.

Molemmat direktiivit on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 18 päivänä joulukuuta 2009 ja ne tulee saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä 25 päivää toukokuuta 2011 mennessä.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on saattaa nämä kaksi direktiiviä osaksi suomalaista viestintämarkkinalainsäädäntöä.

2 Nykytila**2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö***Tilanne viestintämarkkinoilla*

Suomalainen viestintämarkkina on euroopalaisittain pieni, mutta kehittynyt. Uusia toimijoita tulee markkinoille harvoin. Kilpailua teleyritysten kesken on nähtävissä lähinnä matkapuhelinpalveluissa sekä kiinteän verkon palveluissa suurimmissa kaupungeissa. Useat teleyritykset pyrkivät hakemaan kasvua ulkomailta.

Keskeisiä alan yrityksiä ovat TeliaSonera Finland Oyj, Elisa Oyj, DNA Oy, paikallisista puhelinyhtiöistä koostuva Finnet-ryhmä sekä Digita Oy. Yhteensä teletoimintailmoituksen Viestintävirastolle on tehnyt 191 yritystä.

Viime vuosien tyypillisiä piirteitä Suomen televiestintämarkkinoilla ovat olleet laajakaistaliittymien, erityisesti langattomien, määrän voimakas kasvu, investoinnit valokuituverkkoihin ja sitä kautta nopeutuvat laajakaistaliittymät sekä kiinteiden puhelinliittymien määrän tasainen lasku.

Matkaviestinmarkkinoilla ei ole viime aikoina tapahtunut merkittäviä muutoksia. Markkinoita hallitsee kolme verkkooperaattoria: TeliaSonera Finland Oyj, Elisa

Oyj ja DNA Oy. Valtaosa kunkin yrityksen verkkoon kytketyistä asiakkaista on verkko-yrityksen kanssa samaan konserniin kuuluvan palveluyrityksen liittymäasiakkaita.

Suomen matkaviestinmarkkinat ovat hyvin keskittyneet. Vuoden 2009 lopussa Elisan markkinaosuus oli noin 38 prosenttia, TeliaSoneran 36 prosenttia, DNA:n 24 prosenttia ja muiden palveluntarjoajien kaksi prosenttia.

Vuoden 2009 lopussa Suomessa oli noin 7,7 miljoonaa matkaviestinliittymää. Kolmannen sukupolven matkaviestinverkon päätelaitteiden määrä on kasvanut rajusti ja on jo 2,5 miljoonaa kappaletta. Määräaikaiset liittymäsopimukset ovat markkinoilla yhä yleisempiä.

Laajakaistamarkkinat ovat myös varsin keskittyneet. Vuoden 2009 lopussa TeliaSoneran markkinaosuus oli laajakaistaliittymissä noin 32 prosenttia, Elisan 31 prosenttia, DNA:n 18 prosenttia, Finnet-ryhmän 11 prosenttia ja muiden palveluntarjoajien noin kahdeksan prosenttia.

Laajakaistaliittymien kokonaismäärä vuoden 2009 lopussa oli lähes 2,5 miljoonaa. Liittymämäärä kasvoi vuoden aikana noin 380 000 liittymällä eli noin 18 prosentilla. Kasvu selittyy pääasiassa matkaviestinverkoissa toteutettujen mobiililaajakaistaliittymien määrän voimakkaalla kasvulla. Mobiililaajakaistaliittymiä oli jo yli 900 000 kappaletta.

Suomen niin sanotun perinteisen teletoininnan neljä suurinta toimijaa ovat TeliaSonera Finland Oyj, Elisa Oyj, DNA Oy sekä Finnet-ryhmä, joka koostuu 27 alueellisesta itsenäisestä puhelinyhtiöstä. Kyseiset teleyritykset toimivat sekä verkko- että palveluoperaattoreina.

TeliaSonera Finland Oyj, Elisa Oyj ja DNA Oy tarjoavat valtakunnallisesti Suomessa sekä kiinteän että matkaviestinverkon palveluja useiden eri tuotemerkkien alla. Finnet-ryhmän yritykset tarjoavat pääasiassa kiinteän verkon palveluja omilla toimialueillaan.

TeliaSonera-konserni tarjoaa televiestintäpalveluja Pohjoismaissa, Baltian maissa sekä Euraasian kehittyvillä markkinoilla, yhteensä 20 eri maassa. Suomen liiketoiminnoista vastaa TeliaSonera Finland Oyj. Koko Telia-

Sonera konsernin liikevaihto vuonna 2009 oli noin 109 miljardia ruotsin kruunua. Suomessa TeliaSonera työllistää noin 4800 henkilöä.

Elisa Oyj toimii Pohjoismaiden lisäksi Baltian maissa ja Venäjällä. Elisan Liikevaihto vuonna 2009 oli 1,43 miljardia euroa. Henkilöstön määrä on noin 3 300. Elisan tytäryhtiöitä ovat Elisa Eesti AS, Saunalahti Group Oyj ja Tampereen Tietoverkko Oy.

DNA Oy aloitti heinäkuussa 2007 valtakunnallisena tietoliikennekonsernina. Se muodostettiin Finnet Oy:n valtakunnallisista liiketoiminnoista ja Päijät-Hämeen Puhelimen, Oulun Puhelimen, Lännen Puhelimen, KPY Palveluiden ja Satakunnan Puhelimen teleoperaattoriliiketoiminnoista. Lohjan Puhelimen liiketoiminta siirtyi konserniin osakekaupalla toukokuussa 2007. DNA:n liikevaihto vuonna 2009 oli 652 miljoonaa euroa ja henkilöstön määrä vuoden 2009 lopussa noin 800.

Finnet-ryhmän muodostavat 27 itsenäistä, alueellista puhelinyhtiötä tytär- ja osakkuusyhtiöineen sekä Finnet-liitto ry. Finnet-ryhmän yhteenlaskettu liikevaihto vuonna 2008 oli 380 miljoonaa euroa ja se työllistää yli 2400 henkilöä.

Digita Oy omistaa Suomeen rakennetun maanpäällisen digitaalisen televisio- ja radioverkon ja vastaa televisio- ja radiolähetyksen maanpäällisestä jakelusta. Digita toimii myös verkko-operaattorina ja tarjoaa langattomia 450 MHz taajuusalueella toimivia laajakaistayhteyksiä. Digita Oy on osa kansainvälistä TDF-konsernia. Digita Oy:n liikevaihto vuonna 2009 oli noin 87 miljoonaa euroa ja se työllistää Suomessa noin 360 henkilöä.

Numerotiedustelupalveluja Suomessa tarjoaa lähes 50 eri yritystä. Suurimpia palveluja ovat Eniro, Fonecta ja Sonera. Numeron 118 alla palvelua tarjoaa kymmeniä paikallisia teleoperaattoreita.

Teleyrityksiksi luetaan Suomessa myös perinteiset televisiotoiminnan harjoittajat. Suomessa siirryttiin yksinomaan digitaalisiin televisiolähetyksiin, kun analogiset lähetykset päättyivät kaapeliverkossa helmikuussa 2008. Antenniverkossa siirtymä toteutettiin jo aiemmin vuoden 2007 syksyllä.

Televisiokanavat on sijoitettu neljään valtakunnalliseen ja yhteen alueelliseen kana-

vanippuun. Lisäksi käytössä on mobiilitelevisiotoimintaan (DVB-H) tarkoitettu kanavanippu. Antenniverkon televisiotoimintaan on myönnetty ohjelmistolupia yhteensä 16 yritykselle. Suurimpia toimiluvanhaltijoita ovat Yleisradio Oy, MTV Oy ja Sanoma Television Oy.

Suomen maanpäällistä televisio- ja radioverkkoa hallinnoi Digita Oy, jolla on myös pääosa verkkotoimiluvista. Valtioneuvosto myönsi kesällä 2009 kaksi television antenniverkon teräväpiirtokoelähetysten verkkotoimilupaa DNA Oy:lle. Kaapeliverkon verkkoyritysten toimilupia on myönnetty yhteensä 28 yritykselle.

Vuoden 2009 lopussa noin 92 prosenttia kaikista talouksista vastaanotti televisiolähettyksiä. Maanpäällisen antenniverkon kautta lähettyksiä vastaanotti noin 51 prosenttia ja kaapelitelevisioverkon kautta noin 49 prosenttia televisiotalouksista. Satelliittivastaanotto oli käytössä noin viidellä prosentilla ja laajakaistayhteyden kautta käytettävä IPTV alle prosentilla televisiotalouksista.

Kaapelitelevisiotoimintaa Suomessa harjoittavat useat paikalliset teleyritykset. Suurin on Sanoma Oy -konserniin kuuluva Welho, jolla on noin kolmannes Suomen kaapelitelevisio-ohjelmia Suomessa tarjoavat Canal Digital Finland Oy ja Viasat Finland Oy.

Suomessa radiotoimintaan on myönnetty kymmenen valtakunnallista tai niihin rinnastettavaa ohjelmatoimilupaa seitsemälle eri toimijalle sekä 47 paikallista ohjelmatoimilupaa 33 eri toimijalle. Valtakunnallisten toimilupien haltijat ovat Yleisradio Oy, Suomen Uutisradio Oy, Swelcom Oy, Kristillinen Media Oy, Metroradio Oy, NRJ Finland Oy, Pro Radio Oy ja Radio Satellite Finland Oy.

Tilastokeskuksen mukaan Suomen teleyritysten kokonaisliikevaihto vuonna 2008 oli noin 4,3 miljardia euroa. Tästä matkaviestinnän osuus oli noin kaksi miljardia euroa, (48 prosenttia), kiinteän verkon liiketoiminnan 1,6 miljardia euroa (38 prosenttia) sekä muun toiminnan, kuten laitemyynnin ja kaapelitelevisiotoiminnan noin miljardi euroa (15 prosenttia).

Teleyritysten kokonaisliikevaihto on pysynyt hyvin vakaana koko 2000-luvun. Teleyri-

tysten liikevaihdon osuus bruttokansantuotteesta oli noin 2,3 prosenttia. Osuus on laskenut jonkin verran viime vuosien aikana.

Viime vuosien merkittävimmät muutokset ovat olleet matkaviestin- ja laajakaistaliittymien määrän voimakas kasvu sekä kiinteiden puhelinliittymien määrän väheneminen.

Liikevaihdolla mitattuna suurimmat teleyritykset vuonna 2009 olivat TeliaSonera Finland Oyj (Suomen teletoinnin liikevaihto, pois lukien laitemyynti, noin 1 800 miljoonaa euroa), Elisa Oyj (yhteensä 1 430 miljoonaa euroa) sekä DNA Oy (yhteensä 652 miljoonaa euroa).

Viime vuosina joukkoviestintä on jälleen lähtenyt vahvaan kasvuun. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2008 joukkoviestinnän kokonaisliikevaihto oli noin 4,4 miljardia euroa, mikä on 3,5 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Kasvu selittyy pääosin internet-markkinoiden ja televisiotoiminnan kasvulla. Televisiolähetysten digitalisoituminen vauhditti erityisesti maksutelevisiomarkkinoita.

Bruttokansantuotteeseen suhteutettuna joukkoviestinnän osuus vuonna 2008 oli Tilastokeskuksen mukaan noin 2,4 prosenttia. Osuus on laskenut jonkin verran 2000-luvun aikana.

Sähköisen joukkoviestinnän eli television, radion ja internet-palveluiden suhteellinen osuus on kasvanut viime vuosina selvästi. Liikevaihto on kasvanut 46 prosenttia neljässä vuodessa. Vuonna 2008 sähköisen viestinnän kokonaisliikevaihto oli 1,16 miljardia euroa eli 26,2 prosenttia koko joukkoviestinnän liikevaihdosta.

Erilaiset painotuotteet muodostavat edelleen suurimman osan mediamainonnan liikevaihdosta, 65,5 prosenttia. Painotuotteista sanomalehdillä on merkittävin osuus, 40,3 prosenttia. Sähköinen media on kuitenkin kovassa kasvussa 31,6 prosentin osuudella, pääosin verkkomedian vauhdikkaan kasvun ansiosta. Television osuus mediamainonnasta on 17,9 prosenttia ja verkkomedian 10,1 prosenttia.

Joukkoviestintämarkkinat ovat Suomessa hyvin keskittyneet. Liikevaihdoltaan suurimpia Suomessa toimivia sähköisen median yrityksiä ovat Yleisradio Oy (2008 vuonna 380 miljoonaa euroa), Sanoma Oyj (2009 vuonna

380 miljoonaa euroa) ja Bonnier Ab (2009 vuonna 31 miljardia ruotsin kruunua), joista Sanoma Oyj ja Bonnier Ab toimivat vahvasti myös graafisen viestinnän alalla. Muita suuria graafisen viestinnän alan yrityksiä ovat TS-Yhtymä (2008 vuonna 306 miljoonaa euroa) ja Alma Media Oyj (2008 vuonna 341 miljoonaa euroa).

Sähköisen viestinnän tietosuojalakia sovelletaan yleisissä viestintäverkoissa tarjottaviin verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin, lisäarvopalveluihin ja palveluihin, joissa käsitellään palvelun käyttöä kuvaavia tietoja. Lisäksi lakia sovelletaan yleiseen viestintäverkkoon liitettyihin sisäisiin ja muihin rajoitetuille käyttäjäpiireille tarkoitettuihin viestintäverkkoihin. Eri toimijoista lain soveltamisalan piiriin kuuluvat siten teleyritykset, lisäarvopalvelun tarjoajat ja yhteisöttilaajat. Lisäksi lakia sovelletaan suoramarkkinointia yleisissä viestintäverkoissa sekä tilaajaluettopalveluita ja numerotiedotuspalveluita tarjoaviin toimijoihin.

Lisäarvopalvelun tarjoajia ovat toimijat, joiden palvelu perustuu tunnistamistietojen tai paikkatietojen käsittelyyn muuta tarkoitusta kuin verkkopalvelun tai viestintäpalvelun toteuttamista varten. Lisäarvopalveluita tarjoaville yrityksille ei ole kuitenkaan säädetty teletoimintailmoitusvelvollisuutta vastaavaa ilmoitusvelvollisuutta toiminnan aloittamisesta, eikä tällaisten toimijoiden määräämistä tai toiminnan laajuudesta ole siten käytettävissä yksityiskohtaisia tietoja.

Yhteisöttilaajia ovat puolestaan sellaiset viestintäpalvelun tai lisäarvopalvelun tilaajana olevat yritykset tai yhteisöt, jotka käsittelevät viestintäverkossaan käyttäjien luottamuksellisia viestejä, tunnistamistietoja tai paikkatietoja. Merkittävä osa Suomessa toimivista yrityksistä täyttää yhteisöttilaajan määritelmän. Myöskään yhteisöttilaajille ei kuitenkaan ole säädetty teletoimintailmoitusvelvollisuutta vastaavaa ilmoitusvelvollisuutta Viestintävirastolle. Siten yhteisöttilaajien määrästä voidaan esittää ainoastaan erittäin karkeita arvioita kapparekisteriin merkittyjen yritysten määrään perustuen.

Toimilupia koskeva lainsäädäntö ja käytäntö

Viestintämarkkinalain (393/2003) 2 luvussa on säännökset teletoiminnan harjoittamisesta. Lain 4 §:n mukaan radiotaajuuksia edellyttävän verkkopalvelun tarjoaminen digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa tai matkaviestinverkossa, jossa harjoitetaan yleistä teletoimintaa, edellyttää toimilupaa.

Toimilupaa voidaan viestintämarkkinalain 11 §:n mukaisesti muuttaa toimiluvan voimassaoloaikana toimiluvanhaltijan suostumuksella ja muutoinkin, jos se on teknisestä kehityksestä tai luvanvaraisen toiminnan toimintaedellytyksissä tapahtuvasta olennaisesta muutoksesta johtuvasta erityisestä syystä välttämätöntä.

Käytännössä teleyritykset ovat suhteellisen harvoin esittäneet toimilupaehtojensa muuttamista. Yleensä kyse on ollut tilanteista, joissa toimiluvan saanut yritys ei ole voinut toimiluvassa määrättyssä ajassa rakentaa sille toimiluvassa määrättyä peittoaluetta.

Teleyrityksen suostumuksella toimilupaehtoja on viimeksi muutettu keväällä 2009, kun valtioneuvosto muutti TeliaSonera Finland Oyj:lle myönnettyjä matkaviestintätoimilupia sekä Digita Oy:lle myönnettyä 450 megahertsin taajuusalueen matkaviestinverkkoa koskevaa toimilupaa. Nämä muutokset tehtiin toimiluvanhaltijan suostumuksella.

Markkinamäärityä, markkina-analyysiä ja huomattavaa markkinavoimaa koskeva lainsäädäntö

Viestintämarkkinalain 16 §:n 1 momentin mukaan Viestintäviraston on päätöksellään säännöllisin väliajoin määriteltävä merkitykselliset viestintämarkkinat.

Pykälän 2 momentin mukaan Viestintäviraston on merkityksellisiä markkinoita määriteltessään toimittava yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Jos liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että Suomessa on tarpeen määritellä Euroopan komission suosituksen perustumattomia kansallisia markkinoita, markkinamäärityä tehdään liikenne- ja viestintäministeriön päätöksellä. Markkinamäärityä koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta.

Viestintämarkkinalain 17 §:n mukaan Viestintäviraston on kilpailutilanteen selvittämiseksi tehtävä merkityksellisiksi määritellyistä tukku- ja vähittäismarkkinoista säännöllisin väliajoin markkina-analyysi. Viestintäviraston on päätöksellään määrättävä teleyritys huomattavan markkinavoiman yritykseksi, jos sillä markkina-analyysin perusteella havaitaan olevan tietyillä markkinoilla yksin tai yhdessä muiden kanssa sellaista taloudellista vaikutusvaltaa, jonka turvin se voi toimia huomattavassa määrin riippumattomana kilpailijoista, kuluttajista tai muista käyttäjistä.

Samanaikaisesti pykälän 2 momentin mukaan teleyrityksellä, jolla on tietyillä markkinoilla huomattava markkinavoima, voidaan katsoa olevan sama asema myös niihin läheisessä yhteydessä olevilla markkinoilla, jos teleyritys kykenee myös näillä markkinoilla vahvistamaan markkinavoimaansa.

Viestintäviraston on 17 §:n 3 momentin mukaan muutettava huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä, jos markkina-analyysin perusteella markkinoiden kilpailutilanteesta havaitaan tapahtuneen merkityksellisiä muutoksia. Päätöksessä voidaan muuttaa huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettuja velvollisuuksia tai päättää, että teleyritystä ei ole enää pidettävä huomattavan markkinavoiman yrityksenä.

Viestintämarkkinalain 18 §:n 1 momentin mukaan Viestintäviraston on päätöksellään asetettava huomattavan markkinavoiman yritykselle 2 momentissa tarkoitetut velvollisuudet, jos ne ovat tarpeen kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi. Velvollisuuksien tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään.

Velvollisuutta asetettaessa on 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan erityisesti huomioitava käyttöoikeuden tekninen ja taloudellinen tarkoituksenmukaisuus suhteessa markkinoiden kehitystasoon ja käyttöoikeuden laatuun sekä käyttöoikeuden toteuttamiskelpoisuus käytettävissä oleva kapasiteetti huomioon ottaen. Momentin 3–5 kohdan mukaan velvollisuutta asetettaessa on huomioitava myös tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät vaatimukset, huomattavan markkinavoiman yrityksen tekemät investoinnit ja riskit sekä tarve turvata kilpailu pitkällä aikavälillä. Lisäksi 6 ja 7 kohdan

mukaan on huomioitava asiaan liittyvät teollis- ja tekijänoikeudet sekä eurooppalaisten palvelujen tarjoaminen.

Viestintämarkkinalain 21 §:n 1 momentin mukaan Viestintäviraston on varattava Euroopan komissiolle ja Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden sääntelyviranomaisille tilaisuus antaa lausuntonsa kuukauden määräajassa tietyistä seikoista. Tällaista lausuntoa edellyttävät komission suosituksesta poikkeava markkinamäärittely, markkina-analyysi, huomattavaa markkinavoimaa koskeva päätös sekä teleyrityksille asetettavia velvollisuuksia koskeva päätös, jos näillä toimenpiteillä on vaikutusta ETA-valtioiden väliseen kauppaan.

Viestintävirasto voi pykälän 2 momentin mukaan pyytää 1 momentissa tarkoitettua lausunnon toimenpiteistä tai päätöksistä myös samanaikaisesti, jos se on tarkoituksenmukaista.

Pykälän 3 momentin mukaan toimenpidettä ja päätöstä on lykättävä vielä kahdella kuukaudella, jos komissio ilmoittaa, että komission suosituksesta poikkeava markkinamäärittely tai huomattavaa markkinavoimaa koskeva päätösehdotus ei ole komission käsityksen mukaan Euroopan yhteisöjen oikeuden mukainen. Jos komissio tässä kahden kuukauden määräajassa tekee asiassa päätöksen, markkinamäärittelyä tai huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä ei saa tehdä komission päätöksen vastaisesti.

Viestintämarkkinalain 22 §:n mukaan markkinamäärittely, markkina-analyysi ja Viestintäviraston päätös huomattavasta markkinavoimasta ja teleyrityksille asetettavista velvollisuuksista voidaan tehdä komissiota ja ETA-valtioiden sääntelyviranomaisia kuulematta, jos toimenpiteellä ei ole merkittävää vaikutusta markkinoihin tai jos toimenpide on kiireellinen ja välttämätön kilpailun ja kuluttajien etujen turvaamiseksi. Viestintäviraston on toimitettava kiireellisenä tehty markkinamäärittely, markkina-analyysi tai päätös viipymättä tiedoksi komissiolle. Lain 22 §:ää ei ole käytännössä sovellettu kertaakaan sen voimassaoloaikana.

Huomattavan markkinavoiman yrityksen velvoitteita koskeva lainsäädäntö

Huomattavan markkinavoiman yritykseen kohdistettavista velvollisuuksista muodostaa suurimman osan erilaiset käyttöoikeuden luovutusvelvollisuudet, joista säädetään viestintämarkkinalain 4 ja 5 luvussa. Käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden kohteena oleva omaisuus on pääsääntöisesti määritelty lain säännöksissä varsin yksityiskohtaisesti, mutta laki sisältää myös yhden käyttötarkoitukseltaan avointa luovutusvelvollisuutta koskevan säännöksen.

Viestintämarkkinalain 25 §:ssä säädetään velvollisuudesta vuokrata kiinteää yhteyttä. Pykälän 1 momentin mukaan viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden vuokrata teleyrityksille ja käyttäjille kiinteää yhteys. Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi päätöksessään määrätä kiinteän yhteyden siirtokapasiteetista. Viestintäviraston on otettava siirtokapasiteettia määrittäessään huomioon Euroopan yhteisöjen kiinteiden yhteyksien vähimmäisvalikoimaa koskevat säännökset.

Viestintämarkkinalain 36 a §:n mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille 23–32, 34 ja 36 §:ssä tarkoitettuun käyttöoikeuteen verrattavan, muun kohtuulliseksi katsottavan käyttöoikeuden viestintäverkkoelementtiin tai sen toimintoon.

Eräs käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden alalaji on yhteenliittämisvelvollisuus. Viestintämarkkinalain 39 §:n 1 momentin mukaan teleyritys on velvollinen neuvottelemaan yhteenliittämisestä toisen teleyrityksen kanssa. Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden liittää viestintäverkko tai viestintäpalvelu yhteen toisen teleyrityksen viestintäverkon tai viestintäpalvelun kanssa.

Viestintävirasto voi 39 §:n 3 momentin mukaan asettaa yhteenliittämisvelvoitteen myös muulle kuin huomattavan markkinavoiman yritykselle, jos teleyritys hallitsee

käyttäjien yhteyksiä viestintäverkkoon ja velvollisuuden asettaminen on viestintäverkkosten yhteenliitettävyyden varmistamiseksi välttämätöntä.

Viestintämarkkinalain 89 §:n mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden eriyttää kirjanpidossa käyttöoikeuden luovuttamiseen tai yhteenliittämiseen liittyvät toiminnot teleyrityksen muusta palvelun tarjonnasta, jos se on tarpeen käyttöoikeuden luovuttamisen tai yhteenliittämisen hinnoittelun valvomiseksi.

Viestintäviraston on yksilöitävä päätöksessään eriyttämismenettelyllä selvittävät tiedot ja eriyttämismenettelyn pääpiirteet. Eriyttämismenettelyn tulee olla teleyrityksen kokoon ja toiminnan laatuun nähden kohtuullinen. Eriyttämismenettely on lain mukaan vain toimintokohtainen, eikä teleyritystä siten voida vaatia eriyttämään palveluitaan tuotekohtaisesti.

Laki edellyttää sääntelyviranomaiselta ennakollista puuttumista huomattavan markkinavoiman yrityksen aiheuttamiin kilpailuongelmiin. Tämä tarkoittaa puuttumista teleyrityksen voimassa oleviin hintoihin. Puuttumisella pyritään estämään kohtuuton hinnoittelu tulevaisuudessa.

Erityisviranomaisen ja kilpailuviranomaisen perinteisen työnjaon mukaisesti teleyrityksen menneisyydessä mahdollisesti tapahtunutta markkina-aseman väärinkäyttöä ja siihen liittyvää hinnoittelua valvoo Kilpailuvirasto.

Markkinamäärittelyä, markkina-analyysiä sekä huomattavan markkinavoiman yrityksiä koskeva käytäntö

Viestintävirasto on viestintämarkkinalain mukaisesti määritellyt säännöllisin väliajoin merkitykselliset viestintämarkkinat. Merkityksellisiä viestintämarkkinoita määritellesään viestintämarkkinalain 16 § velvoittaa Viestintävirastoa ottamaan huomioon komission suosituksen ennakkosääntelyn alaisiksi tulevista merkityksellisistä tuote- ja palvelumarkkinoista sähköisen viestinnän alalla.

Komissio antoi helmikuussa 2003 ensimmäisen suosituksensa ennakkosääntelyn alaisista markkinoista ja joulukuussa 2007 uuden

suosituksen, jossa ennakkosääntelyn alaisten markkinoiden määrää on vähennetty ensimmäisen suosituksen kahdeksastatoista markkinasta seitsemään ennakkosääntelyn alaiseen markkinaan.

Käytännössä Viestintävirasto on määritellyt komission suosituksen mukaisten hyödykemarkkinoiden maantieteellisen ulottuvuuden, analysoinut suosituksen mukaiset markkinat sekä asettanut tarvittavat velvoitteet yritysکوhtaisissa huomattavaa markkinavoimaa koskevissa päätöksissä.

Viestintävirasto teki ensimmäiset uuden viestintälainsäädännön mukaiset markkina-analyysit ja antoi tarvittavat huomattavan markkinavoiman päätökset vuonna 2004. Yhteensä huomattavan markkinavoiman päätöksiä on vuoteen 2010 mennessä annettu 717 kappaletta. Päätösten suuri lukumäärä johtuu siitä, että Suomessa kiinteän verkon teleyrityksiä on poikkeuksellisen paljon.

Viimeaikaisissa huomattavaa markkinavoimaa koskeneissa päätöksissä teleyrityksille on asetettu vähimmillään käyttöoikeuden luovuttamiseen ja yhteenliittämiseen liittyviä velvoitteita, toimitusehtojen ja hinnastojen julkaisuvelvoitteita sekä toimitusehtojen ja hinnoittelun syrjimättömyysvelvoitteita.

Hinnoittelun osalta painavimpia velvoitteita ovat hinnoittelun kustannussuuntautuneisuutta ja kustannuslaskentajärjestelmän käyttöä koskevat velvoitteet sekä toimintojen eriyttämisvelvoite, joka voidaan asettaa teleyrityksille, joilla on merkittävää liiketoimintaa ja vaikutusta markkinoihin.

Jos teleyritykselle on asetettu velvollisuus kustannussuuntautuneeseen tai syrjimättömään hinnoitteluun, teleyrityksellä on velvollisuus osoittaa, että sen tuotteesta tai palvelusta perimä hinta on kustannussuuntautunut ja syrjimätön.

Viestintäviraston tutkinta kohdistuu kulloinkin voimassa oleviin hintoihin. Viestintäviraston tarkastelu kohdistuu siten yrityksen käytössä olevaan, voimassa olevaan hintaan sekä sen perusteena oleviin kustannuseriin. Viestintävirasto ei siis tutki hinnoittelun kohtuullisuutta takautuvasti. Hinnoittelua tutkitaan selvittämällä muun muassa yrityksen kustannuslaskennasta saatavia tietoja.

Lainvastaisuuden ilmetessä Viestintävirastolla on toimivalta velvoittaa teleyritys muuttamaan voimassa olevaa hinnoitteluaan.

Raskaimpia velvoitteita asettaessaan Viestintävirasto on huomionnut muun muassa vaikeasti korvattavissa olevan infrastruktuurin vaikutuksen markkinoiden toimintaan sekä uusien infrastruktuurien mahdollisuudet kehittyä kilpailullisiksi pidemmällä aikavälillä.

Komissio on käyttänyt kolme kertaa puitedirektiivin mahdollistamaa veto-oikeuttaan ja tehnyt päätöksen, jolla on edellytetty, että Viestintävirasto peruu ehdottamansa toimenpiteet. Kyseiset päätökset on tehty komission ensimmäisen suosituksen mukaisella markkinalla numero 4 eli kotitalousasiakkaiden ulkomaan puhelupalvelujen markkinalla, markkinalla numero 6 eli yritysasiakkaiden ulkomaanpuhelupalvelujen markkinalla sekä markkinalla numero 15 eli matkaviestinverkkoon pääsyn ja matkaviestinverkoista nousevan liikenteen markkinalla.

Yleispalvelua koskeva lainsäädäntö

Viestintämarkkinalain 60 c §:ssä säädetään yleisten puhelinpalveluiden tarjontaa koskevasta yleispalveluvelvollisuudesta.

Pykälän 1 momentin mukaan teleyritys, jonka Viestintävirasto on 59 §:ssä tarkoitettulla tavalla nimennyt yleisissä puhelinpalveluissa yleispalvelun tarjoajaksi, on velvollinen tarjoamaan maantieteellisestä paikasta riippumatta kohtuullisella hinnalla liittymän yleiseen viestintäverkkoon käyttäjän vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa. Teleyrityksen on toimitettava liittymä kohtuullisessa ajassa tilauksesta.

Pykälän 2 momentin mukaan tarjottavan liittymän tulee olla sellainen, että siitä voidaan soittaa hätäpuheluita, soittaa ja vastaanottaa kotimaan ja ulkomaan puheluita sekä käyttää muita tavanomaisia puhelinpalveluita. Liittymän on lisäksi mahdollistettava taroituksenmukainen internet-yhteys, ottaen huomioon tilaajien enemmistön käytössä oleva yhteysnopeus, tekninen toteutettavuus ja kustannukset. Teleyritys voi tarjota edellä tarkoitettuja palveluita myös useamman liittymän välityksellä, jos siitä ei aiheudu käyttäjälle kohtuuttomia lisäkustannuksia.

Pykälän 3 momentin mukaan edellä 2 momentissa tarkoitettujen tarkoituksenmukaisen internet-yhteyden vähimmäisnopeudesta säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Ennen asetuksen antamista Viestintäviraston on laadittava selvitys tiedonsiirto- palveluiden markkinoista, tilaajien enemmistön käytössä olevasta yhteysnopeudesta ja teknisestä kehitystasosta sekä arvio sääntelyn taloudellisista vaikutuksista teleyrityksille.

Pykälän 4 momentin mukaan yleispalveluyrityksellä on oikeus kieltäytyä tekemästä käyttäjän kanssa sopimusta 1 momentissa tarkoitettua liittymästä, jos käyttäjä on asetettu syytteen tai viimeisen vuoden aikana tuomittu jonkin teleyrityksen liittymää hyväksi käyttäen tehdystä tietoliikenteen häiritsemisestä taikka jos käyttäjällä on toisen yleispalveluyrityksen liittymän käytöstä aiheutuneita maksamattomia, erääntyneitä ja riidattomia velkoja.

Viestintämarkkinalain 60 §:ssä säädetään yleispalvelun hintojen seurannasta. Pykälän mukaan Viestintäviraston on seurattava yleispalveluyrityksiksi nimeämiensä yritysten tarjoaman yleispalvelun hinnoittelua ja verrattava sitä muiden viestintäpalveluiden hintatasoon.

Yleispalvelua koskeva käytäntö

Viestintävirasto selvitti yleispalveluyritysten alueellisen nimeämistarpeen vuonna 2007 ja nimesi yleisten puhelinpalvelujen tarjontaan velvolliset yleispalveluyritykset ensimmäisen kerran tammikuussa 2008. Yleispalveluyrityksen nimeämistä pidettiin välttämättömänä yhteensä 135 kunnan alueella. Viestintävirasto antoi kymmenen päätöstä teleyrityksen nimeämisestä yleispalveluyritykseksi ja yhden päätöksen yleispalveluyrityksen nimeämisen välttämättömyydestä niillä alueilla, joille yleispalveluyritystä ei nimetty.

Viestintämarkkinalain uudet tekniikkariippumattomat yleispalveluvelvoitteet tulivat voimaan Viestintäviraston annettua ensimmäiset yleispalvelupäätökset. Yleispalveluyrityksistä TeliaSonera Finland Oyj ilmoitti velvoitteiden voimaantulon jälkeen korvaavansa kiinteän puhelinverkon palvelut langattomilla ratkaisuilla erällä harvaan asutuilla alueilla. Viestintävirasto selvitti Te-

liaSoneran toimenpiteiden johdosta yleispalvelun saatavuutta vuonna 2009 ja nimesi TeliaSoneran yleispalveluyritykseksi yhdentoista sellaisen kunnan ja yhden kunnan osan alueelle, joille ei aikaisemmillä päätöksillä oltu nimetty yleispalveluyritystä. TeliaSonera on valittanut Viestintäviraston päätöksestä.

Yleispalveluun kuuluvan internet-yhteyden vähimmäisnopeudeksi määriteltiin yksi megabitti sekunnissa 15 päivänä lokakuuta 2009 voimaan tulleella liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella tarkoituksenmukaisen internet-yhteyden nopeudesta yleispalvelussa.

Viestintävirasto selvitti vuonna 2009 näiden palvelujen osalta yleispalveluyrityksen nimeämistarpeen. Yleispalveluyrityksen nimeämistä pidettiin välttämättömänä noin 330 kunnan tai kunnan osan alueella.

Viestintävirasto nimesi yhteensä 26 teleyritystä internet-yhteyspalvelujen tarjontaan velvollisiksi yleispalveluyrityksiksi sekä Digita Oy:n yleispalvelun tarjontaan velvollisen verkkoyritykseksi. Internet-yhteyspalvelun tarjontaa koskevia yleispalveluvelvoitteita sovelletaan heinäkuusta 2010 lukien.

Nimetyistä yrityksistä TeliaSonera Finland Oyj on valittanut Viestintäviraston päätöksestä.

Viestintävirasto seuraa yleispalvelutuotteiden hinnoittelun kohtuullisuutta keräämällä säännöllisesti hintatiedot yleispalvelun kannalta keskeisistä tuotteista. Keskeisiä vähittäishintatietoja ovat asiakkaille tarjottavien liittymien avausmaksut, kuukausimaksut sekä puheliikennemaksut.

Yleispalvelutuotteiden ja muiden viestintäpalvelujen vähittäishintoja vertailtaessa voidaan käyttää apuvälineenä esimerkiksi palveluiden käytön perusteella määriteltyjä hintaindeksiä. Hintoja voidaan tarvittaessa verrata myös yleiseen hintatason kehitykseen käyttämällä apuna Tilastokeskuksen tuottamaa kuluttajahintaindeksiä.

Matkaviestinliittymien hintaseuranta on kattanut koko maan. Kiinteiden liittymien hintoja on puolestaan seurattu vain ennalta valituilla esimerkkipaikkakunnilla, koska kiinteän verkon palveluiden hinnoittelussa on alueellisia eroja.

Hintaseuranta on kattanut ainoastaan yleispalveluyrityksiksi nimettyjen yritysten tarjoaman yleispalvelun hinnoittelun eli hinta-

seurannan ulkopuolelle ovat jääneet esimerkiksi puhelinluettelo- ja numerotiedotuspalvelut, joiden tarjontaan ei toistaiseksi ole nimetty yleispalvelupalveluyritystä.

Aistivammaiset käyttäjät viestintämarkkinoilla

Viestintäpalveluiden vastaanottamiseen ja käyttämiseen liittyy erityishaasteita erityisesti aistivammaisten kannalta. Sen vuoksi oheisessa katsauksessa on keskitytty näkö-, kuulo- ja puhevammaisiin.

Näkövammaisuudelle ei ole olemassa yksiselitteistä määritelmää, koska ihmisen näkökyky on hyvin subjektiivinen asia. Tästä johtuen tarkat tiedot näkövammaisten määrästä Suomessa puuttuvat, mutta Suomessa arvioidaan olevan noin 80 000 näkövammaista eli 1,55 prosenttia väestöstä. Arvion mukaan näkövammaisista jopa lähes 70 000 on ikään-tyneitä ja vain 10 000 työikäisiä. Alle 18-vuotiaita näkövammaisia arvioidaan olevan 1 000–1 500.

Näkövammaisten Keskusliiton mukaan valtaosa näkövammaisista on heikkonäköisiä, sokeita on alle 10 000. Suurimmalla osalla sokeistakin on näönjäännettä. Täydellinen sokeus on Suomessa harvinaista.

Näkövammaisten keskusliiton arvion mukaan Suomessa syntyy vuosittain alle sata näkövammaista lasta. Tarkkaa arviota ei pystytä ilmoittamaan, koska suurin osa näkövammaisina syntyvistä lapsista on monivammaisia, joiden näkövammaa ei heti havaita. Lasten näkövammat ovat usein vaikealaatuisia ja yleinen monivammaisuus asettaa kuntoutumiselle erityisiä haasteita. Näkövammarekisterissä on 40–60 lasta ikäluokkaa kohden.

Työiässä olevia aikuisia näkövammautuu Keskusliiton arvion mukaan vuosittain 300–400 henkilöä. Ikääntyneenä näkönsä joko kokonaan tai osittain menettää vuosittain useampi tuhat ihmistä.

Näkövammaisilla on eräitä hätäpalveluihin liittyviä ongelmia. Avun saaminen edellyttää yleensä tarkkojen paikkatietojen antamista hätäviranomaisille. Tämä saattaa olla näkövammaiselle mahdotonta, jos hän on hätätilanteessa yksin ja tuntemattomassa ympäristössä. Matkapuhelimen paikannusominais-

suuksien kehittyminen tuo apua erityisesti näkövammaisille.

Näkövammaiset käyttävät samoja internet-selaimia kuin näkevätkin. Osa sokeista ihmisistä käyttää tekstipohjaista Lynx-selainta. Muita apuvälineitä ovat esimerkiksi ruudunlukuohjelmat, pistenäyttö ja Windows-käyttöjärjestelmään perustuva suurennuslasi. Verkkosivujen suunnittelussa ei ole aina otettu huomioon näitä apuvälineitä. Lähes kaikki verkkosivuilla oleva tieto olisi kuitenkin pienin muokkauksin myös apuvälineiden avulla luettavissa.

Näkövammaisten kannalta on tärkeitä huolehtia siitä, ettei digitaalisen television käyttöliittymä perustu yksinomaan näköaistiin. Esimerkiksi televisiokanavien valinnan tulisi onnistua myös muutoin kuin graafisen käyttöliittymän välityksellä.

Uusien sähköisten palveluiden yleistyessä on varmistettava, että palvelun tarjoajien käyttämät tunnistautumiskeinot, kuten kiinteät tai vaihtuvat salasanat, salasanageneraattorit tai sähköinen allekirjoitus ovat myös vammaisten käytettävissä tai että niille on olemassa yhtä luotettavia vaihtoehtoja. Sähköiseen henkilökorttiin perustuva tunnistaminen on näkövammaisen kannalta yleensä käyttökelpoinen ratkaisu, jos tunnistamiseen käytettävä ohjelmisto on suunniteltu esteettömäksi.

Suomessa arvioidaan tällä hetkellä olevan noin 750 000 eriasteisesti huonokuuloista, joista noin 30 000 ei pysty kuulemaan esimerkiksi television tai radion ääntä edes apuvälineiden avulla. Aikuisena kuuroutuneita on noin 3 000. Arviolta 100 000 on vammautunut melun vuoksi. Kuulovikaisten määrän ennustetaan kasvavan jopa 1 000 000 henkilöön vuoteen 2020 mennessä väestön ikääntymisen vuoksi. Tällöin jo joka viidennellä aikuisella on jonkinasteinen kuulovamma.

Kuurot muodostavat kieli- ja kulttuuriryhmän, joka käyttää suomalaista viittomakieltä äidinkielenään jokapäiväisessä kommunikaatiossa, tiedonsaannissa ja opiskelussa. Viittomakielen tulkkipalvelu mahdollistaa kommunikaation ja palvelujen käytön puhuttua kieltä käyttävässä ympäristössä.

Toisena kielenään, pääasiassa kirjoitettuna, kuurot käyttävät ympäristön käyttämää puhuttua kieltä. Puhutun kielen taito vaihtelee

täydellisestä kaksikielisyydestä hyvinkin puutteelliseen luku- ja kirjoitustaitoon. Myös huuliolukutaito sekä puheen tuottamisen taito vaihtelevat yksilöllisesti. Ääneen perustuva viestintä kuten puhe, äänisignaalit ja erilaiset hälytykset eivät tavoita kuuroja.

Kaikessa toiminnassaan ja ympäristön esteettömyysratkaisuissa kuurot käyttävät näköaistia, ja joissakin tilanteissa he hyödyntävät myös tuntoaistiaan. Viittomakielisiä kuuroja on Suomessa noin 5 000. Viittomakieliä on kaksi, suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli. Kuurojen lasten syntyvyyden ennakoidaan säilyvän tulevina vuosina nykyisellä tasolla, mutta kuulovammaisryhmiä tulee olemaan kaiken kaikkiaan enemmän kuin ennen, viittomakieliset, viittomakommunikaatiota tai tukimenetelmiä käyttävät, viitottua puhetta käyttävät ja niin edelleen.

Huonokuuloiset sekä puhutun kielen oppimisen jälkeen kuulonsa menettäneet kuuroutuneet ovat oppineet puhekielen kuulonsa avulla ja kommunikoivat yleensä täysin ymmärrettävästi puheella. Kuuroutuneiden ja huonokuuloisten käyttämiä puhetta tukevia tai korvaavia kommunikaatiomenetelmiä ovat huulioluku, viitottu puhe, sormiaakkosviestintä ja kirjoitus. Näillä menetelmillä voidaan käyttää myös tulkkipalvelua.

Huonokuuloiset käyttävät tavallisesti kuulolaitetta. Kuulolaitte voimistaa äänet, jolloin laitteen avulla saattaa olla vaikeata saada selvää puheesta, jonka taustalla on paljon melua tai esimerkiksi taustamusiikkia. Huonokuuloisten toimintaympäristössä ovat tärkeitä erilaiset tekniset ratkaisut, jotka siirtävät, vahvistavat ja selkeyttävät ääntä.

Kuurosokeista osalla on kuulon- tai näönjäänteitä, mutta osa kuurosokeista toimii täysin tunto- ja hajuaistin varassa. Heidän kommunikaatiomenetelmänsä riippuu jäljellä olevan kuulon tai näön määrästä sekä kuuroutumisen tai sokeutumisen ajankohdasta. Osa kuurosokeista käyttää suomalaista viittomakieltä taktiillisessa muodossa, osa suomea tai ruotsia erilaisten kuuloon, näköön tai tuntoaistiin perustuvien kommunikaatiomenetelmien avulla. Myös kuurosokeat käyttävät tulkkipalvelua.

Kuurosokeita arvioidaan olevan Suomessa noin 600.

Ihmiset, jotka ovat kuulovammaisia tai joilla on huono kuulo tai puheenestyneisyys, eivät yleensä pysty käyttämään muiden ihmisten itsestäänselvyyksinä pitämiä viestintäpalveluita ilman erilaisia apuvälineitä. Suurin ongelma liittyy hätäpuheluihin, joita useimmat kuulovammaiset eivät pysty soittamaan ilman ulkopuolista apua.

Tekstiviesti tarjoaa nykyisin hyvän kommunikointitavan sellaisille kuulovammaisille, jotka pystyvät lukemaan ja kirjoittamaan. Iäkkäämmät ihmiset eivät kuitenkaan usein osaa tai halua käyttää tekstiviestejä. Myös tekstiviestien perillemenon luotettavuuteen liittyy ongelmia.

Viittomakieltä käyttäville on apua videopuheluista. Niiden tekninen laatu on joskus epätydyttävää. Tilanne paranee nopeampien laajakaistayhteyksien yleistyessä.

Kuulovammaisten apuvälineet voivat häiriintyä sähköisten viestimien, kuten matkapuhelimen tai tietokoneen käytöstä. Induktiosilmukalla vältetään tilan akustiikan ongelmat kuten taustamelu ja kaikuisuus.

Vaikeasti puhevammaisella ihmisellä tarkoitetaan kuulevaa ihmistä, joka ei tule toimeen arkikommunikaatiossa puheen avulla. Hänen on vaikea tuottaa ja ymmärtää puhetta. Usein puhevammaan liittyy myös lukemis- ja kirjoittamisvaikeuksia. Monet neurologiset sairaudet ja vammat hankaloittavat kielellisiä toimintoja eli puhumista, puheen ymmärtämistä, lukemista ja kirjoittamista. Vaikeasti puhevammaisia ihmisiä arvioidaan olevan noin 0,3–0,5 prosenttia aikuisväestöstä.

Puhevammaan sekä vaikean kielen ja kommunikoinnin taustalla on usein jokin neurologinen tai muu sairaus tai vamma. Se voi olla synnynnäinen tai aikuisena saatu. Vaikea puhevamma voi liittyä esimerkiksi CP-vammaan, kehitysvammaan, autismiin, kielikehityksen erityishäiriöön eli dysfasiaan, aivohalvauksen tai aivovamman aiheuttamaan afasiaan, erilaisiin neurologisiin sairauksiin kuten MS-tautiin tai puhe-elimistön toimintavajaukseen tai vaurioon. Aivohalvauksen tai aivovamman jälkeen aikuisen puhumista ja kielikyvyn käyttöä voi hankaloittaa afasia tai dysartria. Aivoverenkiertohäiriöt ovat kolmanneksi yleisin kansantautimme

ja niihin sairastuu joka vuosi noin 14 000 suomalaista.

Aivohalvaus- ja dysfasialiiton arvioiden mukaan Suomessa elää noin 20 000 afaattista aikuista ja noin 30 000 dysfaattista lasta ja nuorta, joilla on eriasteisia ongelmia puheen ja kirjoitetun kielen ymmärtämisessä ja tuottamisessa. Dysfasia on kielenkehityksen erityisvaikeus, joka ilmenee erityisesti puheen tuottamisen tai ymmärtämisen vaikeutena. Dysfaattisen lapsen kielen ja puheen kehitys viivästyy ja on poikkeavaa. Sanaston, lauseiden, käsitteiden ja kieliopin oppiminen on hidasta. Dysfasiaa on diagnosoitu 1980-luvulta lähtien ja diagnoosien määrä on ollut kasvussa viime vuosina.

Kommunikointia voidaan täydentää ja puhetta selvittää erilaisilla korvaavilla kommunikointikeinoilla kuten eleillä, viittomilla, kuvilla, bliss-kielellä tai sanakorteilla.

Puhevammaiset eivät yleensä pysty täysimääräisesti hyödyntämään jokapäiväisiä viestintäpalveluita. Puhevammaisten on usein vaikea tuottaa ja ymmärtää puhuttua ja kirjoitettua kieltä. Afaattisilla ihmisillä on usein myös motorisia vaikeuksia, esimerkiksi halvausoireita ja apraksiaa sekä muita neuropsykologisia oireita kuten näkökenttäpuutoksia ja visuaalisia hahmotusvaikeuksia. Aivoverenkiertohäiriön sairastanut ei välttämättä kykene käyttämään tavallista tietokoneen näppäimistöä tai hiirtä, jolloin muun muassa kirjastojen näyttöpäätteet ovat saavuttamattomissa ilman avustajaa. Vastaavia ongelmia voivat tuottaa esimerkiksi pankkiautomaatit.

Perinteisen hätäviestin lähettäminen on monille puhevammaisille hankalaa kommunikaatio-ongelman vuoksi. Hätäviestin lähettäminen tekstiviestinä ei ole mahdollista kaikille puhevammaisille vammaan liittyvistä motorisista häiriöistä johtuen.

Puhevammaisten on pystyttävä toimimaan myös internetissä. Useat verkkosivut ovat sellaisia, että puhevammaiset ihmiset tai selkokielen käyttäjät eivät pysty käyttämään niitä edes apuvälineiden avulla. Verkkosivuilla tulee käyttää selkeää kieltä ja lyhyitä virkeitä sekä aiheeseen liittyvää kuvitusta, joka tukee tekstin ymmärtämistä. Puhevammaiset tulee huomioida myös muun muassa verkkolomakkeiden laatimisessa. Kirjallisten vastusten sijasta lomakkeissa tulee suosia rasti-

tusvaihtoehtoja tai valmiita vastauksia, joista voidaan valita oikea tai sopivin.

Puhevammaiset tulisi huomioida myös matkapuhelimen suunnittelussa.

Kuluttajan sopimusoikeudellista asemaa koskeva lainsäädäntö ja käytäntö

Viestintämarkkinalain 66 §:ssä säädetään viestintäpalvelusopimuksen sopimusehdoista ja hinnastosta. Pykälän 1 momentin mukaan teleyrityksen on laadittava kuluttajan kanssa tehtäviä viestintäpalvelusopimuksia varten vakiosopimusehdot ja käytettävä niitä tehdessään sopimuksia kuluttajan kanssa. Sopimuksissa ei saa olla kuluttajan kannalta kohtuuttomia ehtoja tai rajoituksia.

Pykälän 2 momentin mukaan teleyrityksen on julkaistava 1 momentissa tarkoitetut ja muut käyttämänsä vakiosopimusehdot sekä viestintäpalveluita koskevat hinnastot siten, että ne ovat helposti käyttäjien saatavilla ilman korvausta. Pykälän 3 momentin mukaan teleyrityksen on lähetettävä vakiosopimusehdot ja hinnastot tiedoksi kuluttajasiemielhelle ja Viestintävirastolle.

Viestintämarkkinalain 67 §:ssä säädetään viestintäpalvelusopimuksen muodosta ja sisällöstä. Pykälän 1 momentin mukaan puhelinverkon liittymäsopimus ja muu viestintäpalvelusopimus on tehtävä kirjallisesti. Sopimus voidaan tehdä myös sähköisesti edellyttäen, että sähköisen sopimuksen sisältöä ei voida yksipuolisesti muuttaa ja että sopimus säilyy osapuolten saatavilla.

Pykälän 2 momentin mukaan sopimuksessa on yksilöitävä teleyrityksen nimi ja yhteystiedot. Sopimuksessa on mainittava ainakin sopimuksen voimassaoloaika, tarjottavien palvelujen laatu ja ominaisuudet sekä ylläpitopalvelutyypit, viestintäpalvelun toimitusaika, sopimuksen irtisanomismenettely ja irtisanomisen perusteet, mahdollisen virheen tai viivästyksen seuraamukset, miten sopimusehtojen muutoksista tiedotetaan käyttäjälle, mitkä ovat käyttäjän oikeudet sopimusehtojen muuttuessa, palvelujen hinnoitteluperuste tai sovellettavat hinnastot, käyttäjän oikeus saada tietoja laskunsa muodostumisesta, käyttäjän oikeus tehdä telelaskusta muistutus, maksun laiminlyönnin seuraamukset, teleyrityksen oikeus lopettaa palve-

lujen tarjoaminen tai rajoittaa palvelun käyttöä ja käyttörajan suuruus sekä ohjeet siitä miten kuluttaja voi seurata laskun kertymistä. Sopimuksessa on lisäksi mainittava kuluttajan oikeudesta saattaa sopimusta koskeva riita kuluttajariitalautakunnan ratkaistavaksi.

Viestintämarkkinalain 70 §:ssä säännellään päätelaitteen ja matkaviestinverkon liittymän kytkykauppaa. Kytkeykauppa on 70 §:n 2 momentin mukaan kielletty GSM-matkaviestinverkon liittymää koskevissa sopimuksissa, jollei kyse ole käyttötarkoituksestaan tavanomaisesta matkapuhelimesta poikkeavan pöytäpuhelimien, turvapuhelimien tai muun vastaavan GSM-matkaviestinverkon puhelimen ja liittymän kytkykaupasta.

Kytkeykauppaa koskevassa markkinoinnissa on pykälän 3 momentin mukaan ilmoitettava kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun 4 §:ssä tarkoitettujen tietojen ohella myös kytkykaupasta kuluttajalle aiheutuvien lisäkustannusten kokonaismäärä.

Teleyritys saa pykälän 4 momentin mukaan tehdä kytkykaupan yhteydessä kuluttajan kanssa enintään kahden vuoden määräaikaisen liittymäsopimuksen. Jos teleyritys tarjoaa pidempää kuin 12 kuukauden sopimusta, kuluttajalle on tarjottava mahdollisuus tehdä 12 kuukauden määräaikainen liittymäsopimus.

Kuluttajalla on pykälän 5 momentin mukaan oikeus irtisanoa määräaikainen sopimus päättyväksi kahden viikon kuluttua irtisanomisesta, jos hän on pääasiassa ilman omaa syytään joutunut maksuvaikeuksiin vakavan sairauden, työttömyyden tai muun erityisen seikan vuoksi. Kuluttajan irtisanoessa sopimuksen edellä mainituilla perusteella teleyrityksellä on oikeus ottaa kytkykaupan kohteena ollut päätelaite takaisin. Teleyritys ei saa periä kuluttajalta liittymäsopimuksen käyttämättä jäävään sopimusaikaan kohdistuvia maksuja.

Kuluttajalla on pykälän 6 momentin mukaan oikeus irtisanoa määräaikainen sopimus päättyväksi kahden viikon kuluttua irtisanomisesta tietyin edellytyksin. Määräaikaisen liittymäsopimuksen ehtoja saa 7 momentin mukaan muuttaa vain tilanteessa, jossa muutostarve johtuu lainsäädännön muutoksista tai viranomaispäätöksistä.

Teleyritys saa pykälän 8 momentin mukaan estää toisen teleyrityksen liittymän käytön kytkykauppaan kuuluvalla matkapuhelimella. Esto on kuluttajan pyynnöstä purettava, kun liittymäsopimus päättyy.

Viestintämarkkinalain 71 §:ssä on säännöksiä viestintäpalvelusopimuksen muuttamisesta. Teleyritys saa pykälän 1 momentin mukaan muuttaa viestintäpalvelusopimuksen mukaisia maksuja ja muita sopimusehtoja kuluttajan vahingoksi vain sopimusehdoissa yksilöidyillä perusteilla, lainsäädännön muutoksen tai viranomaispäätöksen perusteella tai muusta erityisestä syystä olosuhteiden olennaisesti muututtua.

Teleyrityksellä on pykälän 2 momentin mukaan lisäksi oikeus tehdä sopimusehtoihin vähäisiä muutoksia, joilla ei ole vaikutusta sopimuksen keskeiseen sisältöön. Käyttäjällä on 3 momentin mukaan oikeus irtisanoa viestintäpalvelusopimus heti päättyväksi, jos teleyritys ilmoittaa muuttavansa sopimusehtoja. Teleyrityksen on pykälän 4 momentin mukaan ilmoitettava käyttäjälle sopimusehtojen muutoksesta ja niiden sisällöstä viimeistään kuukautta ennen kuin muutetut ehdot tulevat voimaan.

Viestintämarkkinalain 79 §:ssä säädetään käyttäjän oikeudesta rajoittaa liittymän käyttöä. Pykälän 1 momentin mukaan teleyrityksen on käyttäjän pyynnöstä estettävä korvausetta liittymän käyttö muuhun kuin viestintäpalveluun ja liittymän lähtevä liikenne tiettyyn liikennetyyppiin, jos esto on teknisesti helposti toteutettavissa. Jos esto myöhemmin käyttäjän pyynnöstä poistetaan, teleyritys saa periä toimenpiteestä maksun.

Teleliikenteen estoluokkia koskevassa Viestintäviraston teknisessä määräyksessä (35 N/2008 M) on määritelty ne estoluokat, joita teleyritysten on vähintään tarjottava käyttäjille. Kaikki nämä estoluokat on tarjottava käyttäjälle maksutta. Lisämaksullisissa palvelunumeroissa tarjottavat palvelut on ryhmitelty palvelun sisällön perusteella neljään eri palveluryhmään. Nämä ryhmät ovat yleishyödylliset palvelut, asiointipalvelut, ajanvietepalvelut sekä aikuisviihdepalvelut. Käyttäjän tulee niin halutessaan pystyä estämään kaikki näihin ryhmiin kohdistuvat puhelut sekä tekstiviestit. Lisäksi käyttäjän täytyy halutessaan pystyä estämään yhteydet ul-

komaille sekä kytkemään tekstiviestien läheysmahdollisuuden pois käytöstä.

Maksullisten puhelinpalveluiden eettinen lautakunta MAPEL on lisäksi laatinut ohjeet lisämaksullisten palveluiden tarkemmasta ryhmittelystä eri palveluryhmiin sekä ohjeet hintatiedotteiden antamisesta puhelun alussa.

Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä niistä liittymän lähtevän liikenteen estoluokista, joita käyttäjälle on vähintään tarjottava, sekä määräyksiä estopalvelujen teknisestä toteuttamisesta. Viestintävirasto saattoi ennen vuotta 2003 antaa estoluokkien ja estopalveluita koskevien teknisten määräysten ohella myös määräyksiä puheluiden pakollisista hintatiedotuksista puhelun alussa, mutta tämä mahdollisuus poistettiin sittemmin viestintämarkkinalailla.

Yleistä hätänumeroa koskeva lainsäädäntö ja käytäntö

Viestintämarkkinalain 55 §:ssä säädetään yleisestä hätänumerosta. Pykälän 1 momentin mukaan puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät saavat yhteyden maksutta yleiseen hätänumeroon 112 sekä muihin Viestintäviraston 48 §:ssä tarkoitetulla päätöksellä poliisille ja pelastusviranomaisille osoittamiin erityisiin hätänumeroihin. Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä.

Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa korostetaan, että käyttäjän tulee voida saada yhteys hätänumeroon sekä puhelimitse että tekstiviestillä. Käytännössä hätäilmoitusta ei kuitenkaan voi vielä tehdä tekstiviestillä, vaikka tätä mahdollisuutta on valmisteltu viranomaisten ja teleyritysten erilaisissa työryhmissä lain voimaantulosta lukien.

Telekaapelien sijoittamista koskeva lainsäädäntö ja käytäntö

Viestintämarkkinalain 10 luku sisältää telekaapelin sijoittamista koskevat säännökset. Viestintämarkkinalain 100 §:n 1 momentissa todetun pääsäännön mukaan teleyrityksen oi-

keudesta sijoittaa yhdyskuntaa tai kiinteistöä palveleva telekaapeli toisen omistamalle tai hallitsevalle alueelle säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999).

Teleyrityksen oikeus sijoittaa telekaapeli sekä siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylväs toisen omistamalle tai hallitsevalle alueelle voi pykälän 2 momentin mukaan perustua myös maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitetun kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätökseen siten kuin viestintämarkkinalaissa säädetään.

Viestintämarkkinalain 101 §:n mukaan telekaapeli on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava maantielaissa (503/2005) tarkoitetulle teialueelle tai kiinteistönmuodostamislaisissa (554/1995) tarkoitetulle yleiselle alueelle. Telekaapelin sijoittamisessa on otettava huomioon voimassa oleva kaavoitus ja muu maankäytön suunnittelu sekä maisemalliset ja ympäristönäkökohdat. Telekaapelin sijoittamisesta ja kunnossapidosta ei saa aiheutua sellaista haittaa tai vahinkoa, joka on kohtuullisin kustannuksin vältettävissä.

Viestintämarkkinalain 102 §:n mukaan jos osapuolet eivät pääse sopimukseen telekaapelin sijoittamisesta toisen omistamalle tai hallitsevalle alueelle, teleyrityksen on laadittava telekaapelin sijoittamisesta suunnitelma. Suunnitelman tulee sisältää kartta, joka osoittaa telekaapelien ja niihin liittyvien rakenteiden sijainnin, kylittäin tai kaupunginosittain laadittu kartta, johon on merkitty alueella sijaitsevat kiinteistöt, asiakirja, josta käy ilmi telekaapeleiden ja niihin liittyvien rakenteiden ja laitteiden rakentamistapa ja rakentamisaika ja rakennussuunnitelma, josta käy ilmi se, miten telekaapelin reitti merkitään maastoon.

Lain 103 §:n mukaan teleyrityksen on asetettava telekaapelisuunnitelma julkisesti nähtäville. Teleyrityksen on lisäksi julkaistava telekaapelisuunnitelmaa koskeva ilmoitus paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Ilmoituksessa on mainittava kiinteistöt, joita suunnitelma koskee. Ilmoituksessa tulee lisäksi mainita, että kiinteistön omistajalla ja henkilöllä, jonka etua tai oikeutta suunnitelma koskee, on oikeus tehdä muistutus telekaapelisuunnitelmasta tietyn määräajan kuluessa. Telekaapelisuunnitelma on lähetettävä tavallisella kirjeellä tiedoksi

kaikille kiinteistönomistajille ja muille henkilöille, joiden etua tai oikeutta suunnitelma koskee.

Lain 104 §:n mukaan teleyrityksen on hankittava telekaapelisuunnitelmasta lausunto kunnalta ja toimivaltaiselta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta sekä tarpeen mukaan muilta toimivaltaisilta viranomaisilta.

Lain 105 §:n mukaan kiinteistön omistajalla ja muulla, jonka etua tai oikeutta telekaapelisuunnitelma koskee, on oikeus tehdä teleyritykselle muistutus 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona telekaapelisuunnitelma on julkaistu.

Viestintämarkkinalain 106 §:n 1 momentin mukaan telekaapeli sekä siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylväk voidaan sijoittaa toisen omistamalle tai hallitsevalle alueelle, jos sijoittamisesta sovitaan. Jos sijoittamisesta ei päästä sopimukseen, kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi teleyrityksen hakemuksesta päätöksellään antaa teleyritykselle sijoitusoikeuden vahvistamalla 102 §:ssä tarkoitetun telekaapelisuunnitelman. Tälle päätöksenteolle ei ole voimassa olevassa viestintämarkkinalaissa mitään määräaikaa.

Suunnitelma voidaan vahvistaa, jos teleyritys on noudattanut 103 ja 104 §:n mukaista menettelyä. Jos telekaapelisuunnitelmasta on tehty muistutus, vahvistamisen edellytyksenä on lisäksi se, että suunnitelma vastaa 101 §:n mukaisia vaatimuksia. Kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Jos päätöksestä on valitettu, valitusviranomaisen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon, kunnes se on ratkaissut valituksen. Rakennusvalvontaviranomaisen 2 momentin mukaiseen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin maankäyttö- ja rakennuslain 190 §:ssä säädetään.

Lain 107 §:n mukaan jos se on telekaapelisuunnitelman toteuttamiseksi välttämätöntä, teleyritys, jolla on 106 §:n 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen perustuva oikeus, saa ilman omistajan tai haltijan lupaa kaataa telekaapelisuunnitelman mukaiselta alueelta puita ja muita kasveja, kiinnittää rakennuksiin ja rakennelmiin tarpeellisia laitteita sekä

tehdä muita rakennustöitä alueella. Teleyrityksen palveluksessa olevalla on tässä tarkoituksessa oikeus liikkua yksityisellä alueella ja asettaa mastoon tarpeellisia merkkejä. Teleyrityksen on muissa kuin kiireellisissä tapauksissa varattava alueen omistajalle ja haltijalle tilaisuus suorittaa 1 momentissa mainitut toimenpiteet itse. Teleyrityksen on kunnostettava alue työn suorittamisen jälkeen.

Lain 108 §:n mukaan kiinteistön omistajalla ja haltijalla, kunnalla yleisen alueen omistajana ja haltijana sekä valtiolla yleisen tiealueen omistajana ja haltijana on oikeus saada täysi korvaus haitasta ja vahingosta, joka on aiheutunut 107 §:ssä tarkoitetusta toimenpiteestä. Korvausvaatimus on tehtävä teleyritykselle vuoden kuluessa haitan tai vahingon syntymisestä. Jollei korvauksesta sovita, asia ratkaistaan kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) mukaisessa järjestyksessä.

Lain 109 §:n mukaan jos telekaapelien sijoittamisessa ja kunnossapidämisessä tarvitaan laajempia oikeuksia toisen omaisuuteen kuin 107 §:ssä on mainittu, asia ratkaistaan kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain mukaisesti.

Lain 110 §:n mukaan kunnan on alueellaan valvottava sitä, että telekaapelien sijoittamisessa noudatetaan 101 §:ssä tarkoitettuja tavoitteita. Kunnan on tarvittaessa koordinoitava teleyritysten telekaapelien sijoittamista siten, että 101 §:ssä tarkoitettujen tavoitteet saavutetaan myös silloin, kun kunnan alueella tehdään useamman kuin yhden teleyrityksen telekaapelien rakentamis- ja kunnossapitotöitä.

Lain 111 §:n mukaan teleyrityksen on annettava maksutta tietoja telekaapeleiden sijainnista. Lisäksi viestintämarkkinalain 112 §:n mukaan teleyrityksen on ministeriön tai Viestintäviraston pyynnöstä kerättävä ja liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä luovutettava ministeriölle sekä Viestintävirastolle kaikki teletoiminnan ohjauksen ja valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Viestintämarkkinalain erityissäännökset ovat tarpeen erityisesti sellaisia tilanteita varten, joissa telekaapelin ei voida katsoa välittömästi palvelevan kyseessä olevaa kiinteistöä tai yhdyskuntaa. Tällaisia kaapeleita voi-

vat olla esimerkiksi valtakunnalliseen verkkoon tai seutuverkkoon liittyvät kaapelit

Käytännössä viestintämarkkinalain telekaapeleita koskevaa säännöstöä sovelletaan erittäin harvoin. Valtaosa telekaapelien sijoittamisratkaisuista perustuu osapuolten väliseen sopimukseen. Viestintämarkkinalain 10 luvun säännökset ovat kuitenkin tarpeellisia sen varalta, etteivät osapuolet pääsisi asiasta yhteisymmärrykseen.

Jos kyse on yhdyskuntaa tai kiinteistöä palvelevasta telekaapelista, sen sijoittaminen voi perustua myös maankäyttö- ja rakennuslakiin, kuten edellä on todettu.

Maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n mukaan kiinteistön omistaja ja haltija on velvollinen sallimaan yhdyskuntaa tai kiinteistöä palvelevan johdon sijoittamisen omistamalleen tai hallitsemalleen alueelle, jollei sijoittamista muutoin voida järjestää tyydyttävästi ja kohtuullisin kustannuksin. Sama koskee johtoihin liittyviä vähäisiä laitteita, rakennelmia ja laitoksia. Sijoittamisesta päättää kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Teletoinnin valvonta, seuraamukset ja riitojen ratkaisu

Viestintämarkkinalain 12 luvussa on säännökset teletoinnin yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä sekä valvonnasta. Lisäksi luku sisältää säännökset seuraamuksista ja riitojen ratkaisusta.

Lain 121 §:n 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi velvoittaa viestintämarkkinalaika tai sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä rikkoneen korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä, jos lainvastaista menettelyä ei ole kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa oikaistu. Velvoitteen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka siitä, että toiminta keskeytetään taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään rikkojan kustannuksella.

Pykälän 2 momentin mukaan uhkasakosta, keskeyttämisuhasta ja teettämisuhasta on voimassa, mitä niistä säädetään uhkasakko-laissa (1113/1990). Pykälän 3 momentin mukaan Viestintävirasto voi päättää tarvittavista väliaikaisista toimista odottamatta 1 momentissa tarkoitettua määräajan päättymistä, jos

virhe tai laiminlyönti aiheuttaa vakavaa haittaa markkinoille tai viestintäverkkojen toiminnalle. Tällaiseen päätökseen saa hakea muutosta erikseen samalla tavoin kuin Viestintäviraston 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen.

Viestintämarkkinalain 123 §:n 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi kieltää teleyritykseltä teletoinnin harjoittamisen, jos teleyritys sille 121 tai 122 §:ssä tarkoitetuista seuraamuksista huolimatta vakavasti tai olennaisella tavalla rikkoo tai jättää noudattamatta viestintämarkkinalain säännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa oikaise menettelyään. Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi edellä mainituissa tapauksissa kieltää teleyrityksen toiminnan kokonaan tai osittain.

Edellä mainittuja seuraamussäännöksiä ei ole käytännössä jouduttu soveltamaan vielä kertaakaan. Viestintämarkkinalaissa Viestintävirasto velvoitetaan ensisijaisesti ratkaisemaan teleyritysten väliset erimielisyydet neuvotteluteitse ja tätä sovittelumenettelyä onkin käytetty erilaisten seuraamusten sijaan varsin usein.

Palvelujen estämistä koskeva käytäntö

Viestintämarkkinalaissa on säännöksiä, joiden nojalla viestintäverkossa tarjottavan palvelun välittämistä voidaan rajoittaa. Rajoittaminen voi tapahtua eri säännösten nojalla joko teleyrityksen, viranomaisen tai käyttäjän toimesta.

Viestintämarkkinalain 73 §:n mukaan teleyrityksellä on tietyn ehdoin oikeus rajoittaa puhelinverkon liittymän käyttöä tai sulkea se, jos käyttäjä ei ole maksanut kyseistä liittymää koskevaa eräännyntä maksua. Ensisijaisesti teleyrityksellä on oikeus rajoittaa liittymän käyttöä esim. sulkemalla se ja liittymäsopimus voidaan purkaa vasta siinä vaiheessa kun laiminlyönti on jatkunut kauan. Teleyrityksellä on 73 §:n mukaan oikeus sulkea liittymä tai rajoittaa sen käyttöä myös, jos käyttäjä on asetettu konkurssiin tai viranomainen on todennut hänet muutoin maksukyvyttömäksi eikä käyttäjä aseta kohtuullista vakuutta; käyttäjä ei kehotuksesta huolimatta

noudata muita sopimusehtoja; tai käyttäjä on asetettu syytteeseen liittymää hyväksi käyttäen tehdystä tietoliikenteen häiritsemisestä. Teleyrityksellä on oikeus rajoittaa liittymän käyttöä myös, jos käyttäjä ylittää 61 §:n 2 momentissa tarkoitettua teleyrityksen ja kuluttajan keskenään sopiman kohtuullisen euronääräisen käyttörajan eli niin sanotun saldorajan. Pakettihinnoiteltuihin liittymiin ei ole kuitenkaan teknisesti ja kohtuullisin kustannuksin mahdollista luoda järjestelmää saldorajoituspalvelua varten.

Teleyritys voi erityisestä syystä suojautua maksujen laiminlyöntiä vastaan myös vaatimalla 61 §:n 1 momentin mukaisen vakuuden tai ennakkomaksun tilaajalta.

Viestintämarkkinalain 77 §:n mukaan myös sellaisen teleyrityksen, jonka puhelinverkon liittymää toinen teleyritys käyttää viestintäpalvelua tarjotessaan tai joka perii maksuja toisen teleyrityksen lukuun, on pyynnöstä estettävä toisen teleyrityksen viestintäpalvelun käyttäminen, jos siihen on 73 §:n mukaiset edellytykset; ja estoa pyytänyt teleyritys ei voi itse estää viestintäpalvelunsa käyttämistä.

Teleyrityksellä on myös 78 §:n mukaan oikeus estää muun palvelun kuin viestintäpalvelun käyttäminen, jos käyttäjä ei maksa muusta palvelusta aiheutunutta erääntynyttä laskua kahden viikon kuluttua maksukehottuksen lähettämisenä. Säännöksen nojalla teleyritys voi katkaista käyttäjän mahdollisuudet lisävelkaantumiseen.

Viestintämarkkinalain 79 §:n mukaan teleyrityksen on käyttäjän pyynnöstä estettävä korvauksetta liittymän käyttö muuhun kuin viestintäpalveluun ja liittymän lähtevä liikenne tiettyyn liikennetyyppiin, jos esto on teknisesti helposti toteutettavissa. Jos esto myöhemmin käyttäjän pyynnöstä poistetaan, teleyritys saa periä toimenpiteestä maksun. Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä niistä liittymän lähtevän liikenteen estoluokista, joita käyttäjälle on vähintään tarjottava, sekä määräyksiä estopalvelujen teknisestä toteuttamisesta.

Viestintävirasto on 79 §:n nojalla antanut 26 päivänä kesäkuuta 2008 määräyksen teleliikenteen estoluokista (Viestintävirasto 35 N/2008 M). Määräyksen mukaan puhelinliikenne on ryhmiteltävä estojen toteutusta varten liikenteeksi kansainvälisiin televerkkoi-

hin, ilmaisnumeroihin, lisämaksullisiin palvelunumeroihin, kansainvälisen kytkennän välittäviin palvelunumeroihin, sekä asiakassopimukseen perustuviin palvelunumeroihin. Lyhytsanomaliikenne on estojen toteutusta varten ryhmiteltävä liikenteeksi ilmaisnumeroihin, sekä lisämaksullisiin palvelunumeroihin. Lyhytsanomaliikenteen estopalvelun on estettävä pääsy myös WAPyhdykskäytävän kautta käytettävään palveluun, joka velloitetaan telelaskussa. Määräyksen mukaan lisämaksullisissa palvelunumeroissa tarjottavat palvelut on ryhmiteltävä palvelun sisällön mukaan seuraaviin palveluryhmiin: palveluryhmä I: yleishyödylliset palvelut, palveluryhmä II: asiointipalvelut, palveluryhmä III: ajanvietepalvelut, palveluryhmä IV: aikuisviihdepalvelut.

Palvelun tarjonnan estämiseen voi epäsuorasti johtaa myös Viestintäviraston viestintämarkkinalain 131 §:n 2 momentin nojalla antama määräys verkon tai laitteen irrottamisesta, jos viestintäverkko tai laite aiheuttaa vaaraa tai häiriötä viestintäverkolle, laitteelle, viestintäverkon käyttäjälle tai muulle henkilölle siten kuin 131:n 1 momentissa säädetään.

Eräitä erilliskysymyksiä koskeva lainsäädäntö ja käytäntö

Viestintämarkkinalain 51 §:ssä säädetään eräistä numeron siirrettävyyteen liittyvistä teleyrityksen velvollisuuksista. Pykälän 1 momentin mukaan puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen viipymättä huolehtimaan siitä, että sen kanssa liittymäsopimuksen tehnyt käyttäjä voi halutessaan säilyttää puhelinnumeron vaihtaessaan kiinteää liittymää telealueen sisällä tai matkaviestinliittymää tarjoavaa teleyritystä.

Pykälän 3 momentin mukaan teleyrityksellä ei ole 1 momentissa tarkoitettua puhelinnumeron siirtovelvoitetta käyttäjän vaihtaessa liittymän kiinteästä puhelinverkon liittymästä matkaviestinliittymään tai matkaviestinverkon liittymästä kiinteän puhelinverkon liittymään.

Epäselvyys voimassa olevan 51 §:n 1 momentin säännöksen tulkinnassa on käytännössä saattanut johtaa jopa tilanteisiin, joissa

kansalaisten terveys ja turvallisuus ovat voineet vaarantua.

Viestintämarkkinalain 62 §:ssä säädetään käyttäjän oikeudesta valita puhelinpalvelun tarjoaja. Pykälän 1 momentin mukaan kiinteässä puhelinverkossa toimiva teleyritys, jonka Viestintävirasto on 17 §:n mukaisella tavalla määrännyt huomattavan markkinavoiman yritykseksi, on velvollinen tarjoamaan käyttäjälle mahdollisuuden käyttää telealueella saatavilla olevan puhelinpalvelun tarjoajan palveluita sekä puhelukohtaisesti valintakoodin avulla että käyttämällä sellaista ennalta valintaa, joka voidaan tarvittaessa ohittaa valintakoodilla.

Teleyritys saa periä käyttäjältä ennalta valinnasta kustannuksia vastaavan kertakorvauksen. Kertakorvaus ei kuitenkaan saa olla niin suuri, että se estää palvelun käytön. Viestintävirasto voi yksittäistapauksessa päättää kertakorvauksen enimmäismäärästä. Jos kuluttaja haluaa estää puhelinpalvelun vastaanottamisen, teleyritys saa pykälän 2 momentin mukaan tarjota kuluttajalle vain sellaista estopalvelua, joka on tasapuolinen kilpaileviin teleyrityksiin nähden.

Viestintämarkkinalain 62 §:n 3 momentin mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa matkaviestinverkossa toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden ulkomaanpuheluiden osalta.

Komission markkinasuosituksissa C(2007) 5406 ja C(2003) 497 ei ole käytännössä määritelty matkaviestinverkon vähittäismarkkinaa, jolle viestintämarkkinalain 62 §:n 3 momentin mukainen velvoite ulkomaanpuheluiden osalta olisi voitu asettaa. Viestintävirasto ei ole siten käytännössä koskaan soveltanut säännöstä.

Viestintämarkkinalain 62 §:n 4 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 ja 3 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä. Tällaista määräystä ei ole käytännössä annettu. Sen sijaan Viestintävirasto on julkaissut ensisijaisvalintaa koskevan suosituksen (Viestintävirasto 305/2005 S, ESV-sopimuskytkentöjen toimintatapaohjeet). Myös numeron siirrettävyyden teknistä toteuttamista koskevissa viraston ohjeissa (Viestintäviraston työryhmä-

raportit 5/2004 ja 10/2002) on määritelty eräitä teknisiä ratkaisuja 62 §:n 1 ja 3 momentissa mainitun velvollisuuden toteuttamiselle.

Viestintämarkkinalain 81 §:ssä säädetään siitä, miten teleyrityksen tulee ilmoittaa käyttäjille numeroinnissa tapahtuvista muutoksista. Säännöksen mukaan puhelinverkkoa koskevista numerointimuutoksista tulee tiedottaa käyttäjille tehokkaasti ja hyvissä ajoin. Käyttäjille on ilmoitettava puhelinnumeron muutoksesta viimeistään kuusi kuukautta ennen muutoksen voimaantuloa. Säännöstä on sovellettu viime aikoina erityisesti niissä tapauksissa, joissa teleyritys on tietyillä alueilla luopunut kiinteän lankaverkon liittymien tarjonnasta.

Viestintämarkkinalain 82 §:ssä säädetään palvelujen laatua koskevasta julkaisuvelvollisuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi päätöksellään asettaa teleyritykselle tai numerotiedustelupalvelun tarjoajalle velvollisuuden julkaista vertailukelpoisia ja ajantasaisia tietoja yrityksen tarjoamien palveluiden laadusta.

Pykälän 2 momentin mukaan päätöksessä on määrättävä julkaistavat tiedot ja tietojen julkaisutapa. Julkaistavat tiedot voivat koskea muun ohessa liittymän toimitusaikaa, vikojen määrää liittymää kohden ja vikojen korjausaikaa, puhelunmuodostusaikaa, numerotiedotuspalvelun vastausaikaa sekä laskutuksen oikeellisuutta.

Viestintävirasto antoi teleyrityksille päätökset asiakaspalvelun vastausaikojen julkaisemisvelvollisuudesta viestintämarkkinalain 82 §:n nojalla ensimmäisen kerran vuonna 2004. Vuonna 2009 Viestintävirasto antoi vastausaikatietojen julkaisuvelvollisuudesta uudet päätökset, joilla päivitettiin julkaisuvelvollisuuden alaisten yritysten piiriä sekä osin velvoitteen sisältöä.

Teleyritysten on mainittujen päätösten nojalla neljännesvuosittain julkaistava tarjoamansa puhelinasiakaspalvelun vastausaikatiedot. Viestintäviraston teknisessä määräyksessä viestintäverkkojen ja -palvelujen laadusta ja yleispalvelusta (Viestintävirasto 58/2009 M) on tarkemmin määrätty teleyritysten asiakaspalvelun vastausaikojen mittaamis- ja tallentamistavat. Viestintävirasto on myös vuodesta 2005 lähtien julkaissut

neljännesvuosittain teleyrityskohtaisen vertailun asiakaspalvelun laadusta.

Viestintämarkkina-laissa tai muualla lain-säädännössä ei ole asetettu teleyrityksille velvoitteita asiakaspalvelun järjestämisen osalta. Teleyritysten asiakaspalvelun vastausaikojen pituus on kuitenkin ajoittain ollut yksi useimmin esiintyvistä aiheista Viestintävirastoon tulevilla kuluttajayhteydenotoissa.

Asiakaspalvelun vastausaikojen julkaisuvelvoitteella on ollut positiivinen vaikutus teleyritysten asiakaspalveluun, mikä näkyy keskimääräisten vastausaikojen lyhentymisenä. Tietojen julkaiseminen lisää käyttäjien yleistä tietoisuutta asiakaspalvelun laadusta. Se lisää myös käyttäjien mahdollisuuksia vertailla eri teleyritysten asiakaspalvelun laatua.

Radiotaajuuksien hallinnointi

Radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain (1015/2001, jäljempänä *radiolaki*) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on edistää radiotaajuuksien tehokasta, tarkoituksenmukaista ja riittävän häiriötöntä käyttöä, turvata radiotaajuuksien tasapuolinen saatavuus, luoda edellytykset telelaitteiden mahdollisimman vapaalle liikkuvuudelle sekä edistää viestintämarkkinoiden tehokkuutta yleisessä teletoiminnassa.

Radiolain 6 §:n nojalla Viestintävirasto tekee päätökset taajuusalueiden jakamisesta tiettyihin käyttötarkoituksiin sekä edelleen päätökset käytettävissä olevien taajuuksien jakamisesta käyttäjien kesken ottaen huomioon radiotaajuuksien käyttöä koskevat kansainväliset määräykset ja suositukset. Radiolain 6 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvosto vahvistaa asetuksella yleiset periaatteet taajuuksien käytölle sekä taajuussuunnitelman televisio- ja radiotoimintaan sekä toimiluvanvaraiseen teletoimintaan osoitetuista radiotaajuuksista. Lisäksi tässä taajuussuunnitelmassa vahvistetaan yleiset periaatteet myös taajuuksien käytölle tuotekehitys-, testaus- ja opetustoimintaan.

Viestintäviraston on päätöksiä valmistellessaan toimittava yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Jos yksittäisen taajuusalueen käyttöä koskevalla määräyk-

sellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen, kyseisen taajuusalueen käyttösuunnitelma vahvistetaan valtioneuvoston hyväksymässä taajuusalueiden käyttösuunnitelmassa. Viestintävirasto on antanut lainkohdan nojalla radiotaajuusmääräyksen (Viestintävirasto 4 L/2009 M) ja valtioneuvosto asetuksen radiotaajuuksien käytöstä ja taajuussuunnitelmasta (1169/2009).

Viestintävirasto myöntää hakemuksesta käyttöoikeuksia radiolain 7 §:n 1 momentin nojalla myönnettävässä radioluvassa. Radiolain 8 § 1 momentin nojalla Viestintävirasto voi liittää radiolupa-an taajuuksien tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen käytön, viestintämarkkinoiden tehokkuuden ja radioviestinnän häiriöiden estämisen tai poistamisen kannalta tarpeellisia ehtoja.

Lain 8 §:n 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi radioluvan voimassa ollessa muuttaa lupaehtoja ilman luvanhaltijan suostumusta, jos se on välttämätöntä radiotaajuudelle vahvistetun käyttösuunnitelman muuttamisen, taajuuksia koskevien määräysten tai kansainvälisten sopimusvelvoitteiden vuoksi taikka jos se on perusteltua radioviestinnän häiriöiden estämisen tai poistamisen taikka radiotaajuusalueen ensisijaisen käyttötarkoituksen mukaisen käytön vuoksi. Lupaehtoja voidaan muuttaa myös, jos se on välttämätöntä markkinoilla toimivan teleyrityksen taloudellisissa tai teknisissä toimintaedellytyksissä tapahtuvan muutoksen vuoksi taikka johtuu uuden teleyrityksen tulosta markkinoille, tai vastaavasta muusta markkinaolosuhteiden muutoksen aiheuttamasta tarpeesta järjestellä uudelleen radiotaajuuksien käyttöä.

Viestintävirasto antaa radiolain 7 §:n nojalla luvasta vapaata käyttöä koskevia määräyksiä sekä määräyksiä muun maan hallinnon myöntämän luvan tai muun käyttöoikeutuksen hyväksymisestä Suomessa. Viestintävirasto on radiolain 8 §:n nojalla antanut myös yleisiä määräyksiä häiriöiden estämisen tai poistamisen kannalta tarpeellisista ehdoista.

Radiolain 4 luvussa on säännökset ohjauksesta ja valvonnasta. Lain 36 §:n 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa huomautuksen sille, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä

tai lupaehtoja, ja velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä.

Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitetun veloitteen tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että toiminta keskeytetään, jos uhkasakon tai keskeyttämisuhan asettaminen on välttämätöntä virheen tai laiminlyönnin vahingollisuuden vuoksi.

Viestintävirasto on käytännössä antanut lukuisia huomautuksia, joilla on kehoitettu korjaamaan virhe tai laiminlyönti lain 36 §:n 1 momentin nojalla. Säännöksen soveltaminen on liittynyt radioläheittäimien lainvastaiseen kaupanpitoon ja maahantuontiin.

Viestintävirasto on käyttänyt myös lain 32 §:ssä ja 34 §:ssä sille annettua toimivaltaa kieltää radioläheittäimien kaupanpito tai maahantuonti tilapäisesti tai pysyvästi. Uhkasakkoa tai toiminnan keskeyttämisuuhkaa koskevia säännöksiä ei ole sovellettu käytännössä.

Sähköisen viestinnän tietosuojaa koskeva lainsäädäntö ja käytäntö

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 7 §:ssä säädetään evästeiden ja muiden palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentamisesta käyttäjän päätelaitteelle ja näiden tietojen käytöstä.

Pykälän 1 momentin mukaan viestintäverkkojen avulla toteutettu evästeiden tai muiden palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentaminen käyttäjän päätelaitteelle ja näiden tietojen käyttö on sallittua palvelun tarjoajalle, jos palvelun tarjoaja antaa käyttäjälle ymmärrettävät ja kattavat tiedot tallentamisen tai käytön tarkoituksesta. Samalla palvelun käyttäjälle on annettava mahdollisuus kieltää tässä momentissa tarkoitettu tallentaminen tai käyttö.

Pykälän 2 momentissa todetaan, että edellä 1 momentissa säädetty palvelun tarjoajan tietojen antamisvelvollisuus ja käyttäjän kielloikeus ei koske tietojen sellaista tallentamista tai käyttöä, jonka ainoana tarkoituksena on toteuttaa tai helpottaa viestin välittämistä viestintäverkoissa tai joka on välttämätöntä sellaisen palvelun tarjoamiseksi, jota tilaaja tai palvelun käyttäjä on nimenomaisesti pyytänyt.

Pykälän 3 momentissa todetaan, että tallentaminen ja käyttö ovat sallittuja ainoastaan palvelun vaatimassa laajuudessa ja niillä ei saa rajoittaa yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä.

Evästeitä käytetään yleisesti julkisissa ja kaupallisissa verkkopalveluissa ja ne ovat keskeinen osa verkkopalveluiden turvallista, tehokasta ja käyttäjäystävällistä toimivuutta. Lukuisat tietoyhteiskunnan palvelut, kuten verkkopankkipalvelut, eivät toimi ilman evästeitä. Evästeiden käyttö on välttämätöntä, jotta käyttäjän pyytämää palvelua voidaan turvallisesti tarjota.

Merkittävä osa internetin verkkopalveluista on mainosrahoitteisia ja esimerkiksi sanomalehtien verkkopalveluiden liiketoimintamallit perustuvat pitkälti evästeiden käyttöön. Pelkkänä päätelaitteeseen lähetettävänä tekstitiedostona eväste ei sisällä henkilötietoja, eikä pelkästään siitä voi tunnistaa yksittäistä käyttäjää. Jos eväste liitetään henkilötietoihin, sovelletaan henkilötietolain säännöksiä.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 21 §:ssä on säädetty teleyrityksille velvollisuus ilmoittaa tietoturvallisuuteen kohdistuvista loukkauksista tai uhkista.

Pykälän 1 momentissa säädetään tilaajalle ja käyttäjälle tehtävästä ilmoituksesta, jos palvelun tietoturvaan kohdistuu erityinen uhka. Teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan on tällöin ilmoitettava uhkasta viipymättä tilaajalle ja kerrottava samalla tilaajan ja käyttäjän käytettävissä olevista toimenpiteistä uhkan torjumiseksi sekä niiden todennäköisistä kustannuksista.

Teleyrityksen on pykälän 2 momentin mukaan ilmoitettava Viestintävirastolle verkkopalvelun ja viestintäpalvelun merkittävistä tietoturvaloukkauksista ja sellaisista niihin kohdistuvista tietoturvauhkista, joista teleyritys on tietoinen. Lisäksi teleyrityksen on ilmoitettava Viestintävirastolle palvelujen merkittävistä vikatilanteista ja häiriötilanteista. Samalla on ilmoitettava toimenpiteistä, joilla tällaisten tietoturvaloukkausten ja niiden uhkien sekä vika- ja häiriötilanteiden toistuminen pyritään estämään.

Pykälän 3 momentin mukaan teleyrityksen on, torjuttuaan palveluunsa kohdistuneen merkittävän tietoturvaloukkauksen tai -uhkan taikka poistettuaan häiriön, tiedotettava tar-

koituksenmukaisella tavalla toteuttamistaan toimista ja niiden mahdollisista vaikutuksista palvelun käyttöön.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoitusten sisällöstä, muodosta ja Viestintävirastolle toimittamisesta tai ohjeita tiedottamisen sisällöstä ja muodosta.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 28 §:ssä säädetään suoramarkkinoinnin tunnistamisesta. Lain mukaan suoramarkkinointiin tarkoitettu sähköpostiviesti, tekstiviesti, puheviesti, ääniviesti ja kuvaviesti on voitava sitä vastaanottaessa selvästi ja yksiselitteisesti tunnistaa markkinoinniksi.

Pykälän 2 momentissa todetaan, että sellaisen suoramarkkinointiin tarkoitettujen sähköpostiviestin, tekstiviestin, puheviestin, ääniviestin ja kuvaviestin lähettäminen on kiellettyä, jossa peitetään tai salataan sen lähettäjän henkilöllisyys, jonka puolesta viesti on lähetetty ja jossa ei ole voimassa olevaa osoitetta, johon vastaanottaja voi lähettää pyynnön siitä, että kyseinen viestintä lopetetaan.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 31 §:ssä todetaan Viestintäviraston tehtävät. Viestintäviraston tehtävänä on valvoa lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siltä osin kuin lain 32 §:stä ei muuta johdu. Viraston tehtävänä on myös kerätä tietoa verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin ja lisäarvopalveluihin kohdistuvista tietoturvaloukkauksista ja niiden uhkista sekä näiden palvelujen merkittävistä vikatilanteista ja häiriötilanteista. Lisäksi Viestintäviraston tulee selvittää verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin ja lisäarvopalveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia ja niiden uhkia sekä merkittäviä näiden palvelujen vikatilanteita ja häiriötilanteita sekä tiedottaa tietoturva-asioista.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 42 §:ssä säädetään niistä rangaistuksista, jotka seuraavat sähköisen viestinnän tietosuojalainsäädännön rikkomisesta.

Laki viestintähallinnosta

Viestintähallinnosta annetun lain 2 §:n 1 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävänä on huolehtia viestintämarkkina- ja radiotaajuuksista ja telelaitteista annetussa laissa, postipalvelulaissa (313/2001), televisio- ja

radiotoiminnasta annetussa laissa, valtion televisio- ja radiorahastosta annetussa laissa (745/1998), sähköisen viestinnän tietosuojalain, eräiden suojauksen purkujärjestelmien kieltämisestä annetussa laissa (1117/2001), vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) sekä verkkotunnuslaissa (228/2003) sille säädettyistä tehtävistä.

Lain 2 §:n 2 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävänä on hoitaa myös muut tehtävät, jotka sille muiden säännösten tai liikenne- ja viestintäministeriön määräysten mukaan kuuluvat.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Johdanto

Esityksen kansainvälisessä vertailussa on käyty läpi ulkomaista lainsäädäntöä ja käytäntöä vain siltä osin kuin se liittyy kysymyksiin, joista EU:n jäsenvaltiot voivat sähköisen viestinnän direktiivien mukaan säätää vapaasti kansallisessa lainsäädännössään.

Koska direktiivit ovat pääosin täysharmonisoivia, kansallista liikkumavaraa Suomessa on käytännössä vain vammaisia käyttäjiä koskevilla kysymyksillä. Esityksen kansainvälisessä vertailussa keskitytään sen vuoksi yksinomaan näihin kysymyksiin.

Vammaisia koskeva lainsäädäntö ja käytäntö

Ruotsissa viestintämarkkinoita koskeva perussäädös on sähköisen viestinnän laki (*Lagen om elektronisk kommunikation*, 2003:389). Televiestintää, radiotoimintaa ja postitoimintaa valvoo Ruotsin posti- ja telehallintoviranomainen PTS (*Post- och Telestyrelsen*).

Ruotsissa sähköisen viestinnän lain mukaan yleispalvelun tarjoajalle voidaan asettaa yleispalveluun kuuluva velvoite turvata kohdustettujen palvelujen saatavuus myös vammaisille loppukäyttäjille yhtäläisin ehdoin sekä velvollisuus tarjota vammaisten

erityistarpeiden mukaisia palveluja. Yleis- palvelun tarjonta on turvattava ja rahoitettava tarvittaessa julkisin hankinnoin. Tarvetta arvioitaessa on otettava huomioon palvelun tarjoamisesta aiheutuvat kustannukset.

PTS:n velvollisuutena on varmistaa, että myös toimintarajoitteisten loppukäyttäjien saatavilla on välttämättöimpiä viestintäpalveluita, muun muassa puhelin-, internet ja postipalveluita. PTS on hankkinut monia palveluja tarjottavaksi erityispalvelua tarvitseville ja lisäksi se kanavoi julkisia varoja mainitun kaltaisten palveluiden tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan.

PTS:n toimintaa ja rahoitusta ohjaavassa vuosittaisessa sääntelykirjeessä (PTS regleringsbrev) on lueteltu tiettyjä palveluita, joita toimintarajoitteisille loppukäyttäjille voidaan määrärahoilla hankkia tarjottavaksi.

Vammaisilla loppukäyttäjillä on maksutta mahdollisuus soittaa numerotiedusteluun ja saada puhelunsa yhdistettyä. Testikäytössä on myös mahdollisuus lähettää tekstiviestejä 112-hätänumeroon. Tekstin puheeksi sekä puheen tekstiksi kääntäviä tekstipuhelinpalveluita on saatavilla myös internet-yhteyden avulla ja näkö-, kuulo- ja puhevammaiset voivat soittaa hätänumeroon myös videopuheluja. Lisäksi saatavilla on muun muassa terveydellistä neuvontaa tekstipuhelinpalveluna sekä tulkattu puhelinpalvelu, jonka avulla kolmas osapuoli tulkaa tai muuten avustaa henkilöitä, joiden puhe on vaikeasti ymmärrettävää.

Irlannissa viestintäalan sääntelyä koskeva perussäädös (*The Communications Regulation Act*) on vuonna 2002 voimaan tullut laki viestintäalan sääntelystä. Sähköisen viestinnän sääntelystä vastaa viestintäviranomaisen nimeltään ComReg (*Commission for Communications Regulation*).

ComReg voi viestintälain 6 artiklan mukaan säätää sellaisia velvoitteita yleis- palvelun tarjoajalle, joiden tarkoituksena on turvata palveluiden saatavuus vammaisille loppukäyttäjille.

ComReg on määritellyt yleis- palveluun kuuluvaksi lukuisia vammaisten loppukäyttäjien asemaa parantavia palveluita. Yleis- palvelun tarjoajan toimesta kuulovammaisille tulee tarjota kuulolaitteen puhelimeen yhdistäviä laitteita, puhelimen äänenvoimakkuutta

korostavia laitteita sekä laitteita, joissa on voimakkaan hälytysäänänen lisäksi saapuvasta puhelusta ilmoittava välkkyvä valo.

Kuulo- tai puhevammaisille tulee lisäksi mahdollistaa sellaisen tekstitulkkauspalvelun käyttö, joka kääntää ääniviestit tekstiksi sekä tekstin välittäminen muille käyttäjille operaattorin verkosta riippumatta. Tekstipohjaisen puheluiden käyttäjien palveluiden tulee vastata hinnaltaan muiden tavanomaisten puhelinpalveluiden hintoja.

Liikunta- ja toimintarajoitteisille loppukäyttäjille tulee tarjota erityisiä pika- ja esivalintapainikkeita sisältäviä sekä hands free -toiminnon mahdollistavia puhelinlaitteita. Näkövammaisille tulee tarjota laitteita, joiden avulla numerot ovat helposti selvitettävissä sekä pistekirjoitusta ilman erillistä kustannusta käyttäjälle. Puhelinluettelopalveluiden käyttöön kykenemättömille tulee järjestää mahdollisuus käyttää maksutta numerotiedotuspalveluita.

Lisäksi yleis- palveluvelvollisen tulee tarjota kotisivultaan pääsy internet-sivulle, jossa mainituista vammaisten palveluista tarjotaan kattavasti tietoa. Yleis- palveluvelvollisuus on heinäkuussa 2006 tehdyllä päätöksellä asetettu Eircom Ltd:lle kesäkuuhun 2010 saakka.

Kaikki operaattorit ovat velvollisia osallistumaan sellaisten yleis- palvelun nettokustannusten korvaamiseen yleis- palvelun tarjoajalle, joiden sääntelyviranomaisen katsoisi aiheuttavan tälle kohtuuttoman taloudellisen taakan. Rahoitusta ei toistaiseksi ole myönnetty vaikkakin yleis- palvelun rahoituksen korvaamista koskeva hakemus on viranomaisille esitetty.

Yhdistyneessä kuningaskunnassa sähköisen viestinnän alaa sääntelee vuonna 2003 voimaan tullut sähköisen viestinnän ja palveluiden laki (*Communications Act*). Viestintäalan sääntelyviranomaisena toimii OFCOM (Office of Communications), jonka toimivaltaan kuuluu sähköisiä viestintäverkkoja sekä sähköisiä palveluita koskeva sääntely.

Vuoden 2003 yleis- palveluasetuksessa on määritelty ne palvelut, joita yleis- palvelun tarjoajan tulee tarjota. OFCOM asettaa yleis- palvelun tarjoajille tarkemmat ehdot palveluiden toteuttamisesta. Näiden ehtojen mukaan tietyille vammaisryhmille tulee tarjota erityistarpeisiin soveltuva ilmainen numero-

tiedustelupalvelu, sekä yhdistämispalvelu ja tekstipuhelinpalvelu.

Tekstipuhelinpalveluiden avulla on lyhyt-numeroita käyttäen voitava soittaa hätäviranomaisille sekä numerotiedotukseen. Vammaisille on tarjottava välttämättömien yhteysien korjaamiseen viankorjausta kiireellisinä ilman lisäkustannuksia. Lisäksi yleisiä puhelinpalveluja tarjoavien yritysten on osallistuttava rahoitusjärjestelyyn, jolla voidaan turvata puhelinpalveluista erityisen riippuvaisten vammaisten puhelinpalvelut tilanteissa, joissa vammaisen käyttäjän puhelinlasku jää maksamatta. Operaattorin sopimukset ja laskut on toimitettava näkövammaisille heidän tarpeisiinsa soveltuvassa muodossa.

Itävallassa viestintäverkkojen ja -palveluiden tarjontaa säännellään televiestintälailla (*Telekommunikationsgesetz*) sekä toimivaltaisista sääntelyviranomaisesta annetulla lailla (*KommAustria Gesetz*). Sääntelyviranomaisen muodostuu pysyvästä viestintämarkkinoiden valvontaelimestä RTR:stä (*RTR GmbH*) sekä sen organisatoorisesti yläpuolisesta vaihtuvajäsenisestä TKK:sta (*Telekom-Control-Kommission*), joka tekee päätöksensä RTR:n esityksistä. Sääntelytoimivaltaa on myös vähäisessä määrin jätetty liittovaltion infrastruktuuriministeriölle ja sen alaisille televiestintäministeriöille.

Televiestintälaissa on määritelty yleispalvelun vähimmäistasoksi kaikille käyttäjille kuuluvia yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja. Yleispalveluun sisältyvät kiinteän verkon puhelinpalvelut, luettelo- ja numerotiedotuspalvelu sekä yleisöpuhelimet.

Televiestintälain 27.2 §:n mukaan yleispalvelua koskevia laatuvaatimuksia voidaan asettaa yleisöpuhelinien soveltuvuuteen vammaisille loppukäyttäjille.

Sääntelyviranomaisella ei ole erityistä toimivaltaa vähävaraisten tai vammaisten loppukäyttäjien palveluiden turvaamiseksi. Yleisestä budjetista on kuitenkin rahoitettu noin 300 000 käyttäjälle puhelimen hankinta sekä yhden tunnin ilmaiset paikallispuhelut operaattorista riippumatta.

Sääntelyviranomaisen voi perustaa rahaston kattamaan yleispalvelun tarjoajan velvoitteesta johtuvat tappiot, mikäli se katsoo niitä syntyneen. Tällöin kaikki operaattorit, joiden liikevaihto ylittää 5 miljoonaa euroa,

olisivat velvoitettuja osallistumaan rahoitukseen markkinaosuutensa mukaisessa suhteessa.

Alankomaissa telemarkkinoita koskeva perussäännös on televiestintälaki (*Telecomunicatiewet*) ja sääntelyviranomaisena on Alankomaiden viestintävirasto (OPTA).

Viestintämarkkinoita koskevassa laissa ei ole erillisiä säännöksiä vammaisten tai muiden erityisryhmien osalta vaan niistä säädetään sosiaaliturva- ja sairausvakuutuslaeissa. Vaikka yleisöpuhelimet eivät kuulu yleispalvelun piiriin, ovat useimmat yleisöpuhelimet kuitenkin myös vammaisten käyttäjien käytettävissä. Vammaisilla on mahdollisuus soittaa hätäpuheluita tekstipuhelimilla ja numerotiedotuspalvelut ovat myös vammaisten käyttäjien käytettävissä.

Vähätuloisia vammaisia loppukäyttäjiä ei ole erikseen huomioitu yleispalvelutuotteiden hinnoittelussa.

EU:n lainsäädäntö

Puitedirektiivi

Vuonna 2002 annetulla puitedirektiivillä pyrittiin luomaan yhdenmukaistettu sääntelyjärjestelmä sähköisen viestinnän palveluille ja verkoille sekä niihin liittyville toiminnoille ja palveluille Euroopan unionin alueella. Puitedirektiivin keskeinen tavoite oli selkeyttää kansallisten sääntelyviranomaisten, kuten Viestintäviraston asemaa säätämällä niiden toimintaa koskevista periaatteista sekä sääntelyviranomaisen tavoitteista ja tehtävistä.

Puitedirektiivillä on luotu puitteet sääntelyviranomaisten puuttumiselle sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen markkinahäiriöihin. Lähtökohtana on sääntelyviranomaisen puuttumattomuus markkinoiden toimintaan. Yrityksille asetettujen erityisvelvollisuuksien perustana on markkina-analyysillä todetut häiriöt markkinoilla.

Puitedirektiiviin vuonna 2009 tehdyillä muutoksilla pyritään muun muassa lisäämään yhdenmukaista eurooppalaista sääntelykäytäntöä nykyisestä säätämällä entistä tarkemmin siitä menettelystä, jolla kansallisen sääntelyviranomaisen päätöksentekoon liitetään komission, muiden yhteisön jäsenvaltioiden sääntelyviranomaisten kuuleminen sekä ko-

konaan uutena tahona Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen kuuleminen.

Direktiivi on täysharmonisoiva eli teleyrityksille ei saa kansallisessa lainsäädännössä asettaa sitä pidemmälle meneviä velvoitteita.

Puitedirektiivin 1 artiklaan on lisätty uusi 3 a kohta.

Sen mukaan jäsenvaltioiden toimenpiteissä, jotka koskevat käyttäjien oikeutta käyttää palveluja ja sovelluksia sähköisissä viestintäverkoissa taikka tällaista käyttöä, on otettava huomioon luonnollisten henkilöiden perusoikeudet ja -vapaudet, sellaisina kuin ne taataan yleissopimuksessa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (SopS 19/1990, jäljempänä *Euroopan ihmisoikeussopimus*) ja yhteisön oikeuden yleisissä periaatteissa. Tällaisia toimenpiteitä, jotka koskevat käyttäjien oikeutta käyttää palveluja ja sovelluksia sähköisissä viestintäverkoissa taikka tällaista käyttöä ja joilla todennäköisesti rajoitetaan näitä perusoikeuksia tai -vapauksia, saa toteuttaa ainoastaan, jos ne ovat asianmukaisia, oikeasuhteisia ja välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa. Niiden toteuttamiseen on sovellettava Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden mukaisia riittäviä menettelytakeita, mukaan lukien tehokas oikeussuoja ja oikeudenmukainen oikeudenkäynti.

Toimenpiteitä voidaan 1 artiklan 3 a kohdan mukaan toteuttaa ainoastaan ottamalla asianmukaisella tavalla huomioon syyttömyysolettaman periaate ja oikeus yksityisyyteen. Jäsenvaltioiden on taattava etukäteen tapahtuva, oikeudenmukainen ja puolueeton käsittely, mukaan lukien asianomaisten henkilöiden tai asianomaisten henkilöiden oikeus tulla kuulluksi, ottaen huomioon asianmukaisen edellytysten ja menettelyllisten järjestelyjen tarve asianmukaisesti osoitetuissa kiireellisissä tapauksissa Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisesti. Jäsenvaltioiden on taattava myös oikeus tehokkaaseen ja oikea-aikaiseen tuomioistuINVALVONTAAN.

Puitedirektiivin 2 artiklaa on muutettu. Artiklan on lisätty kolme uutta määritelmää, jotka ovat taajuuksien varaaminen, haitalliset häiriöt sekä puhelu.

Taajuuksien varaamisella tarkoitetaan artiklan uuden q alakohdan mukaan tietyn taajuusalueen osoittamista yhden tai useamman tyyppisen radioviestintäpalvelun käyttöön, tarvittaessa erityisin ehdoin.

Haitallisella häiriöllä tarkoitetaan artiklan uuden r alakohdan mukaan häiriötä, joka vaarantaa radionavigointipalvelun tai muun turvallisuuspalvelun toiminnan tai joka muutoin vakavasti heikentää sellaista radioviestintäpalvelua, joka toimii sovellettavien yhteisön, kansainvälisten tai kansallisten säännösten mukaisesti, tai estää tai toistuvasti keskeyttää tällaisen palvelun toiminnan.

Puhelulla puolestaan tarkoitetaan artiklan uuden s alakohdan mukaan yleisesti saatavilla olevan sähköisen viestintäpalvelun avulla luotua yhteyttä, joka mahdollistaa kaksisuuntaisen puheviestinnän.

Puitedirektiivin 3 artiklan 3 kohtaa on muutettu. Uuden 3 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset käyttävät toimivaltuuksiaan puolueettomasti, avoimesti ja viivytyksittä. Jäsenvaltioiden on saman artiklan mukaan varmistettava myös, että kansallisilla sääntelyviranomaisilla on riittävät taloudelliset resurssit ja henkilöstöresurssit niille annettun tehtävän hoitamiseen.

Puitedirektiivin uuden 3 a artiklan mukaan markkinoiden ennakkosääntelystä tai direktiivin 20 tai 21 artiklassa tarkoitettusta yritysten välisten riitojen ratkaisemisesta vastaavien kansallisten sääntelyviranomaisten on oltava toiminnassaan riippumattomia, eivätkä ne saa pyytää tai ottaa vastaan toiselta elimeltä ohjeita sellaisten tehtävien hoitamisessa, jotka niille on annettu yhteisön lainsäädännön täytäntöön panemiseksi annetun kansallisen lainsäädännön nojalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta 4 ja 5 kohdan säännösten soveltamista. Tämä ei estä kansallisen valtiosääntöoikeuden mukaista valvontaa.

Ainoastaan 4 artiklan mukaisesti perusteilla muutoksenhakuelimillä on 3 a artiklan mukaan toimivalta keskeyttää kansallisten sääntelyviranomaisten tekemien päätösten soveltaminen tai kumota ne.

Jäsenvaltioiden on 3 a artiklan mukaan varmistettava, että kansallisen sääntelyviranomaisen johtaja tai tarvittaessa tätä tehtävää hoitavan kollegiaalisen elimen jäsenet tai hä-

nen tai heidän sijaisensa voidaan irtisanoa ai-noastaan, jos asianomainen henkilö ei enää täytä tehtäviensä suorittamiseen vaadittavia kansallisessa lainsäädännössä ennalta säädettyjä ehtoja.

Kansallisen sääntelyviranomaisen johtajan tai tarvittaessa tätä tehtävää hoitavan kollegiaalisen elimen jäsenen irtisanomisesta tehty päätös on julkistettava irtisanomisen ajan-kohtana. Kansallisen sääntelyviranomaisen irtisanotulle johtajalle tai tarvittaessa tätä tehtävää hoitavan kollegiaalisen elimen jäsenille on annettava perustelut, ja asianomaisella henkilöllä on oikeus pyytää irtisanomisesta tehdyn päätöksen julkistamista, jollei niin muuten tehtäisi.

Jäsenvaltioiden on 3 a artiklan mukaan myös varmistettava, että kansallisilla sääntelyviranomaisilla on erilliset vuosibudjetit. Niiden budjetit on julkistettava.

Jäsenvaltioiden on lisäksi 3 a artiklan mukaan varmistettava, että kansallisilla sääntelyviranomaisilla on riittävät taloudelliset resurssit ja henkilöstöresurssit, jotta ne voivat aktiivisesti osallistua Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen (jäljempänä BEREC tai yhteistyöelin) toimintaan ja edistää sitä.

Puitedirektiivin uuden 3 b artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset tukevat aktiivisesti BEREC:n tavoitteita parantaa sääntelyn koordinoitua ja lisää sen yhtenäisyyttä.

Puitedirektiivin uuden 3 c artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset ottavat mahdollisimman pitkälle huomioon BEREC:n hyväksymät lausunnot ja yhteiset kannat tehdessään kansallisia markkinoita koskevia omia päätöksiään.

Puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohtaa on muutettu. Muutetun 4 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että niillä on käytössä tehokkaat järjestelmät, joiden avulla jokainen käyttäjä tai sähköisiä viestintäverkkoja tai viestintäpalveluja tarjoava yritys, johon kansallisen sääntelyviranomaisen tekemä päätös vaikuttaa, voi hakea muutosta sääntelyviranomaisen päätökseen muutoksenhakuelimeltä, joka on riippumaton. Tällä elimellä, joka voi olla tuomioistu-in, on oltava tehtäviensä tehokkaan hoita-

misen edellyttämä asiantuntemus. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tapaukseen liittyvät tosiseikat otetaan asianmukaisesti huomioon ja että käytettävissä on toimiva muutoksenhakujärjestelmä.

Kansallisen sääntelyviranomaisen päätös on artiklan mukaan voimassa, kunnes muutoksenhakuprosessissa on annettu ratkaisu, jollei määrätä tilapäisiä toimenpiteitä kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Puitedirektiivin 4 artiklan 3 kohtaa on muutettu. Uuden 4 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on kerättävä tiedot muutoksenhakujen aiheista, muutoksenhakujen määrästä, muutoksenhakumenettelyjen kestosta ja tilapäisten toimenpiteiden määrittämisestä tehtyjen päätösten määrästä. Jäsenvaltioiden on toimitettava nämä tiedot komissiolle ja yhteistyöelimelle jommankumman perustelusta pyynnöstä.

Puitedirektiivin 5 artiklan 1 kohtaa on muutettu. Uuden 5 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että sähköisiä viestintäverkkoja ja –palveluja tarjoavat yritykset toimittavat kaikki tarvittavat tiedot, taloudelliset tiedot mukaan lukien, jotta kansalliset sääntelyviranomaiset voivat varmistua siitä, että tämän direktiivin ja erityisdirektiivien säännöksiä tai niiden mukaisesti tehtyjä päätöksiä noudatetaan.

Kansallisilla sääntelyviranomaisilla on valtuudet vaatia näitä yrityksiä toimittamaan erityisesti tiedot sellaisista tulevista verkkojen tai palvelujen uudistuksista, joilla voi olla vaikutuksia tukkutason palveluihin, joita ne tarjoavat kilpailijoille. Yrityksiä, joilla on huomattava markkinavoima tukkumarkkinoilla, voidaan myös vaatia toimittamaan kirjanpilotietoa vähittäismarkkinoista, jotka liittyvät kyseisiin tukkumarkkinoihin.

Yritysten on pyynnöstä toimitettava tiedot viipymättä kansallisen sääntelyviranomaisen edellyttämän aikataulun mukaisesti ja sen vaatimalla tarkkuudella. Kansallisen sääntelyviranomaisen pyytämien tietojen on oltava oikeasuhtaisia tehtävien suorittamiseen nähden. Kansallisen sääntelyviranomaisen on perusteltava tietojen antamista koskeva pyyntönsä ja käsiteltävä tiedot 3 kohdan mukaisesti.

Puitedirektiivin 6 artiklaa on muutettu. Uuden 6 artiklan mukaan lukuun ottamatta 7 ar-

tiklan 9 kohdan, 20 artiklan tai 21 artiklan soveltamisalaan kuuluvia tapauksia, jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos kansalliset sääntelyviranomaiset aikovat tämän direktiivin tai erityisdirektiivien mukaisesti toteuttaa sellaisia toimenpiteitä tai jos ne aikovat 9 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisesti säätää sellaisista rajoituksista, jotka vaikuttavat merkittävästi keskeisiin markkinoihin, ne antavat asianomaisille osapuolille mahdollisuuden esittää kohtuullisessa määräajassa lausuntonsa toimenpide-ehdotuksesta.

Kansallisten sääntelyviranomaisten on julkaistava tiedot kansallisista kuulemismenettelyistään.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että perustetaan yhtenäinen tiedotuspiste, jonka kautta on mahdollista saada tietoa kaikista senhetkisistä kuulemisista.

Kansallisten sääntelyviranomaisten on annettava kuulemisten tulokset julkisesti saataville, jollei tietoja ole luokiteltu salassa pidettäväksi liikesalaisuuksia koskevan yhteisön ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Puitedirektiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on toiminnassaan otettava direktiivin 8 artiklassa vahvistetut tavoitteet mahdollisimman tarkasti huomioon.

Artiklan 2 kohtaa on muutettu siten, että siihen on lisätty viittaus sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimeen (BEREC). Kansallisten sääntelyviranomaisten on artiklan 2 kohdan mukaan myötävaikutettava sisämarkkinoiden kehittymiseen toimimalla avoimella tavalla yhteistyössä sekä keskenään että komission ja yhteistyöelimen kanssa. Tällä yhteistyöllä varmistetaan puitedirektiivin ja muiden erityisdirektiivien säännösten yhdenmukainen soveltaminen kaikissa jäsenvaltioissa.

Puitedirektiivin 7 artiklan 3 kohdan mukaan, jos kansallinen sääntelyviranomainen aikoo 6 artiklassa tarkoitetun kuulemisen jälkeen toteuttaa toimenpiteitä, jotka kuuluvat puitedirektiivin 15 tai 16 artiklan taikka käyttöoikeusdirektiivin 5 tai 8 artiklan soveltamisalaan, ja toimenpiteet vaikuttaisivat jäsenvaltioiden kauppaan, toimenpide-ehdotus on altistettava erityiseen kuulemismenettelyyn. Kansallisen sääntelyviranomaisen on asetettava toimenpide-ehdotus perusteluineen

samaan aikaan komission, yhteistyöelimen ja muiden jäsenvaltioiden kansallisten sääntelyviranomaisten saataville sekä ilmoitettava siitä. Kansallisilla sääntelyviranomaisilla, yhteistyöelimellä ja komissiolla on mahdollisuus antaa lausuntonsa yhden kuukauden kuluessa. Tätä määräaika ei voida pidentää.

Direktiivin 7 artiklan 4 kohdan mukaan toimenpidettä voidaan tietyissä tapauksissa joutua lykkäämään vielä kahdella kuukaudella. Tällainen tilanne syntyy, jos kyse on komission suosituksesta poikkeavasta markkinamäärityksestä tai huomattavan markkina-voiman määrittelystä ja toimenpide vahingoittaisi jäsenvaltioiden välistä kauppaa.

Komission tulee näissä tapauksissa ilmoittaa kansalliselle sääntelyviranomaiselle, että se katsoo toimenpide-ehdotuksen muodostavan esteen yhtenäismarkkinoille tai että se epäilee vakavasti ehdotuksen yhteensopivuutta yhteisön oikeuden ja erityisesti 8 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden kanssa. Kahden kuukauden lisäaika ei voida pidentää.

Direktiivin 7 artiklan 5 kohdan mukaan komissio voi kahden kuukauden määräajan kuluessa tehdä päätöksen, jolla asianomaista kansallista sääntelyviranomaista vaaditaan perumaan toimenpide-ehdotus tai se voi poistaa toimenpide-ehdotusta koskevat varauksensa.

Komission on ennen päätöksen tekemistä otettava mahdollisimman tarkasti huomioon yhteistyöelimen lausunto. Päätökseen on liitettävä yksityiskohtainen ja objektiivinen selvitys siitä, miksi komissio katsoo, että toimenpide-ehdotusta ei pidä hyväksyä sekä yksityiskohtaiset ehdotukset toimenpide-ehdotuksen muuttamiseksi.

Direktiivin 7 artiklan 6 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on muutettava toimenpide-ehdotusta tai peruttava se kuuden kuukauden kuluessa komission tekemästä päätöksestä, jolla komissio tätä vaatii. Jos toimenpide-ehdotusta muutetaan, kansallisen sääntelyviranomaisen on järjestettävä julkinen kuuleminen 6 artiklassa tarkoitettujen menettelyjen mukaisesti ja tehtävä uusi ilmoitus muutetusta toimenpide-ehdotuksesta komissiolle.

Direktiivin 7 artiklan 7 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on otettava

muiden kansallisten sääntelyviranomaisten, yhteistyöelimen ja komission lausunnot mahdollisimman tarkasti huomioon ja se voi, 4 kohdassa ja 5 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja tapauksia lukuun ottamatta, hyväksyä lopullisen toimenpide-ehdotuksen ja antaa sen tällöin tiedoksi komissiolle.

Direktiivin 7 artiklan 8 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on kaikki lopulliset toimenpiteensä tiedoksi komissiolle ja yhteistyöelimelle.

Direktiivin 7 artiklan 9 kohdan mukaan kansallinen sääntelyviranomaisen voi eräissä poikkeuksellisissa olosuhteissa toimia kiireellisesti komissiota ja yhteistyöelintä kuulematta. Kiireellisen menettelyn edellytyksenä on, että se on tarpeen kilpailun turvaamiseksi ja kuluttajien etujen suojaamiseksi ja toimenpiteet, joihin turvaututaan, ovat oikeasuhteisia ja tilapäisiä.

Kansallisen sääntelyviranomaisen on viipymättä ilmoitettava näistä toimenpiteistä perusteluineen komissiolle, muille kansallisille sääntelyviranomaisille ja yhteistyöelimelle. Kansallisen sääntelyviranomaisen päätökseen tällaisten toimenpiteiden muuttamisesta pysyviksi tai niiden soveltamisajan pidentämiseen sovelletaan 3 ja 4 kohdan säännöksiä.

Puitedirektiiviin on lisätty uusi 7 a artikla. Sen 1 kohdan mukaan komissio voi kuukauden kuluessa ilmoittaa kansalliselle sääntelyviranomaiselle ja yhteistyöelimelle katsovan, että jokin teleyritykselle suunniteltu huomattavan markkinavoiman velvoite muodostaisi esteen yhtenäismarkkinoille tai voi olla ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa. Tällöin toimenpide-ehdotuksen hyväksymistä on lykättävä vielä kolmella kuukaudella komission ilmoituksesta.

Jos tällaista ilmoitusta ei tehdä, asianomainen kansallinen sääntelyviranomaisen voi hyväksyä toimenpide-ehdotuksen ottaen mahdollisimman tarkasti huomioon komission, yhteistyöelimen tai muun kansallisen sääntelyviranomaisen mahdollisesti antamat lausunnot.

Uuden 7 a artiklan 2 kohdan mukaan komissio, yhteistyöelin ja kansallinen sääntelyviranomaisen tekevät edellä mainitun kolmen kuukauden määräajan aikana läheistä yhteistyötä yksilöidäkseen 8 artiklassa säädettyjen tavoitteiden kannalta asianmukai-

simman ja tehokkaimman toimenpiteen ottamisen samalla huomioon markkinatoimijoiden näkemykset sekä tarpeen kehittää johdonmukaista sääntelykäytäntöä.

Artiklan 3 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten yhteistyöelin BEREC antaa kuuden viikon kuluessa kolmen kuukauden määräajan alkamisesta jäsentensä enemmistöllä hyväksyttävän lausunnon, jossa se ilmaisee, pitääkö se tarpeellisenä toimenpide-ehdotuksen muuttamista tai perumista, ja esittää tältä osin tarvittaessa yksityiskohtaisia ehdotuksia. Lausunto on perusteltava ja julkistettava.

Artiklan 4 kohdan mukaan yhteistyöelimen on tehtävä läheistä yhteistyötä asianomaisen kansallisen sääntelyviranomaisen kanssa, jos yhteistyöelin yhtyy lausunnossaan komission esittämiin vakaviin epäilyihin. Yhteistyön tarkoituksena on yksilöidä jokin asianmukaisempi ja tehokkaampi toimenpide.

Kansallinen sääntelyviranomaisen voi artiklan 4 kohdan mukaan joko muuttaa toimenpide-ehdotustaan tai perua sen taikka pitää toimenpide-ehdotuksensa voimassa. Tämän ratkaisun tulee tapahtua ennen artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kolmen kuukauden määräajan päättymistä.

Artiklan 5 kohdan mukaan, jos yhteistyöelin ei yhdy komission esittämiin vakaviin epäilyihin tai jos se ei anna lausuntoa taikka jos kansallinen sääntelyviranomaisen muuttaa toimenpide-ehdotustaan tai pitää sen voimassa 4 kohdan mukaisesti, komissio voi kuukauden kuluessa kolmen kuukauden määräajan päättymisestä antaa suosituksen, jossa asianomaista kansallista sääntelyviranomaisesta vaaditaan muuttamaan toimenpide-ehdotusta tai perumaan se. Komission on esitettävä yksityiskohtaisia ehdotuksia ja ilmoitettava suosituksensa perusteet varsinkin, jos yhteistyöelin ei yhdy komission esittämiin vakaviin epäilyihin. Komissio voi vaihtoehtoisesti päättää poistaa 1 kohdan mukaisesti ilmoitetut varaumansa.

Kansallisen sääntelyviranomaisen on artiklan 6 kohdan mukaan annettava komissiolle ja yhteistyöelimelle tiedoksi lopullinen, hyväksytty toimenpide kuukauden kuluessa siitä, kun komissio on antanut suosituksen 5 kohdan a alakohdan mukaisesti tai poistanut varaumansa 5 kohdan b alakohdan mukaisesti.

ti. Määräaikaa voidaan jatkaa, jotta kansallinen sääntelyviranomainen voi järjestää julkisen kuulemisen 6 artiklan mukaisesti.

Jos kansallinen sääntelyviranomainen päättää olla muuttamatta tai perumatta toimenpide-ehdotusta 5 kohdan a alakohdan mukaisesti annetun suosituksen perusteella, sen on artiklan 7 kohdan mukaan ilmoitettava päätöksensä perusteet.

Kansallinen sääntelyviranomainen voi artiklan 8 kohdan mukaan perua toimenpide-ehdotuksen missä tahansa menettelyn vaiheessa.

Puitedirektiiviin on lisätty myös uusi 7 b artikla. Sen 1 kohdan mukaan komissio voi hyväksyä erinäisiä 7 artiklaan liittyviä suosituksia tai suuntaviivoja. Komission suositukset ja suuntaviivat hyväksytään 22 artiklan 2 kohdassa tarkoitetussa neuvoa-antavassa menettelyssä.

Puitedirektiivin 8 artiklassa luetellaan ne yleiset tavoitteet ja sääntelyperiaatteet, jotka kansallisten sääntelyviranomaisten on otettava kaikissa ratkaisuisaan huomioon. Näihin tavoitteisiin ja periaatteisiin on direktiivin 2 kohdan a alakohdassa sekä direktiivin 8 artiklan 4 kohdan e alakohdassa lisätty viittaus vammaisten, vanhusten ja sosiaalisia erityistarpeita omaavien käyttäjien tarpeisiin, jotka kansallisten sääntelyviranomaisten on siis jatkossa otettava toiminnassaan huomioon muun ohella.

Puitedirektiivin 8 artiklan 2 kohdan c alakohta on kumottu. Kohta koski sääntelyviranomaisten velvollisuutta edistää tehokkaita investointeja perusrakenteisiin sekä velvollisuutta tukea innovointia. Sen on korvannut 8 artiklan uusi 5 kohta, erityisesti sen c ja d alakohdat.

Uuden 5 kohdan c alakohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on ratkaisuisaan pyrittävä turvaamaan kuluttajia hyödyttävä kilpailu ja edistettävä tarvittaessa infrastruktuuriin perustuvaa kilpailua.

Kansallisten sääntelyviranomaisten on 8 artiklan uuden 5 kohdan d alakohdan mukaan edistettävä myös tehokkaita uuteen ja parannettuun infrastruktuuriin tehtäviä investointeja ja niihin liittyviä innovaatioita muun muassa varmistamalla, että mahdollisissa käyttöoikeuksissa koskevilla velvollisuuksissa otetaan asianmukaisesti huomioon investoivien

yritysten ottamat riskit. Kansallisten viranomaisten on myös sallittava erilaiset investoijien ja käyttöoikeutta hakevien osapuolten väliset yhteistyöjärjestelyt investointiriskin hajauttamiseksi, mutta pidettävä samalla kiinni kilpailusta sekä syrjimättömyyden periaatteista.

Direktiivin 8 artiklan 2 kohdan d alakohdan on lisätty viittaus kansallisten sääntelyviranomaisten yhteistyöelimeen.

Direktiivin 8 artiklan 2 kohdan uuden g alakohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on toiminnallaan edistettävä loppukäyttäjien mahdollisuuksia käyttää ja levittää tietoa tai käyttää valitsemiaan sovelluksia ja palveluja.

Puitedirektiivin 8 artiklan 4 kohdan uuden e alakohdan mukaisesti kansallisten sääntelyviranomaisten on edistettävä kansalaisten etuja muun muassa ottamalla huomioon erityisryhmien ja erityisesti vammaisten, vanhusten ja sosiaalisia erityistarpeita omaavien käyttäjien tarpeet.

Direktiivin 8 artiklan uuden 5 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on sovellettava puolueettomia, avoimia, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia sääntelyperiaatteita muun muassa edistämällä sääntelyn ennustettavuutta ja johdonmukaisuutta asianmukaisen tarkastelukauden aikana. Sääntelyviranomaisten on myös varmistettava, ettei sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja tarjoavien yritysten kohtelussa esiinny syrjintää.

Sääntelyviranomaisten on 8 artiklan uuden 5 kohdan e alakohdan mukaan otettava asianmukaisesti huomioon jäsenvaltioissa ja niiden eri maantieteellisillä alueilla vallitsevat vaihtelevat kilpailu- ja kuluttajaolosuhteet.

Ennakkosääntelyvelvoitteita saa 8 artiklan uuden 5 kohdan f alakohdan mukaan asettaa vain silloin, kun todellista ja kestävä kilpailua ei ole. Velvoitteita tulee lieventää tai ne tulee poistaa heti, kun kyseinen edellytys täyttyy.

Puitedirektiivin uuden 8 a artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toimittava yhteistyössä keskenään ja komission kanssa Euroopan yhteisön radiotaajuuksien käytön strategisen suunnittelun, yhteensovittamisen ja yhdenmukaistamisen osalta. Jäsenvaltioiden on yhteistyössä keskenään ja komission kanssa

edistettävä radiotaajuuksia koskevien poliittisten toimintavaihtoehtojen yhteensovittamista Euroopan yhteisössä. Artiklan mukaan komissio voi radiotaajuuspolitiikkaa käsittelevän ryhmän lausunnon huomioon ottaen antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle säädösehdotuksia monivuotisten radiotaajuuspolitiikkaa koskevien ohjelmien perustamista. Lisäksi artiklassa todetaan, että komissio voi toimivaltaisissa kansainvälisissä järjestöissä Euroopan yhteisön etujen tehokkaan yhteensovittamisen varmistamiseksi radiotaajuuskysymyksissä tarvittaessa ehdottaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhteisiä poliittisia tavoitteita.

Puitedirektiivin 9 artiklaa on muutettu. Uuden artiklan 1 kohdassa todetaan radiotaajuuksien olevan julkinen voimavara, jolla on tärkeä yhteiskunnallinen, kulttuurinen ja taloudellinen arvo. Jäsenvaltioiden on siten varmistettava, että sähköisissä viestintäpalveluissa niiden alueella käytettäviä radiotaajuuksia hallinnoidaan tehokkaasti 8 ja 8 a artiklan mukaisesti. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset viranomaiset varatesaan sähköisiin viestintäpalveluihin käytettäviä taajuuksia tai myöntäessään yleisvaltuuksia tai yksittäisiä käyttöoikeuksia soveltavat puolueettomia, avoimia, syrjimättömiä ja oikeasuhtaisia perusteita.

Uuden 9 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on edistettävä radiotaajuuksien käytön yhdenmukaistamista yhteisössä ja otettava samalla huomioon tarve varmistaa niiden tehokas käyttö ja pyrittävä saavuttamaan kuluttajia hyödyttäviä mittakaavaetuja ja palvelujen yhteentoimivuutta. Jäsenvaltioiden on toimittava 8 a artiklan sekä radiotaajuuspäätöksen (676/2002/EY) mukaisesti.

Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisissa radiotaajuussuunnitelmissa yhteisön oikeuden mukaisesti sähköisille viestintäpalveluille avoimiksi julistetuilla taajuusalueilla voidaan käyttää kaiken tyyppistä sähköisissä viestintäpalveluissa käytettävää teknologiaa. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin määrätä tekniikkiiriippumattomuutta koskevia oikeasuhtaisia ja syrjimättömiä rajoituksia, silloin kun se on tarpeen haitallisten häiriöiden välttämiseksi, yleisön suojelemiseksi sähkömagneettisilta kentiltä, palvelun laadun varmistamiseksi,

taajuuksien tehokkaan käytön varmistamiseksi tai yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisissa radiotaajuussuunnitelmissa yhteisön oikeuden mukaisesti sähköisille viestintäpalveluille avoimiksi julistetuilla taajuusalueilla voidaan tarjota kaiken tyyppisiä viestintäpalveluja. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin määrätä palveluriippumattomuutta koskevista oikeasuhtaisista ja syrjimättömistä rajoituksista. Yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi, kuten elämän turvallisuuden takaamiseksi, sosiaalisen, alueellisen tai maantieteellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi, taajuuksien tehottoman käytön välttämiseksi tai kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden edistämiseksi esimerkiksi tarjoamalla radio- ja televiisiopalveluja, voidaan edellyttää sähköisen viestintäpalvelun tarjoamista tietyllä sähköisille viestintäpalveluille avoimella taajuusalueella. Toimenpiteeseen, jolla kielletään minkään muun sähköisen viestintäpalvelun tarjoaminen tietyllä taajuusalueella, voidaan ryhtyä ainoastaan silloin, kun se on perusteltavissa tarpeella suojata elämän turvallisuuden takaamiseen liittyviä palveluja. Jäsenvaltiot voivat poikkeuksellisesti myös laajentaa tällaista toimenpidettä jäsenvaltioiden yhteisön oikeuden mukaisesti määrittelemien muiden yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on tarkasteltava säännöllisesti uudelleen 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen rajoitusten tarpeellisuutta ja julkistettava näiden tarkastelujen tulokset. Artiklan 6 kohdassa on säännös 3 ja 4 kohdan mukaisten rajoitusten soveltamisen voimaantulosta. Artiklan 7 mukaan jäsenvaltiot voivat kansalliset olosuhteet huomioon ottaen vahvistaa sääntöjä taajuuksien varastoon keräämisen estämiseksi erityisesti asettamalla tiukkoja määräaikoja oikeudenhaltijan käyttöoikeuden varsinaiselle käytölle ja soveltamalla seuraamuksia, rahalliset seuraamukset ja käyttöoikeuden peruuttaminen mukaan lukien, jos näitä määräaikoja ei noudateta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta erityisdirektiivien soveltamista. Nämä säännöt on vahvistettava ja niitä on sovellettava oi-

keasuhteisella, syrjimättömällä ja avoimella tavalla.

Puitedirektiivin uuden 9 a artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat viiden vuoden ajan kansallisen lainsäädännön voimaantulosta sallia radiotaajuuksien käyttöoikeuden haltijoiden, joille on myönnetty ennen kyseistä päivämäärää tämä oikeus, joka on voimassa vähintään viisi vuotta sen jälkeen, tehdä toimivaltaiselle viranomaiselle hakemus oikeuksiaan koskevien rajoitusten arvioimiseksi uudelleen 9 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisesti. Ennen päätöksen tekemistä toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on ilmoitettava oikeudenhaltijalle rajoituksia koskevasta arvioinnistaan ja oikeuden laajuudesta arvioinnin jälkeen, sekä annettava oikeudenhaltijalle kohtuullinen määräaika hakemuksen peruuttamiseen. Jos oikeudenhaltija peruuttaa hakemuksensa, oikeus pysyy muuttamattomana voimassaolokautensa loppuun tai viisivuotiskauden loppuun asti, sen mukaan, kumpi näistä ajankohdista on aikaisempi.

Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava 1 kohdassa tarkoitetun viisivuotiskauden jälkeen kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 9 artiklan 3 ja 4 kohtaa sovelletaan kaikkiin sellaisiin jäljelle jääviin yleisvaltuutuksiin tai yksittäisiin käyttöoikeuksiin ja sähköisiin viestintäpalveluihin käytettäviin radiotaajuuksien varauksiin, jotka olivat olemassa kansallisen lainsäädännön voimaantullessa. Artiklan 3 kohdan mukaan artiklaa soveltaessaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet terveen kilpailun edistämiseksi.

Puitedirektiivin uuden 9 b artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset voivat radiotaajuuksien käyttöoikeuksiin liitettyjä ehtoja ja kansallisia menettelyjä noudattaen siirtää tai vuokrata radiotaajuuksien yksittäisiä käyttöoikeuksia muille yrityksille niillä taajuusalueilla, joiden osalta tästä määrätään 3 kohdan mukaisesti hyväksytyissä täytäntöönpanotoimenpiteissä. Myös muilla taajuusalueilla jäsenvaltiot voivat antaa yrityksille mahdollisuuden siirtää tai vuokrata radiotaajuuksien yksittäisiä käyttöoikeuksia muille yrityksille kansallisia menettelyjä noudattaen. Radiotaajuuksien yksittäisiin käyttöoikeuksiin liitetty-

jen ehtojen soveltamista jatketaan siirron tai vuokrauksen jälkeen, jollei toimivaltainen kansallinen viranomais ole toisin määrännyt. Jäsenvaltiot voivat myös säätää, että 1 kohdan säännöksiä ei sovelleta, jos yritys on alun perin saanut radiotaajuuksien yksittäisen käyttöoikeuden maksutta.

Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tietyn yrityksen aikomuksesta siirtää radiotaajuuksien käyttöoikeuksia samoin kuin niiden tosiasiallisesta siirrosta ilmoitetaan kansallisia menettelyjä noudattaen yksittäisten käyttöoikeuksien myöntämisestä vastaavalle toimivaltaiselle kansalliselle viranomaiselle ja että se julkaistaan. Jos radiotaajuuksien käyttö on yhdenmukaistettu päätöstä radiotaajuuspäätöstä tai muuta yhteisön toimenpidettä soveltamalla, tällainen siirto ei saa olla ristiriidassa tämän yhdenmukaistetun käytön kanssa.

Artiklan 3 kohdan mukaan komissio voi hyväksyä aiheellisia täytäntöönpanotoimenpiteitä sellaisten taajuusalueiden yksilöimiseksi, joiden osalta radiotaajuuksien käyttöoikeuksia voidaan siirtää tai vuokrata yritysten kesken. Toimenpiteet eivät saa koskea taajuuksia, joita käytetään yleisradiolähetyksiin.

Puitedirektiivin 10 artikla koskee numeroitua. Artiklaan on tehty vain eräitä vähäisiä terminologisia muutoksia, joilla ei ole asiallista vaikutusta.

Puitedirektiivin 11 artikla koskee järjestelmien asennusoikeuksia. Artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ensimmäiseen luetelmakohtaan on lisätty vaatimus siitä, että toimivaltaisen viranomaisen tulee asennusoikeuksia koskevia hakemuksia käsitellessään noudattaa yksinkertaisia, tehokkaita, avoimia ja yleisesti saatavilla olevia menettelyjä, joita sovelletaan syrjimättä ja viivytyksettä. Lisäksi päätös järjestelmien asennusoikeuksista on tehtävä viimeistään kuuden kuukauden kuluessa hakemuksesta pakkolunastustapauksia lukuun ottamatta. Direktiivin artiklan sisältö on muilta osin pysynyt ennallaan.

Direktiivin 12 artikla koskee rinnakkain sijoittamista sekä verkkoelementtien ja niihin liittyvien toimintojen yhteiskäyttöä. Artiklan 1 kohdan mukaan, jos sähköisiä viestintäverkkoja tarjoavalla yrityksellä on jo voimassa olevan kansallisen lainsäädännön nojalla

oikeus asentaa järjestelmiä julkisessa tai yksityisessä omistuksessa olevan omaisuuden yhteyteen tai mahdollisuus käyttää omaisuuden pakkolunastus- tai käyttöönottonenettelystä, myös kansallisten sääntelyviranomaisten on jatkossa voitava määrätä tällaisten järjestelmien tai tällaisen omaisuuden yhteiskäytöstä. Sääntelymahdollisuus koskee artiklan 1 kohdan mukaan rakennuksia, rakennusten sisääntuloja, rakennusten kaapelointia, mastoja, antennejä, torneja ja muita tukirakennelmia, kaapelikanavia, tyhjiä putkia, kaapelikaivoja sekä jakamoita.

Direktiivin 12 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat vaatia, että 1 kohdassa tarkoitettujen oikeudenhaltijoiden on myönnettävä järjestelmien ja omaisuuden yhteiskäyttömahdollisuus (fyysinen rinnakkain sijoittaminen mukaan luettuna) tai toteutettava julkisten töiden yhteensovittamista helpottavia toimenpiteitä ympäristön, kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden suojelemiseksi tai kaupunkisuunnittelun ja maankäytön tavoitteiden toteuttamiseksi ja vasta sellaisen asianmukaisen julkisen kuulemisvaiheen jälkeen, jonka aikana kaikille asianomaisille osapuolille on annettava mahdollisuus esittää näkemyksensä. Tällaiset yhteiskäyttö- ja yhteensovittamisjärjestelyt voivat sisältää sääntöjä, jotka koskevat järjestelmien tai omaisuuden yhteiskäytöstä aiheutuvien kustannusten jakamista.

Direktiivin 12 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla viranomaisilla on asianmukaisen julkisen kuulemisvaiheen jälkeen myös valtuudet velvoittaa 1 kohdassa tarkoitettujen oikeudenhaltijain sallimaan rakennuksen sisällä tai rakennuksen ulkopuolella sijaitsevaan keskitimeen tai jakelupisteeseen rajoittuvan kaapeloinnin yhteiskäyttö. Yhteiskäytön tulee olla perusteltua siksi, että infrastruktuurin päällekkäisyys olisi taloudellisesti tehotonta tai fyysisesti mahdotonta toteuttaa. Myös tässä yhteydessä voidaan säätää järjestelmien tai omaisuuden yhteiskäytöstä aiheutuvien kustannusten jakautumisesta.

Direktiivin 12 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset voivat vaatia yrityksiä toimittamaan yhteiskäytön aikaansaamiseksi tarvittavat tiedot.

Kansallisen sääntelyviranomaisen 12 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden on artiklan 5 kohdan mukaan oltava puolueettomia, avoimia, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia. Toimenpiteet on tarvittaessa toteutettava yhteistyössä paikallisviranomaisten kanssa.

Puitedirektiiviin on lisätty uusi III a luku, joka koskee verkkojen ja palvelujen turvallisuutta ja eheyttä.

Luvun 13 a artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisiä viestintäverkkoja tai yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja tarjoavat yritykset toteuttavat tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet hallitakseen asianmukaisesti verkkojen tai palvelujen turvallisuuteen kohdistuvia riskejä. Näillä toimenpiteillä on voitava varmistaa riskiin suhteutettu turvallisuustaso, ottaen huomioon uusin tekniikka. Erityisesti on pyrittävä ehkäisemään ja minimoimaan turvallisuuden vaarantumistilanteista käyttäjille ja yhteenliitetuille verkoille aiheutuvat vaikutukset.

Luvun 13 a artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisiä viestintäverkkoja tarjoavat yritykset toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet taatakseen verkkojensa eheyden ja turvatakseen siten palvelujen tarjonnan jatkuvuuden.

Luvun 13 a artiklan 3 kohdassa jäsenvaltiot veloitetaan varmistamaan, että yleisiä viestintäverkkoja tai yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja tarjoavat yritykset ilmoittavat toimivaltaiselle kansalliselle sääntelyviranomaiselle kaikki sellaiset turvallisuuden loukkaukset tai eheyden menetykset, joilla on ollut huomattava vaikutus verkkojen tai palvelujen toimintaan.

Asianomainen kansallinen sääntelyviranomainen ilmoittaa asiasta tarvittaessa muiden jäsenvaltioiden kansallisille sääntelyviranomaisille sekä Euroopan verkko- ja tietoturvakavirastolle (jäljempänä ENISA). Asianomainen kansallinen sääntelyviranomainen voi tiedottaa asiasta yleisölle tai vaatia yrityksiä tiedottamaan siitä, jos se katsoo loukkauksen julkistamisen olevan yleisen edun mukaista.

Kansallisen sääntelyviranomaisen on kerän vuodessa toimitettava komissiolle ja ENISA:lle tiivistelmäraportti vastaanotetuista ilmoituksista ja toteutetuista toimista.

Luvun 13 artiklan 4 mukaan komissio voi ENISA:n lausunnon mahdollisimman tarkasti huomioon ottaen hyväksyä tarvittavia täytäntöönpanotoimenpiteitä 1, 2 ja 3 kohdissa tarkoitettujen toimenpiteiden yhdenmukaistamiseksi, mukaan lukien toimenpiteet, joilla määritellään ilmoitusvelvollisuuksiin liittyvät olosuhteet, ilmoitusten muoto ja niihin sovellettavat menettelyt. Näiden teknisten täytäntöönpanotoimenpiteiden on mahdollisimman pitkälle perustuttava eurooppalaisiin ja kansainvälisiin standardeihin, ja ne eivät saa estää jäsenvaltioita hyväksymästä lisävaatimuksia 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Nämä täytäntöönpanotoimenpiteet, joiden tarkoituksena on muuttaa puitedirektiivin muita kuin keskeisiä osia sitä täydentämällä, hyväksytään 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

Puitedirektiivin uuden III a luvun 13 b artiklassa säädetään täytäntöönpanosta ja valvonnasta.

Luvun 13 b artiklan 1 kohdassa jäsenvaltiot velvoitetaan varmistamaan, että toimivaltaisilla kansallisilla sääntelyviranomaisilla on valtuudet antaa sitovia ohjeita, myös täytäntöönpanon määräaajoista, yleisiä viestintäverkkoja tai yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja tarjoaville yrityksille 13 a artiklan täytäntöönpanemiseksi.

Luvun 13 b artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaisilla kansallisilla sääntelyviranomaisilla on valtuudet vaatia yleisiä viestintäverkkoja tai yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja tarjoavia yrityksiä antamaan tiedot, jotka tarvitaan niiden palvelujen ja verkkojen turvallisuuden ja eheyden arvioimiseksi ja joihin kuuluvat dokumentoidut turvallisuusohjeet. Sääntelyviranomaisilla tulee myös olla valtuus teettää turvallisuustarkastus päteväällä riippumattomalla elimellä, joka toimittaa sen tulokset kansalliselle sääntelyviranomaiselle. Yritys maksaa tarkastuksen kustannukset.

Luvun 13 b artiklan 3 kohdassa jäsenvaltiot velvoitetaan varmistamaan, että kansallisilla sääntelyviranomaisilla on kaikki tarvittavat valtuudet tutkia määräysten noudattamatta

jättämisestä ja sen vaikutuksia verkkojen turvallisuuteen ja eheyteen.

Luvun 13 b artiklan 4 kohdassa todetaan, etteivät edellä mainitut 13 b artiklan säännökset rajoita puitedirektiivin 3 artiklan soveltamista.

Direktiivin 14 artikla koskee huomattavan markkinavoiman yritysten määrittelyä. Artiklan 3 kohtaa on joltain osin muutettu. Artiklan 3 kohdan muutoksilla on entisestään täsmennetty niitä periaatteita, joiden nojalla yrityksellä voidaan katsoa olevan huomattava markkinavoima, jos sillä on sellainen asema ensimmäiseen markkinaan tiiviissä yhteydessä olevilla toisilla markkinoilla. Muutokset eivät ole asiallisesti erityisen merkittäviä.

Direktiivin 15 artiklan 1 ja 4 kohtaan tehdyt muutokset ja lisäykset liittyvät kansallisten sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen BEREC:n asemaan.

Direktiivin 16 artiklan 1 kohtaa on muutettu. Muutetun 1 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on suoritettava analyysi merkityksellisistä markkinoista ottaen huomioon suosituksessa yksilöidyt markkinat sekä suuntaviivat mahdollisimman tarkasti huomioon. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämä analyysi suoritetaan tarvittaessa yhteistyössä kansallisten kilpailuviranomaisten kanssa.

Artiklan muutetun 2 kohdan mukaan jos kansallisen sääntelyviranomaisen on tehtävä päätös siitä, onko sen tarpeen asettaa, pitää voimassa, muuttaa tai poistaa tiettyjä yrityksiä koskevia velvoitteita, sen on tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna markkina-analyysinsä perusteella määriteltävä, vallitseeko merkityksellisillä markkinoilla todellinen kilpailu.

Direktiivin 16 artiklan muutetun 6 kohdan mukaan artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisia toimenpiteitä toteutettaessa on noudatettava 6 ja 7 artiklassa tarkoitettuja menettelyjä.

Kansallisten sääntelyviranomaisten on 6 kohdan mukaan laadittava markkina-analyysi asianomaisista markkinoista ja ilmoitettava niihin liittyvä toimenpide-ehdotuksensa kolmen vuoden kuluessa edellisen kyseiseen markkinaan liittyvän toimenpiteen hyväksymisestä. Poikkeuksellisesti tätä ajanjaksoa voidaan vielä pidentää enintään kolmella vuodella, jos kansallinen sääntelyviranomai-

nen on tehnyt komissiolle ilmoituksen perustellusta ehdotetusta pidentämisestä eikä komissio ole esittänyt eriävää mielipidettä kuukauden kuluessa pidentämisestä koskevan ilmoituksen tekemisestä.

Markkina-analyysi on artiklan 6 kohdan mukaan laadittava kahden vuoden kuluessa merkityksellisiä markkinoita koskevan tarkistetun suosituksen hyväksymisestä niiden markkinoiden osalta, joista ei ole aiemmin tehty ilmoitusta komissiolle.

Direktiivin 16 artiklan uuden 7 kohdan mukaan jos kansallinen sääntelyviranomais ei ole saanut valmiiksi suosituksessa yksilöityjen merkityksellisten markkinoiden analyysinsä 6 kohdassa säädetyn määräajan kuluessa, yhteistyöelin avustaa asianomaista kansallista sääntelyviranomaista tämän pyynnöstä saattamaan päätökseen erityisten markkinoiden analyysin ja asetettavat erityisvelvoitteet. Tämän avun saatuaan asianomaisen kansallisen sääntelyviranomaisen on ilmoitettava toimenpide-ehdotuksensa komissiolle 7 artiklan mukaisesti kuuden kuukauden kuluessa.

Puitedirektiivin 17 artikla koskee standardointia. Artiklaan tehdyt muutokset velvoittavat vain komissiota, eikä niitä ole sen vuoksi tarpeen selostaa tarkemmin.

Puitedirektiivin 18 artiklan 1 kohtaan lisätyn uuden alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on edistettävä standardien käyttöä avulla sitä, että digitaalitelevisiopalvelujen ja -laitteiden tarjoajat tekevät yhteistyötä yhteentoimivien digitaalitelevisiopalvelujen tarjonnassa vammaisille käyttäjille.

Puitedirektiivin 19 artiklaa on muutettu. Uuden 19 artiklan 1 kohdassa todetaan, että jos komissio katsoo, että direktiivien kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvät eroavaisuudet voivat luoda esteen sisämarkkinoille, komissio voi yhteistyöelimen lausunnon mahdollisimman tarkasti huomioon ottaen antaa suosituksen tai tehdä päätöksen tämän direktiivin ja erityisdirektiivien säännösten soveltamisen yhdenmukaistamisesta.

Direktiivin 19 artiklan 2 kohdan mukaan komission on suositusta antaessaan noudatettava 22 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua neuvonantavaa menettelyä.

Jäsenvaltioiden on 19 artiklan 2 kohdan mukaan varmistettava, että kansalliset sään-

telyviranomaiset ottavat nämä suositukset toiminnassaan mahdollisimman tarkasti huomioon. Jos kansallinen sääntelyviranomais päättää olla noudattamatta suositusta, sen on ilmoitettava asiasta komissiolle ja perusteltava kantansa.

Puitedirektiivin 20 artikla koskee yritysten välisten riitojen ratkaisua. Artiklassa muun muassa määrätään, että yritysten väliset riidat on ratkaistava neljän kuukauden määräajan kuluessa. Artiklan 1 kohtaa on muutettu siten, että siihen on lisätty viittaus myös eri jäsenvaltioissa toimivien yritysten välisiin riitoihin. Sääntelyviranomaisen on ratkaistava riita osapuolten sijaintivaltiosta riippumatta mahdollisimman pian ja poikkeuksellisia olosuhteita lukuun ottamatta neljän kuukauden kuluessa.

Direktiivin 21 artikla koskee rajat ylittävien riitojen ratkaisua. Artiklan 2 ja 3 kohtia on muutettu siten, että niissä huomioidaan myös uusi kansallisten sääntelyviranomaisten yhteistyöelin BEREC.

Direktiiviin on lisätty uusi 21 a artikla, joka koskee seuraamuksia. Uuden 21 a artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamuksia, joita sovelletaan puitedirektiivin ja erityisdirektiivien täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen. Seuraamusten on oltava asianmukaisia, tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

Valtuutusdirektiivi

Valtuutusdirektiivin tavoitteena on luoda edellytykset sähköisen viestinnän verkkojen ja palveluiden sisämarkkinoille yhdenmukaistamalla ja yksinkertaistamalla teleyritysten markkinoille pääsyyn liittyviä yleisiä ehtoja. Mahdollisimman yhdenmukaisella sääntelyllä pyritään edistämään sähköisen viestinnän palvelujen sekä yleiseurooppalaisten viestintäverkkojen ja -palvelujen kehittämistä ja siten hyödyttämään sekä palvelun tarjoajia että kuluttajia. Sääntelyn pyrkimyksenä on vähentää teleyrityksille koituvaa hallinnollista taakkaa ja helpottaa markkinoille pääsyä.

Direktiivi on täysharmonisoiva eli teleyrityksille ei saa kansallisessa lainsäädännössä asettaa sitä pidemmälle meneviä velvoitteita.

Valtuutusdirektiiviin tehdyissä muutoksissa on korostettu lisää palvelu- ja tekniikkariippumattomuutta. Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on ollut radiotaajuuksien tehokkaan ja häiriöttömän käytön edistäminen ja varmistaminen.

Valtuutusdirektiivin 2 artiklan 2 kohtaa on muutettu. Uuden 2 artiklan 2 kohdan mukaan yleisvaltuutuksella tarkoitetaan jäsenvaltion vahvistamaa lainsäädäntöä, jolla turvataan oikeus sähköisten viestintäverkkojen ja –palvelujen tarjoamiseen ja jossa säädetään näihin verkkoihin ja palveluihin sovellettavista velvollisuuksista. Artiklaan on tehty ainoastaan kielellinen muutos, joka ei vaikuta sen sisältöön.

Valtuutusdirektiivin 3 artiklan 2 kohdan uuden alakohdan mukaan useassa jäsenvaltiossa toimivalta yritykseltä, joka tarjoaa yrityksille rajat ylittäviä sähköisiä viestintäpalveluja, voidaan vaatia vain yksi ilmoitus kutakin asianomaista jäsenvaltiota kohden.

Direktiivin 5 artiklaa on muutettu. Muutetun 5 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on edistettävä yleisvaltuutuksen alaisten radiotaajuuksien käyttöä. Myös taajuuksien käyttöehdot sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiseksi tulisi vahvistaa yleisvaltuutuksissa. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin tarvittaessa myöntää yksittäisiä käyttöoikeuksia haitallisten häiriöiden välttämiseksi, palvelun tekniikan laadun turvaamiseksi, taajuuksien tehokkaan käytön varmistamiseksi tai yleisen edun mukaisten muiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Uuden 5 artiklan 2 kohdan mukaan, jos on välttämätöntä myöntää yksittäisiä radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöä koskevia oikeuksia, jäsenvaltioiden on myönnettävä tällainen oikeus pyynnöstä kaikille yrityksille, jotka tarjoavat yleisvaltuutuksen mukaisia palveluja tai verkkoja, jollei valtuutusdirektiivin 6 ja 7 artiklan sekä käyttöä koskevien oikeuksien myöntämiseen liittyvistä syistä tai muista puitedirektiivin taajuuksien tehokasta käyttöä varmistavista säännöistä muuta johdu.

Radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöoikeuksien myöntämismenettelyjen on artiklan mukaan oltava avoimia, puolueettomia, läpinäkyviä, syrjimättömiä ja oikeasuhtaisia. Radiotaajuuksien osalta myöntämismenette-

lyjen on lisäksi oltava puitedirektiivin 9 artiklan säännösten mukaisia. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin soveltaa myöntämismenettelyihin sellaisia erityisperusteita ja menettelyjä, jotka ne ovat määritelleet radiotaajuuksien käyttöoikeuksien myöntämiseksi radio- tai televisio-ohjelmien sisältöpalvelujen tarjoajille yleistä etua koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi avoimia myöntämismenettelyjä koskevista vaatimuksista voidaan poiketa tapauksissa, joissa radiotaajuuksien yksittäisten käyttöoikeuksien myöntäminen radio- tai televisio-ohjelmien sisältöpalvelujen tarjoajille on tarpeen yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Käyttöoikeuksia myöntäessään jäsenvaltion on artiklan mukaan ilmoitettava, voiko oikeuksien haltija siirtää kyseiset oikeudet ja millä ehdoin. Radiotaajuuksien osalta tällaisten säännösten on oltava puitedirektiivin 9 ja 9 b artiklan mukaisia. Jos jäsenvaltiot myöntävät määräaikaista käyttöoikeuksia, määräajan on oltava tarjottavan palvelun kannalta tarkoituksenmukainen tavoiteltavaa päämäärää silmällä pitäen ja siinä on otettava huomioon tarve jättää riittävästi aikaa investointien kuoletukselle.

Lisäksi artiklan 2 kohdan mukaan toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on luvanhaltijan pyynnöstä varmistettava, että perusteita yksittäisten käyttöoikeuksien myöntämiselle sovelletaan ja noudatetaan luvan voimassaoloaikana. Erityisesti tämä koskee sellaisia luvanhaltijoita, joille on myönnetty radiotaajuuksien yksittäinen käyttöoikeus vähintään kymmeneksi vuodeksi ilman puitedirektiivi 9 b artiklan mukaista siirto- tai vuokrausoikeutta.

Jos kyseiset perusteet eivät enää ole sovellettavissa, yksittäinen käyttöoikeus on etukäteisilmoituksella muutettava radiotaajuuksien käytön yleisvaltuutukseksi kohtuullisen ajan kuluttua tai siitä on tehtävä vapaasti siirrettävä tai vuokrattava oikeus direktiivin puitedirektiivi 9 b artiklan mukaisesti.

Uuden 5 artiklan 3 kohdan mukaan päätökset käyttöoikeuksien myöntämisestä on tehtävä, niistä on ilmoitettava ja ne on julkistettava mahdollisimman pian sen jälkeen kun kansallinen sääntelyviranomainen on saanut hakemuksen. Päätös on tehtävä kolmen viikon kuluessa sellaisten numeroiden osalta,

jotka on kansallisessa numerointisuunnitelmassa varattu tiettyihin tarkoituksiin ja kuuden viikon kuluessa sellaisten radiotaajuuksien osalta, jotka on kansallisessa radiotaajuussuunnitelmassa varattu sähköisten viestintäpalvelujen käyttöön. Jälkimmäinen määräaika ei rajoita radiotaajuuksien käyttöä koskevien kansainvälisten sopimusten soveltamista.

Artiklan 5 kohdan 4 mukaan tilanteissa, joissa hakijoille myönnetään poikkeuksellista taloudellista arvoa omaavia numeroita, jäsenvaltiot voivat pidentää aikaa, jonka aikana numero myönnetään hakijalle, kuuteen viikkoon hakemuksen vastaanottamisesta.

Uuden 5 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltiot eivät saa rajoittaa myönnettävien käyttöoikeuksien määrää, paitsi jos tämä on välttämätöntä radiotaajuuksien tehokkaan käytön varmistamiseksi.

Uuden 5 artiklan 6 kohdan mukaan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on varmistettava, että radiotaajuuksia käytetään tehokkaasti ja puitedirektiivin 8 artiklan 2 kohdan ja 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Kansallisten viranomaisten on varmistettava, ettei radiotaajuuksien käyttöoikeuksien siirto tai kerääminen vääristä kilpailua. Tätä varten jäsenvaltiot voivat toteuttaa tarvittavia toimenpiteitä, kuten radiotaajuuksien käyttöoikeuden myynnin tai vuokraamisen salliminen.

Valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 – 3 kohtaa on muutettu. Muutokset ovat teknisiä muutoksia, joissa on lähinnä muutettu viittauksia direktiivin liitteeseen.

Valtuutusdirektiivin 7 artiklan 1 kohtaa on muutettu. Direktiivin 7 artiklan 1 kohdan johtolausetta on muutettu siten, että artiklan sääntely koskee käyttöoikeuksien myöntämisen lisäksi tilanteita, joissa olemassa olevien oikeuksien kestoja jatketaan muuten kuin toimiluvissa määritettyjen ehtojen mukaisesti.

Artiklan 1 kohdan uuden c alakohdan mukaan jäsenvaltion on julkaistava mahdollinen päätös käyttöoikeuksien myöntämisen tai käyttöoikeuksien uusimisen rajoittamisesta perusteluineen. Myös tämän muutoksen sisältö liittyy jatkossa myös olemassa olevien oikeuksien keston jatkamiseen.

Myös 7 artiklan 3 kohtaa on muutettu. Uuden 3 kohdan mukaan radiotaajuuksien käyttöoikeudet on myönnettävä puolueettomin, avoimin, syrjimättömin ja oikeasuhtaisin perustein. Kohtaan on lisätty aiemman puitedirektiivin 8 artiklan viittauksen lisäksi viittaus puitedirektiivin 9 artiklaan. Jäsenvaltioiden on siten radiotaajuuksien käyttöoikeuksia myöntäessään otettava asianmukaisesti huomioon puitedirektiivin 8 artiklan tavoitteet sekä 9 artiklan radiotaajuuksien hallinnointia koskevat vaatimukset.

Valtuutusdirektiivin 10 artiklaa on muutettu. Muutetun 10 artiklan 1 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on seurattava ja valvottava yleisvaltuutuksen tai käyttöoikeuksien ehtojen sekä 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen erityisvelvollisuuksien noudattamista 11 artiklan mukaisesti. Kansallisilla sääntelyviranomaisilla on oltava valtuudet saada yrityksiltä tätä valvontatehtäväänsä varten tarvitsemansa tiedot.

Direktiivin 10 artiklan muutetun 2 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on todetessaan, ettei yritys noudata sille asetettuja ehtoja tai erityisvelvollisuuksia, ilmoitettava tästä yritykselle ja annettava sille mahdollisuus esittää näkemyksensä kohtuullisen määräajan kuluessa.

Direktiivin 10 artiklan muutetun 3 kohdan mukaan viranomaisen voi vaatia laiminlyönnin lopettamista joko välittömästi tai kohtuullisen määräajan kuluessa. Lisäksi viranomaisen on varmistettava ehtojen ja velvollisuuksien noudattaminen tarpeellisilla ja oikeasuhtaisilla toimilla.

Viranomaisilla on artiklan mukaan oltava valtuudet määrätä varoittavia taloudellisia seuraamuksia, joihin voi sisältyä takautuvia uhkasakkoja sekä määrätä kilpailulle huomattavaa haittaa aiheuttavien palvelujen lopettamisesta tai lykkäämisestä siihen saakka, kunnes puitedirektiivin 16 artiklan mukainen markkina-analyysi on saatettu päätökseen. Toimenpiteistä ja niiden perusteluista on ilmoitettava kyseiselle yritykselle viipymättä ja yritykselle on samalla asetettava kohtuullinen määräaika toimenpiteen noudattamiseksi.

Direktiivin 10 artiklan muutetun 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on valtuutettava asianomainen viranomaisen määräämään tarvit-

taessa yritykselle taloudellisia seuraamuksia. Kohdan aikaisempi sanamuoto jätti valtuutuksen antamisen tarpeellisuuden jäsenvaltioiden harkintaan.

Direktiivin 10 artiklan muutetun 5 kohdan mukaan sääntelyviranomaisen voi estää yritystä jatkamasta toimintaansa tai peruuttaa käyttöoikeudet toistaiseksi tai kokonaan, jos ehtoja tai erityisvelvollisuuksia on rikottu vakavasti tai toistuvasti, eivätkä viranomaisen aiemmat toimet ole johtaneet tulokseen. Uutena asiana kohdassa todetaan, että tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia voidaan soveltaa rikkomuksen koko ajalta, vaikka sitä olisi sittemmin oikaistu.

Direktiivin 10 artiklan muutetun 6 kohdan mukaan sääntelyviranomaisen voi ryhtyä kiireellisiin väliaikaistoimenpiteisiin, jos ehtojen tai erityisvelvollisuuksien rikkomisesta aiheutuu välitöntä ja vakavaa vaaraa yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle tai kansanterveydelle tai rikkomuksesta aiheutuu vakavia taloudellisia tai toiminnallisia ongelmia muille yrityksille tai käyttäjille. Yritykselle on annettava tilaisuus esittää kantansa ja ehdottaa ratkaisuja puutteiden korjaamiseksi. Lisäyksenä aiempaan verrattuna asianomainen viranomaisen voi tarvittaessa vahvistaa väliaikaistoimia, jotka ovat voimassa enintään kolme kuukautta. Niiden voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kolmella kuukaudella, jos täytäntöönpanotoimia ei ole saatettu päätökseen.

Valtuutusdirektiivin 11 artiklan 1 kohtaa on muutettu. Artikla koskee viranomaisen oikeutta saada tietoja teleyrityksiltä.

Uudessa 11 artiklan 1 kohdan a alakohdassa on muutettu liitteeseen liittyviä viittaustietoja. Myös 1 kohdan b alakohtaan on tehty tekninen muutos.

Artiklan 1 kohdan ensimmäiseen alakohtaan on lisätty uudet g ja h kohdat, joiden mukaan jäsenvaltiot voivat vaatia tietoja radiotaajuuksien tehokkaan käytön ja tulokselisen hallinnon vahvistamiseksi sekä sellaisten tulevien verkkojen tai palvelujen uudistusten arvioimiseksi, joilla voi olla vaikutuksia kilpailijoille tarjottaviin tukkutason palveluihin. Vastaavat lisäykset on tehty myös 11 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan.

Valtuutusdirektiivin 14 artiklaa, joka koskee yrityksille säädettyjen oikeuksien ja vel-

vollisuuksien muuttamista, on muutettu. Uuden 14 artiklan 1 kohdan mukaan aikomuksesta muuttaa yleisvaltuutukseen, käyttöoikeuksiin tai asennusoikeuksiin liittyviä oikeuksia, ehtoja ja menettelyjä on ilmoitettava asianomaisille osapuolille. Samalla osapuolille ja myös käyttäjille on annettava riittävä aika ilmaista näkemyksensä ehdotetuista muutoksista. Poikkeuksellisia tilanteita lukuun ottamatta riittävä aika on artiklan mukaan vähintään neljä viikkoa. Kuulemisvelvollisuutta ei ole, jos ehdotetut muutokset ovat vähäisiä ja niistä on sovittu oikeuksien tai yleisvaltuutuksen haltijan kanssa.

Uuden 14 artiklan 2 kohdan mukaan myönnettyjä asennusoikeuksia tai radiotaajuuksien käyttöoikeuksia ei saa rajoittaa tai peruuttaa ennen oikeuksiin liittyvän määräajan päättymistä kuin ainoastaan perustelluissa tapauksissa. Toisin kuin ennen, säännös soveltuu jatkossa myös radiotaajuuksien käyttöoikeuksiin.

Valtuutusdirektiivin 15 artiklan 1 kohtaa on muutettu. Uuden 1 kohdan mukaan oikeuksia, ehtoja, menettelyjä, hallinnollisia ja muita maksuja sekä päätöksiä koskevat tiedot on julkaistava niin, että ne ovat helposti kaikkien saatavilla. Muutoksena aiempaan julkaisuveto koskee jatkossa myös järjestelmien asennusoikeuksia.

Valtuutusdirektiivin 17 artiklan 1 kohtaa on muutettu. Uuden 17 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on saatettava 31 joulukuuta 2009 voimassa olevat yleisvaltuutukset ja yksittäiset käyttöoikeudet valtuutusdirektiivin 5, 6 ja 7 artiklan sekä liitteen I mukaisiksi viimeistään kahden vuoden kuluessa valtuutusdirektiivin voimaantulosta. Tällä ei kuitenkaan rajoiteta puitedirektiivin 9 a artiklan soveltamista.

Myös direktiivin 17 artiklan 2 kohtaa on muutettu. Uuden 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat pidentää edellä todettujen valtuutusten tai yksittäisten käyttöoikeuksien voimassaoloaikaa enintään 30 syyskuuta 2012 asti, jos artiklan 1 kohdan soveltaminen vähentäisi yleisvaltuutuksiin sisältyviä oikeuksia tai laajentaisi jo voimassa olevia yleisvaltuutuksia tai yksittäisiä käyttöoikeuksia. Edellytyksenä voimassaoloajan jatkamiselle on lisäksi, että muiden yritysten oikeuksia ei loukata.

Jäsenvaltioiden on artiklan mukaan ilmoitettava komissiolle tällaisista pidennyksistä ja perusteltava ne.

Käyttöoikeusdirektiivi

Käyttöoikeusdirektiivin tavoitteena on yhdenmukaistaa tapoja, joilla jäsenvaltiot sääntelevät sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen tarjoajien välisiä markkinoita. Käyttöoikeusdirektiivin säännöksiä sovelletaan sähköisiin viestintäverkkoihin puitedirektiivin mukaisesti määritellyillä tuote- ja palvelumarkkinoilla, jotta käyttöoikeuksien ja yhteenliittämisen tarjoajien välillä havaitut markkinaongelmat voitaisiin ratkaista.

Säännökset koskevat muun muassa viestintäverkkojen käyttöoikeuksia, toisin sanoen sitä, millaisissa tilanteissa ja millaisilla perusteilla teleyritykset ovat velvollisia luovuttamaan kilpailevalle teleyrityksille käyttöoikeuksia omaan omaisuuteensa. Käyttöoikeusdirektiivin tarkoitus on taata yrityksille oikeudellisesti vakaa toimintaympäristö määrittelemällä niiden keskeiset oikeudet ja velvollisuudet.

Direktiivi on täysharmonisoiva eli teleyrityksille ei saa kansallisessa lainsäädännössä asettaa sitä pidemmälle meneviä velvoitteita.

Käyttöoikeusdirektiivin 2 artikla sisältää direktiivissä käytetyt määritelmät, joista eräitä on muutettu. Viestintämarkkinalaissa käytettyjen käsitteiden kannalta merkityksellinen muutos liittyy käyttöoikeutta koskevaan määritelmään. Direktiivissä tarkoitettujen käyttöoikeuden luovutusvelvollisuudet ulottuvat muutetun määritelmän mukaan jatkossa myös ennakkotilauksia, palvelun toimittamista, tilauksia, ylläpitoa, korjauspyyntöjä ja laskutusta koskevien tietojärjestelmien tai tietokantojen käyttöoikeuksiin.

Käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan 1 kohtaa on muutettu siten, että kansallisten viranomaisten on toiminnassaan otettava huomioon artiklan 1 kohdassa aiemmin lueteltujen seikkojen lisäksi myös tarve taata tehokkaat investoinnit ja innovointi viestintämarkkinoilla.

Kansallisten viranomaisten on 5 artiklan uuden ab alakohdan mukaan myös voitava asettaa vähittäismarkkinoilla toimiville yri-

tyksille velvollisuus tehdä palveluistaan yhteen toimivia.

Ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmiä koskevaan käyttöoikeusdirektiivin 6 artiklan 2 kohtaan on tehty eräitä, lähinnä kielellisiä tarkennuksia. Artiklan 2 kohta sääntelee yksinomaan komission toimivaltuuksia.

Käyttöoikeusdirektiivin 8 artiklaan on tehty eräitä viittausteknisiä tarkennuksia. Artiklan 3 kohtaan on lisäksi lisätty viittaus kansallisten sääntelyviranomaisten yhteistyöelimeen BEREC:iin.

Käyttöoikeusdirektiivin 9 artiklan mukaan kansalliset sääntelyviranomaiset voivat velvoittaa teleyritykset julkaisemaan eräitä tietoja. Tällaisia tietoja ovat artiklan 1 kohdan mukaan esimerkiksi kirjanpitoliedot, tekniset eritelmät, verkon ominaisuudet, tarjonnan ja käytön ehdot sekä hinnat. Uusina julkaistavina esimerkkietoina artiklassa mainitaan myös palveluiden käyttöoikeutta ja käyttöä rajoittavat ehdot, jos tällaisia voidaan kansallisen lainsäädännön mukaan ylipäätään asettaa.

Artiklan 4 kohdassa on aiemmin viitattu kierretyistä metallisista parikaapeleista muodostuvien tilaajayhteyksien eriytettyyn tarjontaan liittyvien tietojen julkaisemiseen. Kohdan viittaus on muutettu tekniikkariippumattommaksi siten, että siinä puhutaan nyt tilaajayhteyden käyttöoikeuden sijaan käyttöoikeudesta tukkutason verkkorakenteisiin. Artiklan 5 kohtaan tehty muutos tarkentaa yksinomaan komission toimivaltuuksia.

Käyttöoikeusdirektiivin 12 artikla sisältää luettelon erilaisista käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksista, jotka kansallisen sääntelyviranomaisen ainakin tulee voida asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle. Direktiivin 12 artiklan luettelo ei ole tyhjentävä, vaan se on lista niistä käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksista, jotka ainakin pitää olla kansallisen sääntelyviranomaisen käytettävissä.

Tähän esimerkkiluettelon kaltaiseen listaan on artiklan 1 kohdan a alakohdan muutoksella lisätty ei-aktiiviset verkkoelementit sekä käyttöoikeus tai tilaajayhteyden eriytetty tarjonta, muun muassa operaattorin valinnan tai ennaltavalinnan sekä tilaajaliittymän jälleenyönnin mahdollistamiseksi.

Uuden f alakohdan mukaan käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksiin tulee lukeutua myös rinnakkain sijoittaminen tai muu liitännäis-toiminnon yhteiskäyttötapa.

Uuden j alakohdan mukaan käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuden tulee voida kohdistua liitännäispalveluiden, kuten tunnistamis-, paikantamis- ja tilatietopalveluiden käyttöön.

Direktiivin 12 artiklan 2 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen tulee voida velvollisuutta asettaessaan ottaa huomioon tietyt seikat. Huomioon otettavien seikkojen joukkoon on lisätty a alakohdan muutoksella muiden alkuvaiheen käyttöoikeustuotteiden kuten kaapelikanavien käyttöoikeuden kannattavuus sekä c alakohdan lisäyksellä julkiset investoinnit ja näihin investointeihin liittyvät riskit. Huomioon otettaviksi seikoiksi luetaan d alakohtaan tehdyn lisäyksen mukaan myös taloudellisesti tehokkaaseen infrastruktuuriin perustuva kilpailu.

Direktiivin 12 artiklan 3 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on tarvittaessa voitava käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksia asettaessaan liittää velvoitepäätökseensä myös teknisiä tai velvoitteen käyttöä koskevia muita ehtoja.

Direktiivin 13 artikla koskee hintavalvontaa ja kustannuslaskentaa. Sen 1 kohta on muutettu siten, että investointien kohtuullinen tuotto tulee laskea siten, että se kannustaa teleyrityksiä tekemään investointeja myös seuraavan sukupolven verkkoihin.

Käyttöoikeusdirektiiviin on lisätty uusi 13 a artikla, joka koskee toimintojen eriyttämistä. Uuden 13 a artiklan 1 kohdan mukaan, jos kansallinen sääntelyviranomainen päätyy siihen, että käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksien avulla ei ole saavutettu todellista kilpailua ja markkinoilla havaitaan merkittäviä ja pysyviä kilpailuongelmia tai markkinahäiriöitä, kansallinen sääntelyviranomainen voi poikkeuksellisenä toimenpiteenä asettaa vertikaalisesti integroituneille yrityksille velvoitteen siirtää käyttöoikeustuotteiden tukkutarjontaan liittyvät toiminnot riippumattomasti toimivaan liiketoimintayksikköön.

Tämän liiketoimintayksikön on artiklan 1 kohdan mukaan tarjottava käyttöoikeustuotteita ja palveluja kaikille yrityksille, myös emoyhtiön muille liiketoimintayksiköille,

samoin aikatauluin ja ehdoin sekä samoin järjestelmin ja prosessein.

Uuden 13 a artiklan 2 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on ennen velvoitteen asettamista toimitettava komissiolle toimenpide-ehdotus, johon sisältyy näyttöä kansallisen sääntelyviranomaisen johtopäätöksistä sekä näyttöä siitä, että infrastruktuuriin perustuvaa kilpailua ei todennäköisesti muutoin synny kohtuullisessa aikataulussa.

Toimenpide-ehdotukseen on sisällytettävä analyysi toimenpiteen vaikutuksista sääntelyviranomaiseen, yritykseen, sen työvoimaan ja koko sähköisen viestinnän alaan. Toimenpiteen vaikutuksia on arvioitava myös siinä valossa, miten toimenpide kannustaa investoimaan toimialalle, miten se vaikuttaa sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen ja muihin sidosryhmiin sekä miten toimenpiteen odotetaan vaikuttavan infrastruktuurista käytävään kilpailuun sekä kuluttajiin.

Ehdotukseen on lisäksi liitettävä sääntelyviranomaisen analyysi niistä syistä, joiden perusteella tämä velvoite olisi tehokkain keino puuttua yksilöityihin kilpailuongelmiin tai markkinahäiriöihin.

Toimenpide-ehdotuksessa on 13 a artiklan 3 kohdan mukaan määriteltävä eriyttämisen tarkka luonne ja taso sekä erillisen liiketoimintayksikön oikeudellinen asema. Ehdotuksessa tulee myös yksilöidä erillisen liiketoimintayksikön omaisuus ja sen tarjoamat tuotteet tai palvelut. Ehdotuksessa on lisäksi otettava kantaa siihen, miten erillisen liiketoimintayksikön henkilöstön riippumattomuus varmistetaan ja miten yrityksessä varmistetaan toimiva kannustinrakenne.

Toimenpide-ehdotuksessa on myös selostettava ne säännökset, joilla varmistetaan asetettujen velvollisuuksien noudattaminen ja toimenpiteen avoimuus. Toimenpide-ehdotukseen on liitettävä erillinen valvonta-ohjelma, jossa on edellytettävä vuosikertomuksen julkaisemista.

Kun komissio on tehnyt toimenpide-ehdotuksesta päätöksen 8 artiklan 3 kohdan mukaisesti, kansallisen sääntelyviranomaisen on suoritettava koordinoitu analyysi liityntäverkkoon liittyvistä eri markkinoista puitedirektiivin 16 artiklan mukaisesti. Tekemänsä arvioinnin perusteella kansallisen sääntelyviranomaisen on asetettava, säilytettävä, muu-

tettava tai peruutettava velvollisuuksia puitedirektiivin 6 ja 7 artiklan mukaisesti.

Uuden 13 a artiklan 5 kohdan mukaan toimintojen eriyttämistä koskeva velvollisuus ei estä muiden, käyttöoikeusdirektiivin 9–13 artiklassa tai puitedirektiivin 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen velvollisuuksia asettamista.

Käyttöoikeusdirektiiviin on lisätty uusi 13 b artikla, joka koskee teleyrityksen ilmoitusvelvollisuutta eräissä tilanteissa.

Uuden 13 b artiklan mukaan yritysten, jotka on nimetty huomattavan markkinavoiman yrityksiksi, on ilmoitettava kansalliselle sääntelyviranomaiselle etukäteen ja viipymättä aikeestaan siirtää paikallisverkkomaisuutensa tai huomattava osa siitä erilliselle oikeushenkilölle, jolla on eri omistaja, tai perustaa erillinen liiketoimintayksikkö. Ilmoitusvelvollisuuden tarkoituksena on se, että kansallisella sääntelyviranomaisella on mahdollisuus arvioida aiotun liiketoimen vaikutuksia.

Yritysten on artiklan 1 kohdan mukaan ilmoitettava kansalliselle sääntelyviranomaiselle myös kaikista tätä aietta koskevista muutoksista sekä eriyttämisen lopullisesta tuloksesta.

Uuden 13 b artiklan 2 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on arvioitava sitä, miten suunniteltu toimenpide tulee vaikuttamaan yritysille asetettuihin huomattavan markkinavoiman velvoitteisiin. Tätä varten kansallisen sääntelyviranomaisen on suoritettava analyysi liityntäverkkoon liittyvistä eri markkinoista. Tekemänsä arvioinnin perusteella kansallisen sääntelyviranomaisen on asetettava, säilytettävä, muutettava tai peruutettava puitedirektiivissä tarkoitettuja velvollisuuksia.

Yleispalveludirektiivi

Yleispalvelua ja käyttäjien oikeuksia koskevalla yleispalveludirektiivin tavoitteena on taata hyvälaatuiset ja kaikille käyttäjille yhtä lailla tarjolla olevat sähköiset viestintäpalvelut ensisijaisesti kilpailun avulla. Sen varalta, ettei kilpailu riitä takaamaan tyydyttävästi kaikkien käyttäjien tarpeita, direktiivissä säädetään niin sanotun yleispalvelun tarjonnasta sekä tästä tarjonnasta aiheutuvien kus-

tannusten kattamisesta. Yleispalvelulla tarkoitetaan direktiivissä samaa kuin välttämättömyyspalveluilla yleensä. Käsitteellä viitataan siis sähkön, veden ja peruspankkipalveluiden tapaan sellaisiin viestintäpalveluihin, jotka ovat aivan välttämättömiä kuluttajille nyky-yhteiskunnassa.

Yleispalvelua koskevien säännösten lisäksi direktiivissä säädetään sähköisten viestintäpalvelujen käyttäjien ja kuluttajien keskeisimmistä oikeuksista.

Direktiivi on täysharmonisoiva eli teleyrityksille ei saa kansallisessa lainsäädännössä asettaa sitä pidemmälle meneviä velvoitteita lukuun ottamatta kuluttajan suojaan liittyviä velvoitteita. Tästä on direktiivissä nimenomainen säännös, jonka mukaan direktiivillä ei rajoiteta kuluttajan suojaa koskevien yhteisön sääntöjen, erityisesti direktiivien 93/13/ETY ja 97/7/EY ja yhteisön lainsäädännön mukaisten kansallisten sääntöjen soveltamista.

Direktiivin 1 artiklassa säädetään direktiivin soveltamisalasta ja tavoitteista. Direktiivin tavoitteena on varmistaa hyvälaatuisten ja yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen saatavuus kaikkialla yhteisössä kilpailun ja valinnanvapauden avulla sekä käsitellä tilanteita, joissa markkinat eivät tyydyttävästi täytä loppukäyttäjien tarpeita. Direktiiviin sisältyy myös päätelaitteisiin liittyviä säännöksiä, joiden tarkoituksena on helpottaa vammaisten loppukäyttäjien pääsyä verkkoon.

Artiklan 3 kohdan mukaan direktiivissä ei rajoiteta teleyritysten lainsäädännön nojalla asettamia ehtoja, joilla rajoitetaan käyttäjille tarjottavien palvelujen käyttöä. Näistä rajoituksista palveluntarjoajien on kuitenkin kerrottava käyttäjille. Käyttäjille tarkoitettujen viestintäpalvelujen ja sovellutusten saatavuuden mahdollisissa rajoituksissa on kunnioitettava henkilöiden perusoikeuksia ja perusvapauksia sellaisina kuin ne määritellään ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 6 artiklassa.

Edelleen 1 artiklan 4 kohdan mukaan direktiivin käyttäjien oikeuksia koskevia säännöksiä sovelletaan rajoittamatta kuluttajan suojaa koskevien unionin säännösten mukaisia kansallisia säännöksiä.

Yleispalveludirektiivin 4 artiklassa säädetään yleispalveluun kuuluvista liittymästä ja puhelinpalveluista. Vähintään yhden yrityksen on artiklan mukaan pystyttävä tarjoamaan liittymä yleiseen viestintäverkkoon tietyssä sijaintipaikassa. Liittymän on oltava sellainen, että mahdollistaa kotimaan- ja ulkomaanpuhelujen soittamisen ja vastaanottamisen. Jäsenvaltio voi rajoittaa yleispalveluliittymän tarjonnan käyttäjän pääasialliseen asuinpaikkaan.

Liittymän järjestämiseksi tarvittavia keinoja ei pitäisi rajoittaa, vaan sekä langallinen että langaton tekniikka olisi sallittava. Tarjottu liittymän on oltava sellainen, että se tukee puheen, telekopioiden ja tiedon siirtoa sellaisin siirtonopeuksin, jotka riittävät mahdollistamaan tarkoituksenmukaisen internet-yhteyden. Tarkoituksenmukainen internetyhteys on määriteltävä ottaen huomioon tekninen toteutettavuus ja tilaajien enemmistön käytössä oleva tekniikka.

Artiklan 6 mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on voitava asettaa yrityksille velvollisuus varmistaa yleisöpuhelin tai muiden yleisen puhelintoiminnan liityntäpisteiden tarjonta niin, että kohtuulliset tarpeet maantieteellisen kattavuuden, puhelinten ja muiden liityntäpisteiden lukumäärän, vammaisten erityisvaatimusten ja palvelujen laadun osalta tulevat katetuiksi. Kansallinen sääntelyviranomainen voi kuitenkin olla asettamatta yleisöpuhelimien ja muiden yleisen puhelintoiminnan liityntäpisteiden tarjontaa koskevia velvollisuuksia, jos se eri osapuolia kuultuaan katsoo, että yleisöpuhelimia tai muita vastaavia palveluja on laajasti saatavilla.

Artiklassa 7 säädetään erityistoimenpiteistä vammaisia käyttäjiä varten. Vammaisille käyttäjille on erityistoimenpitein turvattava yleisesti saatavilla olevien puhelinpalveluiden, numerotiedotuspalveluiden ja luetteloiden käyttömahdollisuus kohtuuhintaan ja muiden loppukäyttäjien käyttömahdollisuuksia vastaavalla tavalla, jollei muilla toimenpiteillä saavuteta vastaavaa vaikutusta. Näillä muilla toimenpiteillä tarkoitetaan direktiivin 20-31 artikloissa säädettyjä käyttäjien etuja ja oikeuksia koskevia säännöksiä. Direktiivin 7 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on vammaisia loppukäyttäjiä koskevia toimenpi-

teitä toteuttaessaan kannustettava yrityksiä käyttämään puitedirektiivin 17 ja 18 artiklan mukaisesti julkaistuja eurooppalaisia standardeja.

Artiklan 8 uuden 3 kohdan mukaan, kun yleispalveluvelvollinen yritys aikoo luovuttaa koko paikallisliityntäverkko-omaisuutensa tai huomattavan osan siitä uudelle omistajalle, sen on ilmoitettava asiasta etukäteen kansalliselle sääntelyviranomaiselle. Yrityksen ilmoituksen perusteella sääntelyviranomaisen voi arvioida suunnitellun liiketoimen vaikutukset yleispalveluna tarjottujen liittymien ja puhelinpalvelujen tarjoamiseen. Kansallinen sääntelyviranomainen voi tämän perusteella asettaa, muuttaa tai peruuttaa erityisvelvoitteita, jotta yleispalveluvelvoitteen jatkuvuus jäsenvaltion kaikilla alueilla voidaan varmistaa.

Artiklassa 9 säädetään direktiivin mukaisesti yleispalvelun piiriin kuuluvien palvelujen hintatason seuraamisesta. Kansallisen sääntelyviranomaisen tulee seurata yleispalveluun kuuluvien palvelujen vähittäishintojen kehitystä ja tasoa, vaikka näitä palveluja varten ei olisi nimetty yleispalveluvelvollista yritystä. Seurattavia olisivat muun muassa liittymien, yleisten puhelinpalvelujen, internet-yhteyksien, numerotiedotuspalvelujen, luettelopalveluiden sekä vammaisille käyttäjille suunniteltujen palvelujen hinnat.

Direktiivin 9 artiklan uuden 2 kohdan mukaan yleispalvelun tarjoajaksi nimetyltä yritykseltä voidaan myös vaatia kaupallisista hinnoista poikkeavia hintavaihtoehtoja tai hintapaketteja pienituloisille ja sosiaalisia erityistarpeita omaaville käyttäjille.

Artiklaan 10 liittyvässä direktiivin liitteessä säädetään niistä toiminnoista ja palveluista, joita yleispalvelun tarjoajilta voidaan vaatia. Jos vaaditut toiminnot ovat laajalti saatavilla, niiden tarjoamista ei ole välttämätöntä vaatia yrityksiltä. Uusina teleyritysten tarjoamina toimintoina direktiivissä on säädetty yleispalveluvelvollisen teleyrityksen velvollisuudesta tarjota mahdollisuutta maksaa yleisen viestintäverkon liittymämaksut maksuerinä, hintaneuvonnasta ja kustannus seurannasta sekä lähtevien puhelujen tai erityismaksullisten teksti- tai multimediatekniikoiden estosta maksutta.

Artiklan 11 mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on voitava asettaa suoritusvoitteita yleispalveluvollisille yrityksille eri osapuolia kuultuaan.

Yleispalveludirektiivin luvussa IV säädetään käyttäjien oikeuksista. Säännökset sisältävät muun muassa vaatimuksia sopimusten sisällöstä, hinnoista ja sopimusehdoista tiedottamisesta, palvelujen laadusta, verkkoturvallisuudesta, digitaalitevisiolaitteiden yhteentoimivuudesta, neuvonta- ja hätäpalveluista, numeron siirrettävyydestä sekä televisio- ja radio-ohjelmien siirtovelvoitteista.

Artiklassa 20 säädetään niistä tiedoista, jotka on mainittava kuluttajan ja muiden sitä pyytävien käyttäjien sekä viestintäpalvelun tarjoajan välisessä sopimuksessa. Näihin tietoihin sisältyvät palveluntarjoajan yhteystiedot, tarjotut palvelut sekä niiden laatu ja ominaisuudet, tilaajan tietojen sisällyttäminen luetteloon, yksityiskohtaiset tiedot hinnoista ja maksuista, sopimuksen kesto sekä sopimuksen uusimiseen ja irtisanomiseen sovellettavat ehdot, mahdolliset korvaus- ja hyvitysmenettelyt, menettely riitatapauksissa sekä minkä tyyppisiä toimia yritys voi toteuttaa tietoturvan tai tietojen eheyden vaarantessa taikka uhkien tai haavoittuvuuksien johdosta.

Artiklan 2 kohdan mukaan tilaajilla on oltava oikeus sanoa irti sopimuksensa seuraamuksesta heti, kun teleyritys on ilmoittanut heille sopimusehtoihin suunnittelemaan muutoksista. Tilajille on annettava riittävästi tietoa näistä muutoksista vähintään kuu-kautta ennen niiden toteuttamista ja heille on ilmoitettava samanaikaisesti, että heillä on oikeus irtisanoa sopimuksensa seuraamuksetta, jos he eivät hyväksy uusia ehtoja. Kansallisten viranomaisten on voitava määrittää tällaisten ilmoitusten muoto.

Direktiivin 21 artiklan 1 kohdan mukaan tiedot sopimusten vakioehdoista, sovellettavista hinnoista ja kaikista sopimuksen päättymiseen liittyvistä maksuista tulee olla loppukäyttäjien saatavilla. Artiklan 2 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on edistettävä vertailukelpoisten tietojen tarjoamista esimerkiksi interaktiivisten oppaiden tai vastaavien tekniikoiden avulla, jotta käyttäjät ja kuluttajat voivat arvioida itsenäisesti vaihtoehtoisten käyttötapojen kustannuksia.

Jos tällaisia oppaita tai vastaavia ei ole saatavilla markkinoilla veloituksetta tai kohtuulliseen hintaan, kansallisen sääntelyviranomaisen tulee itse tehdä tai teettää niitä. Teleyritysten julkaisemia tietoja voidaan käyttää korvauksetta hyväksi rakennettaessa oppaita käyttäjille.

Direktiivin 21 artiklan 3 kohdan mukaan kansallisella sääntelyviranomaisella tulee olla oikeus velvoittaa teleyritys antamaan hintatietoja tietyn hintaisista palveluista. Yksittäisten palveluluokkien osalta kansallinen sääntelyviranomainen voi vaatia, että hintatiedot annetaan välittömästi ennen puhelun yhdistämistä. Sääntelyviranomaisen tulee lisäksi voida velvoittaa teleyritys ilmoittamaan tilaajille hätäpalvelujen tai soittajan sijaintitietojen välittämiseen liittyvistä muutoksista palveluissaan sekä muista palvelujen ja sovellutusten saatavuuteen liittyvien ehtojen muutoksista.

Sääntelyviranomaisen tulee 21 artiklan mukaan voida velvoittaa teleyritys ilmoittamaan myös kaikista niistä toimista, joita teleyritys on ottanut käyttöön mitatakseen ja muokatakseen tietoliikennettä välttääkseen verkkoyhteyden ylikuormittumisen sekä siitä, miten nämä toimet vaikuttavat palvelun laatuun. Sääntelyviranomainen tulee lisäksi voida velvoittaa teleyritys ilmoittamaan tilaajille heidän oikeudestaan päättää, mainitaanko tilaajan henkilötiedot luettelossa ja minkä tyyppisiä tietoja luettelossa julkaistaan. Edelleen teleyritys voidaan velvoittaa ilmoittamaan vammaisille tilaajille heille tarkoitettujen tuotteiden ja palvelujen yksityiskohdista.

Ennen kuin kansallinen sääntelyviranomainen velvoittaa teleyrityksen ilmoittamaan artiklassa mainitut tiedot, sääntelyviranomaiset voivat edistää alan itsesääntelytoimia.

Direktiivin 21 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat edellyttää, että teleyritykset jakavat tarvittaessa veloituksetta yleiseen etuun liittyvää tietoa asiakkaille. Yleiseen etuun liittyvät tiedot koskevat muun muassa sähköisen viestinnän käyttöä lainvastaiseen toimintaan sekä tietosuoja ja tietoturva.

Direktiivin 22 artiklan 1 kohdan mukaan kansallisella sääntelyviranomaisella tulee olla oikeus velvoittaa teleyritykset julkaisemaan tietoja palvelujensa laadusta sekä toimenpiteistä, joilla on pyritty varmistamaan

vammaisten loppukäyttäjien mahdollisuudet käyttää viestintäverkkoja ja -palveluja. Kansallinen sääntelyviranomainen voi myös yksilöidä julkaistavien tietojen sisällön ja julkaisutavan.

Artiklan 3 kohdan mukaan kansallisella sääntelyviranomaisella tulee olla oikeus asettaa verkkoyrityksille palvelun laatuun liittyviä vähimmäisvaatimuksia, jotta estetään palvelun heikkeneminen ja liikenteen hidastuminen viestintäverkoissa. Ennen tällaisten velvollisuuksien asettamista sääntelyviranomaisen on toimitettava yhteenveto ehdotetuista velvollisuuksista Euroopan komissiolle ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimelle BEREC:lle.

Direktiivin 23 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yleisesti saatavilla olevat puhelinpalvelut ovat mahdollisimman kattavasti käytettävissä laajamittaisissa verkon toiminnan keskeytyksissä tai ylivoimaisen esteen sattuessa. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että teleyritykset toteuttavat tarvittavat toimenpiteet taatakseen keskeytymättömän pääsyn hätäpalveluihin.

Direktiivin 23 a artiklan mukaan toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on tarvittaessa määritettävä vaatimukset, jotka teleyritysten on täytettävä sen varmistamiseksi, että vammaiset loppukäyttäjät voivat käyttää sähköisiä viestintäpalveluja vastaavalla tavalla kuin suurin osa loppukäyttäjistä sekä että vammaiset loppukäyttäjät hyötyvät valinnanmahdollisuudesta samalla tavalla kuin suurin osa loppukäyttäjistä. Jäsenvaltioiden on myös kannustettava sellaisten päätelaitteiden saatavuutta, jotka tarjoavat välttämättömät palvelut ja toiminnot.

Direktiivin 24 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava kuluttajille tarkoitettujen digitaalitelevisiolaitteiden yhteentoimivuus. Tämä edellyttää vaatimuksia digitaalitelevisiosignaalin vastaanottamiseen tarkoitettuille laitteille. Näistä vaatimuksista säädetään artiklassa 24 ja siihen liittyvässä liitteessä VI.

Numerotiedotuspalveluista säädetään 25 artiklassa. Yleisten puhelinpalvelujen tilaajilla on oikeus saada tietonsa yleisesti saatavilla olevaan luetteloon sekä numerotiedotuspalvelujen ja luetteloiden tarjoajien käyttöön.

Kaikilla käyttäjillä, joilla on liittymä yleiseen puhelinverkkoon, tulee olla mahdollisuus käyttää kattavaa numerotiedotuspalvelua. Kansallisella sääntelyviranomaisella tulee olla oikeus asettaa numerotiedotuspalvelujen tarjoamiseen liittyviä velvollisuuksia ja ehtoja yrityksille, joiden määräämisvallassa ovat yhteydet käyttäjiin käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan säännösten mukaisesti. Tällaisten velvollisuuksien ja ehtojen on oltava puolueettomia, tasapuolisia, syrjimättömiä ja avoimia.

Edelleen artiklan 25 mukaan jäsenvaltioiden on artiklan 28 mukaisesti ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta käyttäjät voivat käyttää suoraan toisen jäsenvaltion numerotiedotuspalvelua.

Direktiivin 26 artiklan 1 ja 2 kohtien mukaan teleyritysten, jotka tarjoavat puhelinpalveluja, tulee tarjota mahdollisuus soittaa hätäpuheluja maksutta. Artiklan 3-6 kohdissa säädetään eurooppalaiseen hätänumeroon 112 liittyvistä eräistä erityispiirteistä.

Eurooppalaiseen hätänumeroon 112 on vastattava ja puhelut välitettävä yhtä tehokkaasti kuin kansallisiin hätänumeroihin soitetut puhelut. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että teleyritykset antavat soittajan sijaintia koskevat tiedot veloituksetta 112-hätäpuheluja käsitteleville viranomaisille. Toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on vahvistettava sijaintitietojen täsmällisyyttä ja luotettavuutta koskevat perusteet. Edelleen jäsenvaltion on huolehdittava siitä, että yleisestä hätänumerosta 112 tiedotetaan kansalaisille ja jäsenvaltioiden välillä matkustaville henkilöille.

Lisäksi artiklan 26 mukaan komissio voi hyväksyä Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelintä BEREC:iä kuultuaan teknisiä täytäntöönpanotoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että 112-palveluja voidaan tosiasiallisesti käyttää jäsenvaltioissa.

Direktiivin 27 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tunnus 00 on vakiomuotoinen ulkomaanpuhelutunnus. Artiklan mukaan EU:ssa perustetulle ja komission nimeämälle oikeushenkilölle on myönnettävä yksimainen vastuu eurooppalaisen numerovaruuden (ETNS) hallinnoinnista. Kaikkien ulkomaanpuheluja tarjoavien yritysten on

välitettävä puheluita ETNS-alueelle samantyyppisin hinnoin kuin muihin jäsenvaltioihin.

Direktiivin 27 a artikla sisältää säännöksiä yhteiskunnallisten palvelujen yhdenmukaisista puhelinnumeroista EU:n alueella.

Jäsenvaltioiden on edistettävä 116-alkuiseen kansalliseen numerointiavaruuteen kuuluvia erityispuhelinnumeroita, jotka on määriteltävä komission yhdenmukaisten yhteiskunnallisten palvelujen yhdenmukaisia puhelinnumeroita koskevassa päätöksessä 2007/116/EY. Jäsenvaltioiden on kannustettava alueellaan niiden palvelujen tarjontaa, joita varten numerot on varattu.

Myös vammaisten käyttäjien on voitava käyttää 116-numerointialueella tarjottuja palveluja mahdollisimman suuressa määrin. Jäsenvaltioiden on tiedotettava 116-numerointialueella tarjottuista palveluista ja pyrittävä varmistamaan, että kansalaiset voivat käyttää vihjepuhelinta, johon voi tehdä ilmoituksia kadonneista lapsista.

Direktiivin 28 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että käyttäjät voivat saada palveluja EU:n alueella käyttäen muita kuin maantieteellisiä numeroita. Lisäksi käyttäjien tulee voida käyttää kaikkia unionissa tarjottuja numeroita. Edellä mainittua ei kuitenkaan sovelleta, jos vastaanottava tilaaja on kaupallisista syistä rajoittanut tiettyä maantieteelliseltä alueelta tulevia puheluita.

Direktiivin 28 artiklan 2 kohdan mukaan toimivaltaisten viranomaisten on voitava vaatia yleisesti saatavilla olevia viestintäverkkoja ja/tai yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja tarjoavia yrityksiä estämään tapauskohtaisesti numeroiden tai palvelujen käytön, jos tämä on perusteltua petosten tai väärinkäytösten vuoksi. Edelleen toimivaltaisten viranomaisten on voitava vaatia, että tällaisissa tapauksissa sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajat pidättävät palveluista saadut tulot.

Direktiivin 29 artiklaan liittyvässä direktiivin liitteessä säädetään niistä toiminnoista ja palveluista, joita kansallinen sääntelyviranomainen voi vaatia teleyrityksiä tarjoamaan. Uusina mahdollisina teleyrityksen tarjoamina toimintoina direktiivissä on säädetty hintaneuvonnasta ja kustannus seurannasta sekä lähtevien puhelujen tai erityismaksullisten

teksti- tai multimediatekstien estosta maksutta.

Direktiivin 30 artiklassa säädetään toimista, joilla helpotetaan palveluntarjoajan vaihtamista. Eräs tällainen toimi on numeron siirrettävyys. Teleyritykselle tulee voida määrätä seuraamuksia, jos siirtäminen viivästyy. Numeron siirrettävyyteen liittyvä hinnoittelun verkkoyrityksen ja palveluyrityksen välillä tulee olla kustannuslähtöistä. Tilajalle mahdollisesti aiheutuvat kustannukset eivät saa estää tilaajaa vaihtamasta palveluntarjoajaa.

Toinen palveluntarjoajan vaihtamiseen liittyvä säännös 30 artiklassa koskee määräaikaista viestintäpalvelusopimuksia. Jäsenvaltioiden on artiklan mukaan varmistettava, että kuluttajien ja teleyritysten välisissä sopimuksissa ei määrätä sitoutumisajasta, joka ylittää 24 kuukautta. Teleyritysten on aina tarjottava käyttäjille mahdollisuutta tehdä enintään 12 kuukauden pituinen sopimus. Jäsenvaltioiden on varmistettava, etteivät sopimuksen irtisanomista koskevat ehdot ja menettelyt estä palveluntarjoajan vaihtamista.

Direktiivin 31 artiklassa mahdollisen siirtovelvoitteen piiriin on lisätty erityisesti vammaisten loppukäyttäjien palveluiden esteitä poistavat lisäpalvelut, kuten tiettyjen ohjelmien tekstityspalvelut.

Direktiivin 33 artiklan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on kuultava asianmukaisia tahoja ja otettava huomioon kuluttajien edut päätöksissä, jotka liittyvät käyttäjien ja kuluttajien oikeuksiin sähköisten viestintäpalveluiden alalla. Lisäksi 33 artiklan mukaan kansalliset sääntelyviranomaiset ja muut toimivaltaiset viranomaiset voivat edistää teleyritysten sekä sellaisten alojen välistä yhteistyötä, jotka pyrkivät tukemaan laillista sisältöä sähköisissä viestintäverkoissa.

Direktiivin 34 artiklassa säädetään tuomioistuinten ulkopuolisista riitojenratkaisumenettelyistä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että käyttäjien saatavilla on myös tuomioistuinten ulkopuolisia riitojenratkaisumenettelyitä sellaisissa yleispalveludirektiivin soveltamisalaan kuuluvissa riidoissa, jotka liittyvät verkkojen tai palvelujen tarjoamista koskeviin sopimusehtoihin tai sopimusten soveltamiseen. Menettelyjen on mahdollistettava kiistojen puolueeton ratkaisu, eivätkä ne saa

viedä kuluttajilta kansallisen lainsäädännön tarjoamaa oikeudellista suojaa.

Direktiivin 36 artiklan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on ilmoitettava komissiolle yleispalveluvollisiksi nimetyt yritykset. Myös näille yrityksille asetuista velvollisuuksista ja niiden muutoksista on ilmoitettava komissiolle.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin tarkoituksena on täydentää yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (95/46/EY, jäljempänä henkilötietodirektiivi) sääntelyä siltä osin kun kyse on viestintäalasta. Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivillä pyritään suojaamaan luonnollisten henkilöiden yksityisyyttä ja luottamuksellisen viestin suojaa, mutta myös oikeushenkilöiden asemaan kiinnitetään huomiota.

Direktiivin tarkoituksena on toisaalta mahdollistaa uusien, nykyaikaiseen viestintäteknologiaan perustuvien monipuolisten palvelujen sujuva käyttöönotto ja toisaalta turvata perusoikeudet viestinnän luottamuksellisuuteen ja henkilökohtaiseen vapauteen.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 1 artiklan 1 kohtaa on muutettu siten, että artiklaan on lisätty luottamuksellisuuden varmistaminen.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 2 artiklan c kohta on korvattu uudella paikkatiedon määritelmällä, jonka perusteella myös sähköisen viestintäpalvelun avulla käsiteltävät tiedot tulevat sääntelyn piiriin.

Direktiivin 2 artiklan e kohta on kumottu.

Direktiivin 2 artiklan h kohtaan on lisätty henkilötietojen tietoturvaloukkaus. Tällä tarkoitetaan tietoturvaloukkausta, joka johtaa yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamisen yhteydessä yhteisössä siirrettyjen, tallennettujen tai muutoin käsiteltyjen henkilötietojen vahingossa tapahtuvaan tai laittomaan tuhoamiseen, häviämiseen, muuttamiseen, luvattomaan luovuttamiseen tai käyttöön antamiseen.

Direktiivin 3 artiklaan on soveltamisalaan lisätty tiedonkeruuta ja tunnistuslaitteita tukevat yleiset viestintäverkot.

Direktiivin 4 artiklaan on lisätty uusi 1 a kohta. Sen mukaan henkilötietodirektiivin soveltamista rajoittamatta 1 kohdassa tarkoitetuilla toimenpiteillä on vähintään varmistettava, että henkilötietoja pääsee käsittelemään vain siihen luvan saanut henkilöstö ja oikeudellisesti perustelluissa tapauksissa. Toimenpiteillä on myös suojattava tallennetut tai siirretyt henkilötiedot tahattomalta tai laittomalta tuhoamiselta, tahattomalta kadottamiselta tai muuttamiselta taikka luvattomalta tai laittomalta säilyttämiseltä, käsittelyltä, käytöltä tai luovuttamiselta. Toimenpiteillä on lisäksi varmistettava, että henkilötietojen käsittelyä koskeva turvapolitiikka toteutuu suunnitellusti.

Kansallisilla sääntelyviranomaisilla on 1 a kohdan mukaan oltava myös valtuudet tarkastaa sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajien toteuttamia toimenpiteitä sekä antaa suosituksia parhaista käytännöistä, jotka koskevat sitä turvallisuuden tasoa, joka näillä toimenpiteillä olisi saavutettava.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artiklaan on lisätty uusi 3 kohta. Jos tapahtuu henkilötietojen tietoturvaloukkaus, sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajan on ilmoitettava tietoturvaloukkauksesta toimivaltaiselle kansalliselle viranomaiselle ilman aiheetonta viivästystä.

Kun henkilötietojen tietoturvaloukkauksella on todennäköisiä haittavaikutuksia tilaajan tai henkilön henkilötiedoille tai yksityisyydelle, palveluntarjoajan on ilmoitettava tietoturvaloukkauksesta myös tilaajalle tai henkilölle ilman aiheetonta viivästystä.

Ilmoitusta henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta sen kohteeksi joutuneelle tilaajalle tai henkilölle ei vaadita, jos palveluntarjoaja on osoittanut toimivaltaista viranomaista tyydyttävällä tavalla, että se on ryhtynyt asianmukaisesti teknisiin suojaustoimenpiteisiin, joita on sovellettu tietoturvaloukkauksen kohteena olevaan tietoon. Tällaisilla teknisillä suojaustoimenpiteillä tiedot on muutettava sellaiseen muotoon, että ne eivät ole ymmärrettävissä henkilöille, joilla ei ole lupaa päästä tietoihin.

Jos palveluntarjoaja ei ole vielä ilmoittanut henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta sen kohteeksi joutuneille tilaajille ja henkilöille, toimivaltainen kansallinen viranomainen voi

vaatia ilmoituksen tekemistä harkittuaan loukkauksen todennäköisiä haittavaikutuksia. Palveluntarjoajalla on tästä huolimatta velvollisuus ilmoittaa loukkauksesta asianomaisille tilaajille ja henkilöille.

Tilaaajalle tai henkilölle annettavassa ilmoituksessa on vähintään kerrottava henkilötietojen tietoturvaloukkauksen luonne ja ilmoitettava yhteyspisteet, joista voi saada lisätietoja. Ilmoituksessa on myös annettava suosituksia toimenpiteistä, joilla voidaan lieventää henkilötietojen tietoturvaloukkauksen mahdollisia haittavaikutuksia. Toimivaltaiselle kansalliselle viranomaiselle annettavassa ilmoituksessa on lisäksi mainittava henkilötietojen tietoturvaloukkauksen seuraukset sekä palveluntarjoajan ehdottamat tai toteuttamat toimenpiteet tietoturvaloukkauksen selvittämiseksi.

Direktiiviin 4 artiklaan on lisätty myös uusi 4 kohta. Sen mukaan, jollei 5 kohdan mukaisesti hyväksytyistä teknisistä täytäntöönpanotoimenpiteistä muuta johdu, toimivaltaiset kansalliset viranomaiset voivat vahvistaa suuntaviivoja ja tarvittaessa antaa ohjeita, jotka koskevat olosuhteita, joissa palveluntarjoajia vaaditaan ilmoittamaan henkilötietojen tietoturvaloukkauksista, tällaisten ilmoitusten muotoa sekä ilmoitusten tekotapaa. Niiden on myös voitava tarkastaa, ovatko palveluntarjoajat toteuttaneet tämän kohdan mukaisen ilmoitusvelvollisuutensa ja määrättävä asianmukaisia seuraamuksia, jos näin ei ole tehty.

Palveluntarjoajien on ylläpidettävä henkilötietojen tietoturvaloukkauksista luetteloa, jossa esitetään loukkaukseen liittyvät tosiseikat, loukkauksen vaikutukset ja suoritettut korjaustoimet. Luettelon tulee olla sellainen, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset saavat siitä riittävät tiedot sen varmistamiseen, että 3 kohdan säännöksiä noudatetaan. Luettelo saa sisältää ainoastaan tätä tarkoitusta varten välttämättömät tiedot.

Direktiiviin 4 artiklaan on lisätty uusi 5 kohta. Sen mukaan edellä 2, 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden yhdenmukaisen toteuttamisen varmistamiseksi komissio voi, kuultuaan ensin Euroopan verkko- ja tietoturvavirastoa ENISA:a, direktiivin 95/46/EY 29 artiklalla perustettua tietosuojatyöryhmää ja Euroopan tietosuojavaltuutettua, hyväksyä

teknisiä täytäntöönpanotoimenpiteitä, jotka koskevat tässä artiklassa tarkoitettuihin tiedotus- ja ilmoitusvaatimuksiin sovellettavia olosuhteita, muotoa ja menettelyjä. Tällaisia toimenpiteitä hyväksyessään komissio kuulee kaikkia asianosaisia sidosryhmiä erityisesti saadakseen tietoa parhaista saatavilla olevista teknisistä ja taloudellisista keinoista, joilla voidaan parantaa tämän artiklan täytäntöönpanoa.

Nämä toimenpiteet, joiden tarkoituksena on muuttaa tämän direktiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, hyväksytään 14 a artiklan 2 kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan 3 kohta on korvattu uudella kohdalla. Sen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tietojen tallentaminen tai tilaajan tai käyttäjän päätelaitteelle tallennettujen tietojen käyttäminen sallitaan ainoastaan sillä edellytyksellä, että kyseinen tilaaja tai käyttäjä on antanut suostumuksensa saatuaan selkeät ja kattavat tiedot muun muassa käsittelyn tarkoituksesta henkilötietodirektiivin mukaisesti. Tämä ei estä teknistä tallentamista tai käyttöä, jonka ainoana tarkoituksena on toteuttaa viestinnän välittäminen sähköisissä viestintäverkoissa tai joka on ehdottoman välttämätöntä tietoyhteiskuntapalvelun tarjoajalle sellaisen palvelun tarjoamiseksi, jota tilaaja tai käyttäjä on erityisesti pyytänyt.

Direktiivin 6 artiklan 3 kohta on muutettu. Yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoaja voi sähköisten viestintäpalvelujen markkinoimiseksi tai lisäarvopalvelujen tarjoamiseksi käsitellä 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja siinä määrin ja niin kauan kuin tällainen palvelu tai markkinointi sitä edellyttää, jos tilaaja tai käyttäjä, jota tiedot koskevat, on antanut siihen ennakolta suostumuksensa. Käyttäjille tai tilaajille on annettava mahdollisuus perua liikennetietojen käsittelyä koskeva suostumuksensa milloin tahansa.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 13 artikla on korvattu kokonaisuudessaan. Sen mukaan automaattisten soittolaitteiden, faksien tai sähköpostin käyttö suoramarkkinointitarkoituksiin voidaan sallia ainoastaan, jos se kohdistuu sellaisiin tilaajiin tai käyttä-

jiin, jotka ovat antaneet siihen ennalta suostumuksensa.

Jos luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö saa asiakkailtaan heidän sähköpostiinsa liittyviä yhteystietoja tuotteen tai palvelujen myynnin yhteydessä henkilötietodirektiivin mukaisesti, sama luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi sen estämättä, mitä 1 kohdassa säädetään, käyttää näitä yhteystietoja omien vastaavien tuotteidensa ja palvelujensa suoramarkkinoinnissa. Käytön edellytyksenä on se, että asiakkaille annetaan selkeästi ja sanatarkasti yhteystietojen ottamisen ja jokaisen viestin yhteydessä mahdollisuus veloituksetta ja helposti kieltää tällainen yhteystietojensa käyttö, jollei asiakas ei ole jo alun perin kieltänyt sitä.

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että muissa kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksissa toteutettua suoramarkkinointiin tarkoitettua ei-toivottua viestintää ei sallita joko ilman kyseisten tilaajien tai käyttäjien suostumusta tai, sellaisten tilaajien tai käyttäjien osalta, jotka eivät halua vastaanottaa tällaisia viestejä, siten, että valinta näiden kahden vaihtoehdon välillä määräytyy kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Kummankin vaihtoehdon on oltava tilaajalle tai käyttäjälle maksuton.

Joka tapauksessa on kiellettävä sellaisen sähköpostin lähettäminen suoramarkkinointitarkoituksessa, jossa peitetään tai salataan sen lähettäjän henkilöllisyys, jonka puolesta viesti on lähetetty, tai joka on sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 2000/31/EY) 6 artiklan vastainen tai jossa ei ole voimassa olevaa osoitetta, johon vastaanottaja voi lähettää pyynnön siitä, että kyseinen viestintä lopetetaan, tai jossa pyritään ohjaamaan vastaanottajat mainitun artiklan vastaisille verkkosivustoille.

Edellä olevia 1 ja 3 kohtaa sovelletaan tilaajiin, jotka ovat luonnollisia henkilöitä. Jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että muiden tilaajien kuin luonnollisten henkilöiden oikeutettuja etuja suojellaan yhteisön oikeuden ja sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti riittävästi ei-toivotun viestinnän osalta.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luonnollinen henkilö ja oikeushenkilö taikka sähköisten viestintäpalvelujen tarjoaja, joka suojelee laillisia kaupallisia etujaan, voi panna vireille tällaisia rikkomuksia koskevan oikeudenkäynnin. Tämä oikeus ei rajoita sellaisen hallinnollisen muutoksenhakumekanismin soveltamista, johon voidaan turvautua muun muassa 15 a artiklan 2 kohdan nojalla.

Jäsenvaltiot voivat myös vahvistaa erityiset säännöt seuraamuksista, joita sovelletaan niihin sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajiin, jotka syyllistyvät tämän artiklan säännösten laiminlyöntiin.

Direktiiviin on lisätty uusi 14 a artikla. Sen mukaan komissiota avustaa puitedirektiivin 22 artiklan nojalla perustettu viestintäkomitea.

Direktiivin 15 artiklaan lisätään uusi 1 b kohta. Sen mukaan palveluntarjoajien on otettava käyttöön menettelyjä, joiden avulla ne voivat vastata käyttäjien henkilötietojen saantia koskeviin pyyntöihin. Niiden on pyynnöstä toimitettava toimivaltaiselle kansalliselle viranomaiselle tietoja näistä menettelyistä, vastaanotettujen pyyntöjen määrästä, sovelletusta oikeudellisesta perustelusta ja vastauksestaan.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiiviin on lisätty 15 a artikla. Sen 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamusjärjestelmästä, jota sovelletaan tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen sekä varmistettava seuraamusten täytäntöönpano. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia sekä rikkomuksen keston nähden riittäviä, vaikka säännösten rikkomisen olisi sittemmin oikaistu.

Direktiivin 15 a artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla ja tarvittaessa muilla kansallisilla elimillä on valtuudet määrätä 1 kohdassa tarkoitettujen säännösten rikkomisen lopettamisesta.

Direktiivin 15 a artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla ja tarvittaessa muilla kansallisilla elimillä on tarvittavat tutkintavaltuudet ja voimavarat, mu-

kaan lukien oikeus saada kaikki tämän direktiivin mukaisesti annettujen kansallisten säännösten täytäntöönpanon valvonnassa mahdollisesti tarvitsemansa tiedot.

Direktiivin 15 a artiklan 4 kohdan mukaan asianomaiset kansalliset sääntelyviranomaiset voivat toteuttaa toimenpiteitä tehokkaan rajat ylittävän yhteistyön varmistamiseksi direktiivin mukaisesti annettujen kansallisten lakien täytäntöönpanon valvonnassa ja yhdenmukaisten edellytysten luomiseksi sellaisten palvelujen tarjoamiselle, joihin liittyy rajat ylittäviä tiedonsiirtoja.

Kansallisten sääntelyviranomaisten on toimitettava komissiolle hyvissä ajoin ennen tällaisten toimenpiteiden toteuttamista yhteenveto toimien perusteista, suunnitellut toimenpiteet sekä ehdotettu toimintatapa. Komissio voi, tarkasteltuaan kyseisiä tietoja ja kuultuaan ENISA:a ja henkilötietodirektiivin 29 artiklalla perustettua tietosuojatyöryhmää, antaa toimenpiteistä huomautuksia tai suosituksia etenkin varmistaakseen, etteivät suunnitellut toimenpiteet vaikuta haitallisesti sisämarkkinoiden toimintaan. Kansallisten sääntelyviranomaisten on otettava komission huomautukset tai suositukset mahdollisimman tarkasti huomioon päättäessään toimenpiteistä.

2.3 Nykytilan arviointi

Direktiivin säännökset, jotka eivät edellytä muutoksia tai lisäyksiä lainsäädäntöön

Puitedirektiivi

Puitedirektiivin 1 artiklan 3 a kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimenpiteissä, jotka koskevat loppukäyttäjien oikeutta käyttää palveluja ja sovelluksia sähköisissä viestintäverkoissa taikka tällaista käyttöä, on otettava huomioon luonnollisten henkilöiden perusoikeudet ja –vapaudet, sellaisina kuin ne taataan Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja yhteisön oikeuden yleisissä periaatteissa.

Luonnollisten henkilöiden perusoikeudet turvataan Suomessa perustuslailla, joka tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2000. Puitedirektiivin 1 artiklan 3 a kohdan lisäys on siten jo ennen direktiivin voimaantuloakin

käytännössä huomioitu voimassa olevassa lainsäädännössä ja käytännössä.

Jokainen hallituksen esitys, jossa on perusoikeuskytköksiä, sisältää säätämisyjärjestysperustelut, joissa tehdään kokoavasti selkoa perustuslain kannalta merkityksellisistä sopimusmääräyksistä tai muista kansainvälisistä velvoitteista ja arvioidaan niiden suhdetta perustuslakiin. Jos sopimuksen tai lakiehdotuksen suhde perustuslakiin on tulkinnanvarainen, viedään hallituksen esitys eduskunnan perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi. Perustuslain 74 §:n mukaan perustuslakivaliokunnan tehtävänä on antaa lausuntonsa sen käsittelyyn tulevien lakiehdotusten perustuslainmukaisuudesta. Perusoikeudet ja –vapaudet tulevat siten suomalaisessa oikeusjärjestyksessä huomioituiksi jo ennen lain vahvistamista.

Puitedirektiivin 3 a artiklan toisessa kappaleessa todetaan, että toimenpiteitä, jotka koskevat loppukäyttäjien oikeutta käyttää palveluja ja sovelluksia sähköisissä viestintäverkoissa taikka tällaista käyttöä ja joilla todennäköisesti rajoitetaan näitä perusoikeuksia tai –vapauksia, saa toteuttaa ainoastaan, jos ne ovat asianmukaisia, oikeasuhteisia ja välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa. Niiden toteuttamiseen on sovellettava Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden mukaisia riittäviä menettelytakeita, mukaan lukien tehokas oikeussuoja ja oikeudenmukainen oikeudenkäynti. Sen vuoksi näitä toimenpiteitä voidaan toteuttaa ainoastaan ottamalla asianmukaisella tavalla huomioon syyttömyysolettaman periaate ja oikeus yksityisyyteen.

Jäsenvaltioiden on taattava etukäteen tahtaava, oikeudenmukainen ja puolueeton käsittely, mukaan lukien asianomaisen henkilön tai asianomaisten henkilöiden oikeus tulla kuulluksi, ottaen huomioon asianmukaisen edellytysten ja menettelyllisten järjestelyjen tarve asianmukaisesti osoitetuissa kiireellisissä tapauksissa Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisesti. Jäsenvaltioiden on taattava käyttäjien oikeus tehokkaaseen ja oikea-aikaiseen tuomioistuINVALVONTAAN.

Kuten edellä on jo todettu, kaikki voimassa olevat säännökset, jotka koskevat viestintämarkkinoilla toimivia yrityksiä ja joilla jollakin tapaa rajoitetaan perusoikeuksia, ovat ol-

leet jo perustuslakivaliokunnan punninnassa. Tulevissa lainsäädäntöhankkeissa on edelleenkin tarpeen säätämisyjärjestyksen arvioinnissa paneutua kunkin ehdotetun perusoikeuksia tai – vapauksia rajoittavan säännöksen tarkasteluun riittävällä ja asianmukaisella tavalla.

Esimerkiksi sähköisen viestinnän tietosuojalain 5 luku sisältää viestinnän tietoturvaan koskevia säännöksiä, joiden tarkoituksena on taata, että viestintäverkot ja viestintäpalvelut ovat turvallisia käyttää. Säännöksillä joudutaan myös rajoittamaan käyttäjän oikeuksia viestintään. Tyypillinen esimerkiksi tällaisesta rajoituksesta on teleyrityksille annettu oikeus suodattaa roskapostia tai viestejä, jotka sisältävät viruksia. Tällaiset toimet ovat kuitenkin puitedirektiivin 1 artiklan mukaisia, koska artikla sallii asianmukaiset, oikeasuhteiset ja välttämättömät toimet.

Viestintämarkkinalain 73 §:n mukaan liittymä voidaan sulkea tai sen käyttöä voidaan rajoittaa käyttäjästä johtuvasta syystä esimerkiksi, jos käyttäjä ei ole maksanut kyseistä liittymää koskevaa erääntyneitä maksua. Käyttäjää kuitenkin suojataan lainsäädännössä monin eri tavoin ennen kuin teleyritys voi sulkea liittymän. Kuluttaja voi välttää liittymän sulkemisen muun muassa osoittamalla maksun laiminlyönnin johtuneen sosiaalisesta suoritusesteestä eli esimerkiksi sairaudesta tai työttömyydestä.

Puitedirektiivin 1 artiklan 2 kohdan mukaan direktiivillä ja erityisdirektiiveillä ei rajoiteta yhteisön oikeuden mukaisesti kansallisessa oikeudessa eikä yhteisön oikeudessa asetettuja velvollisuuksia, jotka koskevat sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen avulla tarjottavia palveluja. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että direktiiviä sovelletaan vain viestintämarkkinalain mukaisiin teleyrityksiin. Sillä ei ole siten vaikutusta esimerkiksi sähköisen viestinnän tietosuojalain tarkoittamiin yhteisötilaajiin. Tosin se, mitä edellä on kerrottu hallitusten esitysten perustuslainmukaisuuden sekä kansainvälisten sopimusten ja velvoitteiden arvioinnista pätee yhtä lailla myös sellaisiin säännöksiin, jotka koskevat yhteisötilaajia.

Puitedirektiivin 1 artiklan 3 a kohdan täytäntöönpano ei edellä mainituista syistä edellytä erillistä lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 2 artiklan q alakohdassa määritellään, mitä tarkoitetaan taajuuksien varaamisella. Radiolain 9 §:ssä säädetään radiotaajuuksien varaamisesta. Kyseessä on yleiskielen perusteella yksiselitteisesti ymmärrettävästä asiasta, eikä tätä koskevalle määritelmälle ole siten tarvetta suomalaisessa lainsäädännössä.

Artiklan r alakohdassa on määritelty haitalliset häiriöt. Radiolain 4 §:n 6 kohdan mukaan haitallisella häiriöllä tarkoitetaan turvallisuusradioviestinnälle aiheutuvaa häiriötä sekä muuta radioviestintää oleellisesti heikentävää, estävää tai toistuvasti keskeyttävää häiriötä. Radiolain 6 §:n mukaan Viestintäviraston on määrätessään radiotaajuuksien käytöstä otettava huomioon niiden käyttöä koskevat kansainväliset määräykset ja suositukset. Myös radiolain 8 §:n lupaehtoja koskevassa sääntelyssä todetaan velvoite muuttaa lupaehtoja taajuuksia koskevasta määräyksistä tai kansainvälistä sopimusvelvoitteista johtuen. Puitedirektiivin haitallisten häiriöiden määritelmä vastaa radiolaisissa olevaa määritelmää, eikä puitedirektiivin 2 artiklan r alakohdan täytäntöönpano siten edellytä voimassa olevan lainsäädännön muuttamista.

Puitedirektiivin 3 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset käyttävät toimivaltuuksiaan puolueettomasti, avoimesti ja viivytyksittä. Jäsenvaltioiden on saman artiklan mukaan varmistettava myös, että kansallisilla sääntelyviranomaisilla on riittävät taloudelliset resurssit ja henkilöstöresurssit niille annetun tehtävän hoitamiseen.

Viestintävirasto on liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimiva valtion virasto, jonka tehtävistä säädetään viestintähallinnosta annetussa laissa (625/2001) ja asetuksessa (697/2001). Viestintävirasto toimii teletoimialan viranomaisena ja normien antajana. Viestintävirasto on organisatorisesti riippumaton teleyrityksistä ja laitevalmistajista.

Viestintäviraston hallintotoimintaa sääntelee yleislakina hallintolaki (434/2003), joka sisältää säännökset muun muassa viranomaisen neuvontavelvollisuudesta, asian vireille tulosta, asian käsittelystä viranomaisessa, asianosaisten kuulemisesta, asian käsittelyn viivytyksettömyydestä, viranomaisen selvit-

tämisvelvollisuudesta sekä hallintopäätöksen sisällöstä, perustelemisesta ja tiedoksiannosta.

Hallintolain 6 §:ssä todetaan suomalaisen hallinnon keskeiset oikeusperiaatteet, joiden mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Valtion talousarviossa Viestintävirasto on nettobudjetoitu virasto, joka kattaa menonsa teleyrityksiltä ja muilta käyttäjiltä perittävillä maksuilla. Suomessa noudatettavan talousarviomenettelyn sekä sen soveltamisen Viestintäviraston tapauksessa voidaan arvioida täytävän direktiivin vaatimukset sääntelyviranomaisen taloudellisesta riippumattomuudesta.

Viraston kaikki menot ja maksullisen toiminnan tulot on merkitty valtion tulo- ja menoarvion toimintamenomomentille. Osa viraston keräämistä maksutuloista on merkitty veronluonteisiin tuloihin. Suurimmat maksullisen toiminnan tulot kertyvät radiolähtetimen taajuusmaksuista, viestintäverkon numeerointimaksuista ja verkkotunnusmaksuista. Myös valtion televisio- ja radiorahastolta laskutettu korvaus rahastoon kerättävien maksujen perimisestä on merkitty maksullisen toiminnan tuloihin. Viestintämarkkinamaksun, tietoturvamaksun, postitoiminnan valvontamaksun sekä televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksun tulot on merkitty veronluonteisiin tuloihin.

Viestintäviraston suoritteista perittävistä maksuista säädetään viestintämarkkinalailla, sähköisen viestinnän tietosuojalailla, verkkotunnuslailla (228/2003), liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella Viestintäviraston eräistä maksuista (1058/2009) sekä liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella radiohallinnollisista suoritteista perittävistä maksuista (950/2008). Asetuksilla peritään valtaosa Viestintäviraston tuloista. Valtion maksupöytäkirjalain (150/1992) mukaisesti valtion virastojen suoritteistaan perimien maksujen tulee vastata suoritteiden tuottamisesta valtiolle ai-

heutuvien kokonaiskustannusten määrää eli olla kustannusvastaavia.

Viestintävirastolla voidaan todeta olevan jo nykyisen lainsäädännön perusteella todeta olevan riittävät taloudelliset resurssit ja henkilöstöresurssit sille annetun tehtävän hoitamiseen.

Puitedirektiivin 3 artiklan 3 kohdan täytäntöönpano ei edellä mainituista syistä edellytä erillistä lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 3 a artiklan mukaan markkinoiden ennakkosääntelystä tai direktiivin 20 tai 21 artiklassa tarkoitettua yritysten välisten riitojen ratkaisemisesta vastaavien kansallisten sääntelyviranomaisten on oltava toiminnassaan riippumattomia, eivätkä ne saa pyytää tai ottaa vastaan toiselta elimeltä ohjeita sellaisten tehtävien hoitamisessa, jotka niille on annettu yhteisön lainsäädännön täytäntöön panemiseksi annetun kansallisen lainsäädännön nojalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta 4 ja 5 kohdan säännösten soveltamista. Tämä ei estä kansallisen valtiosääntöoikeuden mukaista valvontaa.

Säännöksen täytäntöönpano ei Suomessa edellytä erillistä lainsäädäntöä, koska Viestintävirasto on edellä kuvatuin tavoin itsenäinen ja taloudellisesti riippumaton virasto, jonka päätöksenteko on suomalaisen hallintokulttuurin tapaan itsenäistä ja poliittiseen päätöksentekoon liittymätöntä.

Virasto voi järjestää tehtävänsä ja organisaationsa parhaaksi katsomallaan tavalla. Ministeriöllä eikä millään muullakaan yksityisellä tai julkisella taholla ole toimivaltaa puuttua Viestintäviraston käsittelemiin yksittäisiin asioihin ja sen tekemiin päätöksiin. Virasto tekee siis itsenäisiä päätöksiä poliittisista elimistä riippumatta.

Poikkeuksen tästä muodostavat eräät laissa erikseen todetut radiotaajuuksien hallinnointiin liittyvät erityiskysymykset. Radiolain 6 §:n 5 momentin mukaan Viestintäviraston on toimittava yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa valmistellessaan radiotaajuusmääräyksiä. Lisäksi Viestintäviraston on yksittäistä lupapäätöstä valmistellessaan radiolain 10 §:n 1 momentin mukaan kuultava liikenne- ja viestintäministeriötä, jos myöntämisellä voi olla vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen. Jos radioluvan myöntämisellä voi olla huomattavia

vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen, valtioneuvosto myöntää radioluvan.

Radiotaajuuksien hallinnointia ei ole direktiiveissä osoitettu kansallisen sääntelyviranomaisen tehtäväksi, vaan direktiivissä puhutaan laajemmin toimivaltaisesta viranomaisesta. Suomessa valittu ratkaisumalli on siten sopuoinnussa sähköisen viestinnän direktiivien taajuuksien hallinnointia koskevan sääntelyn kanssa.

Viraston päätöksiin voi hakea muutosta elimiltä, jotka myös ovat riippumattomia asianomaisista tai poliittisista päätöksentekijöistä. Muutosta viraston päätöksiin voi hakea joko markkinaoikeudessa, hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Viestintävirasto täyttää tältä osin direktiivin vaatimukset riippumattomuudesta.

Puitedirektiivin 3 a artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettun kansallisen sääntelyviranomaisen johtaja tai tarvittaessa tätä tehtävää hoitavan kollegiaalisen elimen jäsenet tai hänen tai heidän sijaisensa voidaan irtisanoa ainoastaan, jos asianomainen henkilö ei enää täytä tehtäviensä suorittamiseen vaadittavia kansallisessa lainsäädännössä ennalta säädettyjä ehtoja.

Asianomaisen kansallisen sääntelyviranomaisen johtajan tai tarvittaessa tätä tehtävää hoitavan kollegiaalisen elimen jäsenten irtisanomisesta tehty päätös on julkistettava irtisanomisen ajankohtana.

Viestintäviraston pääjohtaja hoitaa tehtäviään valtion virkasuhteessa. Valtion virkamieslaissa (750/1994) säädetään valtion virkasuhteista. Laissa säädetään muun muassa virkojen perustamisesta, siirtämisestä, lakauttamisesta ja muuttamisesta, nimittämisestä ja yleisistä kelpoisuusvaatimuksista sekä virkasuhteen päättämisestä.

Valtion virkamieslain mukaan viranomaisen ei saa irtisanoa virkasuhdetta virkamiehestä johtuvasta syystä, ellei tämä syy ole erityisen painava. Valtion korkeissa viroissa, kuten virastojen päällikköinä, toimivat voidaan irtisanoa kun siihen on viran luonne huomioon ottaen hyväksyttävä ja perusteltu syy. Virkasuhteen irtisanominen ja purkamisen on lain mukaan aina tehtävä kirjallisesti.

Viestintäviraston pääjohtajaan sovelletaan valtion virkamieslakia ja siihen perustuvia yleisiä virkamiesoikeudellisia periaatteita. Häneen sovelletaan yleisiä virkasuhteen irtisanomis- ja purkuperiaatteita, virkasuhteen ehtojen muuttamisperiaatteita sekä kurinpitösäännöksiä.

Virkamiesten oikeusturva virkaansa liittyvissä asioissa on Suomen hallinnossa vahvasti suojattu. Käytännössä virkamiehen voi erottaa ainoastaan rikkomus- tai laiminlyöntiperusteisesti. Häntä ei myöskään voida siirtää toiseen virkaan vastoin tahtoaan.

Kansallisen sääntelyviranomaisen irtisanotulle johtajalle tai tarvittaessa tätä tehtävää hoitavan kollegiaalisen elimen jäsenille on puitedirektiivin 3 a artiklan mukaan annettava perustelut, ja asianomaisella henkilöllä on oikeus pyytää irtisanomisesta tehdyn päätöksen julkistamista, jollei niin muuten tehtäisi.

Virkamiehen irtisanomista koskevaan päätökseen sovelletaan lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki). Sen lähtökohtana on, että kaikki viranomaisten asiakirjat ovat julkisia. Koska valtion virkamieslain mukaan irtisanominen edellyttää aina erityistä syytä, on irtisanominen aina myös perusteltava.

Valtioneuvoston päätökseen, jolla valtioneuvosto on irtisanonut virkamiehen, purkanut virkasuhteen, pidättänyt virkamiehen virantoimituksesta tai päättänyt pitää virantoimituksesta pidättämisen edelleen voimassa, saadaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Voidaan arvioida, että Viestintäviraston pääjohtajaan sovellettavat yleiset virkamiesoikeudelliset säännökset riittävät täyttämään direktiivin vaatimukset johdon riippumattomuuden ja irtisanomispäätöksen julkisuuden osalta, eikä puitedirektiivin 3 artiklan 3 a kohdan täytäntöönpano tästä syystä edellytä erillistä lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 3 artiklan 3 b kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että vastaavat kansalliset sääntelyviranomaiset tukevat aktiivisesti yhteistyöelimen tavoitteita parantaa sääntelyn koordinoitua ja lisätä sen yhtenäisyyttä.

Viestintäviraston lainsäädännöstä johtuvat tehtävät on lueteltu viestintähallinnosta anne-

tussa laissa. Erityislainsäädäntöön perustuvien tehtäviensä ohella Viestintävirastolla on yleisenä hallintoviranomaisella velvollisuus hoitaa kaikki sen hallinnonalaan liittyvät jokapäiväiset tehtävät, joihin kuuluu itsestään selvästi myös kansainvälinen yhteistyö sekä EU-yhteistyö hallinnonalan sisällä. Viestintävirastolla toimii jo nyt säännöllisessä yhteistyössä muiden ETA-valtioiden sääntelyviranomaisten kanssa ja se tulee jatkossa ilman nimenomaista säännöstäkin osallistumaan Euroopan sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen BEREC:n toimintaan aktiivisesti.

Puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisella tasolla on käytössä tehokkaat järjestelmät, joiden avulla jokainen käyttäjä tai sähköisiä viestintäverkkoja ja/tai – palveluja tarjoava yritys, johon kansallisen sääntelyviranomaisen tekemä päätös vaikuttaa, voi hakea muutosta päätökseen muutoksenhakuelimeltä, joka on riippumaton asianomaisista osapuolista. Tällä elimellä, joka voi olla tuomioistuin, on oltava tehtäviensä tehokkaan hoitamisen edellyttämä asiantuntemus. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tapaukseen liittyvät tosiseikat otetaan asianmukaisesti huomioon ja että käytettävissä on toimiva muutoksenhakujärjestelmä.

Perustuslaki edellyttää, että kaikessa julkisessa toiminnassa noudatetaan tarkoin lakia. Henkilö tai yhteisö, joka pitää valtion tai kunnan viranomaisen päätöstä itseään koskevassa asiassa lainvastaisena, voi pääsääntöisesti valittaa siitä.

Viestintävirasto on hallintoviranomainen, jonka tekemästä päätöksestä saa hallintolainkäyttölain 4 §:n mukaan valittaa kuten hallintolainkäyttölaissa säädetään. Yleisiä hallintuomioistuimia ovat alueelliset hallinto-oikeudet ja korkein hallinto-oikeus. Suomen perustuslain mukaan erityistuomioistuimista on säädettävä lailla ja satunnaisten tuomioistuinten asettaminen on kielletty. Tuomiovaltaa eivät Suomessa voi käyttää muut kuin tuomioistuimet.

Hallintolainkäyttölain mukaan valitusviranomaisen on huolehdittava siitä, että asia tulee selvitettyksi. Valitusviranomaisen tulee harkita kaikkia esiin tulleita seikkoja ja päättää, mihin seikkoihin ratkaisu voidaan perus-

taa. Hallinto-oikeuslaissa (430/1999) säädetään muun muassa hallinto-oikeuden jäsenten kelpoisuudesta ja asioiden käsittelystä hallinto-oikeudessa.

Viestintämarkkinalain 127 §:n mukaan Viestintäviraston päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdan täytäntöönpano ei edellä mainituista syistä edellyttä uutta lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 4 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on kerättävä tiedot muutoksenhakujen aiheista, muutoksenhakujen määrästä, muutoksenhakumenettelyjen kestosta ja tilapäisten toimenpiteiden määrittämisestä tehtyjen päätösten määrästä. Jäsenvaltioiden on toimitettava nämä tiedot komissiolle ja yhteistyöelimelle jommankumman perustellusta pyynnöstä. Viestintävirasto kerää edellä mainitut tiedot tarvittaessa liikenne- ja viestintäministeriön pyynnöstä ja toimittaa ne pyynnöstä komissiolle ja yhteistyöelimelle.

Puitedirektiivin 5 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että sähköisiä viestintäverkkoja ja –palveluja tarjoavat yritykset toimittavat kaikki tarvittavat tiedot, taloudelliset tiedot mukaan lukien, jotta kansalliset sääntelyviranomaiset voivat varmistua siitä, että tämän direktiivin ja erityisdirektiivien säännöksiä tai niiden mukaisesti tehtyjä päätöksiä noudatetaan.

Kansallisilla sääntelyviranomaisilla on valtuudet vaatia näitä yrityksiä toimittamaan erityisesti tiedot sellaisista tulevista verkkojen tai palvelujen uudistuksista, joilla voi olla vaikutuksia tukkutason palveluihin, joita ne tarjoavat kilpailijoille. Yrityksiä, joilla on huomattava markkinavoima tukkumarkkinoilla, voidaan myös vaatia toimittamaan kirjanpitolietoa vähittäismarkkinoista, jotka liittyvät kyseisiin tukkumarkkinoihin.

Yritysten on pyynnöstä toimitettava tiedot viipymättä kansallisen sääntelyviranomaisen edellyttämän aikataulun mukaisesti ja sen vaatimalla tarkkuudella. Kansallisen sääntelyviranomaisen pyytämien tietojen on oltava oikeasuhtaisia tehtävien suorittamiseen nähden. Kansallisen sääntelyviranomaisen on perusteltava tietojen antamista koskeva pyyntönsä ja käsiteltävä tiedot 3 kohdan mukaisesti.

Viestintämarkkinalain 112 §:n mukaan teleyrityksellä on liikenne- ja viestintäministeriön tai Viestintäviraston pyynnöstä velvollisuus kerätä ja liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä luovuttaa liikenne- ja viestintäministeriölle sekä Viestintävirastolle teletoiminnan ohjauksen ja valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja. Tiedot on luovutettava viipymättä, viranomaisen pyytämässä muodossa ja maksutta.

Mainittu tietojen keräämis- ja luovutusvelvollisuus koskee myös muita yrityksiä, joilla on hallussaan teletoiminnan ja tässä laissa mainittujen viranomaistehtävien kannalta välttämättömiä ja merkityksellisiä tietoja.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston on yrityksen pyynnöstä ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus sekä perusteltava tietojen luovutusta koskeva pyyntö. Puitedirektiivin 5 artiklan 1 kohdan täytäntöönpano ei edellä mainituista syistä edellytä uutta lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 6 artiklan mukaan lukuun ottamatta 7 artiklan 9 kohdan, 20 artiklan tai 21 artiklan soveltamisalaan kuuluvia tapauksia, jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos kansalliset sääntelyviranomaiset aikovat tämän direktiivin tai erityisdirektiivien mukaisesti toteuttaa sellaisia toimenpiteitä tai jos ne aikovat 9 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisesti säätää sellaisista rajoituksista, jotka vaikuttavat merkittävästi keskeisiin markkinoihin, ne antavat asianomaisille osapuolille mahdollisuuden esittää kohtuullisessa määräajassa lausuntonsa toimenpide-ehdotuksesta. Kansallisten sääntelyviranomaisten on julkaistava tiedot kansallisista kuulemismenettelyistään.

Jäsenvaltioiden on direktiivin mukaan lisäksi varmistettava, että perustetaan yhtenäinen tiedotuspiste, jonka kautta on mahdollista saada tietoa kaikista senhetkisistä kuulemisista. Kansallisten sääntelyviranomaisten on annettava kuulemisten tulokset julkisesti saataville, jollei tietoja ole luokiteltu salassa pidettäviksi liikesalaisuuksia koskevan yhteisön ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Hallintolain 6 luvussa säädetään asianomaisen kuulemisesta. Lain 34 §:n mukaan asianomaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista

ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Lain 36 §:n mukaan asianomaiselle on ilmoitettava kuulemisen tarkoitus ja selityksen antamiselle varattu määräaika. Kuulemista koskevassa pyynnössä on tarvittaessa yksilöitävä, mistä seikoista selitystä pyydetään. Asianomaisille on toimitettava kuulemisen kohteena olevat asiakirjat alkuperäisinä tai jäljennöksinä taikka varattava muutoin tilaisuus tutustua niihin.

Hallintolain ohella kuulemista koskevia säännöksiä on myös viestintämarkkinalaissa. Sen 118 §:n 1 momentin mukaan teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus esittää käsityksensä toimiluvan hakuilmoituksesta, telealueita koskevasta päätöksestä ja viestintämarkkinoihin huomattavalla tavalla vaikuttavasta numerointipäätöksestä ennen hakuilmoituksen julkaisemista ja päätöksen antamista.

Viestintämarkkinalain 118 §:n 2 momentin mukaan toimiluvanhaltijalle sekä teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus kuuden kuukauden kuluessa esittää käsityksensä toimilupaehtojen muuttamisesta tai toimiluvan peruuttamisesta.

Viestintämarkkinalain 118 §:n 3 momentin mukaan, jos Viestintäviraston 3–5 ja 8 luvun mukaisella päätöksellä on huomattava vaikutus viestintämarkkinoihin, sen on varattava teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille tilaisuus esittää käsityksensä päätösehdotuksesta.

Puitedirektiivin 6 artiklan mukaiset kuulemisvelvoitteet on edellä mainituilla säännöksillä pantu jo riittävällä tavalla kansallisesti täytäntöön.

Puitedirektiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on toiminnassaan otettava direktiivin 8 artiklasa vahvistetut tavoitteet mahdollisimman tarkasti huomioon.

Viestintäviraston toimivaltuudet perustuvat viestintämarkkinalain säännöksiin. Viestintämarkkinalaki on kokonaisuudessaan sopusoinnussa puitedirektiivin 8 artiklan tavoitteiden kanssa. Puitedirektiivin 7 artiklan 1 kohta ei siten edellytä lisäyksiä tai muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Puitedirektiivin 7 artiklan 8 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on

annettava kaikki lopulliset toimenpiteensä tiedoksi komissiolle ja yhteistyöelimelle. Viestintävirasto tulee menettelemään näin käytännössä ilman nimenomaista lain säännöstäkin suoraan direktiivin säännöksen velvoittamana.

Puitedirektiivin 8 artiklassa luetellaan ne yleiset tavoitteet ja sääntelyperiaatteet, jotka kansallisten sääntelyviranomaisten on otettava kaikissa ratkaisuissaan huomioon. Kyseinen artikla on pantu täytäntöön viestintämarkkinalain 1 §:n tavoitesäännöksellä sekä myös viestintämarkkinalain säännösten muodostamalla kokonaisuudella, jota tulevat täydentämään muun muassa tähän esitykseen sisältyvät, vammaisten käyttäjien oikeuksia parantavat muutosehdotukset.

Direktiivin 8 artiklan 4 kohdan e alakohdan mukaisesti kansallisten sääntelyviranomaisten on edistettävä kansalaisten etuja muun muassa ottamalla huomioon erityisryhmien ja erityisesti vammaisten, vanhusten ja sosiaalisia erityistarpeita omaavien käyttäjien tarpeet.

Käytännössä erityisryhmien tarpeita on Suomessa jo pitkään edistetty vapaaehtoisesti ilman lainsäädäntöä. Esimerkiksi liikenne- ja viestintäministeriön television digitalisoinnin edistämiseksi perustama työryhmä otti toimintansa erityiseksi kohderyhmäksi yli 60-vuotiaat henkilöt, joiden arvioitiin tarvitsevan eniten tukea digitaaliseen television siirtymisessä. Työryhmän työn tuloksena runsaat 6 700 ikäihmistä sai digisovittimensa asennetuksi vapaaehtoisvoimin. Vapaaehtoiset antoivat myös koulutusta laitteen käyttämisestä. Digitaalisen siirtymän viestinnässä otettiin huomioon erityisryhmien tarpeet ja tietoa television digitalisoinnista kohdennettiin muun muassa eri vammaisryhmille.

Suomessa on vuonna 2010 valmisteltu laajassa yhteistyössä valtakunnallista toimintaa, jonka tavoitteena on kehittää iäkkäämmän väestön tieto- ja viestintäteknisiä valmiuksia ja luoda valtakunnallinen yhteistyöhön ja vapaaehtoistyöhön perustuva toimintamalli ikäihmisille tarjottavaan vertaisopastukseen. Hankkeessa on myös tarkoitus kehittää alan koulutustoimintaa laajemminkin.

Liikenne- ja viestintäministeriö julkaisi tammikuussa 2005 toimenpideohjelman ”Kohti esteetöntä viestintää”. Ohjelmalla on

pyritty lisäämään tietoisuutta vammaisten, ikääntyneiden ja muiden erityisryhmien ongelmista sekä purkamaan esteitä kansalaisten tasavertaisuudelta viestintäsektorilla. Lisäksi toimenpideohjelmalla on pyritty lisäämään asiassa merkityksellisten tahojen, kuten viranomaisten, vammaisjärjestöjen, viestintäpalvelun tarjoajien sekä kuluttajien vuorovaikutusta. Erillinen viestinnän esteettömyystyöryhmä on seurannut toimenpideohjelman toteutumista ja laatinut vuosittain oman seurantaraporttinsa.

Vuoden 2010 aikana ryhmä laatii uuden toimenpideohjelman seuraaville vuosille, jossa tultaneen painottamaan entistä vahvemmin sähköisen viestintäympäristön esteettömyysvaatimuksia.

Puitedirektiivin 8 artiklan 4 kohdan g alakohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on edistettävä kansalaisten etuja muun muassa edistämällä loppukäyttäjien mahdollisuuksia käyttää ja levittää tietoa tai käyttää valitsemiaan sovelluksia tai palveluja.

Viestintämarkkinalain 63 §:n mukaan käyttäjällä on oikeus kytkeä päätelaite samanlaisesti useampaan liittymään. Lain 68 §:n mukaan puheliverkon liittämäsopimuksen ja muun viestintäpalvelun vastaanottamista koskevan sopimuksen ehtoissa ei voida rajoittaa käyttäjän oikeutta valita sisältöpalvelun tarjoaja.

Puitedirektiivin 8 artiklan 4 kohdan g alakohdan täytäntöönpano ei edellä mainituista syistä edellytä uutta lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 8 artiklan 5 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on 2,3 ja 4 kohdassa tarkoitettuihin poliittisiin tavoitteisiin pyrkiessään sovellettava puolueettomia, avoimia, syrjimättömiä ja oikeasuhtaisia sääntelyperiaatteita muun muassa edistämällä sääntelyn ennustettavuutta varmistamalla johdonmukainen sääntelytapa asianmukaisina tarkastelukausina, varmistamalla, ettei sähköisiä viestintäverkkoja ja –palveluja tarjoavien yritysten kohtelussa vastaavien olosuhteiden vallitessa esiinny syrjintää, turvaamalla kuluttajia hyödyttävä kilpailu ja edistämällä tarvittaessa infrastruktuuriin perustuvaa kilpailua sekä edistämällä tehokkaita uuteen ja parannettuun infrastruktuuriin tehtäviä investointeja ja niihin liittyviä inno-

vaatioita muun muassa varmistamalla, että mahdollisissa käyttöoikeuksia koskevissa velvollisuuksissa otetaan asianmukaisesti huomioon investoivien yritysten ottamat riskit, ja sallimalla erilaiset investoijien ja käyttöoikeutta hakevien osapuolten väliset yhteistyöjärjestelyt investointiriskien hajauttamiseksi varmistuen samalla, että kilpailua markkinoilla ja syrjimättömyyden periaatetta pidetään yllä, ottamalla asianmukaisesti huomioon jäsenvaltioissa ja niiden eri maantieteellisillä alueilla vallitsevat vaihtelevat kilpailu- ja kuluttajaolosuhteet ja asettamalla ennakkosääntelyvelvoitteita vain silloin, kun todellista ja kestävä kilpailua ei ole, ja lieventämällä niitä tai poistamalla velvoitteet heti, kun kyseinen edellytys täyttyy.

Viestintäviraston hallintotoimintaa sääntelee yleislakina hallintolaki. Hallintolain 2 luvussa säädetään hyvän hallinnon perusteista. Hallintolain 6 §:ssä todetaan suomalaisen hallinnon keskeiset oikeusperiaatteet, joiden mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Lisäksi hallintolain 2 luvussa säädetään palveluperiaatteesta ja palvelun asianmukaisuudesta, neuvonnasta, hyvän kielenkäytön vaatimuksesta sekä viranomaisten yhteistyöstä.

Viestintämarkkinalain 18 §:n 1 momentin mukaan Viestintäviraston on päätöksellään asetettava huomattavan markkinavoiman yritykselle 2 momentissa tarkoitetut velvollisuudet, jos ne ovat tarpeen kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi. Velvollisuuksien tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään. Pykälän 1 momentissa on luettelo seikoista, jotka velvollisuutta asetettaessa tulee ottaa huomioon. Velvollisuutta asetettaessa tulee ottaa erityisesti huomioon muun muassa käyttöoikeuden tekninen ja taloudellinen tarkoituksenmukaisuus markkinoiden kehitysaste ja käyttöoikeuden laatu huomioon ottaen, huomattavan markkinavoiman yrityksen tekemät investoinnit ja riskit sekä tarve turvata kilpailu pitkällä aikavälillä.

Yksittäistä velvollisuutta asetettaessa ei voida huomioida jokaista luettelossa mainittua seikkaa, eikä luettelo ole tyhjentävä. Se on suuntaa antava luettelo niistä kriteereistä, joiden perusteella velvollisuuden asettamisen tarpeellisuutta ja suhteellisuutta koskeva arviointi tulisi tehdä ja se rajoittaa osaltaan Viestintäviraston harkintavaltaa.

Viestintämarkkinalain 17 §:n 3 momentin mukaan Viestintäviraston on muutettava huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä, jos markkina-analyysin perusteella markkinoiden kilpailutilanteesta havaitaan tapahtuneen merkityksellisiä muutoksia. Päätöksessä voidaan muuttaa huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettuja velvollisuuksia tai päättää, että teleyritystä ei enää ole pidettävä huomattavan markkinavoiman yrityksenä.

Puitedirektiivin 8 artiklan 5 kohdan täytäntöönpano ei edellä mainituista syistä edellytä uutta lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 8 a artiklan 1 kohdassa asetetaan jäsenvaltioille velvoite toimia yhteistyössä keskenään ja komission kanssa radiotaajuuksien strategisen suunnittelun, yhteensovittamisen ja yhdenmukaistamisen osalta. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on yhteistyöllä edistettävä radiotaajuuksia koskevien poliittisten toimintavaihtoehtojen yhteensovittamista.

Puitedirektiivin 8 a artiklan 3 kohdan mukaan komissio voi antaa säädösehdotuksia monivuotisen radiotaajuuksipolitiikkaa koskevien ohjelmien perustamiseksi. Artiklan 4 kohdassa todetaan, että komissio voi radiotaajuuksipolitiikkaa koskevan ryhmän lausunnon huomioon ottaen ehdottaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhteisiä tavoitteita.

Artiklan tavoitteena on varmistaa, että taajuuksien käyttäjät saavat sisämarkkinoista täyden hyödyn ja, että unionin etuja voidaan puolustaa tehokkaasti maailmanlaajuisesti.

Puitedirektiivin 8 a artiklan kansallinen täytäntöönpano ei edellytä lainsäädäntöä, vaan sen täytäntöön panemiseksi riittää, että Suomi tosiasiaassa toimii yhteistyössä toisten jäsenvaltioiden sekä komission kanssa radiotaajuuksikysymyksiä valmisteltaessa.

Puitedirektiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että sähköisissä viestintäpalveluissa niiden alu-

eella käytettäviä radiotaajuuksia hallinnoidaan tehokkaasti 8 ja 8 a artiklan mukaisesti. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset viranomaiset varatessaan sähköisiin viestintäpalveluihin käytettäviä taajuuksia tai myöntäessään yleisvaltuutuksia tai yksittäisiä käyttöoikeuksia soveltavat puolueettomia, avoimia, syrjimättömiä ja oikeasuhtaisia perusteita.

Radiolain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on edistää radiotaajuuksien tehokasta, tarkoituksenmukaista ja riittävän häiriötöntä käyttöä, turvata radiotaajuuksien tasapuolinen saatavuus, luoda edellytykset telelaitteiden mahdollisimman vapaalle liikkuvuudelle sekä edistää viestintämarkkinoiden tehokkuutta yleisessä teletoiminnassa. Radiotaajuuksien suunnittelu ja osoittaminen eri käyttötarkoituksiin on radiolain 6 §:ssä säädetty Viestintäviraston tehtäväksi.

Lisäksi viestintämarkkinalain 5 §:n mukaan valtioneuvoston on julistettava toimilupa haettavaksi, kun toimilupaa edellyttävään teletoimintaan vapautuu teknisesti ja taajuuksien tehokkaan käytön kannalta tarkoituksenmukaisia taajuuksia.

Puitedirektiivin 9 artiklan 1 kohdan kansallinen täytäntöönpano ei radiolain ja viestintämarkkinalain edellä selostettujen säännösten ohella enää edellytä erillistä lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 9 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on tarkasteltava säännöllisesti uudelleen 9 artiklan 3 ja 4 kohdassa säädetyn tekniikka- ja palveluriippumattomuuden periaatteiden rajoitusten tarpeellisuutta ja julkistettava näiden tarkastelujen tulokset.

Viestintämarkkinalain 11 §:n mukaan toimilupaa voidaan muuttaa toimiluvan voimassaoloaikana toimiluvanhaltijan suostumuksella ja muutoinkin, jos se on teknisestä kehityksestä tai luvanvaraisen toiminnan toimintaedellytyksissä tapahtuvasta olennaisesta muutoksesta johtuvasta erityisestä syystä välttämätöntä.

Radiolain 6 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston on tarkasteltava taajuussuunnitelmaa, jossa vahvistetaan yleiset periaatteet taajuuksien käytölle, jos toimiluvanvaraiseen teletoimintaan voidaan osoittaa lisää taajuusalueita tai jos teleyritys tai muu taajuusaluei-

den käyttäjäryhmiä edustava taho esittää tarkastelua koskevan perustellun pyynnön. Radiolain 6 a §:n 2 momentti velvoittaa lisäksi liikenne- ja viestintäministeriön tarkastelemaan radiotaajuuksien käyttösuunnitelmaa, jossa on yksityiskohtaisemmat määräykset eri taajuusalueiden käytöstä, jos toimiluvanvaraiseen teletoimintaan voidaan osoittaa lisää taajuuksia tai teleyritys tai muu taajuusalueiden käyttäjäryhmiä edustava taho esittää tarkastelua koskevan pyynnön.

Puitedirektiivin 9 artiklan 5 kohdan mukaisesta tarkasteluelvoitteesta on siten jo säännös voimassa olevassa viestintämarkkinalaisessa ja radiolaissa, eikä sen kansallinen täytäntöönpano sen vuoksi enää edellytä uutta lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 9 artiklan 7 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat asettaa määräaikoja taajuuksien käyttöönnotolle. Jäsenvaltiot voivat lisäksi määrätä seuraamuksia, rahalliset seuraamukset ja käyttöoikeuden peruuttaminen mukaan lukien, jos näitä määräaikoja ei noudateta. Nämä säännöt on vahvistettava ja niitä on sovellettava oikeasuhteisella, syrjimättömällä ja avoimella tavalla.

Viestintämarkkinalain 12 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan valtioneuvosto voi peruuttaa teleyrityksen toimiluvan osaksi tai kokonaan, jos teleyritys ei ole kohtuullisessa ajassa toimilupakauden alkamisesta tosiasiallisesti aloittanut toimiluvan mukaista toimintaa ellei valtioneuvosto toimiluvanhaltijan hakemuksesta toisin määrää.

Lain 118 §:n 2 momentin mukaan toimiluvanvanhaltijalle sekä teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus kuukauden kuluessa esittää käsityksenä toimilupaehjojen muuttamisesta tai toimiluvan peruuttamisesta.

Radiolain 12 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan Viestintävirasto voi kokonaan tai osittain peruuttaa radioluvan tai radiotaajuuksien varauksen, jos luvanhaltija ei käytä luvassa osoitettuja radiotaajuuksia eikä ota niitä käyttöön Viestintäviraston asettamassa kohtuullisessa määräajassa.

Puitedirektiivin 9 artiklan 7 kohdan kansallinen täytäntöönpano ei edellä mainituista syistä enää edellytä erillistä lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 9 a artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on artiklaa soveltaes-

saan toteutettava tarvittavat toimenpiteet terveen kilpailun edistämiseksi.

Viestintämarkkinalain 1 § mukaan lain tavoitteena on muun muassa huolehtia siitä, että Suomessa saatavilla olevat mahdollisuudet ovat käyttäjien kohtuullisten tarpeiden mukaisia, keskenään kilpailevia, teknisesti kehittyneitä, laadultaan hyviä, toimintavarmoja ja turvallisia sekä hinnaltaan hyviä. Myös radiolain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on muun ohella edistää viestintämarkkinoiden tehokkuutta yleisessä teletoiminnassa.

Voimassa olevat viestintämarkkinalain ja radiolain tavoitesäännökset täyttävät jo nykyisessä muodossaan puitedirektiivin 9 a artiklan 3 kohdan vaatimukset, eikä artiklan täytäntöönpano siten edellytä lisäyksiä voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Puitedirektiivin 9 a artiklan 4 kohdan mukaan 9 a artiklan nojalla hyväksytyt toimenpiteet eivät merkitse uusien käyttöoikeuksien myöntämistä, eikä niihin sovelleta valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan asiaa koskevia säännöksiä. Kyseessä on selostava säännös, joka ei edellytä kansallisia täytäntöönpanotoimia.

Puitedirektiivin 9 b artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava radiotaajuuksien käyttöoikeuksien siirto- tai vuokrausoikeus niillä taajuusalueilla, jotka komissio on artiklan 3 kohdan mukaisesti yksilöinyt tällaisiksi alueiksi. Jäsenvaltiot voivat antaa myös muilla taajuusalueilla yrityksille mahdollisuuden siirtää tai vuokrata radiotaajuuksien yksittäisiä käyttöoikeuksia muille yrityksille. Radiotaajuuksien yksittäisiin käyttöoikeuksiin liitettyjen ehtojen soveltamista jatketaan siirron tai vuokrauksen jälkeen, jollei toimivaltainen kansallinen viranomainen ole toisin määrännyt.

Jäsenvaltiot voivat myös säätää, että radiotaajuuksien käyttöoikeuksien siirto- tai vuokrausoikeutta ei ole, jos yritys on saanut alun perin radiotaajuuksien käyttöoikeuden maksutta.

Viestintämarkkinalain 4 §:n mukaan radiotaajuuksia edellyttävän verkkopalvelun tarjoaminen digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa tai matkaviestinverkossa, jossa harjoitetaan yleistä teletoimintaa, edellyttää toimilupaa. Radiotaajuuksia edellyttävän verkkopalvelun tarjoaminen digitaal-

isessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa ei edellytä verkkotoimilupaa, jos kyse on pienimuotoisesta toiminnasta.

Viestintämarkkinalain 9 §:ssä säädetään toimiluvan myöntämisen aineellisista edellytyksistä. Pykälän 1 momentin mukaan toimilupa on myönnettävä, jos hakijalla on riittävät taloudelliset voimavarat huolehtia verkko-yrityksen velvollisuuksista eikä lupaviranomaisella ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan viestintämarkkinalain, radiolain, sähköisen viestinnän tietosuojalain tai muun teletoimintaa koskevan lain säännöksiä. Pykälän 2 momentissa on viranomaisverkkoa koskeva erityissäännös. Pykälän 3 momentin mukaan toimilupa on myönnettävä niille hakijoille, joiden toiminta parhaiten edistää viestintämarkkinalain 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita, jos toimilupaa ei voida radiotaajuuksien niukkuuden vuoksi myöntää kaikille hakijoille.

Suomessa teletoiminnan verkkotoimiluvat myönnetään viestintämarkkinalain mukaisesti siis pääsääntöisesti maksutta. Ainoan poikkeuksen tästä periaatteesta muodostaa taajuusalue 2500 – 2690 megahertsiä. Sitä koskevasta menettelystä on säädetty laissa eräiden radiotaajuuksien huutokaupoista (462/2009, jäljempänä huutokauppalaki). Tässä laissa tarkoitettua huutokauppanenettelystä on sovellettu kerran, joulukuussa 2009.

Huutokauppalain 16 §:ssä on säännös toimiluvan siirtämisestä. Pykälän mukaan valtioneuvosto voi toimiluvanhaltijan pyynnöstä siirtää toimiluvan, jos sillä ei ole erityisen painavia perusteita epäillä siirron estävän kilpailua tai vaarantavan radioviestinnän häiriöttömyyttä tai ilmeisesti kansallista turvallisuutta. Toimiluvan haltijan kaikki oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät toimiluvan uudelle haltijalle.

Huutokauppalain 18 §:n mukaan toimiluvan haltija voi vuokrata käyttöoikeuden toimiluvassa tarkoitettuihin taajuusalueisiin toiselle yritykselle tai yhteisölle.

Puitedirektiivin 9 b artiklan 1 kohdan täytäntöönpano ei edellytä uutta lainsäädäntöä, koska viestintämarkkinalain ja huutokauppalain säännökset täyttävät direktiivin vaatimukset.

Puitedirektiivin 9 b artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että

tietyn yrityksen aikomuksesta siirtää radio-
taajuuksien käyttöoikeuksia, samoin kuin
niiden tosiasiallisesta siirrosta, ilmoitetaan
yksittäisten käyttöoikeuksien myöntämisestä
vastaavalle toimivaltaiselle kansalliselle vi-
ranomaiselle ja että se julkistetaan. Jos radio-
taajuuksien käyttö on yhdenmukaistettu ra-
diotaajuuspäätöstä tai muuta yhteisön toi-
menpidettä soveltamalla, tällainen siirto ei
saa olla ristiriidassa tämän käytön kanssa.

Huutokauppalain 16 §:n 1 momentin mu-
kaan toimilupa voidaan siirtää toimiluvan
haltijan pyynnöstä. Pykälän 7 momentin mu-
kaan toimiluvan siirtyessä myös siihen liitty-
vä taajuusvaraus tai radiolupa siirtyy koko-
naan tai osittain. Toimiluvan luovuttajan on
välittömästi ilmoitettava siirtymisestä Vies-
tintävirastolle.

Puitedirektiivin 9 b artiklan 2 kohdan täy-
täntöönpano ei siten voida katsoa edellyttä-
vän uutta lainsäädäntöä tai voimassa olevan
lain muuttamista.

Puitedirektiivin 9 b artiklan 3 kohdan mu-
kaan komissio voi hyväksyä aiheellisia täy-
täntöönpanotoimenpiteitä sellaisten taajuus-
alueiden yksilöimiseksi, joiden osalta radio-
taajuuksien käyttöoikeuksia voidaan siirtää
tai vuokrata yritysten kesken. Toimenpiteet
eivät saa koskea taajuuksia, joita käytetään
yleisradiolähetyksiin. Puitedirektiivin 9 b ar-
tiklan 3 kohta kohdistuu vain komissioon, ei-
kä se siten tässä vaiheessa edellytä Suomelta
kansallisia täytäntöönpanotoimia.

Puitedirektiivin 10 artikla koskee nume-
rointia. Artiklaan on tehty vain eräitä vähäi-
siä terminologisia muutoksia, joilla ei ole asi-
allista vaikutusta. Artiklan säännökset koko-
naisuutena on pantu täytäntöön viestintä-
markkinalain 46 – 48 §:n säännöksillä.

Puitedirektiivin 11 artiklan 1 kohdan toisen
alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan mu-
kaan toimivaltaisen viranomaisen on käsitel-
lessään hakemusta, joka koskee oikeuksien
myöntämistä yritykselle, jolla on lupa tarjota
yleisiä viestintäverkkoja, asentaa järjestelmiä
julkisessa tai yksityisessä omistuksessa ole-
van omaisuuden yhteyteen ja hakemusta, jo-
ka koskee oikeuksien myöntämistä yritykselle,
jolla on lupa tarjota sähköisiä viestintä-
verkkoja muille kuin yleisölle, asentaa järjes-
telmiä julkisessa tai yksityisessä omistukses-
sa olevan omaisuuden yhteyteen, noudatetta-

va yksinkertaisia, tehokkaita, avoimia ja ylei-
sesti saatavilla olevia menettelyjä, joita so-
velletaan syrjimättömästi ja viivytyksettä, ja
tehtävä kaikissa tapauksissa päätöksensä
kuuden kuukauden kuluessa hakemuksesta,
pakkolunastustapauksia lukuun ottamatta.

Viestintämarkkinalain 106 §:ssä on sään-
nökset telekaapelin sekä siihen liittyvän lait-
teen, vähäisen rakennelman ja pylvään asen-
nusoikeuksiin liittyvästä rakennusvalvontavi-
ranomaisen päätöksestä. Jos sijoittamisesta ei
päästä sopimukseen, kunnan rakennusval-
vontaviranomainen voi teleyrityksen hake-
muksesta päätöksellään antaa teleyritykselle
sijoitusoikeuden vahvistamalla 102 §:ssä tar-
koitetun telekaapelisuunnitelman.

Suomessa yksilön oikeudet ja velvollisuu-
det perustuvat lakiin, joka on julkista ja kaik-
kien saatavilla ja se kohtelee osapuolia yhtä-
läisellä tavalla. Asennusoikeuksia koskevia
hakemuksia käsitellessään rakennusvalvon-
taviranomaisen hallintotoimintaa sääntelee
yleislakeina hallintolaki ja julkisuuslaki. Hal-
lintolain 6 §:ssä todetaan suomalaisen hallin-
non keskeiset oikeusperiaatteet, joiden mu-
kaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa
asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimi-
valtaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyt-
täviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on
oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa
suojatun päämäärään nähden. Niiden on
suojeuttava oikeusjärjestyksen perusteella oi-
keutettuja odotuksia. Hallintolain 23 §:ssä
todetaan, että asia on käsiteltävä ilman aihee-
tonta viivytystä.

Julkisuuslain mukaan viranomaisen toi-
minnan on oltava avointa ja julkista. Jul-
kisuuslain 1 §:ssä ilmaistun julkisuusperiaat-
teen mukaan lähtökohtana on, että kaikki vi-
ranomaisten asiakirjat ovat julkisia. Jul-
kisuuslain 20 §:ssä todetaan myös, että vi-
ranomaisen on edistettävä toimintansa avoi-
muutta. Viranomaisen on tiedotettava toi-
minnastaan ja palveluistaan sekä yksilöiden
ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista
toimialaansa liittyvissä asioissa. Viranomais-
ten on myös huolehdittava siitä, että yleisön
tiedonsaannin kannalta keskeiset asiakirjat tai
niitä koskevat luettelot ovat tarpeen mukaan
saatavissa kirjastoissa tai yleisissä tietover-
koissa taikka muilla yleisön helposti käytet-
tävissä olevilla keinoilla.

Hallinto- ja julkisuuslain säännökset täyttävät puitedirektiivin 11 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ensimmäisen luettelakohdan, lukuunottamatta siinä edellytettyä kuuden kuukauden määräaika päätöksen tekemiselle.

Puitedirektiivin 11 artiklan 2 kohdan mukaan jos valtion viranomaisilla tai paikallisviranomaisilla on omistusosuuksia tai päättävaltaa yleisiä sähköisiä viestintäverkkoja ja/tai yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja tarjoavissa yrityksissä, jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 kohdassa tarkoitettujen oikeuksien myöntämiseen liittyvät toiminnot erotetaan rakenteellisesti tehokkaasti omistajuuteen ja päättävaltaan liittyvistä toiminnoista.

TeliaSoneran valtion omistuksesta vastaava valtion omistusoikeusyksikkö on rakenteellisesti erillään ja kokonaan eri ministeriön alla valtioneuvoston kansliassa kuin viestintäpolitiikan osasto liikenne- ja viestintäministeriössä. Näin ollen puitedirektiivin 11 artiklan 2 kohdan täytäntöönpano ei edellytä uutta lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 12 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset voivat vaatia yrityksiä toimittamaan tarvittavat tiedot, jotta kyseiset viranomaiset voivat yhdessä kansallisten sääntelyviranomaisten kanssa laatia yksityiskohtaisen luettelon 1 kohdassa mainittujen järjestelmien luonteesta, saatavuudesta ja maantieteellisestä sijainnista ja saattaa asianosaisten saataville.

Viestintämarkkinalain 111 §:n mukaan teleyrityksen on annettava maksutta tietoja telekaapeleiden sijainnista. Lisäksi viestintämarkkinalain 112 §:n mukaan teleyrityksen on liikenne- ja viestintäministeriön tai Viestintäviraston pyynnöstä kerättävä ja liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä luovutettava ministeriölle sekä Viestintävirastolle kaikki teletoinnin ohjauksen ja valvonnan kanalta tarpeelliset tiedot.

Puitedirektiivin 12 artiklan 5 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen tämän artiklan mukaisesti toteuttamien toimenpiteiden on oltava puolueettomia, avoimia, syrjimättömiä ja oikeasuhtaisia. Toimenpiteet on tarvittaessa toteutettava koordinoitusti paikallisviranomaisten kanssa.

Suomessa yksilön oikeudet ja velvollisuudet perustuvat lakiin, joka on julkista ja kaikkien saatavilla ja se kohtelee osapuolia yhtäläisellä tavalla. Viestintäviraston hallintotoimintaa säätelee yleislakina hallintolaki. Hallintolain 2 luvussa säädetään hyvän hallinnon perusteista. Hallintolain 6 §:ssä todetaan suomalaisen hallinnon keskeiset oikeusperiaatteet, joiden mukaan viranomaisen on kohteltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Julkisuuslain mukaan viranomaisen toiminnan on oltava avointa ja julkista.

Edellä mainituista syistä puitedirektiivin 12 artiklan 4 ja 5 kohdan täytäntöönpano ei edellytä muutoksia tai lisäyksiä lainsäädäntöön.

Puitedirektiivin uuden 13 a artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisiä viestintäverkkoja tai yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja tarjoavat yritykset toteuttavat tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet hallittakseen asianmukaisesti verkkojen tai palvelujen turvallisuuteen kohdistuvia riskejä. Näillä toimenpiteillä on voitava varmistaa riskiin suhteutettu turvallisuustaso, ottaen huomioon uusin tekniikka. Erityisesti on toteutettava toimenpiteitä turvallisuuden vaarantumislanteista käyttäjille ja yhteenliitetyille verkoille aiheutuvien vaikutusten ehkäisemiseksi ja minimoimiseksi.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 5 luvun 19 §:ssä veloitetaan teleyritykset ja lisäarvopalvelun tarjoajat huolehtimaan palvelujensa tietoturvasta. Palvelun tietoturvasta huolehtiminen tarkoittaa säännöksen mukaan toimenpiteitä toiminnan turvallisuuden, tietoliikenneturvallisuuden, laitteisto- ja ohjelmistoturvallisuuden sekä tietoaineistoturvallisuuden varmistamiseksi. Nämä toimet on suhteutettava uhkien vakavuuteen, tekniseen kehitystasoon ja kustannuksiin. Lain 20 §:ssä säädetään erityisesti toimenpiteistä tietoturvan toteuttamiseksi ja 21 §:ssä tietoturvailmoituksista.

Puitedirektiivin 13 a artiklan 1 kohdan kansallinen täytäntöönpano ei edellä mainituista syistä edellytä uutta lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 13 a artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisiä viestintäverkkoja tarjoavat yritykset toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet taatakseen verkkojensa eheyden ja turvatakseen siten näiden verkkojen kautta tarjottavien palvelujen tarjonnan jatkuvuuden.

Viestintämarkkinalain 128 §:ssä veloitetaan teleyritykset suunnittelemaan, rakentamaan ja ylläpitämään yleiset ja viestintäverkot sekä niihin liitetyt palvelut laadukkaasti. Esimerkiksi pykälän 1 kohdan mukaan televiestinnän täytyy olla tekniseltä laadultaan hyvää. Pykälän 2 kohdan mukaan verkkojen ja palveluiden on kestettävä normaalit odotettavissa olevat ilmastolliset, mekaaniset, sähkömagneettiset ja muut ulkoiset häiriöt. Viestintämarkkinalain 128 §:n vaatimusluetteloa täydentää vielä Viestintävirastolle lain 129 §:llä annettu määräyksenantovaltuus, joka sekä koskee viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen laatuvaatimuksia ja yhteensopivuutta. Viestintävirasto on antanut lukuisia teknisiä määräyksiä kyseisen määräyksenantovaltuuden nojalla.

Puitedirektiivin 13 a artiklan 2 kohdan täytäntöönpano ei edellä mainituista syistä edellytä uutta lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 13 artiklan 3 kohdan ensimmäisen kappaleen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisiä viestintäverkkoja tai yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja tarjoavat yritykset ilmoittavat toimivaltaiselle kansalliselle sääntelyviranomaiselle kaikki sellaiset turvallisuuden loukkaukset tai eheyden menetykset, joilla on ollut huomattava vaikutus verkkojen tai palvelujen toimintaan.

Viestintämarkkinalain 128 §:n 2 momentin mukaan teleyrityksen on välittömästi ilmoitettava Viestintävirastolle mahdollisesta merkittävästä viasta tai häiriöstä viestintäverkossa tai viestintäpalvelussa. Myös sähköisen viestinnän tietosuojalain 21 §:n 2 momentin mukaan teleyrityksen on ilmoitettava Viestintävirastolle verkkopalvelun ja viestintäpalvelun merkittävistä tietoturvaloukkauksista ja sellaisista niihin kohdistuvista tietoturvaohkista, joista teleyritys on

tietoinen. Lisäksi teleyrityksen on ilmoitettava Viestintävirastolle palvelujen merkittävistä vikatilanteista ja häiriötilanteista. Samalla on ilmoitettava toimenpiteistä, joilla tällaisten tietoturvaloukkausten ja niiden uhkien sekä vika- ja häiriötilanteiden toistuminen pyritään estämään.

Puitedirektiivin 13 a artiklan 3 kohdan ensimmäinen kappaleen täytäntöönpano ei siten edellytä uutta lainsäädäntöä, mutta sekä viestintämarkkinalain 128 §:ään että sähköisen viestinnän tietosuojalain 21 §:ään esitetään tästä huolimatta tehtävän eräitä lainsäädäntötekniisiä tarkistuksia.

Puitedirektiivin 13 a artiklan 3 kohdan toisessa kappaleessa todetaan, että asianomainen kansallinen sääntelyviranomaisen ilmoittaa asiasta tarvittaessa muiden jäsenvaltioiden kansallisille sääntelyviranomaisille ja Euroopan verkko- ja tietoturvavirasto ENISA:lle.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 31 §:n 4 kohdan mukaan Viestintäviraston tehtävänä on tiedottaa tietoturva-asioista. Julkisuuslain tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta ja hyvää tiedonhallintatapaa viranomaisten toiminnassa. Lain 20 §:ssä todetaan, että viranomaisen on edistettävä toimintansa avoimuutta ja tässä tarkoituksessa tarvittaessa laadittava oppaita, tilastoja ja muita julkaisuja sekä tietoaineistoja palveluistaan, ratkaisukäytännöstään sekä yhteiskuntaoloista ja niiden kehityksestä toimialallaan.

Viestintävirasto voi jo nyt voimassa olevan lainsäädännön mukaan tarvittaessa ilmoittaa sekä muiden jäsenvaltioiden kansallisille viranomaisille että Euroopan verkko- ja tietoturvavirastolle sellaisista turvallisuuden loukkauksista tai eheyden menetyksistä kuin direktiivissä on kyse, jollei jokin salassapitovelvoite sitä estä.

Puitedirektiivin 13 a artiklan 3 kohdan täytäntöönpano ei edellä mainituista syistä edellytä uutta lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 13 b artiklan 1 kohdassa todetaan, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaisilla kansallisilla sääntelyviranomaisilla on valtuudet antaa sitovia ohjeita, myös täytäntöönpanon määräajoista, yleisiä viestintäverkkoja tai yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja tarjoa-

ville yrityksille 13 a artiklan täytäntöön panemiseksi.

Voimassa olevan sähköisen viestinnän tietosuojalain 5 luvussa on annettu Viestintävirastolle useita määräyksenantovaltuuksia sekä tietoturvasta että tietoturvaloukkauksen tai – uhkan ilmoittamisesta. Viestintämarkkinalain 129 §:ssä Viestintävirastolle on puolestaan annettu oikeus antaa viestintäverkkoa ja viestintäpalvelua koskevia teknisiä määräyksiä.

Puitedirektiivin 13 b artiklan 1 kohdan täytäntöönpano ei edellä mainituista syistä edellytä uutta lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 13 b artiklan 2 a kohdassa veloitetaan jäsenvaltiot varmistamaan, että toimivaltaisilla kansallisilla sääntelyviranomaisilla on valtuudet vaatia yleisiä viestintäverkkoja tai yleisesti saatavilla olevia sähköisiä viestintäpalveluja tarjoavia yrityksiä antamaan tiedot, jotka tarvitaan niiden palvelujen ja verkkojen turvallisuuden ja eheyden arvioimiseksi. Näihin kuuluvat myös dokumentoidut turvallisuusohjeet.

Viestintämarkkinalain 124 §:n mukaan Viestintävirastolla on oikeus tehdä tekninen tarkastus teleyrityksessä lain veloitteiden valvomiseksi. Viestintävirastolla on tällöin oikeus päästä teleyrityksen laittiloihin ja saada tutkittavakseen valvontatehtävän kannalta tarpeelliset asiakirjat. Myös sähköisen viestinnän tietosuojalain 33 §:n mukaan Viestintävirastolla on oikeus saada laajasti tietoja laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamista varten.

Viestintäviraston määräyksessä M 47 C/2009 on teleyritykset veloitettu tuottamaan ja hyväksyttämään ylimmällä johdolla tietoturvallisuuden ohjausasiakirjat.

Puitedirektiivin 13 b artiklan 2 a kohdan täytäntöönpano ei edellä mainituista syistä edellytä uutta lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 13 b 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisilla sääntelyviranomaisilla on kaikki tarvittavat valtuudet tutkia määräysten noudattamatta jättämistä ja sen vaikutuksia verkkojen turvallisuuteen ja eheyteen.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 31 §:ssä luetellaan Viestintäviraston tehtävät, joihin kuuluu muun muassa kerätä tietoa verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin ja li-

säärvopalveluihin kohdistuvista tietoturvaloukkauksista ja niiden uhkista sekä selvittää verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin ja liisäärvopalveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia ja niiden uhkia. Tämän toteuttamiseksi Viestintävirastolla on laajat tiedonsaantioikeudet lain 33 §:n mukaan.

Viestintämarkkinalain 124 §:n mukaan Viestintävirastolla on oikeus tehdä tekninen tarkastus teleyrityksessä lain veloitteiden valvomiseksi. Ja, kuten edellä on kerrottu, Viestintävirastolla on tällöin oikeus päästä myös teleyrityksen laittiloihin ja saada tutkittavakseen valvontatehtävän kannalta tarpeelliset asiakirjat. Näitä keinoja tehostetaan vielä Viestintävirastolle lain 121 §:ssä annetuilla pakkokeinoilla.

Puitedirektiivin 13 b artiklan 3 kohdan täytäntöönpano ei edellä mainituista syistä edellytä uutta lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 14 artiklan 3 kohdan mukaan jos yrityksellä on tietyillä markkinoilla huomattava markkinavoima, jäljempänä ensimmäiset markkinat, sillä voidaan määritellä olevan huomattava markkinavoima myös niihin tiiviissä yhteydessä olevilla muilla markkinoilla, jäljempänä toiset markkinat, jos näiden kaksien markkinoiden väliset yhteydet mahdollistavat ensimmäisillä markkinoilla saavutetun merkittävän markkinavoiman hyödyntämisen toisilla markkinoilla siten, että yrityksen markkinavoima vahvistuu. Näin ollen toisilla markkinoilla voidaan soveltaa tällaisen markkina-aseman hyväksikäytön estämiseen tähtäviä korjaavia toimia käyttöoikeusdirektiivin 9, 10, 11 ja 13 artiklan nojalla. Jos nämä korjaavat toimet osoittautuvat riittämättömäksi, voidaan määrätä yleispalveludirektiivin 17 artiklan mukaisia korjaavia toimia.

Säännös on jo pantu täytäntöön viestintämarkkinalain 17 §:n 2 momentilla, jonka mukaan teleyrityksellä, jolla on tietyillä markkinoilla huomattava markkinavoima, voidaan katsoa olevan sama asema myös niihin läheisessä yhteydessä olevilla markkinoilla, jos teleyritys kykenee myös näillä markkinoilla vahvistamaan markkinavoimaansa. Tällöin Viestintäviraston käytössä ovat viestintämarkkinalain 4 ja 5 luvun mukaiset toimet. Lisäksi virasto voi lain 20 §:n mukaisesti asettaa lisävelvollisuuksia vähit-

täismarkkinoilla toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle, jos tukkumarkkinoilla toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle asetetut velvoitteet eivät riittävästi edistä kilpailua, vaan lisävelvoitteiden asettaminen on tehokkaan kilpailun turvaamiseksi välttämätöntä. Puitedirektiivin 14 artiklan 3 kohdan täytäntöönpano ei edellä mainituista syistä edellytä muutoksia lainsäädäntöön.

Puitedirektiivin 15 artiklan 3 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on, ottaen suosituksen ja suuntaviivat mahdollisimman tarkasti huomioon, määriteltävä kilpailulainsäädännön periaatteiden mukaisesti kansallisia olosuhteita vastaavat merkitykselliset markkinat, erityisesti alueellaan vallitsevat merkitykselliset maantieteelliset markkinat. Kansallisten sääntelyviranomaisten on noudatettava 6 ja 7 artiklassa tarkoitettuja menettelyjä ennen kuin ne määrittelevät markkinoita, jotka poikkeavat suosituksessa yksilöidyistä. Säännös on jo pantu täytäntöön viestintämarkkinalain 16 §:llä, jonka mukaan Viestintäviraston on päätöksellään säännöllisin väliajoin määriteltävä merkitykselliset viestintämarkkinat.

Puitedirektiivin 16 artiklan 1 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on suoritettava analyysi merkityksellisistä markkinoista tarvittaessa yhteistyössä kansallisten kilpailuviranomaisten kanssa. Säännös on jo pantu täytäntöön viestintämarkkinalain 120 §:llä, jonka mukaan Viestintäviraston on lain mukaisia tehtäviä hoitaessaan toimittava tarvittaessa yhteistyössä kilpailuviranomaisten kanssa.

Puitedirektiivin 16 artiklan muutetun 2 kohdan mukaan jos kansallisen sääntelyviranomaisen on tehtävä päätös siitä, onko sen tarpeen asettaa, pitää voimassa, muuttaa tai poistaa tiettyjä yrityksiä koskevia velvoitteita, sen on markkina-analyysinsä perusteella määriteltävä, vallitseeko merkityksellisillä markkinoilla todellinen kilpailu. Säännös on jo pantu kansallisesti täytäntöön viestintämarkkinalain 17 ja 18 §:n säännöksillä.

Puitedirektiivin 16 artiklan 4 kohdan mukaan, jos kansallinen sääntelyviranomainen toteaa, ettei merkityksellisillä markkinoilla ole todellista kilpailua, sen on määriteltävä ne yritykset, joilla on yksin tai yhdessä ky-

seisillä markkinoilla huomattava markkinavoima 14 artiklan mukaisesti, ja kansallisen sääntelyviranomaisen on asetettava tällaisille yrityksille tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja asianmukaisia erityisvelvoitteita tai, jos niitä jo on, pidettävä tällaiset velvoitteet edelleen voimassa tai muutettava niitä. Säännös on jo pantu täytäntöön viestintämarkkinalain 17 §:llä, jonka mukaan Viestintäviraston on päätöksellään määrättävä teleyritys huomattavan markkinavoiman yritykseksi, jos sillä markkina-analyysin perusteella havaitaan olevan tietyillä markkinoilla yksin tai yhdessä muiden kanssa sellaista taloudellista vaikutusvaltaa, jonka turvin se voi toimia huomattavassa määrin riippumattomana kilpailijoista, kuluttajista tai muista käyttäjistä.

Puitedirektiivin 17 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on edistettävässä 1 kohdassa tarkoitettujen standardien ja/tai eritelmien käyttöä palvelujen, teknisten rajapintojen ja/tai verkkotoimintojen tarjoamiseksi siinä määrin kuin se on ehdottoman välttämätöntä palvelujen yhteentoimivuuden varmistamiseksi ja käyttäjien valinnanvapauden lisäämiseksi. Direktiivin 2 kohdan 3 alakohdan mukaan, jos tällaisia standardeja ja/tai eritelmiä ei ole, jäsenvaltioiden on edistettävä kansainvälisen teleliiton (ITU), Euroopan radio-, tele- ja postihallintojen yhteistyökongressin (CEPT), kansainvälisen standardisointijärjestön (ISO) ja kansainvälisen sähkötekniikan toimikunnan (IEC) antamien kansainvälisten standardien ja suositusten käyttöä. Kohdassa on uutta CEPT:n maininta. Viestintäviraston tehtäviin kuuluu kansainvälinen yhteistyö liikenne- ja viestintäministeriön myötävaikutuksella kyseessä olevien organisaatioiden kanssa, joten muutos ei edellytä muutoksia lainsäädäntöön.

Direktiivin 18 artiklan 1 kohtaan lisätyn uuden alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on edistettävä standardien käyttöönoton avulla sitä, että digitaalitelevisiopalvelujen ja -laitteiden tarjoajat tekevät yhteistyötä yhteentoimivien digitaalitelevisiopalvelujen tarjonnassa vammaisille käyttäjille.

Viestintämarkkinalain 128 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaan yleiset viestintäverkot ja viestintäpalvelut sekä niihin liitettävät viestintäverkot ja viestintäpalvelut on suunniteltava, rakennettava ja ylläpidettävä siten, että

ne ovat tarvittaessa yhteentoimivia viestintämarkkinalain vaatimukset täyttävän televisiovastaanottimen kanssa.

Lain 129 §:n mukaan Viestintävirasto voi antaa viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen laatuvaatimuksia ja yhteensopivuutta koskevia teknisiä määräyksiä. Pykälän 11 kohdan mukaisesti nämä määräykset voivat koskea laajakuvatelevisiopalveluja ja laajakuvatelevisio-ohjelmia vastaanottavan televisioverkon teknisiä ominaisuuksia.

Myös lain 132 §:n mukaan Viestintävirastolla on oikeus antaa teknisiä määräyksiä televisiovastaanotinten yhteensopivuuden varmistamiseksi sekä suojauksen purkujärjestelmien yhteensopivuuden varmistamiseksi. Määräyksiä antaessaan Viestintävirasto ottaa huomioon myös vammaisten tarpeisiin soveltuvien lähetystekniikoiden olemassa olevat standardit.

Viestintämarkkinalain 10 §:n 4 momentin mukaan toimilupaan, joka koskee verkkopalvelun tarjoamista digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa, voidaan liittää lähetystekniikkaa koskevia ehtoja. Myös toimilupamääräykset voivat tulevaisuudessa koskea vammaisten tarpeisiin liittyviä standardeja.

Direktiivin 18 artiklan kansallinen täytäntöönpano ei siten edellytä uutta lainsäädäntöä.

Puitedirektiivin 19 artiklan 1 kohdan mukaan, jos komissio toteaa, että eroavaisuudet kansallisten sääntelyviranomaisten tavoissa panna täytäntöön tässä direktiivissä ja erityisdirektiiveissä määritettyjä sääntelytehtäviä voivat luoda esteen sisämarkkinoille, komissio voi yhteistyöelimen lausunnon mahdollisimman tarkasti huomioon ottaen antaa suosituksen tai tehdä päätöksen tämän direktiivin ja erityisdirektiivien säännösten soveltamisen yhdenmukaistamisesta 8 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Puitedirektiivin 19 artiklan 2 kohdan mukaan, jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansalliset sääntelyviranomaiset ottavat nämä suositukset toiminnassaan mahdollisimman tarkasti huomioon. Jos kansallinen sääntelyviranomainen päättää olla noudattamatta suositusta, sen on ilmoitettava asiasta komissiolle ja perusteltava kantansa. Viestintävi-

rasto tulee käytännössä ottamaan huomioon komission suositukset, joten 19 artiklan 2 kohdan täytäntöönpano ei edellytä muutoksia lainsäädäntöön.

Puitedirektiivin 20 artiklan muutetun 1 kohdan mukaan mikäli jossakin jäsenvaltiossa syntyy tämän direktiivin tai erityisdirektiivien nojalla asetettuihin voimassa oleviin velvoitteisiin liittyvä riita sähköisiä viestintäverkkoja tai -palveluja tarjoavien yritysten välille tai tällaisten yritysten ja sellaisten muiden jäsenvaltiossa toimivien yritysten välille, jotka hyötyvät tästä direktiivistä tai erityisdirektiiveistä johtuvista käyttöoikeuksista ja/tai yhteenliittämistä koskevista velvoitteista, asianomaisen kansallisen sääntelyviranomaisen on jommankumman osapuolen pyynnöstä ja 2 kohdan säännösten soveltamista rajoittamatta tehtävä mahdollisimman pian ja poikkeuksellisia olosuhteita lukuun ottamatta joka tapauksessa neljän kuukauden kuluessa sitova päätös riidan ratkaisemiseksi. Asianomaisen jäsenvaltion on vaadittava, että kaikki osapuolet toimivat täydessä yhteistyössä kansallisen sääntelyviranomaisen kanssa.

Viestintämarkkinalain 126 §:ssä säädetään erimielisyyksien ratkaisemisesta Viestintävirastossa. Säännös vastaa artiklan vaatimuksia. Puitedirektiivin 20 artiklan 1 kohdan täytäntöönpano ei siten edellytä uutta lainsäädäntöä.

Puitedirektiiviin on lisätty uusi 21 a artikla, joka koskee seuraamuksia. Uuden 21 a artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamuksia, joita sovelletaan puitedirektiivin ja erityisdirektiivien täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen. Seuraamusten on oltava asianmukaisia, tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

Voimassa olevan viestintämarkkinalain 12 luvun seuraamussäännökset täyttävät direktiivin 21 A artiklan vaatimukset.

Valtuutusdirektiivi

Valtuutusdirektiivin 2 artiklan yleisvaltuutusta koskevaan määritelmään on tehty ainoastaan terminologinen muutos, joka ei vaikuta sen sisältöön. Viestintämarkkinalaissa tai radiolaissa ei ole yleisvaltuutusta koskevaa

määritelmää. Direktiivin 2 artikla ei siten edellytä kansallista täytäntöönpanoa.

Valtuutusdirektiivin 3 artiklan 2 kohdan uuden alakohdan mukaan useassa jäsenvaltiossa toimivalta yritykseltä, joka tarjoaa yrityksille rajat ylittäviä sähköisiä viestintäpalveluja, voidaan vaatia vain yksi ilmoitus kutakin asianomaista jäsenvaltiota kohden.

Viestintämarkkinalain 13 §:n mukaan yleisen teletoiminnan harjoittamisesta on ennen toiminnan aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus Viestintävirastolle. Ilmoitusvelvollisuus ei koske yleistä teletoimintaa, jos se on väliaikaista, kohdistuu määrältään pieneen vastaanottajakuntaan tai on merkitykseltään muutoin vähäistä. Lain 14 §:n mukaan teletoimintailmoituksessa on annettava kaikki valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Viestintäviraston on lain 15 §:n mukaan teleyrityksen pyynnöstä annettava viikon kuluessa vahvistus teletoimintailmoituksen vastaanottamisesta.

Teletoimintailmoitusta koskevat viestintämarkkinalain säännökset ovat jo sellaisenaan uuden direktiivin mukaisia, eikä valtuutusdirektiivin 3 artiklan 2 kohdan alakohdan kansallinen täytäntöönpano siten edellytä uutta sääntelyä.

Valtuutusdirektiivin 5 artiklan 1 kohdan mukaa jäsenvaltiot voivat edelleen myöntää yksittäisiä käyttöoikeuksia, vaikka niiden on artiklan mukaan edistettävä yleisvaltuutuksen alaiden radiotaajuuksien käyttöä. Yksittäisiä käyttöoikeuksia voidaan myöntää haitallisten häiriöiden välttämiseksi, palvelun teknisen laadun turvaamiseksi, taajuuksien tehokkaan käytön varmistamiseksi tai yleisen edun mukaisten muiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Viestintämarkkinalain 4 §:n mukaan radiotaajuuksia edellyttävän verkkopalvelun tarjoaminen digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa tai matkaviestinverkossa, jossa harjoitetaan yleistä teletoimintaa, edellyttää toimilupaa.

Lain 5 §:n mukaan valtioneuvoston on julistettava toimilupa haettavaksi, kun toimilupa edellyttävään teletoimintaan vapautuu teknisesti ja taajuuksien tehokkaan käytön kannalta tarkoituksenmukaisia taajuuksia. Radiotaajuuksien käyttöä säännellään siten vain silloin, kun se on taajuuksien niukkuu-

den takia välttämätöntä. Näin voidaan varmistaa taajuuksien tehokas käyttö.

Radiolain 7 § 1 momentin mukaan radiolähettimen hallussapitoon ja käyttöön on hankittava radiolupa radiotaajuuksien tehokkaan, tarkoituksenmukaisen ja riittävän häiriöttömän käytön takaamiseksi.

Voimassa oleva lainsäädäntö täyttää tältä osin valtuutusdirektiivin 5 artiklan 1 kohdan vaatimukset, eikä direktiiviin kansallinen täytäntöönpano siten enää edellytä erillistä lainsäädäntöä.

Valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on myönnettävä yksittäinen radiotaajuuksien tai numeroiden käyttöoikeus pyynnöstä kaikille yrityksille, jotka tarjoavat yleisvaltuutuksen mukaisia palveluja tai verkkoja, jollei valtuutusdirektiivin 6 ja 7 artiklan sekä käyttöä koskevien oikeuksien myöntämiseen liittyvistä syistä tai muista puitedirektiivin taajuuksien tehokasta käyttöä varmistavista säännöistä muuta johdu.

Artiklan 2 kohdan mukaan radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöoikeuksien myöntämismenettelyjen on oltava avoimia, puolueettomia, läpinäkyviä, syrjimättömiä ja oikeasuhtaisia. Radiotaajuuksien osalta myöntämismenettelyjen on lisäksi oltava puitedirektiivin 9 artiklan säännösten mukaisia.

Jäsenvaltiot voivat kuitenkin soveltaa myöntämismenettelyihin sellaisia erityispesteita ja menettelyjä, jotka ne ovat määritelleet radio- tai televisio-ohjelmien sisältöpalvelujen tarjoajille yleistä etua koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi avoimia myöntämismenettelyjä koskevista vaatimuksista voidaan poiketa tapauksissa, joissa radiotaajuuksien yksittäisten käyttöoikeuksien myöntäminen radio- tai televisio-ohjelmien sisältöpalvelujen tarjoajille on tarpeen yhteisön oikeuden mukaisesti määriteltujen yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on käyttöoikeuksia myöntäessään ilmoitettava, voiko oikeuksien haltija siirtää kyseiset oikeudet ja millä ehdoin. Jos jäsenvaltiot myöntävät määräaikaista käyttöoikeuksia, määräajan on oltava tarjottavan palvelun kannalta tarkoituksenmukainen tavoiteltavaa päämäärää silmällä pitäen ja siinä on otettava

huomioon tarve jättää riittävästi aikaa investointien kuoletukselle.

Toimiluvan myöntämisen edellytyksistä säädetään viestintämarkkinalain 9 §:ssä. Toimilupa on myönnettävä, jos hakijalla on riittävät taloudelliset voimavarat huolehtia verkkoyrityksen velvollisuuksista eikä lupaviranomaisella ole perusteltua syytä epäillä hakijan rikkovan viestintämarkkinalain, radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain, sähköisen viestinnän tietosuojalain tai muun teletoimintaa koskevan lain säännöksiä.

Laki edellyttää, että toimilupa on myönnettävä niille hakijoille, joiden toiminta parhaiten edistää viestintämarkkinalain 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita, jos toimilupaa ei voida radiotaajuuksien niukkuuden vuoksi myöntää kaikille hakijoille. Lähtökohtaisesti toimilupa on siis myönnettävä sitä haluaville. Taajuuksien niukkuus voi kuitenkin johtaa tilanteeseen, jossa on valittava hakijoista se tai ne, jotka parhaiten edistävät viestintämarkkinalaissa säädettyjä tavoitteita.

Vastaava säännös on radiolain 10 §:n 8 momentissa, jonka mukaan radiolupa tai radiotaajuuksien varaus on myönnettävä niille hakijoille, joiden toiminta parhaiten edistää radiolain 1 §:ssä säädettyä lain tarkoitusta, jos se voidaan radiotaajuuksien niukkuuden vuoksi myöntää vain osalle hakijoista.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) 7 §:n 1 momentin mukaan televisio- tai radiotoiminnan harjoittaminen maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa edellyttää valtioneuvoston myöntämää ohjelmistolupaa. Pykälän 2 ja 3 momentissa on säädetty tilanteista, joista toimiluvan myöntää Viestintävirasto.

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 10 §:ssä todetaan toimiluvan myöntämisedellytyksistä, että julistaessaan haettavaksi ja myöntäessään toimilupia, toimilupaviranomaisen tulee asianomaisella alueella harjoitettava televisio- ja radiotoiminta kokonaisuudessaan huomioon ottaen pyrkiä sananvapauden edistämiseen sekä turvaamaan ohjelmistotarjonnan monipuolisuus sekä yleisön erityisryhmien tarpeet.

Viestintämarkkinalain 10 §:ssä säädetään toimiluvan sisällöstä. Toimiluvassa määritellään toimiluvanhaltijan maantieteellinen toimialue. Toimilupaan voidaan liittää lain ta-

voitteita edistäviä ja verkon tai palvelun laatuvaatimuksia. Lisäksi toimilupaan voidaan liittää laissa mainittuja Viestintäviraston teknisiä määräyksiä täydentäviä ehtoja, jotka koskevat viestintäverkkojen teknisiä ominaisuuksia tai taajuuksien tehokasta käyttöä.

Viestintämarkkinalain 12 §:n 3 momentin mukaan toimilupaa ei saa siirtää. Valtioneuvosto voi peruuttaa toimiluvan, jos tosiasiallinen määräysvalta toimiluvan haltijaan nähden muuttuu. Määräysvallan muuttumisesta on ilmoitettava välittömästi valtioneuvostolle, jonka on päätettävä toimiluvan peruuttamisesta kahden kuukauden kuluessa ilmoituksesta. Pykälän 5 momentin mukaan peruuttamisen edellytyksenä olevan toimiluvan siirtona ei pidetä toimiluvan siirtämistä konsernin sisäisesti emoyhtiön ja sen täysin omistaman tytäryhtiön välillä. Tällaisesta siirrosta on välittömästi ilmoitettava toimilupaviranomaiselle.

Radiolain 11 §:ssä on säännökset radioluvan haltijan vaihtumisesta. Pykälän mukaan radiolupa voidaan siirtää osakeyhtiölaissa (734/1978) tarkoitettussa konsernissa yhtiöltä toiselle. Siirrosta on viipymättä ilmoitettava Viestintävirastolle. Muuten kuin konsernin sisäisesti radiolupa voidaan siirtää toiselle vain, jos lupaehdoissa niin määrätään. Viestintäviraston on siis radiolupaa myöntäessään ilmoitettava, voiko oikeuksien haltija siirtää radioluvan ja millä ehoilla.

Viestintämarkkinalain 8 §:n mukaan valtioneuvosto myöntää toimiluvan määräajaksi, joka voi olla enintään 20 vuotta. Julistaessaan toimiluvan haettavaksi viestintämarkkinalain 5 §:n mukaisesti valtioneuvoston on viestintämarkkinalain 118 §:n 1 momentin mukaisesti kuultava teleyrityksiä ja käyttäjiä edustavia tahoja toimiluvan hakuilmoituksesta. Tässä yhteydessä alan toimijat saavat tiedon täyttöoikeuden suunnitellun määräajan pituudesta.

Viestintämarkkinalain 48 §:n mukaan Viestintävirasto päättää teleyritysten ja muiden henkilöiden käyttöön annettavista numeroista ja tunnuksista. Numerot ja tunnuksien on jaettava siten, että teleyrityksiä ja muita henkilöitä kohdellaan toiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen mahdollisimman tasapuolisesti.

Viestintäviraston on tehtävä päätös numeron tai tunnuksen jakamisesta kolmen viikon kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Jos numerolla tai tunnuksella on poikkeuksellista taloudellista arvoa, numerointipäätös voidaan kuitenkin tehdä kuuden viikon kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Numerointipäätöksessä numeron tai tunnuksen käyttöoikeuden haltija voidaan velvoittaa ottamaan numero käyttöön kohtuullisessa ajassa.

Voimassa olevan viestintämarkkinalain, radiolain sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain edellä selostettu sisältö vastaa sellaisenaan valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohtaa, eikä direktiivin kansallinen täytäntöönpano tästä syystä edellytä muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön taikka uutta lainsäädäntöä.

Valtuutusdirektiivin 5 artiklan 3 kohdan mukaan päätökset käyttöoikeuksien myöntämisestä on tehtävä, niistä on ilmoitettava ja ne on julkistettava mahdollisimman pian sen jälkeen, kun kansallinen sääntelyviranomaisen on saanut täydellisen hakemuksen. Päätös on artiklan mukaan tehtävä kolmen viikon kuluessa sellaisten numeroiden osalta, jotka on kansallisessa numerointisuunnitelmassa varattu tiettyihin tarkoituksiin ja kuuden viikon kuluessa sellaisten radiotaajuuksien osalta, jotka on kansallisessa radiotaajuussuunnitelmassa varattu sähköisten viestintäpalvelujen käyttöön. Jälkimmäinen määräaika ei rajoita radiotaajuuksien tai kiertorata- paikkojen käyttöä koskevien soveltuvien kansainvälisten sopimusten soveltamista.

Viestintämarkkinalain 8 §:n 2 momentin mukaan toimilupapäätös on tehtävä kuuden viikon kuluessa hakuajan päättymisestä. Eri- tyisissä tapauksissa valtioneuvosto voi pidentää tätä määräaika enintään kahdeksalla kuukaudella, jos se on hakumenettelyn tasa- puolisuuden, kohtuullisuuden, selkeyden tai avoimuuden varmistamiseksi, hakemusten täydentämiseksi tai muusta erityisestä syystä tarpeen. Määräajan pidentämisestä on ilmoitettava julkisesti.

Voimassa olevan viestintämarkkinalain sisältö vastaa jo nykyisellään valtuutusdirektiivin 5 artiklan 3 kohdan säännöksiä, eikä direktiivin kansallinen täytäntöönpano tästä syystä edellytä muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön taikka uutta lainsäädäntöä.

Artiklan 5 kohdan 4 mukaan tilanteissa, joissa hakijoille myönnetään poikkeuksellista taloudellista arvoa omaavia numeroita, jäsenvaltiot voivat pidentää aikaa, jonka aikana numero myönnetään hakijalle, kuuteen viikkoon hakemuksen vastaanottamisesta. Kyseinen direktiivin säännös on pantu täytäntöön viestintämarkkinalain 48 §:n 3 momentilla.

Valtuutusdirektiivin 5 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltiot eivät saa rajoittaa myönnettävien käyttöoikeuksien määrää, paitsi jos tämä on välttämätöntä radiotaajuuksien tehokkaan käytön varmistamiseksi 7 artiklan mukaisesti.

Viestintämarkkinalain 5 §:n mukaan valtioneuvoston on julistettava toimilupa haettavaksi, kun toimilupaa edellyttävään teletointaan vapautuu teknisesti ja taajuuksien tehokkaan käytön kannalta radiotaa-juuksien tarkoituksenmukaisia taajuuksia. Valtioneuvosto vastaa siitä, että kun teknisesti ja taajuuksien tehokkaan käytön kannalta on olemassa taajuuksia, jotka muodostavat toiminnallisesti asiallisen kokonaisuuden, ne julistetaan haettaviksi, ja käyttöoikeus niihin myönnetään laissa säädettyin edellytyksin.

Voimassa olevan viestintämarkkinalain sisältö vastaa siten jo nykyisellään valtuutusdirektiivin 5 artiklan 5 kohdan säännöksiä, eikä direktiivin kansallinen täytäntöönpano tästä syystä edellytä muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön taikka uutta lainsäädäntöä.

Valtuutusdirektiivin 5 artiklan 6 kohdan mukaan toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on varmistettava, että radiotaajuuksia käytetään tehokkaasti ja tosiasiallisesti puitedirektiivin 8 artiklan 2 kohdan ja 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Kansallisten viranomaisten on varmistettava, ettei radiotaajuuksien käyttöoikeuksien siirto tai kerääminen vääristä kilpailua. Tätä varten jäsenvaltiot voivat toteuttaa tarvittavia toimenpiteitä, kuten radiotaajuuksien käyttöoikeuden myyntiin valtuuttaminen tai käyttöoikeuden vuokraaminen.

Kuten edellä on todettu, sekä viestintämarkkinalain 5 § että radiolain 7 §:n 1 momentti velvoittavat valtioneuvoston ja Viestintäviraston varmistamaan radiotaajuuksien tehokkaan käytön. Valtioneuvoston on lisäksi viestintämarkkinalain 1 §:n mukaan huoleh-

dittava myös kilpailun toteutumisesta. Myös huutokauppain 1 §:n 2 momentin mukaan lain tavoitteena on edistää kilpailua ja varmistaa taajuuksien tehokas käyttö, kun kyseessä on toimiluvan myöntäminen huutokauppalaissa säädetyille taajuusalueelle.

Viestintämarkkinalain 12 §:n 3 momentin mukaan toimilupa ei saa siirtää. Silloin kuin toimilupa myönnetään laissa erikseen säädetyille taajuusalueelle sovellettavaksi tulevat huutokauppain 7 §, jossa rajoitetaan huutokauppaan osallistumisoikeutta. Pykälän mukaan huutokauppaan saa osallistua vain yksi yritys kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 6 §:ssä tarkoitetusta konsernista.

Radiotaajuuksien käyttöä koskevat viestintämarkkinalain, radiolain ja huutokauppain säännökset ovat jo sellaisenaan uuden direktiivin mukaisia, eikä valtuutusdirektiivin 5 artiklan 6 kohdan kansallinen täytäntöönpano siten edellytä uutta sääntelyä.

Valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 kohdan mukaan valtuutusdirektiivin 6 artiklan 1 – 3 kohtaa on muutettu. Muutokset ovat teknisiä muutoksia, joissa on muutettu viittauksia direktiivin liitteeseen. Muutokset eivät edellytä kansallisia täytäntöönpanotoimia.

Valtuutusdirektiivin 7 artiklan 1 kohdan johtolauseen mukaan jäsenvaltion on sovellettava artiklan sääntelyä käyttöoikeuksien myöntämisen lisäksi tilanteisiin, joissa olemassa olevien oikeuksien kestoja jatketaan muuten kuin toimiluvissa määritettyjen ehtojen mukaisesti.

Viestintämarkkinalain 8 §:n 1 momentin mukaan toimilupa voidaan myöntää enintään 20 vuodeksi. Viestintämarkkinalain 11 §:n mukaan toimilupaa voidaan muuttaa toimiluvan voimassaoloaikana toimiluvanhaltijan suostumuksella ja muutoinkin, jos se on teknisestä kehityksestä tai luvanvaraisen toiminnan toimintaedellytyksissä tapahtuvasta olennaisesta muutoksesta johtuvasta erityisestä syystä välttämätöntä.

Radiolain 10 §:n 2 momentin mukaan radiolupa myönnetään enintään 10 vuodeksi kerrallaan. Viestintämarkkinalain 4 §:ssä tarkoitettua toimilupaa edellyttävän teletoiminnan tarjoamiseen käytettävän radiolähettimen tai televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen käytettävän radiolähet-

timen radiolupa myönnetään kuitenkin enintään 20 vuodeksi kerrallaan.

Radiolain 8 §:n 3 momentissa on säännökset tilanteista, joissa Viestintävirasto voi radioluvan voimassa ollessa muuttaa lupaehtoja ilman luvanhaltijan suostumusta.

Pykälän mukaan näin voidaan toimia, jos se on välttämätöntä radiotaajuudelle vahvistetun käyttösuunnitelman muuttumisen, taajuuksia koskevien määräysten tai kansainvälisten sopimusvelvoitteiden vuoksi taikka, jos se on perusteltua radioviestinnän häiriöiden estämisen tai poistamisen taikka radiotaajuusalueen ensisijaisen käyttötarkoituksen mukaisen käytön vuoksi.

Lupaehtoja voidaan muuttaa myös, jos se on välttämätöntä markkinoilla toimivan teleyrityksen taloudellisissa tai teknisissä toimintaedellytyksissä tapahtuvan muutoksen vuoksi taikka johtuu uuden teleyrityksen tulosta markkinoille, tai vastaavasta muusta markkinaolosuhteiden muutoksen aiheuttamasta tarpeesta järjestellä uudelleen radiotaajuuksien käyttöä.

Viestintämarkkinalain ja radiolain säännökset ovat jo sellaisenaan uuden direktiivin mukaisia, eikä valtuutusdirektiivin 7 artiklan 1 kohdan johtolauseen kansallinen täytäntöönpano siten edellytä uutta sääntelyä.

Valtuutusdirektiivin 7 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan jäsenvaltion on julkaistava mahdollinen päätös käyttöoikeuksien myöntämisen tai käyttöoikeuksien uusimisen rajoittamisesta perusteluineen.

Julkisuuslain 20 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen on tiedotettava toiminnastaan ja palveluistaan sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista toimialaansa liittyvissä asioissa. Lain 20 §:n 3 momentin mukaan viranomaisten on huolehdittava siitä, että yleisön tiedonsaannin kannalta keskeiset asiakirjat tai niitä koskevat luettelot ovat tarpeen mukaan saatavissa kirjastoissa tai yleisissä tietoverkoissa taikka muilla yleisön helposti käytettävissä olevilla keinoilla.

Julkisuuslain säännökset täyttävät valtuutusdirektiivin 7 artiklan 1 kohdan c alakohdan vaatimukset, eikä direktiivin täytäntöönpano siis edellytä tältä osin enää erillistä lainsäädäntöä.

Valtuutusdirektiivin 7 artiklan 3 kohdan mukaan radiotaajuuksien käyttöoikeudet on

myönnettävä puolueettomin, avoimin, syrjimättömin ja oikeasuhtaisin perustein. Valintaperusteissa on otettava huomioon puitedirektiivin 8 artiklan tavoitteiden ja 9 artiklan vaatimusten saavuttaminen.

Valtuutusdirektiiviin 7 artiklan 5 kohdan mukaan artikla ei vaikuta radiotaajuuksien käyttöä koskevien oikeuksien siirtoon puitedirektiivin 9 b artiklan mukaisesti. Viimeksi mainitun artiklaan täytäntöönpanoa on selostettu edellä.

Edellä puitedirektiivin 9 artiklan ja valtuutusdirektiivin 5 artiklan yhteydessä on selostettu viestintämarkkinalain toimitusasetteilyä, joka sellaisenaan täyttää myös valtuutusdirektiivin 7 artiklan 3 kohdan vaatimukset.

Valtuutusdirektiivin 10 artiklan 1 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on seurattava ja valvottava yleisvaltuutuksen tai käyttöoikeuksien ehtojen noudattamista sekä 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen erityisvelvollisuuksien noudattamista. Kansallisten sääntelyviranomaisten tulee voida edellyttää, että yritykset, jotka tarjoavat yleisvaltuutuksen piiriin kuuluvia sähköisiä viestintäverkkoja tai -palveluja tai joilla on radiotaajuuksien tai numeroiden käyttöoikeuksia, antavat kaikki tarvittavat tiedot sen varmistamiseksi, että yleisvaltuutuksen tai käyttöoikeuksien ehtoja tai 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja erityisvelvollisuuksia noudatetaan.

Viestintämarkkinalain 119 §:n 2 momentin mukaan Viestintäviraston tehtävänä on valvoa viestintämarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten noudattamista.

Viestintämarkkinalain 112 §:n mukaan teleyrityksellä on liikenne- ja viestintäministeriön tai Viestintäviraston pyynnöstä velvollisuus kerätä ja liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä luovuttaa liikenne- ja viestintäministeriölle sekä Viestintävirastolle teletoinnin ohjauksen ja valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja. Tiedot on luovutettava viipymättä, viranomaisen pyytämässä muodossa ja maksutta. Edellä mainittu tietojen keräämis- ja luovutusvelvollisuus koskee myös muita yrityksiä, joilla on hallussaan teletoinnin ja tässä laissa mainittujen viranomaistehtävien kannalta välttämättömiä ja merkityksellisiä tietoja.

Koska voimassa oleva laki sisältää jo riittävät viranomaisvaltuudet, direktiivin 10 ar-

tiklan 1 kohdan täytäntöönpano ei edellytä uutta lainsäädäntöä.

Valtuutusdirektiivin 10 artiklan 2 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen todetessa, ettei yritys noudata sille asetettuja ehtoja tai erityisvelvollisuuksia, sen on ilmoitettava tästä yritykselle ja annettava sille mahdollisuus esittää näkemyksensä kohtuullisen määräajan kuluessa.

Viestintämarkkinalain 12 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto voi peruuttaa toimiluvan kokonaan tai osittain laissa säädetyissä tilanteissa. Pykälä 2 momentin mukaan peruuttamisen edellytyksenä on lisäksi, että teleyritys ei kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa korjaa menettelyään, saata taloudellisia voimavarojaan jälleen riittäviksi tai osoita aloittaneensa toimintaansa. Asianosaisen kuulemisvelvollisuudesta säädetään paitsi hallintolain 34 §:ssä, myös viestintämarkkinalain 118 §:ssä.

Valtuutusdirektiivin 10 artiklan 2 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on todetessaan, ettei yritys täytä yhtä tai useampaa yleisvaltuutuksen tai käyttöoikeuksien ehtoa tai ei noudata 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja erityisvelvollisuuksia, ilmoitettava tästä teleyritykselle ja annettava sille mahdollisuus esittää näkemyksensä kohtuullisen määräajan kuluessa.

Valtuutusdirektiivin 10 artiklan 3 kohdan mukaan viranomaisen voi vaatia laiminlyönnin lopettamista joko välittömästi tai kohtuullisen määräajan kuluessa. Lisäksi viranomaisen on varmistettava ehtojen ja velvollisuuksien noudattaminen tarpeellisilla ja oikeasuhtaisilla toimilla. Viranomaisilla tulee olla valtuudet määrätä varoittavia taloudellisia seuraamuksia, joihin voi sisältyä takautuvia uhkasakkoja sekä määrätä kilpailulle huomattavaa haittaa aiheuttavien palvelujen lopettamisesta tai lykkäämisestä siihen saakka, kunnes puitedirektiivin 16 artiklan mukainen markkina-analyysi on saatettu päätökseen. Toimenpiteistä ja niiden perusteluista on ilmoitettava kyseiselle yritykselle viipymättä ja yritykselle on samalla asetettava kohtuullinen määräaika toimenpiteen noudattamiseksi.

Viestintämarkkinalain 119 §:n 2 momentin mukaan Viestintäviraston tehtävänä on val-

voa viestintämarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten noudattamista.

Viestintämarkkinalain 121 §:n mukaan, jos joku rikkoo viestintämarkkinalakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa oikaise menettelyään, Viestintävirasto voi velvoittaa hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Velvoitteen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka siitä, että toiminta keskeytetään taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään rikkojan kustannuksella. Pykälän 3 momentin mukaan, jos virhe tai laiminlyönti aiheuttaa vakavaa haittaa markkinoille tai viestintäverkkojen toiminnalle, Viestintävirasto voi päättää tarvittavista väliaikaisista toimista odottamatta 1 momentissa tarkoitetun määräajan päättymistä.

Viestintämarkkinalain 121 a §:n mukaan Viestintävirasto voi kieltää jatkamasta 66 §:n vastaisen sopimusehdon käyttämistä tai uudistamasta sellaisen tai siihen rinnastettavan sopimusehdon käyttämistä, jos kieltä on käyttäjän suojaamiseksi tarpeen. Viestintävirasto voi määrätä kiellon myös väliaikaisena, jolloin kieltä on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu. Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi asettaa määräämässä kiellon tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi markkinaoikeus.

Viestintämarkkinalain 122 §:n mukaan teleyritykselle, joka toimii 18-20 §:n nojalla asetetun velvollisuuden vastaisesti, eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kolmen kuukauden määräajassa oikaise menettelyään, voidaan määrätä seuraamusmaksu. Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos menettelyllä ei ole huomattavaa vaikutusta markkinoihin tai jos seuraamusmaksun määrääminen on kilpailun turvaamisen kannalta muutoin ilmeisen perusteetonta. Pykälän 2 momentin mukaan seuraamusmaksu voidaan jättää määräämättä, jos teleyritykselle on määrätty tai määrätään vastaavasta teosta tai laiminlyönnistä kilpailunrajoituksista annettussa laissa (480/1992) tarkoitettu kilpailurikkomismaksu.

Pykälän 3 momentin mukaan seuraamusmaksua määrättäessä on otettava huomioon menettelyn laatu ja laajuus, sen kesto aika sekä teleyritykselle vastaavasta teosta tai lai-

minlyönnistä määrätty kilpailunrajoituslain mukainen kilpailurikkomismaksu. Pykälän 4 momentin mukaan maksun suuruus on vähintään 1000 euroa ja enintään miljoona euroa. Jos teolla tai laiminlyönnillä on erittäin huomattavia vaikutuksia markkinoihin, mainittu määrä saadaan ylittää. Maksu saa kuitenkin enintään olla viisi prosenttia teleyrityksen edellisen vuoden sähköisen viestinnän verkkojen ja palveluiden tarjoamisesta koostuvasta liikevaihdosta. Pykälän 5 momentin mukaan seuraamusmaksun määrää Viestintäviraston esityksestä markkinaoikeus.

Viestintämarkkinalain 123 §:n mukaan jos teleyritys 121 tai 122 §:ssä tarkoitetuista seuraamuksista huolimatta vakavasti ja olennaisella tavalla rikkoo tai jättää noudattamatta tämän lain säännöksiä ja sen nojalla annettuja määräyksiä, eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa oikaise menettelyään, Viestintävirasto voi kieltää teleyritykseltä teletoiminnan harjoittamisen. Viestintävirasto voi pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa mainituissa tapauksissa kieltää teleyrityksen toiminnan kokonaan tai osittain. Toimiluvan peruuttamisesta säädetään viestintämarkkinalain 12 §:ssä.

Radiolain 36 §:n 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa huomautuksen sille, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tai lupaehtoja, ja velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä.

Radiolain 36 §:n 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitetun velvoitteen tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että toiminta keskeytetään, jos uhkasakon tai keskeyttämisen asettaminen on välttämätöntä virheen tai laiminlyönnin vahingollisuuden vuoksi.

Viestintämarkkinalain, radiolain sekä hallintolain säännökset täyttävät sellaisenaan valtuutusdirektiivin 10 artiklan 2 kohdan vaatimukset, eikä direktiivin kansallinen täytäntöönpano siten edellytä voimassa olevan lainsäädännön muuttamista taikka uutta lainsäädäntöä.

Valtuutusdirektiivin 10 artiklan 3 kohdan mukaan viranomaisella voi vaatia laiminlyönnin lopettamista joko välittömästi tai kohtuullisen määräajan kuluessa. Lisäksi viran-

omaisen on varmistettava ehtojen ja velvollisuuksien noudattaminen tarpeellisilla ja oikeasuhteisilla toimilla.

Viranomaisilla on siten oltava valtuudet määrätä varoittavia taloudellisia seuraamuksia, joihin voi sisältyä takautuvia uhkasakkoja sekä määrätä kilpailulle huomattavaa haittaa aiheuttavien palvelujen lopettamisesta tai lykkäämisestä siihen saakka, kunnes puitedi-
rektiivin 16 artiklan mukainen markkina-analyysi on saatettu päätökseen. Toimenpiteistä ja niiden perusteluista on ilmoitettava kyseiselle yritykselle viipymättä, ja yritykselle on samalla asetettava kohtuullinen määräaika toimenpiteen noudattamiseksi.

Kuten edellä on jo selostettu, viestintämarkkinalain 12 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto voi peruuttaa toimiluvan kokonaan tai osittain eräissä laissa tarkkaan määritellyissä väärinkäytöstilanteissa.

Lisäksi viestintämarkkinalain 121 §:n 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi velvoittaa sen, joka rikkoo viestintämarkkinalakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa oikaise menettelyään, korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Velvoitteen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka siitä, että toiminta keskeytetään taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään rikkojan kustannuksella.

Pykälän 2 momentin mukaan uhkasakosta, keskeyttämisuhausta ja teettämisuhausta on voimassa, mitä niistä säädetään uhkasakko-laissa.

Jos virhe tai laiminlyönti aiheuttaa vakavaa haittaa markkinoille tai viestintäverkkojen toiminnalle, Viestintävirasto voi päättää tarvittavista väliaikaisista toimista odottamatta 1 momentissa tarkoitettua määräajan päättymistä. Tällaiseen päätökseen saa hakea muutosta erikseen samalla tavoin kuin Viestintäviraston 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen.

Viestintämarkkinalain 122 §:n mukaan Viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun teleyritykselle, joka toimii viestintämarkkinalain 18–20 §:n nojalla asetettua velvollisuuden vastaisesti eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kolmen kuukauden määräajassa oikaise menettely-

ään. Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos menettelyllä ei ole huomattavaa vaikutusta markkinoihin tai jos seuraamusmaksun määrääminen on kilpailun turvaamisen kannalta muutoin ilmeisen perusteetonta. Pykälässä on lisäksi säännökset seuraamusmaksun suuruudesta, sen määräämättä jättämisestä ja muun muassa maksun määrääjästä.

Radiolain 12 §:n mukaan Viestintävirasto voi kokonaan tai osittain peruuttaa radioluvan tai radiotaajuuksien varauksen muun muassa, jos luvanhaltija 36 §:n mukaisesti määrätyistä toimenpiteistä huolimatta vakavasti tai toistuvasti radioviestinnän häiriötömyyden kannalta olennaisella tavalla rikkoo radiolakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tai lupaehtoja. Lupa voidaan peruuttaa myös, jos luvan haltija rikkoo olennaisesti radiolupaan tai radiotaajuuksien varaukseen liittyvää maksuvelvollisuutta tai jos luvanhaltija ei käytä luvassa osoitettuja radiotaajuuksia, eikä ota niitä käyttöön Viestintäviraston asettamassa kohtuullisessa määräajassa.

Radiolain 36 §:n 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa huomautuksen sille, joka rikkoo radiolakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tai lupaehtoja. Viestintävirasto voi myös velvoittaa rikkojan korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä.

Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitettua velvoitteen tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että toiminta keskeytetään, jos uhkasakon tai keskeyttämisuhan asettaminen on välttämättömästä virheen tai laiminlyönnin vahingollisuuden vuoksi.

Voimassa olevan viestintämarkkinalain ja radiolain edellä selostettujen säännösten voidaan katsoa täyttävän valtuutusdirektiivin 10 artiklan 2 ja 3 kohdan vaatimukset, lukuun ottamatta 10 artiklan 2 kohdan säännöstä, jonka mukaan asianomaisen viranomaisen on voitava määrätä kilpailulle huomattavaa haittaa aiheuttavien palvelujen lopettamisesta tai lykkäämisestä siihen saakka, kunnes puitedi-
rektiivin 16 artiklan mukainen markkina-analyysi on saatettu päätökseen. Tältä osin direktiivi edellyttää lisäystä voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Valtuutusdirektiivin 10 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on valtuutettava asi-

anomainen viranomaisen määräämään tarvittaessa yritykselle taloudellisia seuraamuksia. Kuten edellä on 10 artiklan 3 kohdan yhteydessä todettu viestintämarkkinalain 122 §:ssä on säännökset seuraamusmaksusta, joka sellaisenaan täyttää valtuutusdirektiivin 10 artiklan 4 kohdan vaatimukset.

Valtuutusdirektiivin 10 artiklan 5 kohdan mukaan sääntelyviranomaisen tulee voida estää yritystä jatkamasta toimintaansa tai peruuttaa käyttöoikeudet toistaiseksi tai kokonaan, jos ehtoja tai erityisvelvollisuuksia on rikottu vakavasti tai toistuvasti, eivätkä viranomaisen aiemmat toimet ole johtaneet tulokseen. Tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoitavia seuraamuksia voidaan soveltaa rikkomuksen koko ajalta, vaikka sitä olisi sittemmin oikaistu.

Edellä 10 artiklan 2 kohdan yhteydessä on viitattu viestintämarkkinalain 121 §:n säännökseen uhkasakosta ja väliaikaisesta määräyksestä. Toinen seuraamussäännös sisältyy viestintämarkkinalain 123 §:ään, jonka mukaan, jos teleyritys 121 tai 122 §:ssä tarkoitusta seuraamuksista huolimatta vakavasti ja olennaisella tavalla rikkoo tai jättää noudattamatta viestintämarkkinalain säännöksiä, eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa oikaise menettelyään, Viestintävirasto voi kieltää teleyritykseltä teletoiminnan harjoittamisen. Viestintävirasto voi myös kieltää teleyrityksen toiminnan kokonaan tai osittain.

Viestintämarkkinalain 12 §:ssä säädetään toimiluvan peruuttamisesta. Vastaava sääntely radioluvan ja radiotaajuuksien peruuttamisesta on radiolain 12 §:ssä. Näiden seuraamussäännösten sisältöä on jo selostettu tarkemmin edellä.

Asianosaisen kuulemisesta seuraamuksia asetettaessa säädetään hallintolain 34 §:ssä sekä viestintämarkkinalain 118 §:ssä.

Viestintämarkkinalain ja radiolain säännösten voidaan tältä osin arvioida olevan jo nykyisellään riittävät valtuutusdirektiivin 10 artiklan 5 kohdan kansalliseksi täytäntöönpanemiseksi, eikä direktiivi siten tältä osin edellytä enää uutta lainsäädäntöä.

Valtuutusdirektiivin 11 artiklan 1 kohdan a alakohdassa on muutettu liitteeseen liittyviä viittaustietoja. Myös 1 kohdan b alakohdassa on tehty tekninen muutos. Artiklan 1 kohdan

g alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat vaatia tietoja radiotaajuuksien tehokkaan käytön ja tuloksellisen hallinnon vahvistamiseksi.

Viestintämarkkinalain 112 §:n 1 momentin mukaan teleyrityksen on kerättävä ja luovutettava liikenne- ja viestintäministeriölle sekä Viestintävirastolle teletoiminnan ohjauksen ja valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja. Viestintämarkkinalain 5 §:n mukaan valtioneuvoston on julistettava toimilupa haettavaksi, kun toimilupaa edellyttävään teletoimintaan vapautuu teknisesti ja taajuuksien tehokkaan käytön kannalta tarkoituksenmukaisia taajuuksia. Valtioneuvostolla on siten ratkaisujensa perustaksi ja radiotaajuuksien tehokkaan käytön ja tuloksellisen hallinnon vahvistamiseksi jo nykyisellään riittävä oikeus saada teleyrityksiltä tarpeellisia tietoja.

Valtuutusdirektiivin 11 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaan viranomaisella tulee olla oikeus saada tietoja sellaisten tulevien verkkojen tai palvelujen uudistusten arvioimiseksi, joilla voi olla vaikutuksia kilpailijoille tarjottaviin tukkutason palveluihin. Edellä viitattu viestintämarkkinalain 112 §:n säännös riittää myös tämän direktiivin säännöksen kansalliseksi täytäntöönpanonormiksi.

Valtuutusdirektiivin 15 artiklan 1 kohdan mukaan oikeuksia, mukaan lukien järjestelmien asennusoikeuksia, koskevia ehtoja, menettelyjä, hallinnollisia ja muita maksuja sekä päätöksiä koskevat tiedot on julkaistava niin, että ne ovat helposti kaikkien saatavilla.

Viestintämarkkinalain 117 §:n 1 momentin mukaan Viestintäviraston on julkaistava viestintämarkkinalain 3–5 ja 8 luvuissa tarkoitettut päätökset, telealuejakoa koskeva päätös, numerointipäätös ja teleyritysten välistä riita-asiaa koskeva ratkaisu siten, että ne ovat teleyritysten ja käyttäjäryhmien saatavilla.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston on julkaistava toimiluvan hakuilmoitus ja toimilupapäätös 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Edellä valtuutusdirektiivin 7 artiklan yhteydessä on selostettu myös julkisuuslain 20 §:n sääntelyä, joka mukaan viranomaisen on edistettävä toimintansa avoimuutta sekä tiedotettava toiminnastaan ja palveluistaan sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista toimialaansa liittyvissä asioissa. Viranomaisten on lisäksi huolehdittava

siitä, että yleisön tiedonsaannin kannalta keskeiset asiakirjat tai niitä koskevat luettelot ovat tarpeen mukaan saatavissa kirjastoissa tai yleisissä tietoverkoissa taikka muilla yleisön helposti käytettävissä olevilla keinoilla.

Viestintämarkkinalain ja julkisuuslain säännökset täyttävät jo sellaisenaan valtutusdirektiivin 15 artiklan vaatimukset, eikä direktiivin kansallinen täytäntöönpano siten vaadi uutta lainsäädäntöä.

Valtutusdirektiivin 17 artiklassa säädetään kahden vuoden määräajasta yleisvaltuutusten ja yksittäisten käyttöoikeuksien saattamiseksi uusien säännösten mukaisiksi. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot erikseen luettelussa tilanteissa jäsenvaltiolla on mahdollisuus vielä pidentää edellä mainittua määräaika siten, että se päättyy 30. päivä syyskuuta 2012. Suomi tekee tarvittavat muutokset valtioneuvoston myöntämiin toimilupiin, Viestintäviraston myöntämiin radiolupiin sekä Viestintäviraston radiotaajuuspäätökseen määräaikaan mennessä.

Käyttöoikeusdirektiivi

Käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan 1 kohdan mukaan kansallisten viranomaisten on toiminnassaan otettava huomioon artiklan 1 kohdassa lueteltujen muiden seikkojen lisäksi myös tarve taata tehokkaat investoinnit ja innovointi viestintämarkkinoilla.

Viestintämarkkinalain 18 §:ssä säädetään huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavista velvollisuuksista. Velvollisuutta asetettaessa tulee pykälän 4 kohdan mukaan erityisesti ottaa huomioon huomattavan markkinavoiman yrityksen tekemät investoinnit ja riskit. Pykälän 5 kohdan mukaan Viestintäviraston tulee velvollisuutta asettaessaan huomioida myös tarve turvata kilpailu pitkällä aikavälillä. Käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan 1 kohdan täytäntöönpano ei siten edellytä lisäyksiä tai muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan uuden ab alakohdan mukaan kansallisten viranomaisten on myös voitava asettaa vähittäismarkkinoilla toimiville yrityksille velvollisuus tehdä palveluistaan yhteen toimivia. Viestintämarkkinalain 2 §:n mukaan yhteenliittämislä tarkoitetaan eri viestintäverkkojen ja vies-

tintäpalvelujen aineellista ja toiminnallista yhdistämistä sen varmistamiseksi, että käyttäjät pääsevät toisen teleyrityksen viestintäverkkoon ja viestintäpalveluun. Toiminnallisella yhdistämisellä tarkoitetaan juuri sitä, että myös eri teleyritysten viestintäpalveluiden on verkkojen yhteenliittämisen jälkeen oltava yhteentoimivia keskenään.

Koska yhteenliittämismääräys siten koskee jo voimassa olevan lain mukaan sekä viestintäverkkoja että niissä välitettäviä palveluita, käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan ab kohdan täytäntöönpano ei edellytä lisäyksiä tai muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Direktiivin 5 artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdan mukaisesti asetettavien velvollisuuksien ja ehtojen on oltava puolueettomia, avoimia, oikeasuhtaisia ja syrjimättömiä ja ne on pantava täytäntöön puitedirektiivin 6, 7 ja 7 a artiklassa tarkoitettuja menettelyjä noudattaen. Suomessa käyttöoikeuden luovutusvelvollisuudet perustuvat lakiin ja velvollisuudet asetetaan tarkasti sidotun oikeusharkinnan perusteella. Sääntely täyttää tältä osin direktiivin artiklassa asetetut puolueettomuuden, avoimuuden ja syrjimättömyyden vaatimukset. Viestintämarkkinalain 18 §:n 1 momentin mukaan asetettavien velvollisuuksien tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään. Menettely on siis myös direktiivin 2 kohdassa tarkoitettuna suhteellisuusperiaatteen mukainen.

Direktiivin 5 artiklan 4 kohdan mukaan käyttöoikeuksien ja yhteenliittämisen osalta jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisella sääntelyviranomaisella on toimivalta puuttua asiaan omasta aloitteestaan, jos tämä on perusteltua puitedirektiivin 8 artiklan sisältämien tavoitteiden turvaamiseksi. Menettelyssä tulee noudattaa sekä käyttöoikeusdirektiivin säännöksiä että puitedirektiivin 6, 7, 20 ja 21 artiklan säännöksiä.

Viestintämarkkinalain 126 §:n mukaan, jos teleyritys tai henkilö, jonka oikeutta tai etua asia koskee, katsoo, että joku toimii viestintämarkkinalain ja sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti, se voi saattaa asian Viestintäviraston tutkittavaksi. Viestintävirasto voi myös omasta aloitteestaan ottaa asian tutkittavakseen. Tästä johtuen direktiivin

5 artiklan 4 kohdan kansallinen täytäntöönpano ei edellytä uutta lainsäädäntöä.

Käyttöoikeusdirektiivin 6 artiklan 2 kohtaan on tehty eräitä, lähinnä kielellisiä tarkistuksia. Kohta sääntelee yksinomaan komission toimivaltuuksia, joten sen täytäntöönpano ei edellytä uutta lainsäädäntöä.

Käyttöoikeusdirektiivin 8 artiklan 1 kohdassa ja 3 kohdan 1 alakohdassa on tehty viittausteknisiä muutoksia, joiden täytäntöönpano ei edellytä muutoksia lainsäädäntöön.

Käyttöoikeusdirektiivin 8 artiklan 3 kohdan 2 alakohdan mukaan, jos kansallinen sääntelyviranomainen poikkeuksellisissa olosuhteissa aikoo asettaa huomattavan markkinavoiman operaattoreille muita kuin tämän direktiivin 9-13 artiklassa asetettuja velvollisuuksia, jotka koskevat käyttöoikeuksia tai yhteenliittämistä, se esittää tätä koskevan pyynnön komissiolle. Komissio ottaa Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen lausunnon mahdollisimman tarkasti huomioon. Komissio päättää 14 artiklan 2 kohdan mukaisesti siitä, hyväksyykö vai estääkö se kansallisen sääntelyviranomaisen toimenpiteiden toteuttamisen.

Suomen perustuslaki ei mahdollista sitä, että Viestintävirasto käyttäisi muita kuin viestintämarkkinalain 4 ja 5 luvussa nimenomaisesti säädettyjä toimivaltuuksiaan käyttöoikeuden luovutuksiin liittyen. Lisäksi kohtaan lisätty maininta siitä, että komissio ottaa yhteistyöelimen lausunnon huomioon, sääntelee yksinomaan komission toimivaltuuksia. Edellä mainituista syistä käyttöoikeusdirektiivin 8 artiklan 3 kohdan täytäntöönpano ei edellytä uutta lainsäädäntöä.

Käyttöoikeusdirektiivin 9 artiklan 1 kohdan mukaan kansalliset sääntelyviranomaiset voivat 8 artiklan säännösten mukaisesti asettaa yhteenliittämistä ja käyttöoikeuksia koskevia avoimuusvelvollisuuksia, joiden mukaan operaattoreiden on julkistettava määräytyt tiedot. Julkaistavia tietoja voivat direktiivin mukaan olla esimerkiksi kirjanpitoliedot, tekniset eritelvät, verkon ominaisuudet, omaisuuden käyttämiseen liittyvät ehdot, kuten palvelujen ja sovellusten käyttöoikeutta ja käyttöä rajoittavat ehdot sekä hinnat.

Viestintämarkkinalain 33 §:n mukaan Viestintävirasto voi 18 tai 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle velvollisuuden julkaista vuokrausvelvollisuuden, käyttöoikeuden tai yhteenliittämisen kannalta merkittävät tiedot, kuten palvelun toimitusehdot, hinnasto sekä tehdyt sopimukset siltä osin, kun ne eivät sisällä liikesalaisuuksia tai luottamuksellisia tietoja. Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi asettaa huomattavan markkinavoiman teleyritykselle 1 momentissa mainitun velvollisuuden myös ilman, että teleyritykselle asetetaan vuokrausvelvollisuutta tai käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta.

Viestintäviraston asettaman julkaisuvelvoitteen ohella tietyt kirjanpitoliedot ovat kirjanpitolain (1336/1997) nojalla julkisia ja kaikkien saatavilla jo nyt. Kirjanpitolain mukaan jäljennös tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta on aina ilmoitettava rekisteröitäväksi patentti- ja rekisterihallitukselle, jos kirjanpitovelvollinen on osakeyhtiö, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, jonka vastuunalaisena yhtiömiehenä on osakeyhtiö, avoin yhtiö taikka kommandiittiyhtiö, jonka vastuunalaisena yhtiömiehenä on edellä tarkoitettu yhtiö, osuuskunta, keskinäinen vakuutusyhtiö tai vakuutusyhdistys. Rekisteröidyt tiedot ovat kenen tahansa tilattavissa patentti- ja rekisterihallituksesta joko sähköisesti, puhelimitse tai viraston itsepalvelupäätteellä.

Käyttöoikeusdirektiivin 9 artiklan 1 kohta ei edellä mainituista syistä johtuen edellytä lisäyksiä tai muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Käyttöoikeusdirektiivin 9 artiklan 4 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on varmistettava vähintään direktiivin liitteessä II esitetyt osat sisältävän viitetarjouksen julkaiseminen, jos operaattorilla on 12 artiklan mukaisia velvollisuuksia, jotka koskevat käyttöoikeutta tukkutasen verkkorakenteisiin.

Direktiivin liitteessä II on luettelo tiedoista, jotka on ainakin sisällytettävä ilmoitettujen huomattavan markkinavoiman operaattorien julkaisemiin viitetarjouksiin, jotka koskevat käyttöoikeutta tukkutasen verkkorakenteisiin, mukaan lukien kiinteissä sijaintipaikois-

sa olevien tilaajayhteyksien rinnakkaiskäyttöoikeudet tai täysin eriytetyt käyttöoikeudet.

Viestintämarkkinalain 33 §:n mukaan Viestintävirasto voi 18 tai 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle velvollisuuden julkaista vuokrausvelvollisuuden, käyttöoikeuden tai yhteenliittämisen kannalta merkitykselliset tiedot, kuten palvelun toimitusehdot, hinnasto sekä tehdyt sopimukset siltä osin, kun ne eivät sisällä liikesalaisuuksia tai luottamuksellisia tietoja.

Pykälässä mainittu luettelo ei ole tyhjentävä, vaan ainoastaan esimerkkiluettelo, joten viraston toimivaltaa rajoittaa tältä osin vain se, että tietojen tulee olla käyttöoikeuden tai yhteenliittämisen kannalta merkityksellisiä. Viestintävirasto voi asettaa huomattavan markkinavoiman teleyritykselle velvollisuuden myös ilman, että teleyritykselle asetetaan vuokrausvelvollisuutta tai käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta.

Direktiivin 9 artiklan 4 kohdan tai liitteen II täytäntöönpano ei siten edellytä uutta lainsäädäntöä.

Käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan operaattoreita voidaan vaatia muun muassa antamaan kolmansille osapuolille tiettyjen verkkoelementtien ja toimintojen käyttöoikeus. Käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus voi koskea myös e-aktiivisia verkkoelementtejä ja tilaajayhteyksien eriytettyä tarjontaa, muun muassa operaattorin valinnan tai ennaltavalinnan ja tilaajaliittymän jälleenmyynnin mahdollistamiseksi.

Voimassa olevan lain 36 a §:n mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille muun kohtuulliseksi katsottavan käyttöoikeuden viestintäverkkoelementtiin tai sen toimintoon. Esityksen mukaan viestintämarkkinalain 36 a §:ää muutettaisiin siten, että se kattaisi jatkossa kaikki verkkopalvelut, viestintäpalvelut sekä näihin läheisesti liittyvät tukipalvelut. Sekä voimassa olevan lain 36 a §, että sen esitetty muutos ovat riittävän yleispiirteiset kattaakseen tarvittaessa myös kaikki 12 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettut uudet käyttöoikeuden luovutusvelvollisuudet.

Käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan kansallisten viranomaisten on harkitessaan, onko 1 kohdassa tarkoitettuja velvollisuuksia tarpeen asettaa, ja erityisesti arvioidessaan, miten velvollisuudet voidaan asettaa siten, että ne ovat oikeassa suhteessa puitedirektiivin 8 artiklassa asetettuihin tavoitteisiin, otettava huomioon kilpailevien toimintojen käytön tai asentamisen tekninen ja taloudellinen kannattavuus markkinoiden kehitysasteen kannalta katsottuna, ottaen huomioon kyseessä olevan yhteenliittämisen ja/tai käyttöoikeuden luonne ja laatu, sekä muiden alkuvaiheen käyttöoikeustuotteiden kuten kaapelikanavien käyttöoikeuden kannattavuus. Lisäksi 12 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaan huomioon tulee ottaa omistajan tekemät perusinvestoinnit, julkiset investoinnit ja investointeihin liittyvät riskit.

Viestintämarkkinalain 18 §:n 1 kohdan mukaan Viestintäviraston tulee velvollisuuksia asettaessaan ottaa huomioon käyttöoikeuden tekninen ja taloudellinen tarkoituksenmukaisuus markkinoiden kehitysaste ja käyttöoikeuden laatu huomioon ottaen. Viestintämarkkinalain 18 §:n 4 kohdan mukaan tulee ottaa erityisesti huomioon myös yrityksen tekemät investoinnit ja riskit.

Direktiivin 12 artiklan 2 kohdan a ja c alakohtien täytäntöönpano ei tästä syystä enää edellytä lisäyksiä voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on edellä mainittuja velvollisuuksia asettaessaan otettava myös huomioon tarve turvata kilpailu pitkällä aikavälillä ottaen erityisesti huomioon taloudellisesti tehokkaan infrastruktuuriin perustuvan kilpailun. Viestintämarkkinalain 18 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan asettaessaan huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuksia, Viestintäviraston tulee erityisesti ottaa huomioon tarve turvata kilpailu pitkällä aikavälillä. Artiklan täytäntöönpano ei näin ollen edellytä uutta lainsäädäntöä.

Käyttöoikeusdirektiivin 13 artiklan 1 kohdan mukaan kansallinen sääntelyviranomaisen voi asettaa teleyritykselle kustannusvastavuutta ja hintavalvontaa koskevia velvollisuuksia, muun muassa hintojen kustannus-

lähtöisyyttä ja kustannuslaskentaa koskevan velvollisuuden, jos markkina-analyysi osoittaa, että todellinen kilpailu puuttuu ja tämä saattaa johtaa siihen, että kyseinen teleyritys saattaa pitää hintoja liian korkealla tasolla tai harjoittaa hintapainostusta käyttäjien haitaksi. Jotta teleyrityksiä kannustetaan tekemään investointeja myös seuraavan sukupolven verkkoihin, kansallisten sääntelyviranomaisen on velvollisuuksia asettaessaan otettava huomioon teleyrityksen tekemät investoinnit ja kohtuullinen tuotto sijoitetulle pääomalle. Myös uuteen investointiverkkohankkeeseen mahdollisesti liittyvät riskit on huomioitava.

Viestintämarkkinalain 37 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan Viestintävirasto voi 18 tai 19 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle velvollisuuden hinnoitella käyttöoikeuden luovutuksesta, verkkovierailusta tai yhteenliittämisestä perittävä korvaus siten, että korvaus on 84 §:ssä tarkoitettulla tavalla joko kustannussuuntautunut tai syrjimätön taikka kustannussuuntautunut ja syrjimätön.

Viestintämarkkinalain 84 §:n mukaan kustannussuuntautuneella hinnalla tarkoitetaan hintaa, joka on aiheutuneet kustannukset ja toiminnan tehokkuus huomioon ottaen kohtuullinen. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon myös kohtuullinen pääomalle laskettava tuotto, johon vaikuttavat teleyrityksen tekemät investoinnit ja niihin liittyvät riskit.

Voimassa oleva lainsäädäntö vastaa siten tältä osin jo nyt direktiivin 13 artiklan 1 kohtaa.

Käyttöoikeusdirektiivin 13 a artiklan 5 kohdan mukaan yritykselle, jolle on asetettu toimintojen eriyttämistä koskeva velvollisuus, voidaan asettaa mitä tahansa 9-13 artiklassa yksilöityjä velvollisuuksia millä tahansa erityismarkkinoilla, joilla sillä on määritelty olevan huomattava markkinavoima tai muita komission 8 artiklan 3 kohdan nojalla hyväksymiä velvollisuuksia. Viestintämarkkinalaki ei rajoita laissa määriteltyjen käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksien asettamista teleyritykselle lukumääräisesti tai vain tiettyihin velvollisuuksiin, joten artiklan täytäntöönpano ei edellytä uutta lainsäädäntöä.

Käyttöoikeusdirektiivin 13 b artiklan 3 kohdan mukaan oikeudellisesti ja/tai toiminnallisesti eriytetyle yritykselle voidaan aset-

taa mitä tahansa 9-13 artiklassa yksilöityjä velvollisuuksia millä tahansa erityismarkkinoilla, joilla se on nimetty huomattavan markkinavoiman yritykseksi puitedirektiivin 16 artiklan mukaisesti, tai muita komission 8 artiklan 3 kohdan nojalla hyväksymiä velvollisuuksia. Viestintämarkkinalaki ei rajoita laissa määriteltyjen käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksien asettamista teleyritykselle lukumääräisesti tai vain tiettyihin velvollisuuksiin, joten artiklan täytäntöönpano ei edellytä uutta lainsäädäntöä.

Yleispalveludirektiivi

Direktiivin 1 artiklassa säädetään direktiivin soveltamisalasta ja tavoitteista.

Direktiivin tavoitteena on varmistaa hyvälaatuisten ja yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen saatavuus kaikkialla yhteisössä kilpailun ja valinnanvapauden avulla sekä käsitellä tilanteita, joissa markkinat eivät tyydyttävästi täytä käyttäjien tarpeita. Direktiiviin sisältyy säännöksiä, joiden tarkoituksena on helpottaa vammaisten käyttäjien pääsyä verkkoon. Direktiivissä määritellään tietyt vähimmäispalvelut, joiden tulee kansalliset erityisolosuhteet huomioon ottaen olla kohtuuhintaan kaikkien käyttäjien saatavilla.

Direktiivin edellä mainitut tavoitteet pannaan täytäntöön esitykseen sisältyvillä viestintämarkkinalain uusilla säännöksillä sekä voimassa olevan viestintämarkkinalain 1 §:n säännöksellä.

Direktiivin 1 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on viestintäverkoissa tarjottavien palvelujen ja sovellutusten käyttöä rajoittaessaan kunnioitettava luonnollisten henkilöiden perusoikeuksia ja perusvapauksia, kuten yksityisyyttä ja oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin sellaisena kuin ne määritellään ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen 6 artiklassa.

Suomessa perusoikeudet on turvattu perustuslailla, joka edustaa säädöshierarkian ylintä tasoa. Muuta lainsäädäntöä on aina tulkittava perustuslain mukaisesti, eikä lainsäädäntö voi olla ristiriidassa perustuslain kanssa. Direktiivin 1 artiklan 3 kohdan kansallinen täy-

täntöönpano ei edellytä Suomessa uutta lainsäädäntöä.

Direktiivin 1 artiklan 4 kohdan mukaan direktiivin säännöksiä sovelletaan rajoittamatta kuluttajansuojaa koskevien Euroopan unionin sääntöjen ja kansallisten säännösten soveltamista. Sähköisen viestinnän direktiivit ovat kuluttajansuojakysymyksissä siten vain vähimmäisharmonisoivia eli kansallisessa lainsäädännössä voidaan asettaa direktiivin säännöksiä tiukempia vaatimuksia kuluttajan suojaamiseksi. Viestintämarkkinalain 7 luvun säännökset ovat esimerkki tällaisista säännöksistä.

Yleispalveludirektiivin 4 artiklassa säädetään yleispalveluun kuuluvasta liittymästä ja puhelinpalveluista. Vähintään yhden yrityksen on direktiivin mukaan pystyttävä tarjoamaan liittymä yleiseen viestintäverkkoon tietyssä sijaintipaikassa. Liittymän tulee olla sellainen, että se mahdollistaa kotimaan- ja ulkomaanpuhelujen soittamisen ja vastaanottamisen. Jäsenvaltio voi rajoittaa yleispalveluliittymän tarjonnan käyttäjän pääasialliseen asuinpaikkaan.

Liittymä voidaan toteuttaa tekniikkariippumattomasti eli liittymä tulee voida toteuttaa sekä langallisena että langattomasti. Tarjotun liittymän on oltava sellainen, että se tukee puheen, telekopioiden ja tiedon siirtoa sellaisin siirtonopeuksin, jotka riittävät mahdollistamaan tarkoituksenmukaisen internet-yhteyden. Tarkoituksenmukainen internet-yhteys määräytyy tilaajien enemmistön käytössä olevan tekniikan perusteella.

Voimassa oleva viestintämarkkinalain 59 § vastaa direktiivin 4 artiklan säännöksiä. Tarkoituksenmukaisen internet-yhteyden vähimmäisnopeudesta yleispalvelussa on annettu liikenne- ja viestintäministeriön asetus 732/2009. Asetuksen mukaan tarkoituksenmukaisen internet-yhteyden vähimmäisnopeus saapuvassa liikenteessä on 1 Mbit/s.

Artiklan 6 mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on voitava asettaa yrityksille velvollisuus tarjota yleisöpuhelimia tai muita yleisen puhelintoiminnan liityntäpisteitä siten, että niiden tarjonta vastaa maantieteellistä kattavuutta, puhelinten ja muiden liityntäpisteiden lukumäärää, vammaisten erityisvaatimuksia ja palvelujen laatua koskeviin kohtuullisiin tarpeisiin. Kansallinen säänte-

lyviranomainen voi kuitenkin olla asettamatta näitä velvollisuuksia, jos se katsoo, että yleisöpuhelimia tai muita vastaavia palveluja on laajasti saatavilla.

Viimeisen vuosikymmenen aikana yleisöpuhelimien tarve on edelleen vähentynyt Suomessa samalla kun matkaviestimet ovat yleistyneet. Eri viranomaisten ja järjestöjen kanssa käytyjen neuvottelujen sekä liikenne- ja viestintäministeriön jo keväällä 2001 teettämän yleisöpuhelimia koskevan tutkimuksen perusteella todettiin, että Suomessa ei ole todellista tarvetta asettaa yleisöpuhelimien tarjoamista koskevaa velvollisuutta teleyrityksille. Yleispalveludirektiivin 6 artiklan täytäntöönpano ei siten edellytä toimenpiteitä Suomessa.

Artiklassa 7 säädetään erityistoimenpiteistä vammaisia käyttäjiä varten. Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on vammaisia käyttäjiä koskevia toimenpiteitä toteuttaessaan kannustettava käyttämään puitedirektiivin 17 ja 18 artiklan mukaisesti julkaistuja eurooppalaisia standardeja.

Viestintämarkkinalain 129 §:n mukaan Viestintävirasto voi antaa viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen laatuvaatimuksia ja yhteensopivuutta koskevia määräyksiä. Viestintäviraston määräyksissä voidaan ottaa huomioon olemassa olevat standardit. Lisäksi Viestintävirasto sekä liikenne- ja viestintäministeriö osallistuvat tahoillaan kansainväliseen standardointiyhteistyöhön ja edistävät siten toiminnallaan puitedirektiivin 17 ja 18 artiklan mukaisesti julkaistujen eurooppalaisten standardien käyttöä.

Artiklan 9 kohdan 2 mukaan jäsenvaltiot voivat kansallisten olosuhteiden perusteella vaatia yleispalvelun tarjoajaksi nimettyjä yrityksiä tarjoamaan kaupallisista hinnoista poikkeavia hintavaihtoehtoja tai hintapaketteja yleispalveluvelvollisuuden piiriin kuuluvista palveluista pienituloisille ja sosiaalisia erityistarpeita omaaville käyttäjille. Suomessa tällaisia vaatimuksia ei ole aiemmin otettu käyttöön, eikä sellaista ehdoteta tässä esityksessä. Säännöksen kansalliseen täytäntöönpanoon Suomessa liittyy kuitenkin muun muassa toimeentulolain (1412/1997) 7 a §, jonka mukaan toimeentulotuen perusosalla katettaviin menoihin kuuluvat esimerkiksi puhelimen käytöstä aiheutuvat menot.

Artiklaan 10 liittyvässä direktiivin liitteessä säädetään niistä toiminnoista ja palveluista, joita yleispalvelun tarjoajilta voidaan vaatia. Jos vaaditut toiminnot ovat laajalti saatavilla, niiden tarjoamista ei ole välttämätöntä vaatia yrityksiltä. Liitteessä mainittu kuluttajien mahdollisuus maksaa liittymästä ja puhelinpalveluista ennakoon toteutuu niin sanottujen pre paid- liittymien muodossa.

Uusina mahdollisina vaadittavina toimintoina direktiivissä mainitaan muun muassa hintaneuvonta ja kustannus seuranta sekä lähtevien puhelujen tai erityismaksullisten teksti- tai multimediatekstien esto maksutta.

Hintaneuvontatoiminnon avulla tilaajat voivat pyytää teleyritystä ilmoittamaan mahdollisesti tarjolla olevista vaihtoehtoisista edullisemmista hinnoista. Säännös ei edellytä täytäntöönpanoa, sillä teleyrityksillä on jo viestintämarkkinalain 66 §:n 2 momentin mukaan velvollisuus julkaista viestintäpalveluita koskevat hinnastot siten, että ne ovat helposti käyttäjien saatavilla ilman korvausta. Lisäksi myös tiivis kilpailutilanne markkinoilla johtaa käytännössä siihen, että teleyritykset markkinoivat erittäin tehokkaasti edullisempia hintojaan.

Direktiivissä mainitun uuden kustannus seurantatoiminnon avulla teleyritykset voisivat tarjota keinoja puhelinpalvelujen kustannus seurantaan. Säännös ei edellytä täytäntöönpanoa, sillä viestintämarkkinalain 64 a §:n mukaan matkapuhelinverkossa toimivan teleyrityksen on tarjottava käyttäjälle maksuton mahdollisuus liittymän käytöstä kertyvien maksujen seuraamiseen. Myös lähtevien puhelujen tai erityismaksullisten teksti- tai multimediatekstien estosta maksutta on jo säädetty viestintämarkkinalain 77 ja 79 §:ssä.

Direktiivin 11 artiklan 4 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on voitava eri osapuolia kuultuaan asettaa suoritusvoitteita yleispalveluvelvollisille yrityksille.

Viestintämarkkinalain 60 c §:ssä säädetään yleispalveluvelvollisuuden sisällöstä. Pykälän mukaan teleyrityksen on toimitettava liittymä kohtuullisessa ajassa tilauksesta. Säännös mahdollistaa sen, että Viestintävirasto määrittää päätöksellään, mitä on pidettävä liittymän kohtuullisena toimitusaikana. Yleispalvelua koskeva suoritusvoite voisi liittyä myös internet-yhteyden yhteysnopeu-

teen. Tarkoituksenmukaisen internet-yhteyden nopeudesta voidaan viestintämarkkinalain mukaan säätää liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

Direktiivin 11 artiklan 4 kohta on siten kokonaisuudessaan jo pantu täytäntöön voimassa olevalla lainsäädännöllä.

Artiklaan 17 on tehty yksinomaan kielellisiä korjauksia, jotka eivät edellytä täytäntöönpanoa.

Direktiivissä 20 säädetään niistä yksilöitävistä tiedoista, jotka kuluttajan ja viestintäpalvelun tarjoajan välisessä sopimuksessa on mainittava. Näihin tietoihin sisältyvät palveluntarjoajan yhteystiedot, tarjotut palvelut sekä niiden laatu ja ominaisuudet, tilaajan tietojen säilyttäminen puhelinluetteloon, yksityiskohdattaiset tiedot hinnoista ja maksuista, sopimuksen kesto sekä sopimuksen uusimiseen ja irtisanomiseen sovellettavat ehdot, mahdolliset korvaus- ja hyvitysmenettelyt, menettely riitapauksissa sekä tiedot siitä, minkä tyyppisiä toimia yritys voi toteuttaa tietoturvan tai tietojen eheyden vaarantuessa taikka uhkien tai haavoittuvuuksien johdosta.

Artiklan 20 kohdan 1 alakohdan b mukaan viestintäpalvelusopimuksessa on yksilöitävä palvelujen ja sovellutusten saatavuutta tai käyttöä rajoittavat ehdot, jos tällaiset ehdot perustuvat kansalliseen lainsäädäntöön. Viestintämarkkinalain 67 §:n 3 momentin 12 kohdan mukaan viestintäpalvelusopimuksessa on mainittava teleyrityksen oikeus lopettaa palvelu tarjoaminen tai rajoittaa palvelun käyttöä. Lisäksi on otettava huomioon, että viestintämarkkinalain 68 §:n mukaan puhelinverkon liittymäsopimuksen ja muun viestintäpalvelun vastaanottamista koskevan sopimuksen ehdoissa ei voida rajoittaa käyttäjän oikeutta valita sisältöpalvelun tarjoajaa.

Viestintäpalvelusopimuksessa on myös yksilöitävä tarjottavien palvelujen vähimmäislaatu, mukaan lukien perusliittymän toimitusaika ja tarvittaessa muut kansallisten sääntelyviranomaisten määrittelemät palvelun laatua koskevat muuttujat. Teleyrityksen on yksilöitävä kyseiset seikat viestintäpalvelusopimuksessa jo voimassa olevan viestintämarkkinalain 67 §:n 3 momentin 2 ja 3 kohdan mukaan.

Artiklan 20 kohdan 1 kohdan e alakohdan mukaan viestintäpalvelusopimuksessa on yksilöitävä

silöitävä sopimuksen kesto sekä palvelujen ja sopimuksen uusimiseen ja irtisanomiseen sovellettavat ehdot, mukaan lukien kaikki vähimmäiskäyttöä tai vähimmäiskestoja koskevat vaatimukset, numeroiden ja tunnisteiden siirrettävyyteen liittyvät maksut sekä maksut, jotka peritään sopimuksen päättyessä, mukaan lukien päätelaitteista perittävät maksut. Edellä mainittujen seikkojen sisällyttämisestä viestintäpalvelusopimukseen on jo pääosin säädetty lain 67 §:n 3 momentin 1 ja 8 kohdissa.

Direktiivin 21 artiklan 1 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on voitava velvoittaa teleyritykset julkaisemaan tiedot vakiosopimusehdoista, sovellettavista hinnoista ja kaikista sopimuksen päättymiseen liittyvistä maksuista, jotta ne ovat käyttäjien saatavilla. Viestintämarkkinalain 66 §:n 2 momentin mukaan teleyrityksen on julkaistava käyttämänsä vakiosopimusehdot sekä viestintäpalveluita koskevat hinnastot siten, että ne ovat helposti käyttäjien saatavilla ilman korvausta. Artiklassa 21 viitatus direktiivin liitteen II mukaisesti Viestintävirasto julkaisee internet-sivuillaan tiedot teletoimintailmoituksen tehneistä yrityksistä sekä yleispalveluun liittyvistä käyttäjien oikeuksista. Direktiivin säännös ei siten edellytä muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Artiklan 2 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on edistettävä vertailukelpoisten tietojen tarjoamista esimerkiksi interaktiivisten oppaiden tai vastaavien teknikkoiden avulla, jotta käyttäjät ja kuluttajat voivat arvioida itsenäisesti vaihtoehtojen käyttötapojen kustannuksia. Jos tällaisia oppaita tai vastaavia ei ole saatavilla markkinoilla veloituksetta tai kohtuulliseen hintaan, kansallisen sääntelyviranomaisen tulee itse tehdä tai teettää tällaiset oppaat.

Suomessa on jo laajasti saatavilla direktiivissä tarkoitettuja oppaita esimerkiksi internetissä. Myös Viestintävirasto ylläpitää verkkosivuillaan kattavia hintavertailuja.

Direktiivin 21 artiklan 3 kohdan mukaan kansallisilla sääntelyviranomaisilla on oltava oikeus velvoittaa teleyritykset ilmoittamaan käyttäjille kaikista palvelujen ja sovellettujen saatavuutta tai käyttöä rajoittavien ehtojen muutoksista, kun kyseiset rajoitukset ovat sallittuja kansallisen lainsäädännön nojalla.

Viestintämarkkinalain 71 §:n 5 momentin mukaan teleyrityksen on ilmoitettava käyttäjälle sopimusehtojen muutoksesta ja niiden sisällöstä viimeistään kuukautta ennen kuin muutetut ehdot tulevat voimaan.

Direktiivin 21 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat edellyttää, että teleyritykset jakavat tarvittaessa veloituksetta yleiseen etuun liittyvää tietoa asiakkaille. Tällaiset tiedot koskevat muun muassa sähköisen viestinnän käyttöä lainvastaiseen toimintaan sekä tietosuojaa ja tietoturvaa. Direktiivin sääntelyn täytäntöönpano on valinnaista. Suomessa teleyritykset tiedottavat laajasti esimerkiksi tietoturvaan liittyvistä seikoista asiakkailleen. Sähköisen viestinnän tietosuojalaissa on myös asetettu erinäisiä tiedottamista koskevia velvoitteita teleyrityksille. Direktiivin 21 artiklan 4 kohdan kansallinen täytäntöönpano ei edellytä muuta lainsäädäntöä.

Direktiivin 22 artiklan 3 kohdan mukaan kansallisella sääntelyviranomaisella on oltava oikeus asettaa verkkoyrityksille palvelun laatuun liittyviä vähimmäisvaatimuksia, joiden avulla estetään palvelun heikkeneminen ja liikenteen hidastuminen viestintäverkoissa. Ennen tällaisten velvollisuuksien asettamista sääntelyviranomaisen on toimitettava yhteenveto ehdotetuista velvollisuuksista Euroopan komissiolle ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelin BEREC:lle. Sääntelyviranomaisen on otettava huomioon komission mahdolliset huomautukset mahdollisimman tarkasti.

Viestintämarkkinalain 129 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan Viestintävirasto voi antaa viestintäverkkojen ja viestintäpalvelujen laatuvaatimuksia koskevia määräyksiä, jotka koskevat viestintäverkon ja viestintäpalvelun suorituskykyä. Voimassa olevassa laissa on siten jo riittävät valtuudet artiklan täytäntöönpanemiseksi. Jatkossa Viestintävirasto toimittaa 22 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut tiedot Euroopan komissiolle ja BEREC:lle.

Direktiivin 23 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yleisesti saatavilla olevat puhelinpalvelut ovat mahdollisimman kattavasti käytettävissä laajamittaisissa verkon toiminnan keskeytyksissä tai ylivoimaisen esteen sattuessa. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että teleyritykset to-

teuttavat tarvittavat toimenpiteet taatakseen keskeytymättömän pääsyn hätäpalveluihin. Artiklan säännös on jo pantu täytäntöön viestintämarkkinalain 9 luvun säännöksillä, 111 §:n sekä 13 luvun säännöksillä.

Direktiivin 23 a artiklan 1 kohdan mukaan toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on tarvittaessa määritettävä vaatimukset, jotka teleyritysten on täytettävä sen varmistamiseksi, että vammaiset käyttäjät voivat käyttää sähköisiä viestintäpalveluja vastaavalla tavalla kuin suurin osa käyttäjistä sekä että vammaiset hyötyvät valinnanmahdollisuudesta samalla tavalla kuin suurin osa käyttäjistä. Jäsenvaltioiden on myös kannustettava sellaisten päätelaitteiden saatavuutta, jotka tarjoavat välttämättömät palvelut ja toiminnot.

Jäsenvaltiot voivat direktiivin mukaan kuitenkin valita, pannaanko vammaisten käyttäjien oikeudet kansallisesti täytäntöön 23 a artiklan vai direktiivin 7 artiklan avulla. Esityksessä on valittu yleispalveludirektiivin 7 artiklan mukainen malli, jonka mukaan vammaisten käyttäjien erityistarpeista huolehtivat ensisijaisesti yleispalveluyritykset.

Direktiivin 23 a artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on kannustettava sellaisten päätelaitteiden saatavuutta, jotka tarjoavat välttämättömät ja palvelut ja toiminnot vammaisille käyttäjille.

Suomi osallistuu vammaisten käyttäjien erityiskysymyksiä käsittelevään EU- ja kansainväliseen yhteistyöhön, joka koskee myös päätelaitteita. Suomi on mukana muun muassa puitedirektiivin 22 artiklan säännöksellä perustetun viestintäkomitean COCOM:n sekä sen INCOM -alatyöryhmän työssä. Alatyöryhmä INCOM:in tehtävänä on käsitellä saatavuuskysymyksiä erityisryhmien näkökulmasta. INCOM laatii viestintäkomitealle suosituksia erityisryhmien tarpeista sähköisen viestinnän alalla ja ottaa kantaa myös siihen, mitä yleispalveludirektiivissä asetetut yleispalveluvalvoitteet tarkoittavat vammaisten käyttäjien näkökulmasta.

Direktiivin 24 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava kuluttajille tarkoitettujen digitaalitelevisiolaitteiden yhteentoimivuus. Tämä edellyttää vaatimuksia digitaalitelevisiosignaalien vastaanottamiseen tarkoitettuille laitteille. Näistä vaatimuksista sääde-

tään direktiivin artiklassa 24 ja siihen liittyvässä liitteessä VI.

Liitteen VI muuttuneet säännökset pannaan täytäntöön viestintämarkkinalain 132 §:n mukaisesti Viestintäviraston määräyksellä.

Artiklan 25 kohdan 1 mukaan puhelinpalvelujen tilaajilla on oltava oikeus saada tietonsa yleisesti saatavilla olevaan luetteloon sekä numerotiedotuspalvelujen ja luetteloiden tarjoajien käyttöön. Kyseinen artikla on jo pantu täytäntöön viestintämarkkinalain 57 §:n 1 momentin sekä 58 §:n 1 momentin säännöksillä.

Kohdan 3 mukaan kaikilla loppukäyttäjillä on oltava oikeus käyttää numerotiedotuspalvelua. Kansallisella sääntelyviranomaisella tulee olla oikeus asettaa numerotiedotuspalvelujen tarjoamiseen liittyviä velvollisuuksia ja ehtoja yrityksille, joiden määräämisvallassa ovat yhteydet loppukäyttäjiin käyttöoikeusdirektiivin 5 artiklan säännösten mukaisesti. Tällaisten velvollisuuksien ja ehtojen on oltava puolueettomia, tasapuolisia, syrjimättömiä ja avoimia. Direktiivin säännös on jo pantu täytäntöön viestintämarkkinalain 56 ja 58 §:llä.

Artiklan 25 kohdan 4 mukaan jäsenvaltioiden on 28 artiklan mukaisesti ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta käyttäjät voivat käyttää suoraan toisen jäsenvaltion numerotiedotuspalvelua. Jos vastaanottava tilaaja on kaupallisista syistä rajoittanut tietyiltä maantieteellisiltä alueilta tulevia puheluja, direktiivin 28 artiklan 1 kohta sallii kuitenkin sen, että yritys voi rajoittaa käyttäjien mahdollisuutta käyttää Euroopan unionissa tarjottuja numeroita.

Viestintämarkkinalain 53 §:n säännökset vastaavat tältä osin direktiivin säännöksiä, eikä artiklan 25 kohta 4 sen vuoksi enää edellytä erillistä täytäntöönpanoa.

Direktiivin 26 artiklan 1 ja 2 kohtien mukaan teleyritysten, jotka tarjoavat puhelinpalveluja, tulee tarjota mahdollisuus soittaa hätäpuheluja maksutta. Kyseinen säännös on pantu täytäntöön viestintämarkkinalain 55 §:llä.

Artiklan 3-6 kohdissa säädetään eurooppalaiseen hätänumeroon 112 liittyvistä eräistä erityispiirteistä. Eurooppalaiseen hätänumeroon 112 on vastattava ja puhelut välitettävä yhtä tehokkaasti kuin kansallisiin hätänume-

roihin soitetut puhelut. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että teleyritykset antavat soittajan sijaintia koskevat tiedot veloitusetta 112-hätäpuheluja käsitteleville viranomaisille. Toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on vahvistettava sijaintitietojen täsmällisyyttä ja luotettavuutta koskevat perusteet. Jäsenvaltion on huolehdittava myös siitä, että yleisestä hätänumerosta 112 tiedotetaan kansalaisille ja jäsenvaltioiden välillä matkustaville henkilöille.

Hätäkeskuksista ja niiden toiminnasta säädetään hätäkeskuslaissa (157/2000). Tunnistamistietojen luovutuksesta pelastusviranomaiselle ja muille hätäilmoituksia vastaanottaville viranomaisille säädetään muun muassa hätäkeskuslain 8 §:ssä, sähköisen viestinnän tietosuojalain 35 §:ssä, meripelastuslain (1145/2001) 16 §:ssä sekä viestintämarkkinalain 97 ja 98 §:ssä. Hätänumeroa koskevasta tiedotuksesta huolehtivat Suomessa pelastusviranomaiset. Direktiivin 26 artiklaa ei siten tarvitse panna täytäntöön tähän esitykseen sisältyvillä säännöksillä.

Lisäksi artiklan 26 mukaan komissio voi hyväksyä Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelin BEREC:iä kuultuaan teknisiä täytäntöönpanotoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että 112-palveluja voidaan tosiasiallisesti käyttää jäsenvaltioissa. Säännös ei edellytä täytäntöönpanoa.

Direktiivin 27 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tunnus 00 on vakiomuotoinen ulkomaanpuhelutunnus. Vastaava kansallinen säännös on viestintämarkkinalain 54 §:ssä.

EU:ssa perustetulle ja komission nimeämälle oikeushenkilölle on 27 artiklan mukaan myönnettävä myös yksinomainen vastuu eurooppalaisen numeroavaruuden (ETNS) hallinnoinnista. Kaikkien ulkomaanpuheluja tarjoavien yritysten on välitettävä puheluita ETNS-alueelle samanlaisin hinnoin kuin muihin jäsenvaltioihin.

Teleyritysten velvollisuudesta välittää puheluita eurooppalaisella numeroalueella on säädetty viestintämarkkinalain 65 §:ssä. ITU:n (International Telecommunication Union) päätöksen mukaan ETNS-numerointilue poistuu käytöstä vuoden 2010 joulukuun loppuun mennessä. Edellä maini-

tuin perustein direktiivin 27 artikla ei edellytä täytäntöönpanoa tähän esitykseen sisältyvillä säännöksillä.

Direktiivin 27 a artikla sisältää säännöksiä yhteiskunnallisten palvelujen yhdenmukaisista puhelinnumeroista EU:n alueella. Jäsenvaltioiden on edistettävä 116-alkuiseen kansalliseen numerointiavaruuteen kuuluvia erityispuhelinnumeroita, jotka on määriteltä komission yhdenmukaisten yhteiskunnallisten palvelujen yhdenmukaisia puhelinnumeroita koskevassa päätöksessä 2007/116/EY. Jäsenvaltioiden on kannustettava alueellaan niiden palvelujen tarjontaa, joita varten numerot on varattu.

Myös vammaisten käyttäjien on voitava käyttää 116-numerointialueella tarjottuja palveluja mahdollisimman suuressa määrin. Jäsenvaltioiden on tiedotettava 116-numerointialueella tarjotuista palveluista ja pyrittävä varmistamaan, että kansalaiset voivat käyttää vihjepuhelinta, johon voi tehdä ilmoituksia kadonneista lapsista.

Suomessa artiklan 27 a säännökset on jo pantu täytäntöön viestintämarkkinalain 47 §:n 2 momentin säännöksellä sekä sen nojalla annetulla Viestintäviraston määräyksellä yleisen puhelinverkon numeroinnista (32 N/2010 M). Viestintäviraston verkkosivuilla on tiedotettu 116-numerointialueen numeroiden julistamisesta haettavaksi. Myös asianomaisille tahoille on tiedotettu asiasta nimellisesti.

Direktiivin 28 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että käyttäjät voivat saada palveluja EU:n alueella käyttäen muita kuin maantieteellisiä numeroita. Lisäksi käyttäjien tulee voida käyttää kaikkia unionissa tarjottuja numeroita. Edellä mainittua ei kuitenkaan sovelleta, jos vastaanottava tilaaja on kaupallisista syistä rajoittanut tiettyä maantieteelliseltä alueelta tulevia puheluita. Nämä säännökset on Suomessa jo pantu täytäntöön viestintämarkkinalain 53 §:n 1 ja 2 momenteilla.

Direktiivin 29 artiklaan liittyvässä direktiivin liitteessä säädetään niistä toiminnoista ja palveluista, joita kansallinen sääntelyviranomainen voi vaatia teleyrityksiä tarjoamaan. Uusina mahdollisina teleyrityksen tarjoamina toimintoina direktiivissä on säädetty hintaneuvonnasta ja kustannus seurannasta sekä

lähtevien puhelujen tai erityismaksullisten teksti- tai multimediatekniikkaviestien estosta maksutta. Näitä toimintoja koskevaa voimassa olevaa lainsäädäntöä on käsitelty edellä direktiivin 10 artiklan kohdalla. Artikla 29 ei edellytä erillisiä täytäntöönpanosäännöksiä.

Direktiivin 30 artiklan 1-4 kohdissa säädetään toimista, joilla helpotetaan palveluntarjoajan vaihtamista kuten numeroiden siirrettävyydestä. Teleyritykselle tulee voida määrätä seuraamuksia, jos siirtäminen viivästyy. Tarkempia säännöksiä on myös direktiivin I liitteen C-osassa.

Suomessa direktiivissä säännelty numeroiden siirrettävyys on jo pääosin pantu täytäntöön VML 51 ja 52 §:ssä sekä niiden nojalla annetussa Viestintäviraston määräyksessä puhelinnumeron siirrettävyydestä (46 G/2009 M). Vakiokorvauksesta teleyrityksen toimituksen viivästyksen johdosta on säädetty viestintämarkkinalain 67 b §:ssä.

Direktiivin 33 artiklan 1 kohdan mukaan kansallisten sääntelyviranomaisten on kuuluttava asianmukaisia tahoja ja otettava huomioon kuluttajien edut päätöksissä, jotka liittyvät käyttäjien ja kuluttajien oikeuksiin sähköisten viestintäpalveluiden alalla.

Artiklan säännökset on jo pantu täytäntöön viestintämarkkinalain 118 §:llä sekä hallintolain 6 ja 24 §:llä ja hallintolain 6 luvun säännöksillä.

Direktiivin 33 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat edistää teleyritysten sekä sellaisten alojen välistä yhteistyötä, jotka pyrkivät tukemaan laillista sisältöä sähköisissä viestintäverkoissa. Säännöksen täytäntöönpano on sen sanamuodon mukaan jäsenvaltiolle valinnaista. Suomessa pyritään edistämään eri alojen yhteistyötä esimerkiksi erilaisilla työryhmillä. Näistä esimerkkejä ovat liikenne- ja viestintäministeriön IPTV:n tulevaisuutta käsitellyt työryhmä sekä mobiili-TV-työryhmä.

Direktiivin 34 artiklassa säädetään tuomioistuinten ulkopuolisista riitojenratkaisumenettelyistä sellaisten riitojen käsittelemiseksi, jotka liittyvät verkkojen tai palvelujen tarjoamista koskevien sopimusten sopimusehtoihin tai soveltamiseen.

Suomessa kuluttajalla on oikeus saada riita-asiansa kuluttajariitalautakunnan käsiteltäväksi siten kuin laissa kuluttajariitalautakun-

nasta (8/2007) säädetään. Artikla ei siten edellytä muutoksia tai lisäyksiä voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Direktiivin 36 artiklan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on ilmoitettava yleis- palveluvelvollisiksi nimetyille yrityksille asetetuista velvoitteista Euroopan komissiolle. Säännös ei edellytä täytäntöönpanoa kansallisesti, vaan Viestintävirasto ilmoittaa tässä artiklassa tarkoitetuista yleis- palveluvelvoitteista komissiolle osana normaalia hallintotoimintaansa.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 1 artiklan 1 kohtaa on muutettu siten, että kohdassa on korostettu luottamuksellisuutta sähköisen viestinnän alalla. Sähköisen viestinnän tietosuojalain 1 §:ssä säädetään lain tarkoituksesta ja yhdeksi lain tarkoitukseksi on nimenomaisesti mainittu sähköisen viestinnän luottamuksellisuuden toteutuminen.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 1 artiklan 1 kohdan muutos ei edellä mainituista syistä edellytä uutta lainsäädäntöä.

Direktiivin 2 artiklan c alakohdan määritelmää on muutettu. Uuden määritelmän mukaan paikkatiedolla tarkoitetaan myös sähköisen viestintäpalvelun avulla käsiteltäviä tietoja. Tällä muutoksella on haluttu saattaa sääntelyn piiriin esimerkiksi niin sanottu RFID-tieto (Radio Frequency Identification), jos se liikkuu yleisissä viestintäverkoissa.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 2 §:n 8 kohdassa määritellään tunnistamistiedon käsite. Tunnistamistiedolla tarkoitetaan tilaajaan tai käyttäjään yhdistettävissä olevaa tietoa, jota viestintäverkoissa käsitellään viestien siirtämiseksi, jakelemiseksi tai tarjolla pitämiseksi. Pykälän 9 kohdassa puolestaan määritellään paikkatieto. Paikkatiedolla tarkoitetaan tietoa, joka ilmaisee liittymän tai päätelaitteen maantieteellisen sijainnin ja jota käytetään muuhun tarkoitukseen kuin verkkopalvelun tai viestintäpalvelun toteuttamiseen.

Käytännössä, jos esimerkiksi RFID-tietoa siirretään yleisessä viestintäverkossa, sähköisen viestinnän tietosuojalain säännökset tulevat jo nyt noudatettaviksi. Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 2 artiklan c kohdan

muutos ei edellä mainituista syistä edellytä uutta lainsäädäntöä.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 2 artiklan e kohta on kumottu. Kyse on puhelin määritelmästä. Sähköisen viestinnän tietosuoja-laissa ei ole määritelty erikseen puhelua, joten direktiivin määritelmän kumoaminen ei edellytä kansallisen lainsäädännön muuttamista.

Direktiivin 2 artiklan h kohtaan on tehty lisäys, jonka mukaan henkilötietojen tietoturvaloukkauksella tarkoitetaan tietoturvaloukkausta, joka johtaa sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamisen yhteydessä siirrettyjen, tallennettujen tai muutoin käsiteltyjen henkilötietojen vahingossa tapahtuvaan tai laittomaan tuhoamiseen, häviämiseen, muuttamiseen, luvattomaan luovuttamiseen tai käyttöön antamiseen. Lisäys on tehty 4 artiklaa koskevien muutosten vuoksi. Jäljempänä 4 artiklaa koskevassa osuudessa käydään tarkemmin läpi, miksi määritelmää ei ole tarpeen ottaa sähköisen viestinnän tietosuoja-laikiin.

Direktiivin 3 artikla on korvattu siten, että artiklaan on lisätty soveltamisalaan tiedonkeruu- ja tunnistuslaitteita tukevat yleiset viestintäverkot.

Sähköisen viestinnän tietosuoja-lain 3 §:n mukaan lakia sovelletaan yleisissä viestintä-verkoissa tarjottaviin verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin, lisäarvopalveluihin ja palveluihin, joissa käsitellään palvelun käyttöä kuvaavia tietoja. Lain soveltamisala on varsin laaja ja muun muassa edellä kuvatut tiedonkeruu- ja tunnistuslaitteita tukevat yleiset viestintäverkot kuuluvat jo nykyisin lain soveltamisalaan.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 3 artiklan muutos ei edellä mainituista syistä edellytä muutoksia lainsäädäntöön.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artiklaan on lisätty uusi 1 a kohta. Säännöksessä on osittain kyse sellaisista henkilötietolakiin jo sisältyvistä säännöksistä, joita teleyritykset rekisterinpitäjinä ovat velvollisia soveltamaan.

Direktiivin 4 artiklan toisessa kappaleessa todetaan, että kansallisilla sääntelyviranomaisilla on valtuudet tarkastaa yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajien toteuttamia toimenpiteitä ja antaa

suosituksia parhaista käytännöistä, jotka koskevat turvallisuuden tasoa, joka näillä toimenpiteillä olisi saavutettava.

Tietosuojavaltuutetulla on henkilötietolain 39 §:n nojalla tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus. Tietosuojavaltuutettu voi myös lain 40 §:n 2 momentin mukaan antaa rekisterinpitäjälle määräyksen rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta tai tiedon korjaamisesta. Pykälän 3 momentin mukaan tietosuojavaltuutettu voi antaa tarkempia ohjeita siitä, miten henkilötiedot on suojattava henkilötietojen laittomalta käsittelyltä.

Viestintävirastolla on puolestaan sähköisen viestinnän tietosuoja-lain 31 §:n mukainen valvontatehtävä. Viestintävirastolle on lisäksi lain 5 luvussa annettu laaja määräyksen antovaltuus. Sekä tietosuojavaltuutettu että Viestintävirasto voivat lisäksi ohjeistaa yrityksiä kaikissa tietoturvaluusua koskevissa asioissa.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artiklan lisäys ei siten edellytä muutoksia lainsäädäntöön.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artiklaan on lisätty uusi 3 kohta. Artiklan 3 kohdassa on esitetty toimenpiteitä, jotka liittyvät henkilötietojen tietoturvaloukkaukseen.

Voimassa olevan sähköisen viestinnän tietosuoja-lain 21 §:n mukaan, jos palvelun tietoturvaan kohdistuu erityinen uhka, teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan on ilmoitettava uhkasta viipymättä tilaajalle ja kerrottava samalla tilaajan ja käyttäjän käytettävissä olevista toimenpiteistä uhkan torjumiseksi sekä niiden todennäköisistä kustannuksista. Teleyrityksen on myös ilmoitettava Viestintävirastolle verkkopalvelun ja viestintäpalvelun merkittävistä tietoturvaloukkauksista ja sellaisista niihin kohdistuvista tietoturva-uhkista, joista teleyritys on tietoinen.

Lisäksi teleyrityksen on ilmoitettava Viestintävirastolle palvelujen merkittävistä vikatilanteista ja häiriötilanteista. Samalla on ilmoitettava toimenpiteistä, joilla tällaisten tietoturvaloukkausten ja niiden uhkien sekä vika- ja häiriötilanteiden toistuminen pyritään estämään.

Teleyrityksen on torjuttuaan palveluunsa kohdistuneen merkittävän tietoturvaloukkausten tai -uhkan taikka poistettuaan häiriön tiedotettava tarkoituksenmukaisella tavalla

toteuttamistaan toimista ja niiden mahdollisista vaikutuksista palvelun käyttöön.

Käytännössä nämä ilmoitukset pitävät jo nykyisin sisällään myös henkilötietoihin kohdistuvat tietoturvaloukkaukset.

Edellä mainituista syistä sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artiklan 3 kohdan lisäys ei edellytä uutta lainsäädäntöä. Sen sijaan esityksessä on ehdotettu joitakin lainsäädäntötekniisiä muutoksia lain 21 §:ään.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artiklaan on lisätty uusi 4 kohta. Sen ensimmäisen kappaleen mukaan toimivaltaiset kansalliset viranomaiset voivat vahvistaa suuntaviivoja ja tarvittaessa antaa ohjeita, jotka koskevat olosuhteita, joissa palveluntarjoajia vaaditaan ilmoittamaan henkilötietojen tietoturvaloukkauksista, tällaisten ilmoitusten muotoa sekä ilmoitusten tekotapaa. Viranomaisten on myös voitava tarkastaa, ovatko palveluntarjoajat toteuttaneet tämän kohdan mukaisen ilmoitusvelvollisuutensa ja määrättävä asianmukaisia seuraamuksia, jos näin ei ole tehty.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 21 §:n 4 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoitusten sisällöstä, muodosta ja Viestintävirastolle toimitamisesta tai ohjeita tiedottamisen sisällöstä ja muodosta. Lisäksi Viestintävirastolle on lain 31 §:ssä annettu valvontatehtävä ja 41 §:n nojalla oikeus tarvittaessa käyttää myös pakkokeinoja.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisen kappaleen kansallinen toimeenpano ei siten edellytä uutta lainsäädäntöä.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 6 artiklan 3 kohta koskee suostumuksen antamista markkinointitarkoitukseen. Artiklaan on lisätty vaatimus suostumuksen ennakkoliisuudesta.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 11 §:ssä säädetään tunnistamistietojen käsitteystä markkinointia varten. Suostumus on siinä tarkoitettu ennakkolliseksi ja se ilmenee myös säännöstä koskevista hallituksen esityksen perusteluista. Hallituksen esityksen (HE 125/2003 vp) yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että tilaajalta ja käyttäjältä, jota tiedot koskevat, on aina pyydettävä nimenomainen suostumus.

Edellä mainituista syistä sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 6 artiklan 3 kohdan muutoksen toimeenpano ei edellytä uutta lainsäädäntöä.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 13 artiklaan on tehty joitakin vähäisiä sanallisia muutoksia. Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 13 artiklan muutos ei muilta osin edellytä uutta lainsäädäntöä kuin 13 artiklan 4 kohta, joka esityksessä ehdotetaan pantavaksi täytäntöön sähköisen viestinnän tietosuojalain 28 §:ää muuttamalla. Sähköisen viestinnän tietosuojalain 7 luvussa säännellään muutoin suoramarkkinointia direktiivin edellyttämällä tavalla.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 15 artiklaan on lisätty uusi 1 b kohta. Sen mukaan palveluntarjoajien on 15 artiklan 1 kohdan mukaisesti hyväksytyjen kansallisten säännösten perusteella otettava käyttöön sisäisiä menettelyjä, jotta ne voivat vastata käyttäjien henkilötietojen saantia koskeviin pyyntöihin. Niiden on pyynnöstä toimitettava toimivaltaiselle kansalliselle viranomaiselle tietoja näistä menettelyistä, vastaanotettujen pyyntöjen määrästä, sovelletusta oikeudellisesta perustelusta ja vastauksestaan.

Henkilötietolain 26 §:n mukaan jokaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus tiedon etsimiseksi tarpeelliset seikat ilmoitettuaan saada tietää, mitä häntä koskevia tietoja henkilörekisteriin on talletettu tai, ettei rekisterissä ole häntä koskevia tietoja. Rekisterinpitäjän on samalla ilmoitettava rekisteröidylle rekisterin säännönmukaiset tietolähteet sekä, mihin rekisterin tietoja käytetään ja säännönmukaisesti luovutetaan. Silloin kun on kysymys 31 §:ssä tarkoitettua automatisoidusta päätöksestä, rekisteröidyllä on oikeus saada tieto myös tietojen automaattiseen käsittelyyn liittyvistä toimintaperiaatteista. Tämän lisäksi tietosuojavaltuutetulla on lain 39 §:n mukainen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus.

Edellä mainituista syistä sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 15 artiklan 1 b kohdan lisäys ei edellytä uutta lainsäädäntöä.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin uudessa 15 a artiklan 1 kohdassa todetaan, että jäsenvaltioiden on säädettävä direktiivin säännösten rikkomisesta seuraamuksia, tarvittaessa jopa rangaistusseuraamuksia, ja to-

teutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet seuraamusten täytäntöönpanon varmistamiseksi. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia sekä rikkomuksen kestoon nähden riittäviä, vaikka säännösten rikkominen olisi sittemmin oikaistu.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 42 §:ssä on säädetty rangaistuksista, jotka seuraavat lain rikkomisesta. Tästä syystä direktiivin 15 a artiklan 1 kohta ei edellytä muutoksia lainsäädäntöön.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin uudessa 15 a artiklan 2 kohdassa todetaan, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla ja tarvittaessa muilla kansallisilla elimillä on valtuudet määrätä 1 kohdassa tarkoitettujen säännösten rikkomisen lopettamisesta, sanottuun kuitenkin rajoittamatta mahdollisesti saatavilla olevien oikeussuojakeinojen käyttöä.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 41 §:n mukaan, jos joku rikkoo lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa määräajassa oikaise menettelyään, Viestintävirasto voi 31 §:n 1 kohdassa ja tietosuojavaltuutettu 32 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan velvoittaa rikkojan korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Viestintävirasto ja tietosuojavaltuutettu voivat asettaa veloitteen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään asianomaisen kustannuksella. Jos rikkomus on vakava, asetettava uhka voi koskea myös sitä, että toiminta keskeytetään osaksi tai kokonaan.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 15 a artiklan 2 kohdan muutos ei edellä mainituista syistä edellytä uutta lainsäädäntöä.

Jäsenvaltioiden on sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 15 a artiklan 3 kohdan mukaan varmistettava, että toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla ja tarvittaessa muilla kansallisilla elimillä on tarvittavat tutkintavaltuudet ja voimavarat, mukaan lukien oikeus saada kaikki tämän direktiivin mukaisesti annettujen kansallisten säännösten täytäntöönpanon valvonnassa mahdollisesti tarvitsemansa tiedot.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 9 luvussa on määritelty valvontaviranomaisten

tiedonsaantioikeudet. Samoin henkilötietolain 39 §:ssä on annettu tietosuojaviranomaisille tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 15 a artiklan 3 kohdan muutos ei edellä mainituista syistä edellytä uutta lainsäädäntöä.

Direktiivin säännökset, jotka pannaan täytäntöön erillisellä hallituksen esityksellä

Yleispalveludirektiivin 31 artiklassa säädetään siirtovelvoitteesta eli niin sanotusta must carry –velvollisuudesta. Tämän siirtovelvoitteen piiriin on direktiiviä muutettaessa lisätty vammaisten käyttäjien tarpeisiin liittyvät lisäpalvelut, kuten ohjelmien tekstitysvelvoite.

Tasavallan presidentti on elokuussa vahvistanut lain viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta annetun lain ja lain televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta (HE13/2010 vp; EV103/2010 vp). Lailla muutettiin viestintämarkkinalain 134 § ohjelmistojen siirtovelvoitteesta sekä lisättiin televisio- ja radiotoiminnasta annettuun lakiin säännökset ohjelmistoihin liitettävistä tekstityksestä ja äänitekstityksestä. Säännöksillä pyritään edistämään näkö- ja kuulorajoitteisten mahdollisuutta päästä osallisiksi televisiolähetyksistä.

Yleistä hätänumeroa koskeva lainsäädäntö ja käytäntö

Hätäilmoituksen tekeminen tekstiviestillä ei ole nykyisin mahdollista. Asia on teknisesti ratkaistavissa monin eri tavoin, mutta ongelmat hätätekstiviestin toteuttamisessa riippuvat sen lisäksi viranomaisten, erityisesti hätäkeskuslaitoksen ratkaisuisista.

Kysymys hätäpalveluiden saavutettavuudesta tekstiviestillä on kriittinen erityisesti vammaisille. Vammaisia tulee sähköisen viestinnän direktiivien mukaan kohdella hätäpalvelujen vastaanottajina samalla tavoin kuin muitakin kansalaisia. Erityisesti aistivammaisille on välttämätöntä, että hätäilmoitus voidaan tehdä luotettavasti myös tekstiviestillä yleiseen hätänumeroon 112.

Tällä hetkellä hätäilmoituksen voi edelleenkin tehdä tekstiviestillä ainoastaan alueellisiin tekstiviestinumeroihin, jotka vaihtelevat paikkakunnasta riippuen. Yleinen hätä-

numero 112 ei siis vieläkään ole tekstiviestikäytössä. Nykyinen järjestelmä on käyttäjän kannalta epäluotettava ja vaikea, koska se edellyttää usean matkapuhelinnumeron muistamista. Käytössä oleva tekstiviestijärjestelmä ei myöskään ole yhtä luotettava kuin normaalijärjestelmä. Vammaiset käyttäjät ovatkin tänä päivänä muuhun väestöön verrattuna selkeästi eriarvoisessa asemassa tältä osin.

Teleyrityksen velvollisuus osallistua hätätekstiviestien välittämiseen on siten tarpeen lisätä lainsäädäntöön.

Hätätekstiviestin luotettavuus ja nopeus eivät ole samaa luokkaa kuin hätäpuhelun. Hätätekstiviestin lähettäminen ei nykyisin myöskään onnistu ilman SIM-korttia, toisin kuin hätäpuhelun soittaminen matkapuhelimesta.

Mainituista teknisistä poikkeavuuksista huolimatta käyttäjillä on kuitenkin oltava mahdollisuus ottaa yhteyttä tekstiviestillä yleiseen hätänumeroon, koska tekstiviesti on nykyisin yleisesti käytettävissä oleva, tavanomainen ja tyypillinen viestintäpalvelu, eivätkä siihen liittyvät mahdolliset tekniset puutteet poista sitä tosiasiaa, että palvelu on erityisesti vammaisille käyttäjille välttämätön.

Kuluttajan sopimusoikeudellinen asema

Kuluttajille tarjotaan tänä päivänä yleisesti viestintäpalvelusopimuksia, joita kutsutaan niiden markkinoinnissa määräaikaiksi sopimuksiksi.

Määräaikaisen sopimuksen luonteeseen kuuluu, että se päättyy yksiselitteisesti ja ilman eri toimenpiteitä sopimuksen määräajan päätyttyä, elleivät osapuolet nimenomaisesti sovi uuden määräaikaisen tai toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen tekemisestä.

Nykyisin markkinoilla tarjottavat viestintäpalvelusopimukset sen sijaan usein jatkuvat sopimusehtojensa mukaan määräajan päätymisen jälkeenkin, jos kuluttaja vain pysyttelee passiivisena. Sopimusoikeudellisesti arvioiden näissä tapauksissa ei ole itse asiassa lainkaan kyse määräaikaisista sopimuksista, vaan toistaiseksi voimassa olevista sopimuksista, joissa kuluttajan irtisanomisoikeutta on rajoitettu tietyn määräajan.

Kuluttajien irtisanomisoikeuden rajoittaminen edellä kuvatulla tavalla on johtanut viestintämarkkinoilla tilanteeseen, jossa numeron siirrettävyys ei enää toimi edellytetysti.

Viestintäpalvelusopimukseen liittyvät ongelmat ovat hyvin samanlaisia useimmissa EU-jäsenvaltioissa. Yleispalveludirektiivin lähtökohtana onkin, että jäsenvaltioiden tulee puuttua sellaisiin sopimusehtoihin, joilla kuluttajan oikeutta valita palveluntarjoaja rajoitetaan merkittävästi.

Ongelmien ratkaisemiseksi viestintämarkkinalakiin tulisi lisätä säännös, jonka mukaan teleyritys ei saa jatkaa määräaikaista sopimusta uudella määräaikaisella sopimuksella ilman kuluttajan kanssa tehtyä uutta nimenomaista sopimusta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on panna kansallisesti täytäntöön ne sähköisen viestinnän direktiivien muutokset, jotka ovat tulleet voimaan joulukuussa 2009. Muutosten kohteena olleet direktiivit ovat vuonna 2002 annetut puitedirektiivi, käyttöoikeusdirektiivi, valtuutusdirektiivi, yleispalveludirektiivi sekä sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi.

Direktiivimuutosten kansallisessa täytäntöönpanossa on erityisesti tavoiteltu sitä, ettei viestintämarkkinoiden sääntelyn määrä kokonaisuutena lisäänty. Kyseessä on jo nykyisin varsin yksityiskohtaisesti säännelty elinkeinotoiminnan alue, joten direktiivimuutosten täytäntöönpanossa on pyritty välttämään viestintämarkkinoilla toimivien yritysten hallinnollisen taakan lisääntymistä.

Viestintämarkkinoita koskevalla lainsäädännöllä tavoitellaan positiivisia tietoyhteiskuntavaikutuksia. Kansalaisten näkökulmasta tämä merkitsee sitä, että tarjolla olevat sähköisen viestinnän palvelut ovat teknisesti kehittyneitä, turvallisia, helppokäyttöisiä ja kohtuuhintaisia. Sääntelyllä pyritään myös varmistamaan se, että näitä palveluita on saatavilla kaikkialla Suomessa.

Esityksellä pyritään erityisesti parantamaan vammaisten käyttäjien asemaa viestintä-

markkinoilla. Lisäksi esityksellä pyritään ratkaisemaan määräaikaisten viestintäpalvelusopimusten ketjuttamiseen liittyvät ongelmat kuluttajasuhteissa sekä eräisiin lainvastaisiin menettelyihin liittyvät ongelmat välitettäessä sisältöpalveluja käyttäjille.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Viestintäviraston ja kuluttaja-asiamiehen uudet toimivaltuudet

Viestintävirasto saisi esityksen mukaan eräitä uusia toimivaltuuksia, joiden perusteella se voisi jatkossa asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle uudenlaisia käyttöoikeuden luovutusvelvoitteita. Uudet luovutusvelvoitteet koskisivat viestintäpalvelun tarjontaan läheisesti liittyviä tukipalveluita, joista direktiivissä käytetään termiä liitännäispalvelut tai liitännäistoiminnot.

Lisäksi Viestintävirasto voisi velvoittaa teleyrityksen eriyttämään jonkin toiminnallisen kokonaisuuden sen muusta liiketoiminnasta eräissä poikkeuksellisissa tilanteissa, jos laissa määritellyt edellytykset täyttyvät ja jos komissio hyväksyy tämän velvoitteen asettamisen tietyille huomattavan markkinavoiman yritykselle. Voimassa olevan lain mukaan Viestintävirasto voi asettaa teleyritykselle vain kirjanpidollisen eriyttämisvelvoitteen, joten toiminnallista eriyttämistä koskeva vaatimus olisi kokonaan uusi velvoite viestintämarkkinalainsäädännössä.

Viestintävirasto voisi myös jatkossa asettaa teleyritykselle sellaisia velvoitteita sekä luovutusvelvollisuuden käyttöä koskevia ehtoja, jotka ovat välttämättömiä, jotta käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus voidaan teknisesti toteuttaa. Kyseessä voisi esimerkiksi olla jokin käyttöoikeuden käytännön toteuttamisen kannalta välttämätön toimenpide. Viestintävirastolla on jo voimassa olevan lain mukaan oikeus asettaa tällainen velvoite tilaajayhteyden vuokraamisvelvoitteen yhteydessä. Esityksen mukaan tämä mahdollisuus olisi jatkossa käytettävissä kaikissa käyttöoikeuden luovutustilanteissa.

Viestintävirasto voisi esityksen mukaan käyttäjän valinnanvapauden turvaamiseksi tietyissä tilanteissa velvoittaa kiinteistön sisäisen viestintäverkon haltijan luovuttamaan

käyttäjän valitsemalle teleyritykselle käyttöoikeuden kiinteistön sisäisen viestintäverkon vapaana olevaan osaan viestintäpalvelun välittämiseksi kiinteistössä käyttäjän päätelaitteisiin. Viestintävirasto voisi myös tietyissä tilanteissa velvoittaa telekaapelin sijoittamisoikeuden saaneen verkkoyrityksen sallimaan toiselle teleyritykselle tällaisen omaisuuden yhteiskäytön tai rinnakkain sijoittamisen.

Kuluttaja-asiamies saisi esityksen mukaan toimivallan määrätä teleyrityksen sulkemaan viestintäpalvelun numeron tai muutoin estämään viestintäpalvelun tai muun palvelun käytön, jos on ilmeistä, että palvelulla tavoitellaan oikeudetonta taloudellista hyötyä antamalla palvelusta tai sen käytöstä käyttäjien kannalta merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, ja jos käyttäjän viestintäpalvelua koskevalle laskulle muodostuu palvelusta aiheutuvia maksuja. Tällaisen päätöksen yhteydessä kuluttaja-asiamiehen tulisi myös määrätä teleyrityksen keskeyttämään palvelun laskutus ja lopettamaan kertyneiden varojen tilitys palvelun tarjoajalle.

Säännöksellä pyritään puuttumaan tilanteisiin, joissa sisältöpalvelulla tavoitellaan oikeudetonta taloudellista hyötyä lainvastaisilla keinoilla. Kiellolla voitaisiin puuttua esimerkiksi sellaisiin yleistyneisiin väärinkäyttötilanteisiin, joissa liittymän käyttäjät tulevat tietämättään sidotuksi taloudellisiin velvoitteisiin. Tällaisissa tapauksissa teleyritys voi usein osoittaa, että palvelusta käyttäjältä perittävä veloitus on sinänsä teknisesti oikein perusteltu, mutta se perustuu lainvastaiseen menettelyyn esimerkiksi palvelua markkinoitaessa.

Komission ja BEREC:n rooli

Sähköisen viestinnän direktiivien eräät muutokset merkitsevät sitä, että komissiolla tulee jatkossa olemaan jossain määrin merkittävämpi rooli siinä prosessissa, jossa Viestintävirasto asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvoitteita. Viestintäviraston on esityksen mukaan kuultava komission ohella myös eurooppalaisten sääntelyviranomaisten yhteistyöelintä, BEREC:iä näitä velvoitteita asettaessaan.

Komissio tai BEREC eivät näissä tapauksissa kuitenkaan voi estää Viestintävirastoa asettamasta yksittäistä velvoitetta, mutta poikkeaminen komission tai BEREC:n näkemyksestä edellyttää sitä, että Viestintävirasto perustelee ratkaisunsa komissiolle ja BEREC:lle.

Toimilupasääntely

Esityksen mukaan toimiluvan haltija voisi jatkossa pyytää toimiluvan ehtojen muuttamista kesken toimilupakauden. Ehdotus ei tosiasiaassa merkitsisi muutosta nykytilanteeseen, koska liikenne- ja viestintäministeriö on jo pitkään noudattanut tätä menettelyä käytännössä.

Käyttäjien oikeudet

Esityksellä puututtaisiin määräaikaisten viestintäpalvelusopimusten ketjuttamiseen. Kuluttajan irtisanomisoikeutta voitaisiin rajoittaa määräaikaisesti enintään kahden vuoden ajan. Kuluttajalle pitäisi tarjota kahden vuoden sopimuksen ohella aina myös 12 kuukauden viestintäpalvelusopimusta. Teleyritys ei saisi jatkaa määräaikaista sopimusta uudella määräaikaisella sopimuksella ilman kuluttajan kanssa tehtyä uutta nimenomaista sopimusta.

Viestintäpalveluita koskeva yleispalveluvelvollisuus kattaisi esityksen mukaan tulevaisuudessa selvemmin myös vammaisten käyttäjien oikeudet. Vammaisten käyttäjien erityistarpeista huolehtiminen olisi jatkossa yleispalveluvelvollisen teleyrityksen vastuulla. Vammaisille käyttäjille olisi esityksen tultua voimaan tarjottava samat perusviestintäpalvelut kuin muillekin käyttäjille muiden käyttäjien oikeuksia vastaavalla tavalla.

Esityksellä säädettäisiin yleispalveluvelvolliselle teleyritykselle velvollisuus tarjota kuluttajalle mahdollisuus maksaa yleispalveluliittymän rakentamisesta johtuva korvaus erissä. Viestintämarkkinalain 60 c §:n mukaan yleispalveluliittymän on mahdollistettava muun muassa tarkoituksenmukainen internet-yhteys. Tällaisen yleispalveluliittymän tarjonta saattaa edellyttää liittymän rakentamista, jonka kustannuksista osin myös käyttäjä joutuu maksamaan. Tapauksesta ja yh-

teydestä riippuen kuluttajalle voi tulla maksettavaksi hänelle huomattava summa. Yksittäiselle kuluttajalle liittymän maksaminen yhdellä kertaa voi estää tai lykätä yleispalveluliittymän hankkimista.

Esityksen 121 b §:llä kuluttaja-asiamiehelle annettaisiin toimivalta puuttua oikeudettoman taloudellisen hyödyn tavoitteluun ja turvattaisiin viestintäpalveluiden käyttäjiä sellaisten maksujen syntymiseltä, jotka perustuisivat palvelun markkinoinnissa annettuihin totuudenvastaisiin tai harhaanjohtaviin tietoihin.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset ja yritysvaikutukset

Viestintävirasto saisi esityksen mukaan eräitä uusia toimivaltuuksia, joilla puututtaisiin teleyritysten hallussa olevaan omaisuuteen.

Viestintäviraston toimivaltuudet ovat tältä osin kuitenkin jo voimassa olevan lain mukaan varsin kattavat. Teleyrityksen velvollisuus luovuttaa kilpailevalle teleyritykselle käyttöoikeus omaan omaisuuteensa on nykyisinkin erittäin laaja ja se kohdistuu lähes kaikkeen verkko- ja viestintäpalvelun tarjonnassa käytettävään omaisuuteen. Liitännäispalveluihin ja liitännäistoimintoihin sekä teknisiin apuvelvoitteisiin liittyvät Viestintäviraston uudet toimivaltuudet eivät siten merkitsisi huomattavaa muutosta voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Käyttöoikeuden luovutusvelvollisuudesta on jo voimassa olevan lain mukaan maksettava korvaus, jonka tulee sisältää muun muassa kohtuullinen tuotto pääomalle.

Toiminnallista eriyttämistä koskeva velvollisuus on luonteeltaan uusi, mutta sen soveltamiskriteerit ovat direktiivissä ja esityksessä asetettu käytännössä varsin korkealle. Toiminnallista eriyttämistä koskevan vaatimuksen voidaan siten käytännössä arvioida tulevan kyseeseen erittäin harvoin.

Velvollisuus luovuttaa käyttöoikeus sisäisen viestintäverkon vapaana olevaan osaan on uusi, mutta käyttäjän valinnanvapaus toteutuu pääsääntöisesti jo nykyäänkin sopi-

musperusteisesti. Lisäksi velvollisuus kohdistuu vain verkon vapaana olevaan osaan, eikä sillä velvoiteta kiinteistön sisäisen verkon haltijaa rakentamaan verkkoaan. Edellä mainitun sekä telekaapelin rinnakkain sijoittamista ja yhteiskäyttöä koskevien ehdotusten tarkoituksena on kehittää kilpailua sekä alentaa yleisiä taloudellisia ja ympäristökustannuksia, joita koituu uusien verkkojen käyttöönotosta.

Esityksen mukaan Viestintävirasto saisi oikeuden määrätä kilpailulle merkittävää haittaa aiheuttavan toiminnan lopetettavaksi, kunnes asianomaisilla markkinoilla on tehty uusi markkina-analyysi. Viestintäviraston toimivaltuus olisi tältä osin uusi, mutta kuitenkin lievempi kuin voimassa olevan lain 123 §, jonka mukaan Viestintävirasto voi tietyissä väärinkäytöstilanteissa määrätä teleyrityksen lopettamaan koko teletuimintansa.

Radiotaajuuksien hallinnointiin liittyvillä muutoksilla voidaan arvioida olevan myönteisiä välillisiä vaikutuksia valtiontalouteen, koska muutosten tavoitteena on edistää langatonta taloutta kehittämällä radiotaajuuksien hallintaa nykyistä joustavammaksi ja tehokkaammaksi. Ehdotetut muutokset, kuten teknologia- ja palveluriippumattomuus, taajuuksien käyttöoikeuksien siirrettävyyden edistäminen sekä taajuuksien vapaan käytön edistäminen, tulevat tehostamaan taajuuksien käyttöä. Tällä on myönteisiä taloudellisia vaikutuksia viestintämarkkinoilla harjoitettavaan teletuimintaan.

Viestintämarkkinalakiin ehdotetaan eräitä muutoksia, jotka liittyvät lainvastaisen tai kilpailua häiritsevän toiminnan seuraamuksiin. Viestintävirastolle tulisi esityksen mukaan muun muassa oikeus kieltää tai vaatia lykättäväksi kilpailulle huomattavaa haittaa aiheuttavan palvelun tarjoamisen, kunnes uusi viestintämarkkinalain mukainen markkina-analyysi on tehty. Säännösten yritysvaikutukset yksittäisen teleyrityksen kohdalla voivat olla huomattavat, jos säännöksiä joudutaan soveltamaan.

Nykyisten seuraamussäännösten soveltamiskäytännön valossa tätä voidaan kuitenkin pitää epätodennäköisenä. Kuten voimassa olevassakin laissa, myös esitettyjen uusien seuraamussäännösten soveltamiskynnys on käytännössä erittäin korkea. Viranomaisen

toimivaltuuksia rajoittavat hyvän hallinnon yleiset toimintaperiaatteet, kuten suhteellisuusperiaate ja tarkoitussidonnaisuuden periaate. Seuraamuksen tarkoituksenmukaisuus ja oikeasuhteisuus on hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti aina perusteltava. Markkinoiden toimintaan puuttuminen tulee käytännössä jäämään erittäin harvoin sovellettavaksi mahdollisuudeksi, eikä säännöksillä siten voida arvioida olevan yleisellä tasolla merkittäviä taloudellisia vaikutuksia tai yritysvaikutuksia.

Viestintäpalvelusopimuksen kestoja koskevalla uudella säännöksellä pyritään puuttumaan nykyisiin määräaikaisten viestintäpalvelusopimusten ketjutustilanteisiin, joilla käytännössä rajoitetaan merkittävästi kuluttajan irtisanomisoikeutta ja valinnanvapautta.

Teleyritys ei saisi jatkaa määräaikaista sopimusta uudella määräaikaisella sopimuksella ilman kuluttajan kanssa tehtyä uutta nimenomaista sopimusta. Muutos parantaisi kuluttajien asemaa, koska sillä viime kädessä turvattaisiin kuluttajan mahdollisuus päästä irti viestintäpalvelusopimuksesta ja vaihtaa viestintäpalveluita tarjoavaa yritystä niin halutessaan. Muutos edistäisi kilpailua vähittäismarkkinoilla.

Teleyrityksen yleispalveluvelvollisuus katkaisi esityksen mukaan tulevaisuudessa selvemmin myös vammaisten käyttäjien oikeudet. Tästä muutoksesta voidaan arvioida aiheuttavan yleispalveluvelvolliselle teleyritykselle ainakin joitakin lisäkustannuksia nykytilanteeseen verrattuna.

Voimassa olevan lain mukaan yleispalvelun tuottamisen nettokustannusten kohtuullisuutta arvioidaan teleyrityskohtaisesti. Jos palvelun tarjonnasta aiheutuu teleyritykselle kohtuuttomia kustannuksia, ne korvataan lain mukaan yritykselle valtion varoista. Viestintämarkkinoilla yleispalvelun tarjonta poikkeaa tältä osin niistä muista elinkeinotoiminnan alueista, joilla yrityksillä on Suomessa perinteisesti katsottu olevan palvelun toimitusvelvollisuus ja sopimuspakko, kuten sähkön, veden tai kaasun jakelussa, taikka esimerkiksi peruspankkitoiminnassa.

Teleyritys saattaa käytännössä kuitenkin joutua tarjoamaan yleispalveluita myös tappiolla, jos se ei ole teleyrityksen kokonaistaloudellinen tilanne huomioiden kohtuutonta.

Teleyrityksellä ei ole voimassa olevan lain mukaan myöskään oikeutta kaikkia nettokustannuksia koskevaan korvaukseen, vaan ainoastaan oikeus kohtuuttoman rasitteen muodostavaan osuuteen aiheutuneista kustannuksista.

Yleispalvelun tarjonta voi myös muodostaa niin vähäisen osan teleyrityksen liiketoiminnasta, ettei sen mahdollisilla huomattavillaan tappioilla ole merkitystä teleyrityksen kokonaistaloudelliseen asemaan.

Kustannusten vastapainoksi teleyritys saa yleispalveluyrityksen asemastaan aina jonkin verran kilpailuetua myös muille palvelumarkkinoille. Teleyritys ei välttämättä saa yksittäisen viestintäpalvelun tarjonnasta merkittävää voittoa, mutta sen tarjonta voi silti olla mielekästä ja tuottavaa teleyrityksen asiakaskunnan tarpeita, palveluntarjonnan muodostamaa kokonaisuutta ja teleyrityksen imagoa ajatellen.

Viestintäpalvelusopimuksiin liittyvät muutokset eivät muuta tai lisää teleyritysten velvollisuuksia siitä, millaisia kuluttajansuojaoikeuden periaatteita niiden tulisi jo yleislainsäädännön perusteella muutoinkin noudattaa. Vahva kuluttajansuoja ja kuluttajien luottamus suomalaisilla viestintämarkkinoilla toimiviin teleyrityksiin heijastuu positiivisesti yritysten kilpailukykyyn. Suomalaiset teleyritykset hyötyvät siten siitä, että Suomi on moniin muihin EU-maihin verrattuna edelläkävijä toimialalle nimenomaisesti räätälöidyn kuluttajansuojalainsäädännön osalta.

Esitykseen sisältyy eräitä muitakin, mutta vähäisempiä käyttäjän oikeusasemaa parantavia tarkennuksia, joilla ei kuitenkaan arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia viestintäpalveluita tarjoaville yrityksille.

Esitys lisää jossain määrin teleyritysten erilaisia ilmoitusvelvollisuuksia Viestintävirastolle. Erilaiset ilmoitusjärjestelmät on Viestintävirastossa tarkoituksenmukaisinta rakentaa siten, etteivät ne lisää kohtuuttomasti teleyrityksen hallinnollista taakkaa. Ilmoitusvelvollisuus tulisi voida täyttää mahdollisimman keveästi, esimerkiksi sähköisellä ilmoituksella, joka löytyy viraston verkkosivuilta esimerkiksi nykyisen teletointailmoituksen tapaan.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Viestintäpalveluita koskeva yleispalveluvelvollisuus kattaisi esityksen mukaan tulevaisuudessa selvemmin myös vammaisten käyttäjien oikeudet. Viestintävirasto joutuu lain voimaantulon jälkeen täydentämään yleispalvelua koskevat päätöksensä niin, että päätökset sisältävät vammaisille tarjottavat palvelut. Tämä merkitsee virastolle lisätehtävää, mutta se on hoidettavissa viraston nykyisillä henkilöstövoimavaroilla.

Asiantuntemusta eri vammaisryhmien erityistarpeista viestintämarkkinoilla on hankittavissa vammaisten etujärjestöiltä. Viestintäviraston tuleekin heti lain voimaantultua perustaa vammaispalvelutyöryhmä, joka voi avustaa virastoa vammaisia käyttäjiä koskevien erityiskysymysten ratkaisemisessa.

Radiotaajuuksien hallinnointiin liittyvät muutokset lisäävät toimilupaviranomaisen Viestintäviraston tehtäviä siltä osin, kun niissä velvoitetaan määräajassa tarkastelemaan voimassa olevien toimilupien ehtoja. Ehdotetut muutokset eivät kuitenkaan edellytä uusia henkilöstö- tai muita resursseja.

Järjestelmien asennusoikeuksiin liittyvä muutos velvoittaa kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tekemään telekaapelin sekä siihen liittyvän laitteen, rakennelman tai pylleen sijoittamista koskevan päätöksen viimeistään kuuden kuukauden määräajassa. Koska telekaapelien sijoittamista koskevista päätöksistä sovitaan pääasiassa kaupallisesti, viestintämarkkinalain 106 §:ää sovelletaan käytännössä erittäin harvoin. Ehdotetulla muutoksella ei ole siten käytännössä henkilöstö- tai muita resurssivaikutuksia kunnan viranomaisiin ja telekaapelisuunnitelman vahvistaminen mahdollisine välitoimineen voidaan arvioida olevan suoritettavissa asianmukaisesti ehdotetussa määräajassa.

Kuluttaja-asiamiehelle ehdotettu toimivalta määrätä teleyritys sulkemaan viestintäpalvelun numero tai muutoin estämään viestintäpalvelun tai muun palvelun käyttö lisää viranomaisten mahdollisuuksia puuttua viestintäverkoissa yleistyviin väärinkäyttöihin ja petokelliseen toimintaan.

Esityksellä ei arvioida olevan vaikutusta markkinaoikeuden toimintaan. Esityksen 121

a §:ssä tarkoitetut asiat ovat luonteeltaan sellaisia, että ne voidaan saattaa kuluttaja-asiamiehen aloitteesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi jo voimassa olevan lainsäädännön nojalla. Tuomioistuimen käsiteltäväksi tulevien asioiden määrän ei siten arvioida lisääntyvän.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Radiotaajuuksien hallinnoinnin tehokkuuden sekä tekniikka- ja palveluriippumattomuuden vaatimukset tulevat edistämään uusien tekniikoiden ja palvelujen käyttöönottoa. Tällä voidaan arvioida olevan myönteistä vaikutusta muun muassa haja-asutusalueiden palvelujen kattavuuteen ja laatuun. Välillisesti tämä voi edistää kansalaisten yhdenvertaisuutta, koska tietoyhteiskuntapalvelut ovat silloin myös haja-asutusalueilla asuvien kansalaisten saatavilla ja käytettävissä.

Viestintäpalvelusopimuksia koskevalla sääntelyllä olisi myönteinen vaikutus kuluttajien asemaan viestintämarkkinoilla. Ehdotukset parantaisivat kuluttajan neuvotteluasemaa mahdollisissa riitatilanteissa, koska kuluttajan olisi erityislainsäädännön turvin helpompi selvittää oikeutensa ja velvollisuutensa tilanteissa, joissa kuluttajan oikeutta irtisanoa viestintäpalvelusopimuksensa on rajoitettu määrääjäksi. Sääntelyllä pyritään huolehtimaan siitä, että myös viestintäpalveluiden markkinointi on asianmukaisempaa, eikä johda kuluttajaa harhaan.

Viestintäpalveluita koskeva yleispalveluvelvollisuus kattaisi esityksen mukaan tulevaisuudessa myös vammaisten käyttäjien oikeudet, mikä luonnollisestikin parantaisi vammaisten asemaa viestintämarkkinoilla. Vammaisille käyttäjille olisi esityksen tultua voimaan tarjottava samat perusviestintäpalvelut kuin muillekin käyttäjille näiden oikeuksia vastaavalla tavalla. Vammaisten käyttäjien erityistarpeista huolehtiminen edistäisi kansalaisten yhdenvertaisuutta tietoyhteiskuntapalveluiden vastaanottajina ja parantaisi siten välillisesti ehkä myös vammaisten yleistä yhteiskunnallista asemaa.

Erilaisia liittymän välityksellä laskutettavia soittoaäni-, peli-, kilpailu-, ja äänestyspalveluita markkinoidaan ja tarjotaan etenkin lapsille muun muassa kuluttajansuojalain vastai-

sella tavalla. Ehdotetun 121 b §:n mukaisella viranomaisten toimivallalla määrätä teleyritys sulkemaan viestintäpalvelun numero tai muutoin estämään palvelun käyttö voidaan puuttua väärinkäyttöksiin ja turvata liittymäasiakkaiden asema petokselliseen toimintaan ja väärinkäyttöksiin perustuvia taloudellisia velvoitteita vastaan. Ehdotetulla säännöksellä voidaan parantaa myös lasten mahdollisuutta käyttää turvallisesti viestintäpalveluita. Ehdotettu sääntely on omiaan lisäämään liittymän käyttäjien luottamusta liittymän välityksellä laskutettavien maksullisten sähköisten palveluiden käyttämiseen.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja aineisto

Hallituksen esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä.

Esityksen peruseriaatteista on valmistelun aikana keskusteltu teleyritysten edustajien kanssa useissa erillisneuvotteluissa. Vammaisiin liittyviä säännöksiä on valmisteltu yhteistyössä eri vammaisryhmien kanssa ministeriön asettamassa esteettömyystyöryhmässä.

Esityksestä on pyydetty lausunnot yhteensä noin 260 lausunnonantajalta, muun muassa kaikilta teletoimintailmoituksen tehneiltä teleyrityksiltä ja muilta alan toimijoilta, keskeisiltä viranomaisilta sekä etujärjestöiltä. Ehdotus on lausuntoajan saatavilla myös ministeriön internetsivuilla, jossa kaikkia kiinnostuneita kehoitetaan antamaan lausunto ehdotuksesta.

Esityksen ensimmäisestä luonnoksesta on antanut lausuntonsa 34 lausunnonantaja. Ensimmäisen lausuntokierroksen jälkeen muokattu esitysluonnos lähetettiin vielä lyhyelle kommenttikierrokselle, koska esitykseen oli lisätty uusina asiakokonaisuuksina käyttäjän oikeus valita viestintäpalvelun tarjoaja ja viranomaisen oikeus sulkea numero tai estää palvelun käyttö.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Lausunnonantajista monet pitivät hyvänä esityksen tavoitetta siitä, että kansallisen

viestintämarkkinoiden sääntelyn määrä ei direktiivimuutosten kansallisessa täytäntöönpanossa kokonaisuutena lisääntynyt. Osa lausunnonantajista kuitenkin näki, ettei kuvattuun tavoitteeseen ole kaikilta osin päästy.

Teleyritykset kritisoivat lausunnoissaan muun muassa Viestintäviraston toimivaltuuksien laajentamista. Monet lausunnonantajat pitivät hyvänä sitä, että esityksessä vammaisten henkilöiden pääsyä sähköisten viestimien tuottamien palveluiden piiriin parannetaan. Useat lausunnonantajat pitivät hyvänä myös esityksen kuluttajan asemaa parantavia muutoksia.

Muutamit lausunnonantajat kiinnittivät huomiota siihen, että velvollisuus neuvotella yhteenliittämisestä toisen teleyrityksen kanssa voidaan käyttöoikeusdirektiivin 4 artiklan 1 kohdan ja unionin tuomioistuimen tuomion perusteella asettaa ainoastaan yleisten viestintäverkkojen verkko-operaattoreiden välille. Esitystä on tältä osin jatkovalmistelussa muutettu.

Eräissä lausunnoissa arvosteltiin yleispalveluvelvollisuuden ulottamista vammaisiin esityksessä esitetyllä tavalla. Lausunnoissa katsottiin, että esitystä tulisi täsmentää siltä osin, mitä vammaisille käyttäjille tarkoitettuja erityispalveluja yleispalveluun kuuluisi. Esityksessä on pyritty ottamaan huomioon lausunnoissa esitetty, mutta esityksessä ei ole määritelty tyhjentävästi vammaisten erityispalveluja.

Useissa teleyritysten lausunnoissa haluttiin rajoittaa esityksessä määriteltyjä olosuhteita, joissa kuluttaja voi irtisanoa määräaikaisen viestintäpalvelusopimuksen. Lausunnot on pyritty ottamaan huomioon. Kyseistä pykälää on jatkovalmistelussa muotoiltu laajemmin.

Samoin useissa teleyritysten lausunnoissa vastustettiin kuluttajan oikeutta irtisanoa määräaikainen sopimus, kun teleyritys muuttaa sopimusehtoja lainsäädännön muutoksista tai viranomaispäätöksistä johtuen. Esitystä on selkeytetty tältä osin.

Lausunnonantajat suhtautuivat pääasiallisesti positiivisesti ehdotettuun 69 a ja 107 a §:ään. Muutamit lausunnonantajat esittivät ehdotuksiin muutoksia, joiden perusteella ehdotuksia täydennettiin jatkovalmistelussa.

Viranomaisten toimivaltaa määrätä teleyritys sulkemaan numeron tai estämään palvelun käyttöä pidettiin useissa lausunnoissa tarpeellisena. Määräystä koskevaan viranomaismenettelyyn ja oikeusturvakeinojen katsottiin osassa lausunnoista olevan puutteellisia. Varojen palauttamista ja velvoitetta maksa palautettavalle summalle korkoa pidettiin osassa laununtoja ongelmallisena. Lausunnot on pyritty ottamaan huomioon ja kyseistä säännöstä on jatkovalmistelussa muokattu laajemminkin.

Radiolakia koskevissa lausunnoissa kritisoitiin sitä, ettei jäsenvaltioille puitedirektiivissä annettua mahdollisuutta poiketa tekniikka- ja palveluriippumattomuuden periaatteista taajuuksien käytöstä määrättäessä ole kirjattu lakipykäliin. Esitystä on tältä osin muutettu jatkovalmisteluissa.

Teleyritykset vastustivat lausunnoilla olleessa hallituksen esitysluonnoksessa sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamiseen liittyvää säännöstä, jonka mukaan teleyrityksen olisi tullut tallentaa käsittelyä koskevat tiedot myös silloin, kun teleyritykset käsittelevät henkilötietoja. Sähköisen viestinnän tietosuojalain 15 §:ssä teleyritys veloitetaan tallentamaan tunnistamistietojen käsittelystä yksityiskohtaiset tapahtumatiedot. Tapahtumatiedoista on käytävä ilmi käsittelyn ajankohta, kesto ja käsittelevä. Tapahtumatiedot on säilytettävä kaksi vuotta niiden tallentamisesta. Säännös on ollut tarpeen erityisesti mahdollisten väärinkäytösten selvittämiseksi sellaisissa tilanteissa, joissa teleyrityksen palveluksessa olevan henkilön epäillä käsittelevän tilaajien ja käyttäjien keskinäiseen luottamukselliseen viestintään liittyviä tunnistamistietoja muussa kuin laissa säädettyssä hyväksyttävässä tarkoituksessa. Direktiivi velvoittaa teleyrityksiä suojaamaan henkilötiedot, joten se ei suoraan velvoita tallentamaan käsittelyä koskevia tietoja. Koska tällaisesta tallentamisesta aiheutuisi teleyrityksille saatujen lausuntojen mukaan merkittäviä kustannuksia ja koska direktiivin soveltamisalueella jo tunnistamistietojen käsittelystä tallennetaan tapahtumatiedot, on esityksestä poistettu sähköisen viestinnän tietosuojalain 15 §:ää koskeva muutos.

Esitykseen on lisäksi tehty eräitä muita, lähinnä lakitekniisiä muutoksia ja tarkennuksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki viestintämarkkinalain muuttamisesta

11 §. Toimiluvan muuttaminen. Voimassa olevan lain mukaan toimilupaa voidaan muuttaa toimiluvan voimassaoloaikana toimiluvanhaltijan suostumuksella ja muutoinkin, jos se on teknisestä kehityksestä tai luvanvaraisen toiminnan toimintaedellytyksissä tapahtuvasta olennaisesta muutoksesta johtuvasta erityisestä syystä välttämätöntä.

Tekniikka- ja palveluriippumattomuuden takaamiseksi toimiluvan haltijan tulisi myös itse voida hakea toimilupansa muuttamista kesken toimilupakauden. Puitedirektiivin 9 a artiklan 1 kohdan mukaan pyynnön toimiluvan ehtojen uudelleen arvioimisesta voi tehdä sellainen luvan haltija, jonka toimilupa on voimassa vähintään viisi vuotta sen jälkeen kun direktiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Toimilupaehtojen uudelleen arviointi tulee puitedirektiivin mukaan sallia viiden vuoden ajan.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan toimiluvanhaltija voi toimiluvan voimassaoloaikana pyytää valtioneuvostolta toimiluvan ehtojen uudelleen tarkastelua. Ennen päätöksen tekemistä valtioneuvoston on ilmoitettava toimiluvanhaltijalle uudelleen tarkastelun vaikutuksista toimilupa.

Uuden säännöksen soveltamisalan rajaaminen vain direktiivin edellyttämään tekniikka- ja palveluriippumattomuutta koskevaan uudelleen tarkasteluun ei ole tarkoituksenmukaista, koska käytäntö on osoittanut, että luvan haltijoilla on useista eri syistä johtuen tarve saattaa lupaehtonsa lupaviranomaisen uudelleen tarkastelun kohteeksi toimilupakauden aikana. Toimiluvanhaltija voi esimerkiksi pyytää muutosta toimiluvan väestöpeittovaatimusta koskevaan ehtoon. Samasta syystä 2 momentin säännöstä ei ole syytä rajata ajallisesti, vaan ehdotetusta muutoksesta on tarpeen tehdä pysyvä.

Toimiluvan muuttaminen toimiluvan haltijan pyynnöstä edellyttäisi aina erillistä kuu-

lemiskierrosta. Viestintämarkkinalain 118 §:n 2 momentin mukaan toimiluvanhaltijalle sekä teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus kuukauden kuluessa esittää käsityksensä toimilupaehtojen muuttamisesta tai peruuttamisesta. Myös hallintolain 11 ja 34 §:n mukaan ennen asian ratkaisemista on aina kuultava sitä, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee.

Puitedirektiivin 9 a artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on artiklaa soveltaessaan toteutettava tarvittavat toimenpiteet terveen kilpailun edistämiseksi. Viestintämarkkinalain 9 §:n 3 momentin mukaan toimilupa on myönnettävä sille hakijalle, joka parhaiten täyttää lain 1 §:ssä asetetut tavoitteet. Viestintämarkkinalain 1 §:n mukaan lain tavoitteena on muun ohessa varmistaa, että saatavilla olevat mahdollisuudet televiestintään ovat keskenään kilpailevia. Valtioneuvoston tulee siten myös toimiluvan uudelleen tarkastelun yhteydessä arvioida muun muassa sitä, miten toimenpide vaikuttaa markkinoiden kilpailutilanteeseen.

Uusi 2 momentin säännös soveltuu myös valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin tilanteisiin. Valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan mukaan kansallisen viranomaisen on oikeudenhaltijan perustellusta pyynnöstä varmistettava, että perusteita yksittäisen käyttöoikeuden myöntämiselle sovelletaan ja noudatetaan luvan voimassaoloaikana, jos toimilupa on myönnetty vähintään kymmeneksi vuodeksi, eikä sitä voida siirtää tai vuokrata.

16 §. Markkinamäärittely. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättävän viittaus Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelin BEREC:iin. Viestintäviraston olisi jatkossa merkityksellisiä markkinoita määritellessään otettava asianmukaisesti huomioon myös BEREC:n lausunnot asiasta. Lisäyksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 7 artiklan 2 kohta.

Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavan.

17 §. Markkina-analyysi ja päätös huomattavasta markkinavoimasta. Viestintäviraston olisi pykälän 1 momentin mukaan tehtävä

markkina-analyysi vähintään kahden vuoden kuluttua komission antamasta markkinasuosituksesta, jos kyseessä on aiemmin määrittelemätön markkina ja kolmen vuoden välein, jos kyseessä on jo aiemmin määritelty markkina. Kolmen vuoden määräaika voidaan pidentää enintään kolmella vuodella, jos Viestintävirasto pyytää sitä komissiolta, eikä komissio kiellä sitä kuukauden kuluessa pyynnöstä.

Suomessa viranomaisilla ei ole tapana myöhästyä määräajoista, mutta jos Viestintävirasto ei olisi saanut analyysiään valmiiksi säädetyn määräajan kuluessa, se voisi pyytää yhteistyöelimen apua analyysin päätökseen saattamiseksi.

Viestintävirasto ottaa markkinoita analysoidessaan käytännössä huomioon komission suosituksessa yksilöidyt markkinat ja suuntaviivat.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos kyseessä on valtion rajat ylittävä markkina, Viestintäviraston on markkina-analyysiä tehdessään toimittava yhteistyössä Euroopan talousalueeseen kuuluvan asianomaisen valtion sääntelyviranomaisen kanssa. Analyysin kohteena olevat markkinat voivat käytännössä sijoittua usean jäsenvaltion alueelle, jolloin Viestintäviraston on luonnollisestikin toimittava yhteistyössä useamman valtion sääntelyviranomaisen kanssa.

Pykälän 1 ja 2 momentin muutoksilla pannaan täytäntöön puitedirektiivin 14 artiklan 3 kohta ja puitedirektiivin 16 artiklan 6 kohta.

Pykälän 3 ja 4 momenttiin ei ehdoteta muutoksia, vaan ne ovat esityksessä samansisältöiset kuin voimassa olevassa laissa.

18 §. *Huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavat velvoitteet.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättävän Viestintävirastolle velvollisuus toimia asianmukaisessa yhteistyössä komission sekä Euroopan yhteisön sääntelyviranomaisten yhteistyöelin BEREC:in kanssa asettaessaan huomattavan markkinavoiman yritykselle laissa tarkoitettuja velvoitteita. Yhteistyöllä pyritään vaikuttamaan positiivisesti EU:n sisämarkkinakehitykseen. Käytännössä tämä yhteistyö realisoituu erityisesti 21 ja 21 a §:ssä tarkoitettuisa kuulemismenettelyissä.

Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 7 artiklan 2 kohta.

Pykälän 1 momenttia ei ole muutettu muilta osin. Lain 18 §:n 1 momentin mukaista menettelyä on tarkemmin perusteltu alkupeiräisessä hallituksen esityksessä 112/2002 vp.

Pykälän 2 momentissa on informatiivinen luettelo kaikista niistä velvollisuuksista, jotka voidaan viestintämarkkinalain mukaan asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle Viestintäviraston päätöksellä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättävän uusi 2 a kohta, jonka mukaan huomattavan markkinavoiman yritykselle voidaan asettaa jäljempänä laissa säädettyin edellytyksin ja ehdoin velvollisuus tarjota puhelinpalvelun tarjoajan valintaa siten kuin 24 a §:ssä säädetään. Velvoitteen asettamisen edellytyksistä säädetään tarkemmin asianomaisessa 24 a §:ssä.

Pykälän 2 momentin 13 a kohdassa viitataan lain 36 a §:ssä asetettuun muuhun käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuteen. Momentin 13 a kohtaa ehdotetaan muutettavan siten, että sen sanamuoto vastaa 36 a §:ään tässä esityksessä ehdotettuja muutoksia.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan myös lisättävän uusi 14 a kohta, jonka mukaan huomattavan markkinavoiman yritykselle voidaan asettaa velvollisuus toimia 37 a §:ssä tarkoitettujen teknisten velvoitteen edellyttämällä tavalla. Velvoitteen asettamisen edellytyksistä säädetään tarkemmin asianomaisessa 37 a §:ssä.

Pykälän 2 momentin 18 kohtaa ehdotetaan vielä muutettavan siten, että siinä viitataan 89 §:n ohella myös uuteen 89 a §:ään, joka myös koskee eriyttämistä.

Pykälän 2 momentti on muilta osin samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa.

21 §. *Markkinamäärittelyä, markkina-analyysiä ja huomattavaa markkinavoimaa koskeva kuuleminen.* Pykälän 1 momentin viittaus Euroopan talousalueen valtioiden sääntelyviranomaisiin ehdotetaan muutettavan viittaukseksi Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelin BEREC:iin. Momentista poistettaisiin myös voimassa olevan lain 4 kohta, jossa viitattuun Viestintäviraston päätökseen sovellettavasta kuulemismenettelystä säädettäisiin uudessa 21 a §:ssä. Sen sijaan 1 momentin 4 kohdassa viitattaisiin nyt 89 a §:ssä tarkoitettuun toi-

minnallista eriyttämistä koskevaan Viestintäviraston päätökseen.

Pykälän 1 momentin säännös on muilta osin samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa. Siinä käytettyjä käsitteitä ja kuulemismenettelyä kokonaisuudessaan on tarkemmin selostettu hallituksen esityksessä 112/2002 vp.

Pykälän 2 momentin mukaan Viestintäviraston on lykättävä 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettua päätöksen tekemistä kahdella kuukaudella, jos komissio on ilmoittanut pitävänsä päätösehdotusta yhteisön oikeuden vastaisena. Viestintäviraston on kuuden kuukauden kuluessa komission ilmoituksesta peruttava 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettu päätöksensä tai muutettava sitä, jos komissio tätä vaatii.

Komissiolla olisi siten viime kädessä päättävältä siitä, millaisia markkinoita Viestintävirasto voi määrittellä, millaiseen lopputulokseen se voi markkina-analyysissään päätyä ja minkä yksittäisen teleyrityksen se voi määrätä huomattavan markkinavoiman yritykseksi Suomessa. Ehdotettu sääntely ei tältä osin merkitsisi muutosta nykytilanteeseen.

Jos Viestintävirasto muuttaa 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettua päätösehdotusta komission vaatimuksesta, Viestintäviraston on pykälän 3 momentin mukaan varattava niille asianosaisille, joiden oikeutta tai etua päätös koskee, mahdollisuus antaa lausuntonsa muutetusta päätösehdotuksesta. Viestintäviraston on lopullista päätöstä tehdessään otettava asianmukaisesti huomioon myös 1 momentissa tarkoitettut lausunnot. Viestintäviraston on annettava päätös tiedoksi komissiolle.

Pykälän 1 ja 2 momentin muutoksilla pannaan täytäntöön puitedirektiivin 7 artiklan 3 kohta sekä käyttöoikeusdirektiivin 8 artiklan 3 kohdan ii alakohta.

21 a §. *Huomattavaan markkinavoimaan liittyvää velvoitetta koskeva kuuleminen.* Lakiin ehdotetaan lisättävän uusi pykälä, joka koskee eurooppalaista kuulemismenettelyä huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavasta velvoitteesta.

Pykälän 1 momentin mukaan Viestintäviraston on varattava komissiolle ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen BEREC:lle tilaisuus antaa lau-

suntonsa kuukauden määräajassa ennen ETA-valtioiden väliseen kauppaan vaikuttavaa päätöstä, jolla Viestintävirasto asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle 18 §:ssä tarkoitettuja velvoitteita lukuunottamatta lain 89 a §:ssä tarkoitettua päätöstä. Säännös on muutoin vastaava kuin voimassa olevan lain 21 §, paitsi, että säännöksessä viitataan nyt myös BEREC:iin.

Myös viittaus lain 89 a §:ssä tarkoitettuun Viestintäviraston päätökseen on uusi. Lain 89 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen sovellettaisiin ehdotuksen mukaan 21 §:n mukaista kuulemismenettelyä, jonka perusteella komissiolla on käytännössä oikeus määrätä Viestintäviraston päätöksen lopullisesta sisällöstä.

Sitä, milloin jokin toimenpide vaikuttaa ETA-valtioiden väliseen kauppaan, on tarkemmin selostettu hallituksen esityksessä 112/2002 vp, lain 21 §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Jos komissio katsoo, että Viestintäviraston 1 momentissa tarkoitettu päätösehdotus muodostaisi esteen yhtenäismarkkinoille tai, jos komissio vakavasti epäilee, ettei Viestintäviraston päätösehdotus ole Euroopan yhteisön oikeuden mukainen, Viestintäviraston on pykälän 2 momentin mukaan lykättävä päätöksen tekemistä vielä kolmella kuukaudella. Viestintäviraston on tällöin jatkettava päätöksen valmistelua läheisessä yhteistyössä komission ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen kanssa.

Pykälän 3 momentin mukaan Viestintävirasto voi tämän kolmen kuukauden kuluessa joko muuttaa päätösehdotustaan tai perua sen taikka kolmen kuukauden kuluttua pitää päätösehdotuksensa sellaisenaan voimassa.

Viestintävirasto voi luonnollisesti halutesaan muutoinkin keskeyttää päätöksen valmistelun, jos toimenpide on esimerkiksi tarpeeton tai ilmenee muita erityisiä syitä, joiden vuoksi päätöksen valmistelun jatkaminen ei enää ole tarpeellista.

Uuden 21 a §:n mukainen kuulemismenettely siis poikkeaa 21 §:ssä tarkoitettua kuulemismenettelyä siltä osin, että komissiolla ei ole oikeutta estää Viestintäviraston päätöstä, vaikka se olisi sen sisällöstä eri mieltä. Jos Viestintävirasto tästä huolimatta kuitenkin

muuttaa päätösehdotustaan komission vaatimalla tavalla, sen on luonnollisestikin kuuluttava uudelleen myös päätöksen kohteena olevaa teleyritystä sekä niitä muita tahoja, joiden etua tai oikeutta asia koskee.

Pykälän 3 momentin mukaan komissio antaa Viestintäviraston päätösehdotuksesta vielä ratkaisusuosituksen, jonka saatuaan Viestintäviraston on kuukauden kuluessa annettava lopullinen päätöksensä tiedoksi komissiolle ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimelle. Tätä kuukauden määräaika voidaan pykälän 3 momentin mukaan kuitenkin jatkaa, jos se on tarpeen asianosaisten kuulemiseksi.

Jos Viestintävirasto päättää olla muuttamatta tai perumatta päätöstä komission suosituksesta huolimatta, sen on pykälän 4 momentin mukaan perusteltava päätöksensä.

Pykälän säännöksillä pannaan kansallisesti täytäntöön puitedirektiivin 7 A artikla sekä käyttöoikeusdirektiivin 8 artiklan 3 kohdan ii alakohta.

22 §. Menettely kiireellisissä tapauksissa. Pykälän 1 momentin mukaan markkinamäärittely, markkina-analyysi sekä Viestintäviraston päätös huomattavasta markkinavoimasta ja teleyritykselle asetettavasta velvollisuudesta voidaan tehdä komissiota ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelintä kuulematta, jos toimenpide on kiireellinen ja välttämätön kilpailun ja kuluttajien edun turvaamiseksi. Tilanteissa on näin ollen kysymys poikkeuksellisista olosuhteista.

Säännös vastaa muutoin voimassa olevaa lakia, mutta siihen on lisätty viittaus Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelin BEREC:iin. Vastaava viittaus on lisätty myös pykälän 2 momenttiin.

Pykälän 1 momentista on lisäksi poistettu kriteeri, jonka mukaan toimenpiteen sallittavuus riippuu myös siitä, ettei toimenpiteellä ole merkittävää vaikutusta markkinoihin. Pykälän otsikkoa on tältä osin muutettu vastaavasti. Muutokset johtuvat siitä, että myös direktiiviä on muutettu tältä osin. Toimenpiteen vähäiseen merkittävyyteen kohdistuneen kriteerin poistuminen merkitsee tosiasiassa sitä, että kiireellisiin toimenpiteisiin ryhtymisen kynnystä on alennettu nykyisestä.

Uusien direktiivisäännösten sisältämien pakollisten määräaikojen takia 21 ja 21 a §:ssä tarkoitetut kuulemismenettelyt tulevat viemään huomattavasti pidemmän ajan kuin aikaisemmin, jopa yli puoli vuotta. Kilpailun ja kuluttajien edun turvaaminen voi siten poikkeuksellisissa tilanteissa edellyttää Viestintävirastolta nopeita toimenpiteitä, jos tilanne markkinoilla on kestävä. Kiireellisiin toimenpiteisiin ryhtymisen kynnyksen tulisi siten tältäkin osin olla nykyistä alempana.

Pykälän 1 momentin toisen virkkeen mukaan toimenpiteen tulee olla tilapäinen sekä oikeassa suhteessa sillä tavoiteltavaan päämäärään. Vaatimus on tältä osin hallinnon yleisen suhteellisuusperiaatteen mukainen.

Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 7 artiklan 9 kohta.

24 §. Velvollisuus vuokrata tilaajayhteyttä ja laitetilaa. Pykälän 3 momentin mukaan Viestintävirasto voi 1 momentissa tarkoitettussa päätöksessä asettaa verkkoyritykselle muita sellaisia velvollisuuksia, jotka ovat välttämättömiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden tekniseksi toteuttamiseksi. Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi 37 a §. Ehdotetussa 37 a §:ssä Viestintäviraston toimivaltuus asettaa käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta koskevassa päätöksessä teleyritykselle sellaisia teknisiä velvoitteita sekä luovutusvelvollisuuden käyttöä koskevia ehtoja, jotka ovat välttämättömiä, jotta käyttöoikeuden luovutusvelvoite voidaan teknisesti toteuttaa, ehdotetaan laajennettavan koskemaan kaikkia käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksia.

24 a §. Velvollisuus tarjota puhelinpalvelun tarjoajan valintaa. Ehdotetun pykälän mukaan Viestintävirasto voisi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa kiinteässä puhelinverkossa toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden tarjota käyttäjälle mahdollisuuden käyttää telealueella saatavilla olevan puhelinpalvelun tarjoajan palveluita sekä puhelukohtaisesti valintakoodin avulla että käyttämällä sellaista ennalta valintaa, joka voidaan tarvittaessa ohittaa valintakoodilla.

Säännös olisi osa käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan täytäntöönpanoa. Ehdotettuun

säännökseen liittyy myös yleispalveludirektiivin johdanto-osan 20 kohta, jonka mukaan velvollisuus tarjota puhelinpalvelun tarjoajan valintaa suoraan lainsäädännössä saattaisi haitata teknologian kehittymistä. Johdanto-osan mukaan olisi parempi, että näitä velvoitteita määräävät kansalliset sääntelyviranomaiset puitedirektiivin mukaisesti tehdyn markkina-analyysin jälkeen huomattavan markkinavoiman omaaville yrityksille.

Voimassa olevan viestintämarkkinalain 62 §:n mukaan velvollisuus tarjota puhelinpalvelun tarjoajan valintaa on asetettava suoraan lain nojalla kaikille niille kiinteässä puhelinverkossa toimiville teleyrityksille, jotka Viestintävirasto on määrännyt huomattavan markkinavoiman omaavaksi yrityksiksi. Tämä sääntely ei ole enää muutetun yleispalveludirektiivin mukaista. Sen sijaan velvollisuus tulisi muuttaa yhdeksi niistä velvoitteista, jotka Viestintävirasto voi 18 §:n 1 momenttia soveltaessaan asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle.

Käytännössä puhelinpalvelun tarjoajan enaltavalintaa koskevia sopimuksia ei enää tehdä kiinteiden puhelinliittymien osuuden vähentyessä. Komissio ei ole myöskään käytännössä sisällyttänyt ulkomaanpuheluja koskevaa markkinaa merkityksellisistä markkinoista antamaansa suositukseen. Näistä syistä johtuen voimassa olevan lain 62 §:n 2–4 momentit voidaan kumota tarpeettomina.

Uuteen 24 a §:ään liittyen lakiin ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan kumottavaan 62 §:ään perustuvat oikeudet ja velvollisuudet pysyvät edelleen voimassa, kunnes Viestintävirasto on ensimmäistä kertaa tehnyt 62 §:ssä tarkoitettua markkinaa koskevan markkina-analyysin ja asettanut tällä markkinalla toimiville teleyrityksille markkina-analyysin mukaiset velvollisuudet.

25 §. Velvollisuus vuokrata kiinteä yhteys. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavan siten, että siitä poistettaisiin viittaus käyttäjiin. Teleyritykselle ei siten enää jatkossa voitaisi asettaa velvollisuutta vuokrata kiinteää yhteyttä vähittäismyyntitarkoituksiin. Muutoksella pannaan osaltaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 12 artikla.

Pykälän 2 momentti kiinteän yhteyden siirtokapasiteetin määrittelemisestä ehdotetaan kumottavaksi. Tällä huomioitaisiin se, että

myös säännöksen taustalla oleva yleispalveludirektiivin 18 artikla on kumottu.

36 a §. Muu käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus. Viestintävirasto voisi pykälän mukaan asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle 18 §:n mukaisella päätöksellä velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille muu kohtuulliseksi katsottava ja 23–32, 34 ja 36 §:ssä tarkoitettuun käyttöoikeuteen verrattava käyttöoikeus viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun taikka näihin läheisesti liittyvään palveluun.

Muutoksella pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan 1 kohdan uusi a, f ja j alakohta sekä puitedirektiivin 2 artiklan uusi e ja ea alakohta.

Koska komissio on muun muassa Suomelle osoittamissaan virallisissa huomautuksissa toistuvasti todennut, että käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan luettelo erilaisista käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksista ei ole tyhjentävä, vaan ainoastaan esimerkkiluettelo, myös 36 a § on pyritty muotoilemaan mahdollisimman tekniikkaneutraalisti. Siinä viitataan tarkoituksellisesti ainoastaan verkkopalvelun ja viestintäpalvelun käsitteisiin sekä sellaisiin käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksiin, jotka rinnastuvat jo olemassa oleviin luovutusvelvollisuuksiin ja ovat muutoinkin kohtuulliseksi katsottavia.

Verkkopalveluun kohdistuvia käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksia ovat voimassa olevan lain mukaan esimerkiksi tilaajayhteyden ja kiinteän yhteyden luovutusvelvollisuudet. Viestintäpalveluun kohdistuvia luovutusvelvollisuuksia ovat esimerkiksi velvollisuus luovuttaa käyttöoikeus sähköiseen ohjelmaoppaaseen sekä velvollisuus luovuttaa käyttöoikeus televisio- ja radiojärjestelmän ohjelmointirajapintaan.

Viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun läheisesti liittyvällä palvelulla halutaan säännöksessä viitata direktiivissä käytettyihin käsitteisiin liitännäispalvelu ja liitännäistoiminto. Liitännäispalvelulla tarkoitetaan käyttöoikeusdirektiivin 2 artiklan a kohdan määritelmän mukaan esimerkiksi ennakkotilauksia, palvelun toimittamista, tilauksia, ylläpitoa, korjauspyyntöjä ja laskutusta koskevia tietojärjestelmiä tai tietokantoja. Liitännäispalveluita ovat direktiivin mukaan myös numeromuunnos tai vastaavia toimintoja tarjoa-

vat järjestelmät, ehdollisen käyttöoikeuden järjestelmät sekä sähköiset ohjelmaoppaat. Liitännäistoiminnoilla tarkoitetaan direktiivin määritelmän mukaan muun muassa fyysisiä perusrakenteita mukaan lukien rakennukset, rakennusten kaapeloinnit, kaapelikanavat ja mastot.

Molemmat direktiivin määritelmät ovat vain esimerkkiluetteloita, eivät siis ehdottomia säännöksiä siitä, mitä liitännäispalvelulla tai liitännäistoiminnolla on ymmärrettävä. Sen lisäksi jo voimassa oleva viestintämarkkinalaki sisältää monta sellaista nimenomaisista säännöistä, joilla teleyritys velvoitetaan jo nyt luovuttamaan direktiivin määritelmässä esimerkkeinä mainittuja liitännäispalveluita ja liitännäistoimintoja.

Teleyrityksillä on lain 45 §:n mukaan muun muassa velvollisuus periä kustannussuuntautuneeseen ja syrjimättömään hintaan toisen teleyrityksen maksut tai vaihtoehtoisesti velvollisuus antaa toiselle teleyritykselle laskujen perinnän kannalta välttämättömät tiedot. Lain 36 a §:ssä tarkoitettu uusi käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus ei siten voi kohdistua esimerkiksi teleyrityksen laskutusta koskevaan tietojärjestelmään tai tietokantaan, koska teleyrityksillä on tämänkaltainen velvoite jo voimassa olevan lain 45 §:n nojalla.

Viestintämarkkinalaki sisältää jo nyt myös nimenomaisen säännöksen muun muassa kaapelikanavan, maston antennipaikan sekä sähköisen ohjelmaoppaan käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksista.

Käytännössä 36 a §:n soveltamisala jäisi riippumaan komission tulevaisuudessa tekemistä markkinamäärittelyistä ja näillä markkinoilla tarjottavien palveluiden tuottamisessa välttämättömistä hyödykkeistä. Säännöksen perusteella teleyritykselle voitaisiin asettaa minkä tahansa viestintäverkon tai viestintäpalvelun käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus, jos luovutusvelvollisuuden asettamisen muut edellytykset vain täyttyvät. Näiden edellytysten arvioinnissa keskeisin säännös on 18 §.

Viestintäviraston on 18 §:n 1 momentin mukaan asetettava huomattavan markkinavoiman yritykselle ne velvollisuudet, jotka ovat tarpeen kilpailun esteiden poistamiseksi ja kilpailun edistämiseksi. Kilpailuilla

markkinoilla toiminta perustuu teleyritysten välisiin kaupallisiin sopimuksiin. Lähtökohteisesti kilpailu huolehtii viestintämarkkinoilla siitä, että käyttäjille tarjottavien palvelujen hinnoittelu ja palvelun tarjonnan muut ehdot ovat käyttäjien kannalta kohtuullisia.

Markkinoiden toimintaan puuttuminen sääntelyn keinoin tulee viestintämarkkinalain mukaan kysymykseen vain siinä tapauksessa, että markkina-analyysi osoittaa sen välttämättömäksi. Jos lain mukaiset edellytykset täyttyvät, Viestintäviraston on nimettävä tietyt teleyritykset huomattavan markkinavoiman yrityksiksi. Kilpailun esteiden poistamiseksi ja kilpailun edistämiseksi tarpeelliset erityisvelvollisuudet asetetaan vain näille yrityksille.

Asetettavien velvollisuuksien tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään. Asetettava velvollisuus ei saa olla teleyrityksen kannalta kohtuuton sillä tavoiteltavaan kilpailun edistämispäämäärään nähden. Velvollisuuden tarkoituksenmukaisuus ja oikeasuhteisuus on myös perusteltava. Viestintäviraston toimivaltaa velvollisuuksia asettaessa rajoittavat viestintämarkkinalain säännösten lisäksi myös suomalaisen hallinnon yleiset periaatteet, kuten suhteellisuusperiaate ja tarkoitussidonnaisuuden periaate.

Lain 18 §:n 1 momentissa on luettelo seikoista, jotka velvollisuutta asetettaessa tulee lisäksi erityisesti ottaa huomioon. Näitä ovat muun muassa huomattavan markkinavoiman yrityksen tekemät investoinnit ja riskit sekä tarve turvata kilpailu pitkällä aikavälillä.

Teleyrityksen oma käyttö tai kohtuullinen tuleva tarve on perustuslain omaisuuden suojan edellyttämällä tavalla suojattu. Lain 38 §:n mukaan pykälässä tarkoitettua luovutusvelvollisuutta ei ole, jos käyttöoikeuden kohde on teleyrityksen omassa käytössä tai se on tarpeen teleyrityksen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten.

Myös käyttöoikeuden luovutuksesta maksettava korvaus on perustuslain omaisuuden suojaäännösten vaatimalla tasolla. Lain 37 §:n mukaan Viestintävirasto voi asettaa teleyritykselle velvollisuuden hinnoitella käyttöoikeuden luovutuksesta perittävä korvaus kustannussuuntautuneesti. Kustannussuuntautuneeseen hintaan sisältyy lain 84 §:n mukaan aina kohtuullinen tuotto pääomalle.

Kohtuullista tuottoa määriteltessä on 84 §:n mukaan aina otettava huomioon teleyrityksen tekemät riskit ja investoinnit.

Viestintäviraston päätökseen saa 127 §:n mukaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallintolainkäyttölain mukaisella tavalla. Muutoksenhakuoikeus on hallintolainkäyttölain 6 §:n mukaan jokaisella, jonka oikeutta tai etua asia koskee. Myös muilla teleyrityksillä kuin päätöksen kohteena olevalla teleyrityksellä on siis muutoksenhakuoikeus Viestintäviraston velvollisuuden asettamista koskevaan päätökseen, jos päätöksellä on vaikutusta muutoksen hakijan oikeuksiin tai etuihin. Muutoksenhaku voi kohdistua myös Viestintäviraston ratkaisuun olla asettamatta huomattavan markkinavoiman yritykselle tiettyä velvollisuutta.

Viestintäviraston on muutettava velvoitepäätöstään, jos markkina-analyysin perusteella markkinoiden kilpailutilanteessa havaitaan tapahtuneen merkityksellisiä muutoksia.

37 a §. *Käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuteen liittyvät tekniset velvoitteet.* Viestintävirasto voisi pykälän mukaan asettaa käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta koskevassa päätöksessä teleyritykselle sellaisia teknisiä velvoitteita sekä luovutusvelvollisuuden käyttöä koskevia ehtoja, jotka ovat välttämättömiä, jotta käyttöoikeuden luovutusvelvoite voidaan teknisesti toteuttaa.

Säännöksen perusteella Viestintävirasto voisi esimerkiksi velvoittaa teleyrityksen julkaisemaan tietyt tekniset rajapintaeritelmät tai määrätä, että yhteenliittämisrajapintojen tulee olla jonkin tietyn teknisen standardin tai suosituksen mukaisia.

Viestintävirastolla on voimassa olevan lain mukaan vastaava oikeus tilaajayhteyden käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta asettaessaan. Tämä 24 §:n 3 momentin säännös ehdotetaan nyt kumottavan ja Viestintäviraston toimivaltuus ehdotetaan laajennettavan koskemaan kaikkia käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuksia, joihin lain käsitejärjestelmässä sisältyy myös teleyrityksen yhteenliittämisvelvollisuus.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan 3 kohta.

39 §. *Teleyrityksen yhteenliittämistä koskevat velvollisuudet.* Verkkoyritys on pykälän 1 momentin mukaan velvollinen neuvottele-

maan toisen verkkoyrityksen kanssa yhteenliittämistä.

Neuvotteluvollisuutta ehdotetaan 1 momentissa muutettavaksi siten, että se koski teleyrityksen sijasta verkkoyritystä, koska käyttöoikeusdirektiivin 4 artiklan 1 kohdan ja Unionin tuomioistuimen tuomion (C-192/08) perusteella yhteenliittämistä koskeva neuvotteluvollisuus voidaan asettaa ainoastaan yleisten viestintäverkkojen verkkooperaattoreiden välille.

Yrityksen neuvotteluvollisuutta ehdotetaan 1 momentissa tarkennettavan siten, että säännöksessä todettaisiin direktiivin edellyttämällä tavalla lisäksi, että yrityksen on neuvoteltava yhteenliittämistä vilpittömästi. Vilpittömyydellä tarkoitettaisiin pykälässä sitä, että neuvotteluvollinen yritys tarjoaa yhteenliittämistä siitä kiinnostuneelle kohtuullisin ja kilpailukykyisin ehdoin ja toimii neuvotteluissa muutoinkin vilpittömässä mielessä. Yhteenliittämistä ei tule tarjota yksisuuntaisin ehdoin, joilla yhteenliittämistä ja sen tavoitteita ei voitaisi toteuttaa.

Pykälän 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden liittää viestintäverkko tai viestintäpalvelu yhteen toisen teleyrityksen viestintäverkon tai viestintäpalvelun kanssa. Säännös olisi tältä osin sama kuin voimassa olevassa laissa. Yhteenliittämisvelvollisuus on eräs niistä monista käyttöoikeuksien luovutusvelvollisuuksista, joita huomattavan markkinavoiman yritykselle voidaan asettaa.

Huomattavan markkinavoiman yrityksen olisi 2 momentin toisen virkkeen mukaan neuvoteltava yhteenliittämistä toisen teleyrityksen kanssa sellaisin ehdoin, jotka eivät ole ristiriidassa sille Viestintäviraston 18 §:n mukaisella päätöksellä asetettujen yhteenliittämisvelvoitteiden kanssa. Jos huomattavan markkinavoiman yritykselle on jo asetettu esimerkiksi yhteenliittämisvelvollisuus sekä velvollisuus kustannussuuntautuneeseen hinnoitteluun, sen neuvotteluissa esittämien hintatarjousten tulisi olla kustannussuuntautuneita.

Lisäyksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 4 artiklan 1 kohdan muutokset.

51 §. Puhelinnumeron siirrettävyyteen liittyvät velvoitteet. Pykälän 1 ja 3 momentti ehdotetaan muutettavan siten, että säännöksessä ei enää viitattaisi puhelinverkon liittymään, vaan yleisemmin puhelinnumeroihin. Säännöksen soveltamisalan laajentuessa teleyrityksen velvollisuus puhelinnumeron siirtoon koskisi kaikkia teleyrityksen kanssa sopimuksen tehneitä käyttäjiä, joilla on kansalliseen numerointisuunnitelmaan sisältyvä numero riippumatta siitä, täyttääkö numeron avulla tarjottu palvelu puhelinverkon liittymän tunnusmerkit. Viestintäviraston määrääksellä tietyt puhelinnumerot voidaan teknisistä syistä vapauttaa siirtovelvoitteesta.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan numero olisi siirrettävä myös numeroon liittyvän määräaikaisen viestintäpalvelusopimuksen voimassa ollessa. Tällöin käyttäjä voisi siirtää puhelinnumeronsa uudelle palveluntarjoajalle, mutta käyttäjä joutuisi lähtökohtaisesti vastaamaan vanhalla palveluntarjoajalleen määräaikaiseen sopimukseen liittyvistä velvoitteistaan määräajan loppuun asti.

Ehdotetut muutokset liittyvät yleispalveludirektiivin 30 artiklan 1-4 kohtien täytäntöönpanoon. Muutoksilla pyritään myös osaltaan ratkaisemaan numeron siirroissa käytännössä esiintyneitä ongelmia.

Ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan ehdotetut 51 §:n 1 ja 3 momentti tulisivat voimaan vasta 25 päivänä toukokuuta 2011.

55 §. Yleinen hätänumero. Ehdotetun 1 momentin mukaan puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät saavat puhelimitse sekä tekstiviestillä yhteyden maksutta yleiseen hätänumeroon 112.

Yleistä hätänumeroa koskevaa käytäntöä on käsitelty tarkemmin edellä yleisperustelujen nykytilan arviointia käsittelevässä jaksossa 2.3. Erityisesti vammaisten käyttäjien kannalta epätydyttävän tilanteen ratkaiseminen edellyttää sitä, että hätätekstiviestit mainitaan pykälässä nimenomaisesti toisin kuin voimassa olevassa laissa.

Hätätekstiviestin luotettavuus ja nopeus eivät kuitenkaan ole samaa luokkaa kuin hätäpuhelun. Hätätekstiviestin lähettäminen ei myöskään nykyisin onnistu ilman SIM-

korttia, toisin kuin hätäpuhelun soittaminen matkapuhelimesta.

Ehdotetusta 1 momentista on poistettu viitaukset muihin hätänumeroihin kuin 112:een, koska erillinen poliisin hätänumero on poistumassa käytössä, eikä meripelastuskeskuksen käytössä olevaa numeroakaan enää luokitella hätänumeroksi.

Viranomaistoimintaan liittyvien tietojen maksuttomuudesta ja viranomaisten avustamisesta aiheutuneista kustannuksista säädetään viestintämarkkinalain 97 ja 98 §:ssä.

Ehdotetulla 1 momentilla pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 26 artiklan 4 kohta.

60 §. Yleispalvelun hintojen seuranta. Ehdotetun pykälän mukaan Viestintäviraston on seurattava yleispalvelun hinnoittelua, verrattava sitä viestintäpalveluiden yleiseen hintatasoon sekä arvioitava yleispalvelun hinnoittelua suhteessa yleiseen kuluttajahintatasoon ja väestön yleiseen tulotasoon.

Pykälässä tarkoitettu hintojen seurantavelvollisuus koskisi siis yleispalveluun kuuluviin liittymien, yleisten puhelinpalvelujen, internet-yhteyksien sekä numerotiedotuspalvelujen ja luettelopalveluiden hinnoittelua. Pykälässä tarkoitettussa arvioinnissa voitaisiin hyödyntää esimerkiksi kuluttajien ostamien tavaroiden ja palveluiden hintakehitystä tai palkansaajien ansioiden kehitystä mittavia indeksejä.

Pykälällä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 9 artiklan 1 kohta. Pykälän sanamuotoa tarkistettaisiin siten, että se vastaa paremmin direktiivin säännöstä.

60 c §. Yleisten puhelinpalveluiden tarjontaa koskeva yleispalveluvelvollisuus. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi ja pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi momentti. Lainsäädäntöteknisistä syistä ehdotetaan selvyden vuoksi, että koko pykälä muutetaan. Voimassa olevan pykälän 1, 3 ja 4 momenttiin ei siis kuitenkaan tosiasiaassa ehdoteta muutoksia.

Ehdotetun 2 momentin mukaan tarjottavan liittymän tulee olla sellainen, että kaikki käyttäjät, myös vammaiset, voivat käyttää hätäpalveluita, soittaa ja vastaanottaa kotimaan ja ulkomaan puheluita sekä käyttää muita tavanomaisia puhelinpalveluita. Liittymän on lisäksi mahdollistettava kaikille

käyttäjille tarkoituksenmukainen internet-yhteys, ottaen huomioon käyttäjien enemmistön käytössä oleva yhteysnopeus, tekninen toteutettavuus ja kustannukset.

Vammaiset käyttäjät ja heidän tarpeensa mainittaisiin siis ensimmäistä kertaa nimenomaisesti yleispalvelun yhteydessä. Lisäys tarkoittaisi sitä, että vammaisilla käyttäjillä tulee kaikissa tilanteissa olla yhtäläiset oikeudet pykälässä tarkoitettuihin peruspalveluihin kuin muillakin käyttäjillä. Tämä saattaa käytännössä edellyttää joko viestintäpalvelulta tai viestintäverkolta jotakin teknistä ominaisuutta, jolla tavoite viime kädessä varmistetaan.

Yleispalveluyrityksen pykälässä tarkoitettu velvoite huolehtia myös vammaisten käyttäjien tarpeista kohdistuu aina siis joko pykälässä tarkoitettuun perusliittymään taikka siihen viestintäverkkopalveluun, jonka avulla tuota liittymää tarjotaan kuluttajalle. Yleispalveluyrityksen velvoite ei sen sijaan kohdistu päätelaitteeseen tai sen ominaisuuksiin, vaan nimenomaan niihin päätelaitteen avulla käytettäviin peruspalveluihin, jotka luetellaan 60 c §:ssä.

Voimassa olevan lain mukaan teleyritys voi käytännössä valita yleispalveluiden tarjoamiseen käyttämänsä liittymän tekniikan, jolloin liittymä voi olla joko kiinteä tai matkapuhelinliittymä. Teleyritys voi tarjota pykälässä tarkoitettuihin yleispalveluihin kuluttajalle myös useamman liittymän välityksellä, mutta tästä ratkaisusta ei saa aiheutua kuluttajalle lisäkustannuksia.

Vammaisen käyttäjän kannalta liittymän teknisellä toteuttamistavalla voi olla erityistä merkitystä arjen sujuvuuden kannalta. Vammaisen käyttäjän erityistarpeiden tulisi sen vuoksi olla keskeisessä asemassa silloin, kun yleispalveluyritys pohtii yleispalveluliittymän teknistä toteuttamistapaa.

Jos pykälässä tarkoitettuihin yleispalveluihin on tietyllä maantieteellisellä alueella tarjottu kuluttajalle pääsääntöisesti matkapuhelinliittymän välityksellä, pykälässä tarkoitettuihin tavanomaisiin puhelinpalveluihin lukeutuisivat tarpeen mukaan myös tekstiviestit. Tekstiviesteillä on erityinen merkitys eräille aistivammaisryhmille, kuten kuuroille ja kuulovammaisille.

Jos teleyritys tarjoaa pykälässä tarkoitettuja yleispalveluita tietyllä maantieteellisellä alueella pääasiassa kolmannen sukupolven matkapuhelinverkon välityksellä, pykälässä tarkoitettuihin tavanomaisiin puhelinpalveluihin voisivat lukeutua muun muassa videopuhelut, jotka nekin ovat erityisen tarpeen kuuroille ja kuulovammaisille käyttäjille.

Jos kuulovammaisen tarvitsee peruspuhelinpalveluihinsa esimerkiksi tekstipuhelinta, tarjottavan liittymän tekniikan tulee olla sellainen, että se tukee tätä ratkaisua.

Vammaisella henkilöllä tulisi olla hänelle itselleen esteetön tapa tehdä viestintäpalvelusopimus. Koska viestintäpalvelusopimukset yhä useammin tehdään internetin välityksellä, tulisi myös yleispalvelua koskevan viestintäpalvelusopimuksen tekojatkossa olla sellainen, että se on esteetön myös vammaisen käyttäjän kannalta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan liittymän on mahdollistettava kaikille käyttäjille tarkoituksenmukainen internet-yhteys. Tarkoituksenmukaisen internet-yhteyden vähimmäisnopeudesta säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Tarkoituksena on, että internet-yhteyden vähimmäisnopeus on sama kaikille käyttäjille, myös vammaisille, koska yleispalveludirektiivin lähtökohtana on se, että vammaiset käyttäjät saavat muita käyttäjiä vastaavan aseman markkinoilla.

Ehdotetun uuden 3 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia teknisiä määräyksiä siitä, miten liittymä tulee teknisesti toteuttaa tai mitä teknisiä ominaisuuksia liittymässä tulee olla, jotta myös vammaiset voivat sitä käyttää.

Ehdotetuilla 2 ja 3 momentilla pantaisiin täytäntöön yleispalveludirektiivin 7 artikla.

Ehdotettava 2 momentin muutos ei edellyttäisi yleispalveluyritysten nimeämistarpeen selvittämistä eikä yleispalveluvelvollisten teleyritysten uudelleen nimeämistä. Ehdotettavan siirtymäsäännöksen mukaan Viestintäviraston on kuitenkin täydennettävä yleispalvelua koskevia päätöksiä siten, että päätökset sisältävät vammaisille tarjottavat palvelut ja että yleispalveluvelvollisten yritysten vammaisia käyttäjiä koskevat velvoitteet tulevat voimaan viimeistään 31.12.2011.

60 e §. Liittymän rakentamisesta johtuvan korvauksen maksaminen erissä. Mikäli käyt-

täjää ei ole jo liitetty yleispalveluyrityksen viestintäverkkoon yleispalveluliittymää tilattaessa, yleispalveluyrityksen tulee rakentaa liittymä kohtuulliseen hintaan. Tällöin yleispalveluyrityksellä on mahdollisuus laskuttaa käyttäjältä myös 60 c §:n mukaisesti kohtuulliseksi katsottava osuus edellä mainituista liittymän rakentamisesta aiheutuvista kertaluonteisista kustannuksista.

Pykälän 1 momentin mukaan yleispalveluyritykseksi nimetyn palveluyrityksen olisi tarjottava kuluttajalle mahdollisuus maksaa 60 c §:ssä tarkoitetun yleispalveluliittymän rakentamisesta johtuva korvaus useammassa erässä. Kuluttajan oikeus maksaa useammassa erässä koskisi vain kertaluonteista liittymän rakentamisesta johtuvaa korvausta teleyritykselle eikä muita viestintäpalveluiden käyttöön perustuvia maksuja.

Yleispalveluyrityksen oikeus kieltäytyä tekemästä sopimusta yleispalveluliittymästä säädetään 60 c §:n 5 momentissa. Teleyrityksen oikeudesta vaatia kuluttajalta ennakkomaksua liittymäsopimuksesta on rajoitettu lain 61 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaisesti teleyrityksellä olisi perusteltu syy kieltäytyä 1 momentin mukaisesta velvollisuudestaan esimerkiksi silloin, kun kuluttajalla on useita maksuhäiriömerkintöjä ja ne ovat suhteellisen tuoreita. Tällöin luoton myöntämistä kuluttajalle voitaisiin pitää hyvää luotonantotapaa koskevan kuluttajansuojalain (38/1978) 13 §:n vastaisena.

Vaikka kuluttajalla olisi maksuhäiriömerkintöjä, luoton myöntäminen kuluttajalle voi olla hyvän luotonantotavan mukaista esimerkiksi silloin, kun merkintöjen rekisteröinnistä on kulunut kohtuullisen pitkä aika taikka kun ne ovat johtuneet sairauden tai työttömyyden aiheuttamasta velanmaksukyvyyn tilapäisestä heikkenemisestä.

Säännöksellä pantaisiin täytäntöön yleispalveludirektiivin 10 artiklaan liittyvän I liitteen A osan d) kohta, jonka mukaan kuluttajalle tulee tarjota tarpeen mukaan mahdollisuutta maksaa yleisen viestintäverkon liittymämaksut maksuerinä kun kyseessä on yleispalvelun toteuttamiseksi tarvittava liittymä. Suomessa liittymämaksut yleiseen viestintäverkkoon ovat yleisesti varsin kohtuullisella tasolla. Poikkeuksen tästä muodos-

tavat kuitenkin liittymän rakentamiskustannukset, jotka saattavat erityisesti haja-asutusalueilla nostaa yleispalveluliittymän hintaa verrattuna hintoihin taajamissa.

67 §. Viestintäpalvelusopimus. Pykälän 3 momenttiin sisältyvää luetteloa niistä seikoista, jotka on ainakin mainittava viestintäpalvelusopimuksessa, ehdotetaan muutettavaksi.

Momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että sopimuksessa on sopimuksen voimassaoloajan lisäksi mainittava mahdolliset sopimuksen uusimismenettelyt.

Momenttiin lisättäisiin 14 kohta, jonka mukaan sopimuksessa on mainittava, voiko liittymän avulla käyttää hätäpalveluita ja voidaanko liittymän haltijan sijainti paikantaa hätätilanteessa. Sopimuksessa olisi siis erikseen mainittava siitä, onko hätäkeskukseen yhteyttä ottavan henkilön paikantaminen teknisesti mahdollista.

Niin sanotuissa VoIP-palveluissa (Voice over Internet Protocol) ei ole vielä ratkaistu kaikkia niitä teknisiä ongelmia, jotka liittyvät soittajan sijaintitiedon välittämiseen hätäkeskuksiin. Muita tilanteita, joissa sijaintitietoa voi olla vaikea välittää, ovat esimerkiksi ilman SIM-korttia soitetut hätäpuhelut sekä laajasta yritysverkosta tulevat puhelut. Palvelun poikkeavuus voisi koskea myös esimerkiksi puhelun ohjautumista muuhun kuin lähimpään hätäkeskukseen tai sijaintitiedon epätarkkuutta.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi 15 kohta, jonka mukaan sopimuksessa on mainittava tiedot menettelyistä, joilla teleyritys mittaa ja muokkaa tietoliikennettä välttääkseen verkkoyhteyden ylikuormittumisen. Vakiosopimuksiin otettavat tiedot voisivat tältä osin olla varsin yleisellä tasolla. Sopimusehdoissa ei siis ole tarpeen esimerkiksi viitata tiettyihin teknisiin standardeihin, vaan pelkkä maininta siitä, että teleyritys mittaa ja muokkaa tietoliikennettä tiettyssä tarkoituksessa riittää käyttäjän informoimiseksi asiasta.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi 16 kohta, jonka mukaan sopimuksessa on kerrottava siitä, miten 15 kohdassa tarkoitetut menettelyt saattavat vaikuttaa tarjottavan viestintäpalvelun laatuun.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi 17 kohta, jonka mukaan sopimuksessa on lueteltava käyttäjälle tarjottavat asiakaspalvelut. Asia-

kaspalveluilla tarkoitetaan pykälässä esimerkiksi puhelinneuvontaa, verkossa tarjottavia palveluita sekä erilaisia asennus- ja tukipalveluita, joita teleyritys tarjoaa asiakkailleen.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi 18 kohta, jonka mukaan sopimuksessa on mainittava toimitettavan päätelaitteen käyttöä koskevat rajoitukset. Tyypillinen esimerkki 18 kohdassa tarkoitettua rajoituksesta on päätelaitteessa käytettävä SIM-lukko, joka rajoittaa päätelaitteen käyttöä muissa liittymissä.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi 19 kohta, jonka mukaan sopimuksessa on mainittava käyttäjän mahdollisuudesta valita, sisällytetäänkö hänen yhteystietonsa puhelinluetteloon sekä mitä tietoja hän haluaa siihen sisällyttää.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi 20 kohta, jonka mukaan sopimuksessa on kerrottava laskun eri maksutavat ja niistä aiheutuvat hintaerot. Eri maksutavoista johtuvilla hintaeroilla tarkoitetaan esimerkiksi erilaisista laskutuskausista johtuvia hintaeroja tai esimerkiksi paperisen laskun ja e-laskun välistä hintaeroa

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi 21 kohta, jonka mukaan sopimuksessa on mainittava millaisiin toimenpiteisiin teleyritys voi ryhtyä tietoturvan tai tietojen eheyden vaarantuessa taikka uhkien tai haavoittuvuuksien johdosta. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi automaattinen sähköpostin suodatus, sähköisen viestinnän tietosuojalain 5 luvussa mainitut, viestinnän tietoturvaa koskevat toimet sekä viestintämarkkinalain 130 ja 131 §:n tilanteet. Vakiosopimuksessa nämä tiedot voisivat kuitenkin olla verraten yleisellä tasolla.

Kaikki pykälän 3 momenttiin ehdotetut lisäykset liittyvät yleispalveludirektiivin 20 artiklan täytäntöönpanoon.

69 a §. Käyttäjän oikeus valita viestintäpalvelun tarjoaja Ehdotetun pykälän mukaan Viestintävirasto voi asettaa käyttäjän valinnanvapauden turvaamiseksi asunto-osakeyhtiölle, kiinteistöosakeyhtiölle tai niihin verrattavalle yhteisölle, joka omistaa tai hallinnoi kiinteistön sisäistä tai usean kiinteistön välistä kiinteää viestintäverkkoa, joka on liitetty yleiseen viestintäverkkoon, velvollisuuden luovuttaa käyttäjän valitsemalle teleyritykselle syrjimättömin ehdoin käyttöoi-

keuden kiinteistön tai kiinteistöryhmän sisäiseen viestintäverkkoon viestintäpalvelun välittämiseksi kiinteistössä käyttäjän päätelaitteisiin.

Asunto-osakeyhtiöiden ja kiinteistöosakeyhtiöiden lisäksi yhden tai useamman kiinteistön sisäverkkoa voi hallinnoida myös jokin muu yritys tai yhteenliittymä. Tällainen yhteenliittymä ei välttämättä ole viestintämarkkinalain tarkoittama teleyritys ja olennaista säännöksen kannalta onkin se, että se ei kohdistu teleyrityksen yleiseen viestintäverkkoon, vaan teleyrityksen verkkoon liitettävään verkkoon, jota hallinnoi joku muu taho kuin teleyritys. Vastuurajapinta teleyrityksen yleisen viestintäverkon ja kiinteistön sisäisen verkon välillä on tyypillisesti talojakamossa, jos ei toisin sovita. Lain 69 §:n 2 ja 3 momentin mukaan sisäverkon haltija voi rakennuttaa verkkonsa valitsemallaan henkilöllä, eli teleurakoitsijalla, teleyrityksestä riippumatta. Kiinteistön sisäisen viestintäverkon haltija vastaa myös verkkonsa rakennus- ja ylläpitokustannuksista.

Kiinteistön tai kiinteistöryhmän sisäisellä kiinteällä viestintäverkolla tarkoitetaan valokaapelilla ja parikaapeloinnilla toteutettua viestintäverkkoa. Määritelmän piiriin kuuluvat verkossa käytettyjen kaapelien lisäksi myös verkon kannalta tarpeelliset rakennusten sisäntulot, putkitukset ja muut rakenteet sekä laitetilat ja mahdollisesti verkossa käytettävät aktiiviset verkkoelementit.

Käyttäjällä olisi ehdotuksen mukaan oikeus valita viestintäpalvelun tarjoava teleyritys. Ehdotetun säännöksen mukaan sisäverkon haltijan on mahdollistettava käyttäjän valitsemalle teleyritykselle käyttöoikeus sisäverkon vapaana olevaan osaan. Tämä tarkoittaa käyttöoikeutta jo olemassa olevaan verkkoon siinä määrin kuin se on teknisesti mahdollista. Verkon käyttäminen käyttäjän valitseman viestintäpalvelun välittämiseen saattaa olla teknisesti mahdotonta esimerkiksi verkon siirtokapasiteetin rajallisuuden takia. Myös erilaisten liittymäteknikoiden yhteensovittaminen sisäverkossa saattaa olla mahdotonta. Säännöksellä ei velvoiteta kiinteistön sisäisen verkon haltijaa rakentamaan verkkoon asukkaiden vaatimusten perusteella. Säännöksellä ei myöskään tarkoiteta sitä, että käyttäjällä olisi yksipuolinen oikeus raken-

nuttaa kiinteistöön uutta sisäistä verkkoa tai muuttaa jo olemassa olevaa verkkoa.

Käyttäjän valinnanvapaus ja kiinteistön tai kiinteistöryhmän sisäisen viestintäverkon avoimuus on oletusarvo, joka toteutuu pääsääntöisesti jo nykyäänkin sopimusperusteisesti. Säännöksellä vain vahvistetaan vallitsevaa käytäntöä. Ehdotettu säännös mahdollistaa sen, että sisäverkon käyttöoikeuden avaamiseen veloitetaan viranomaisen päätöksellä, ellei asiasta ole päästy normaalisti sopimukseen. Viranomaispäätöksiä tehtäisiin vain tarvittaessa asianosaisten aloitteesta. Päätöstä tehdessään Viestintäviraston on selvitettävä asia ja kuultava asianosaisia siten kuin hallintolain 6 luvussa edellytetään.

Pykälän 1 momentin mukaan käyttöoikeus tulisi luovuttaa käyttäjän valitsemalle teyryitykselle syrjimättömin ehdoin. Syrjimättömyysvaatimus edellyttää, että sisäverkon haltija kohtelee teyryityksiä tasapuolisesti verkkoonsa päästäessään. Veloitteen mukaisesti verkon haltija ei myöskään saisi jyvittää yhteiskäytöstä aiheutuvia kustannuksia syrjivästi teyryitysten kesken. Viestintävirasto voisi siten tarvittaessa arvioida sitä, että kiinteistön tai kiinteistöjen sisäisen verkon haltija kohdistaa uuden teyryityksen palvelulle tai vanhan teyryityksen palvelun laajennukselle syrjimättömästi vain sellaisia kustannuksia, jotka aiheutuvat uudesta palvelusta ja että mahdolliset toistuvat kulut jaetaan palveluita verkkoon tuovien teyryitysten kesken syrjimättömin perustein. Kun säännös koskee vain olemassa olevan verkon vapaana olevaa osaa, luovutuksesta syntynee verkon haltijalle vain samankaltaisia kuluja, kuin tiloissa aikaisemmin olleista teyryityksistä. Kulut voivat aiheutua esimerkiksi lukituksesta ja pääsynhallinnasta tai uusien sisäverkkoon tuotujen laitteiden sähkönkulutuksesta. Uuden palvelun asennuskulut kuuluvat luonnollisesti uudelle palveluntarjoajalle. Viestintävirasto ei voisi syrjimättömyyttä arvioidessaan puuttua kustannusvastuun jakautumiseen verkon haltijayhteisön sisällä kuten asunto-osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä.

Pykälän 2 momentin mukaan päätöksen edellytyksenä olisi, että rinnakkaisen sisäisen viestintäverkon tai sen osien rakentaminen olisi kokonaisuutena arvioiden teknisesti mahdotonta tai taloudellisesti tehotonta. Vi-

ranomaisen on ratkaistava asia kokonaisuutensa kanssa, jossa otetaan huomioon se, olisiko rakennukseen mahdollista ja taloudellisesti järkevää rakentaa rinnakkainen sisäverkko tai sen osia uusia palveluita varten. Sisäjohtoverkon osat kuten putkitukset, laitetilat ja rakennuksen seinään tehty kaapelin sisääntulo-aväylä ovat luonteeltaan rakennuksen kiinteitä rakenteita ja pääsääntöisesti ei ole teknisesti tai taloudellisesti mielekäs esimerkiksi avata rakenteita upottaakseen seinien sisään uusia putkia rinnakkaiselle sisäverkolle tai rakentaa uusia sisääntuloja rakennukseen. Rakennuksen sisätilojen käyttö voi olla niin tarkkaan mitoitettua, ettei vapaata tilaa mahdollisille uusille teletiloille kuten laitekaapeille tai komeroille välttämättä löydy. Kuten 1 momentin perusteluissa on todettu, sisäverkon avoimuus käyttäjän valitsemille viestintäpalveluille on pääsääntö, mutta säännöksellä ei veloiteta kiinteistön verkon haltijaa rakentamaan verkkoa. Viranomaisen luovutusveloitetta koskeva päätös koskeekin vain vapaana olevaa osaa verkosta.

Asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 6 luvun 31 §:n mukaan yhtiökokous päättää uudistuksesta, joka on laajakantoinen, taikka vaikuttaa olennaisesti asumiseen tai asumiskustannuksiin. Säännöksen 2 momentin mukaan enemmistöpäätöksellä voidaan päättää sellaisen kiinteistön tai rakennuksen käyttämiseen liittyvän tavanomaisen hyödykkeen hankkimisesta, jonka vastikerahoitteinen yhteishankinta on tavanomaista. Tämä voi tarkoittaa hallituksen esityksen perustelujen (HE 24/2009 vp) mukaan myös esimerkiksi tietoliikenneyhteyksiä ja operaattoripalveluita. Nyt ehdotetulla viestintämarkkinalain säännöksellä ei ole tarkoitus muuttaa asunto-osakeyhtiölain päätöksentekomenettelyä. Jos asunto-osakeyhtiö on päättänyt enemmistöpäätöksellä esimerkiksi tietyn teyryityksen palveluiden ostamisesta ja sen kustannusten jakamisesta vastikkeessa, säilyy tämä velvollisuus osakkeenomistajalla, vaikka osakkeenomistaja vaatisikin ehdotetun säännöksen mukaista toisen teyryityksen käyttöoikeutta sisäverkkoon.

Koska ei ole perusteita sille, että asunto-osakeyhtiö ja viime kädessä kaikki sen osakkaat vastaisivat esimerkiksi yhden osakkaan vaatimuksesta toteutettavan yhteyden kus-

tannuksista, asunto-osakeyhtiössä käyttäjä vastaisi muun valitsemansa teleyrityksen käyttöoikeuden toteuttamisesta aiheutuvista kustannuksista, vaikka tällaisista kustannuksista yleensä vastaa sisäisen verkon haltija.

Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedi-
rektiivin 12 artiklan 3 kohta kiinteistöjen si-
säverkkojen osalta.

70 §. Kytkeykauppa. Pykälää ehdotetaan muutettavan vain siltä osin, kun se on uuden 70 a §:n takia välttämätöntä. Uuden 70 §:n 1–5 momentit vastaisivat asiallisesti voimassa olevan lain 1–3, 6 sekä 8 momenttia.

Päätelaitetta ja matkaviestinverkon liittymää koskevien sopimusten kytkentä toisiinsa kaupantekohetkellä siten, että se vaikuttaa hyödykkeiden ostohintaan (kytkeykauppa), olisi pykälän 1 momentin mukaan sallittua. Teleyrityksen tulisi tarjota vastaavaa viestintäpalvelua käyttäjälle myös ilman päätelaitetta. Säännös on samansisältöinen kuin voimassa olevan lain 1 momentti ja sitä on tarkemmin perusteltu hallituksen esityksessä 81/2005 vp.

Kytkeykauppa olisi pykälän 2 momentin mukaan kielletty GSM-matkaviestinverkon liittymää koskevissa sopimuksissa, jollei kyse ole käyttötarkoitukseltaan tavanomaisesta matkapuhelimesta poikkeavan pöytäpuhelimien, turvapuhelimen tai muun vastaavan GSM-matkaviestinverkon puhelimen ja liittymän kytkeykaupasta. Myös pykälän 2 momentin säännös vastaa voimassa olevan lain 2 momenttia ja sitä on tarkemmin perusteltu hallituksen esityksessä 109/2008 vp.

Pykälän 3 momentin mukaan markkinoinnissa olisi ilmoitettava kuluttajansuojalain 2 luvun 12 §:ssä tarkoitettujen tietojen ohella myös kytkeykaupasta kuluttajalle aiheutuvien lisäkustannusten kokonaismäärä. Pykälän 3 momentin viittaus kuluttajansuojalakiin on muutettu vastaamaan kuluttajansuojalain muutosta. Muilta osin pykälä vastaa voimassa olevan lain 3 momenttia, jota on tarkemmin perusteltu hallituksen esityksessä 81/2005 vp.

Kuluttajansuojalain 2 luvun 12 §:n mukaan yhteisellä hinnalla tai alennetulla hinnalla yhdessä tarjottavia hyödykkeitä markkinoitessa on aina ilmoitettava selkeästi tarjouksen sisältö ja arvo sekä yhteisellä hinnalla tarjotuista hyödykkeistä lisäksi niiden erilliset

hinnat. Kytkeykauppaa koskevassa markkinoinnissa on siten aina ilmoitettava liittymästä ja matkapuhelimesta myös niiden erilliset hinnat. Lisäksi markkinoinnissa on kuluttajansuojalain mukaan ilmoitettava tarjouksen hyväksikäyttämistä koskevat ehdot, erityisesti tarjouksen kesto sekä määrälliset ja muut rajoitukset.

Pykälän 4 momentin mukaan kuluttajalla olisi oikeus irtisanoa määräaikainen sopimus päättyväksi kahden viikon kuluttua irtisanomisesta, jos hän suorittaa käyttämättä jäävään sopimusaikaan kohdistuneet maksut sekä tällaisen tilanteen varalta mahdollisesti sovitut muut maksut. Kuluttajan oikeudesta irtisanoa määräaikainen viestintäpalvelusopimus sosiaalisen suoritusasteen vuoksi säädettäisiin 70 a §:ssä.

Pykälän 5 momentin mukaan teleyritys saisi estää toisen teleyrityksen liittymän käytön kytkeykauppaan kuuluvalla matkapuhelimella. Esto olisi kuluttajan pyynnöstä purettava kahdessa viikossa siitä, kun liittymäsopimus päättyy. Eston purkamisesta ei saisi periä kuluttajalta maksua. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 70 §:n 8 momenttia.

70 a §. Viestintäpalvelusopimuksen kesto. Edellä kohdassa 2.1 on kuvattu kuluttajan sopimusoikeudellista asemaa viestintämarkkinoilla. Ongelmalliseksi nykytilanteessa on koettu viestintäpalvelusopimukset, joita markkinoidaan määräaikaisina sopimuksina, mutta joissa tosiasiaa kyse on kuluttajan irtisanomisoikeuden rajoittamisesta määrääjäksi. Uudella viestintäpalvelusopimuksen kestoä koskevalla säännöksellä pyritään vastaamaan tähän tilanteeseen ja ratkaisemaan siitä kuluttajalle aiheutuvat ongelmat.

Viestintäpalvelusopimus olisi pykälän 1 momentin mukaan voimassa toistaiseksi ja päättyisi sopimuksen irtisanomisen johdosta. Kuluttajalla olisi 1 momentin mukaan oikeus milloin tahansa irtisanoa sopimus päättymään kahden viikon kuluttua irtisanomisesta, jollei 2 momentista johdu muuta.

Pykälän 1 momentissa todettaisiin siis se sopimusoikeudellinen peruseriaate, että viestintäpalvelusopimukset, kuten muutkin sopimukset, ovat lähtökohtaisesti toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia, jotka ovat vapaasti irtisanottavissa tietyn irtisanomisajan puitteissa. Tätä sääntelyä täydentäisi 75 §:n 3

momentti, jossa säädettäisiin ehdotuksen mukaan jatkossa enää vain irtisanomisen muodosta.

Teleyritys saisi pykälän 2 momentin mukaan tehdä kuluttajan kanssa enintään kahden vuoden määräaikaisen viestintäpalvelusopimuksen. Jos teleyritys tarjoaa kuluttajalle pidempää kuin 12 kuukauden sopimusta, kuluttajalle olisi pykälän 2 momentin mukaan tarjottava myös mahdollisuus tehdä 12 kuukauden määräaikainen sopimus.

Tältä osin säännöksellä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 30 artiklan 5 kohta.

Pykälän 3 momentin mukaan teleyritys ei saisi jatkaa määräaikaista sopimusta uudella määräaikaisella sopimuksella ilman kuluttajan kanssa tehtyä uutta kirjallista sopimusta. Sopimus voitaisiin tehdä myös sähköisesti edellyttäen, että sähköisen sopimuksen sisältöä ei voi yksipuolisesti muuttaa ja että sopimus säilyy osapuolten saatavilla. Teleyrityksellä on näyttötaakka tämän muotovaatimuksen täyttymisestä todisteellisesti. Säännöksellä pyrittäisiin siihen, että määräaikaisia sopimuksia tai sopimuskausia ei voisi enää ketjuttaa niin, että käyttäjän passiivisuuden vuoksi sopimus jatkuu uudella määräaikaisella sopimuksella tai sopimuskaudella.

Käytännössä teleyritys ja kuluttaja voisivat tehdä sopimuksen myös etämyynnillä edellyttäen, että kuluttajalla on oikeus peruuttaa sopimus siitä huolimatta, että viestintäpalvelun toimittaminen on aloitettu ennen sopimuksen peruuttamisajan päättymistä. Viestintäpalvelujen etämyynnissä teleyrityksen tulee lähettää kuluttajalle kuluttajansuojalain 13 §:n mukainen vahvistuksen lisäksi myös viestintäpalvelusopimus, joka sisältää viestintämarkkinalain 67 §:n 3 momentissa mainitut tiedot.

Pykälän 3 momentti ei estä sitä, että osapuolet sopivat alkuperäisessä sopimuksessa siitä, että sopimus on määräaikainen, mutta jatkuu määräajan umpeuduttua toistaiseksi voimassaolevana, ellei kuluttaja tai teleyritys irtisano sopimusta päättymään määräaikaisuuden päättyessä. Sopimuksen jatkuessa toistaiseksi voimassa olevana sopimus olisi osapuolten irtisanottavissa 1 momentin mukaisesti. Kuluttajan puolelta sopimuksen irtisanomisaika olisi pykälän 1 momentin mukaisesti kaksi viikkoa. Teleyrityksen irtisa-

nomisaika määritellään normaalesti vakiosopimusehdoissa.

Viestintämarkkinalain 71 §:n mukaisesti teleyrityksellä olisi velvollisuus ilmoittaa käyttäjälle sopimusehtojen muutoksista ja niiden sisällöstä viimeistään kuukautta ennen kuin määräaikainen sopimuskausi päättyy ja jatkuu toistaiseksi voimassaolevana.

Säännöksellä pantaisiin tältä osin täytäntöön yleispalveludirektiivin 30 artiklan 6 kohta, jonka mukaan sopimuksen irtisanomista koskevat ehdot ja menettelyt eivät saa estää palveluntarjoajan vaihtamista.

Kuluttajalla olisi pykälän 4 momentin mukaan sopimuksen määräaikaisuudesta huolimatta oikeus irtisanoa sopimus päättymään kahden viikon kuluttua irtisanomisesta, jos kuluttaja on joutunut maksuvaikeuksiin sairauden, työttömyyden tai vastaavan hänestä riippumattoman syyn takia taikka jos sopimuksen pitäminen voimassa on muun erityisen syyn takia hänen kannaltaan kohtuutonta. Esimerkiksi silloin, kun kuluttaja muuttaa maan sisällä, uudella asuinpaikkakunnalla ei välttämättä ole mahdollista käyttää vanhan teleyrityksen palveluita ja sopimuksen pitäminen voimassa olisi hänen kannaltaan kohtuutonta. Edelleen jos kuluttaja kuolee, hänen oikeudenomistajillaan olisi oikeus irtisanoa sopimus. Sääntely vastaisi tältä osin eräin tarkennuksin voimassa olevan lain 70 §:n 5 momenttia sekä sosiaalisesta suoritusestettä koskevaa muuta kuluttajansuojalainsäädäntöä eri elinkeinotoiminnan alueilla. Pykälässä tarkoitettua sosiaalisen suoritusesteen käsitettä on perusteltu tarkemmin kytkykauppaa koskeneessa hallituksen esityksessä 81/2005 vp.

Kuluttajansuojalainsäädännössä vallitsevan yleisen periaatteen mukaan edellä tarkoitettua sosiaalisen suoritusesteen oikeuttavan irtisanomisperusteen tulee lähtökohtaisesti olla syntynyt vasta määräaikaisen sopimuksen teon jälkeen. Tällöin kuluttaja ei voi vedota sosiaaliseen suoritusesteeseen, jos se on ollut olemassa jo sopimuksen tekohetkellä.

Edellä mainitusta sosiaalisesta suoritusesteestä tai kuluttajan kuolemasta johtuvasta irtisanomisesta ei saisi pykälän 4 momentin mukaan vaatia kuluttajalta korvausta. Säännös vastaisi tältä osin voimassa olevan lain 70 §:n 5 momenttia. Teleyrityksellä olisi kui-

tenkin oikeus saada kytkeykaupan yhteydessä luovutettu päätelaite takaisin, mikä vastaa normaalin osamaksukaupan periaatteita sekä voimassa olevan lain 70 §:n 5 momenttia.

Ehdotetun 70 a §:n 1, 3 ja 4 momenttia sovellettaisiin takautuvasti viestintäpalvelusopimuksiin. Pykälän 1 momentin takautuva soveltaminen merkitsisi sitä, että lain voimaantullessa toistaiseksi voimassa olevien viestintäpalvelusopimusten irtisanomisaikaa ei voitaisi rajoittaa, vaan se olisi aina kaksi viikkoa. Lain voimaantullessa määräaikaiset sopimukset säilyisivät määräaikaisina ja niihin sovellettaisiin myös pykälän 3 ja 4 momenttia takautuvasti.

Pykälän 3 momentin takautuva soveltaminen merkitsisi sitä, että lain voimaantultua nykyiset niin sanotut ketjutetut viestintäpalvelusopimukset päättyvät määräajan tai kuluvan sopimuskauden umpeuduttua, ellei kuluttaja tee uutta sopimusta.

Lain voimaan tullessa voimassa olevat määräaikaiset viestintäpalvelusopimukset voitaisiin myös irtisanoa 70 a §:n 4 momentissa määritellyin edellytyksin.

71 §. Sopimuksen muuttaminen. Pykälän sisältö vastaa muutoin voimassaolevaa lakia, mutta pykälään on lisätty määräaikaisia viestintäpalvelusopimuksia koskeva uusi 3 momentti. Teleyrityksen ilmoitusvelvollisuutta koskevaa 5 momenttia sekä irtisanomisoikeutta koskevaa 4 momenttia on täsmennetty.

Ehdotettu uusi 3 momentti on sisällöltään sama kuin voimassa olevan lain 70 §:n 7 momentti. Uuden 3 momentin mukaan määräaikaisen liittymäsopimuksen ehtoja ei saa muuttaa kesken sopimuskauden kuluttajan vahingoksi. Sopimusehtojen muuttaminen on kuitenkin sallittua, jos muutostarve johtuu lainsäädännön muutoksista tai viranomaispäätöksistä.

Pykälän 4 momentin mukaan käyttäjällä on oikeus irtisanoa viestintäpalvelusopimus heti päättyväksi, jos teleyritys ilmoittaa muuttavansa sopimusehtoja käyttäjän vahingoksi. Käyttäjän sanoessa irti määräaikaisen sopimuksen irtisanomisen seurausten osalta sovellettaisiin 70 a §:n 4 momentin säännöksiä.

Ehdotettavan 5 momentin mukaan teleyrityksen on ilmoitettava käyttäjälle sopimusehtojen muutoksesta ja niiden sisällöstä viimeistään kuukautta ennen kuin muutetut eh-

dot tulevat voimaan. Teleyrityksen olisi ilmoitettava käyttäjälle samanaikaisesti tämän oikeudesta irtisanoa sopimuksensa heti päättyväksi, jos käyttäjä ei hyväksy muutettuja sopimusehtoja. Viestintämarkkinalain 67 §:n mukaan viestintäpalvelusopimus on tehtävä kirjallisesti tai sähköisesti. Sama koskee luonnollisesti myös sopimusehtojen muuttamisesta ilmoittamista.

Pykälällä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 20.2 artikla.

72 a §. Vika- ja häiriötilanteista tiedottaminen käyttäjille. Teleyrityksen on viestintämarkkinalain 128 §:n 2 momentin mukaan tiedotettava käyttäjälle mahdollisesta merkittävästä viasta tai häiriöstä viestintäverkossa tai viestintäpalvelussa. Säännös tulee voimaan 1.1.2011. Lain 128 § koskee myös Viestintävirastolle ilmoittamista. Käytännössä Viestintävirastolle ja käyttäjille tehtävät ilmoitukset poikkeavat luonteeltaan huomattavasti. Tästä syystä säännös ehdotetaan muutettavaksi omaksi pykäläkseen käyttäjien oikeuksia koskevaan lain 7 lukuun.

Ehdotetun 1 momentin mukaan jos viestintäverkon tai – palvelun vika- tai häiriötilanne estää viestintäpalvelun toimivuuden tai häiritsee sitä merkittävästi, teleyrityksen on tiedotettava siitä viipymättä käyttäjälle ja kerrottava samalla arvio vian tai häiriön kestosta. Säännöksen sisältö vastaa muutoin 128 §:n 2 momentin sisältöä, mutta ilmoituksen lisäksi käyttäjälle on mahdollisuuksien mukaan kerrottava arvio vian tai häiriön kestosta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja muodosta.

75 §. Liittymäsopimuksen purkaminen ja irtisanominen. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavan siten, että siitä poistetaan virke, jonka mukaan toistaiseksi voimassa olevissa puhelinverkon liittymäsopimuksissa käyttäjän irtisanomisaika on kaksi viikkoa. Irtisanomisen määräaikaa koskeva säännös on uuden 70 a §:n takia tarpeeton.

79 §. Käyttäjän oikeus rajoittaa liittymän käyttöä. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Viestintävirasto voisi antaa määräyksiä myös puheluiden hintatiedotuksista.

Viestintävirasto saattoi ennen vuoden 2003 viestintämarkkinalain voimaan tuloa antaa vastaavan teknisen määräyksen puheluiden pakollisista hintatiedotuksista, mutta tämä mahdollisuus poistettiin viestintämarkkinalailla. Nyt vastaava sääntely on uudelleen tarpeen yleispalveludirektiivin täytäntöön panemiseksi. Tarkoituksena on, että puheluiden hintatiedotukset liitettäisiin tiettyihin estoluokkiin kuuluviin palveluihin. Palveluiden jaottelu eri estoluokkiin voi perustua sekä palvelun hintaan että sen sisältöön.

Muutoksella pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 21 artiklan 3 kohta.

81 §. *Erinäisistä muutoksista tiedottaminen.* Ehdotettavan pykälän mukaan teleyrityksen on tehokkaasti ja hyvissä ajoin tiedotettava käyttäjille erinäisistä muutoksista liittyen tarjottaviin palveluihin.

Käytännössä teleyritys voisi ilmoittaa kaikista pykälässä luetelluista seikoista normaalin, jokapäiväisen asiakasviestintänsä yhteydessä eli esimerkiksi verkkosivuillaan, tekstiviestillä, laskutuksen yhteydessä taikka itse palvelussa. Teleyritys saisi valita sen tavan, jolla se tiedottamisesta huolehtii, kunhan tapa on käyttäjien näkökulmasta mahdollisimman tehokas eli tavoittaa käyttäjät.

Tiedottamisen tulee myös tapahtua sillä tavoin hyvissä ajoin, että käyttäjillä on aikaa reagoida siihen ja esimerkiksi muuttaa käyttötottumuksiaan haluamallaan tavalla.

Pykälän 1 kohdan mukaan teleyrityksen olisi tiedotettava käyttäjille puhelinverkkoa koskevista numerointimuutoksista. Tältä osin velvollisuus on sama kuin voimassa olevasakin laissa, paitsi että säännöksestä on poistettu se vaatimus, että muutoksista on ilmoitettava käyttäjälle kuutta kuukautta ennen niiden toteuttamista.

Pykälän 2 kohdan mukaan teleyrityksen olisi tiedotettava käyttäjille sellaisista viestintäverkon suorituskykyä mittaavista menettelyistä, jotka teleyritys on ottanut käyttöön mitatakseen ja muokatakseen tietoliikennettä ja välttääkseen sen viestintäverkon ylikuormittumisen.

Pykälän 3 kohdan mukaisesti teleyrityksen tulisi myös ilmoittaa käyttäjille, miten edellä mainitut menettelyt vaikuttavat palvelun laatuun.

Pykälän 4 kohdan mukaan teleyrityksen olisi tiedotettava käyttäjille vammaisille tarkoitettuja tuotteita ja palveluja koskevista yksityiskohdista. Koska teleyritys ei välttämättä ole tietoinen palveluittensa käyttäjien vammaisuudesta, tiedottamisen on tältäkin osin varmuuden vuoksi syytä kohdistua yhtä lailla kaikkiin käyttäjiin. Säännöksessä tarkoitettujen yksityiskohdat voisivat koskea esimerkiksi palveluiden parantunutta esteettömyyttä, vammaisten käyttämien erityispalveluiden teknistä yhteensopivuutta viestintäpalveluiden kanssa, muista palveluista vammais palveluille aiheutuvia häiriöitä ynnä muita vastaavia seikkoja.

Pykälän 5 kohdan mukaan teleyrityksen olisi tiedotettava hätäpalvelun tai liittymänhaltijan sijaintitiedon saatavuuteen liittyvistä muutoksista. Sähköisen viestinnän tietosuojalain 35 §:n mukaan teleyrityksen on luovutettava liittymän ja päätelaitteen tunnistamistiedot ja paikkatiedot, josta hätäilmoitus on tehty.

Pykälällä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 21 artiklan 3 kohdan b, d ja f alakohtat.

82 §. *Palvelun laatua koskeva julkaisuvelvollisuus.* Voimassa olevan lain 1 momentin mukaan Viestintävirasto voi päätöksellään asettaa teleyritykselle tai numerotiedotuspalvelun tarjoajalle velvollisuuden julkaista vertailukelpoisia ja ajantasaisia tietoja yrityksen tarjoamien palveluiden laadusta. Pykälään ei ehdoteta muutosta tältä osin.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei siinä enää lueteltaisi tietoja, joita Viestintävirasto voisi määrätä julkaistavaksi päätöksessään. Käytännössä julkaistavaksi määrätty tiedot voivat koskea muun ohessa liittymän toimitusaikaa, vikojen määrää liittymää kohden ja vikojen korjausaikaa, puhelunmuodostusaikaa, asiakaspalvelun vastausaikaa, laskutuksen oikeellisuutta sekä vammaisten mahdollisuuksia käyttää teleyrityksen palveluita. Tarkoituksenmukaista olisi määrätä julkaistaviksi erikseen kuluttajille ja yrityksille tarjottavien palvelujen tiedot.

Edellä mainittu luettelo julkaisuvelvollisuuden kohteena olevista tiedoista ei ole tyhjentävä, vaan ainoastaan esimerkkiluettelo. Teleyritysten asiakaspalvelun vastausaikoja kuitenkin seurataan jatkuvasti ja nämä vasta-

usajat kiinnostavat käyttäjiä ja viranomaisia. Tästä syystä asiakaspalvelun vastausaika on tässä yhteydessä erityisesti mainittu.

Säännöksellä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 22 artiklan 1 ja 2 kohdat sekä direktiivin liite III.

89 §. Kirjanpidollinen eriyttämisvelvollisuus. Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavan. Kyseessä on vain säädöstekninen muutos, joka on kuitenkin välttämätön, koska lakiin lisätään uusi toiminnallista eriyttämistä koskeva 89 a §. Nämä kaksi eriyttämisvelvollisuutta on voitava erottaa toisistaan ja tämä erottelu on helpointa tehdä 89 §:n otsikkoa muuttamalla.

89 a §. Toiminnallinen eriyttämisvelvollisuus. Viestintävirasto voi pykälän 1 momentin mukaan asettaa 18 §:n mukaisella päätöksellä huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden eriyttää jokin toiminnallinen kokonaisuus teleyrityksen muusta liiketoiminnasta, jos kyseisen verkkopalvelun markkinoilla on havaittu merkittäviä ja pysyviä markkinahäiriöitä, eikä 18 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla velvollisuuksilla ole ollut vaikutusta markkinoiden kilpailutilanteeseen.

Säännöksessä tarkoitettu toiminnallinen eriyttämisvelvoite on uusi velvoite viestintämarkkinoilla ja se merkitsee puuttumista teleyrityksen elinkeinotoiminnan vapauteen ja omaisuuden suojaan. Pykälässä velvoitteen soveltamiskynnys on kuitenkin asetettu varsin korkealle, koska säännöksessä edellytetään markkinahäiriöiltä sekä merkittävyyttä että pysyvyyttä. Sen lisäksi velvoite voidaan asettaa vain, jos markkinahäiriötä on jo tuloksetta yritetty poistaa muiden 18 §:n 2 momentissa tarkoitettujen käyttöoikeuden luovutusvelvoitteiden avulla. Jo näiden asettamisessa on huomioitava kaikki 18 §:n 1 momentissa mainitut seikat, kuten huomattavan markkinavoiman yrityksen tekemät investoinnit ja riskit. Käytännössä säännöksen voidaan arvioida tulevan sovellettavaksi äärimmäisen harvoin.

Eriyttämisen tuloksena syntyneen toiminnallisen kokonaisuuden on 2 momentin mukaan tarjottava palveluitaan samoin syrjimättömin ehdoin sekä emoyritykselleen että kilpailevalle teleyritykselle. Säännös vastaa tältä osin 84 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momentin mukaan Viestintäviraston on ennen toiminnallisen eriyttämisvelvoitteen asettamista toimitettava komissiolle perusteltu päätösehdotus, jonka tulee sisältää ainakin pykälässä luetellut selvitykset ja luettelot. Päätösehdotuksessa tulee 3 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan esittää näyttöä merkittävistä ja pysyvistä markkinahäiriöistä kyseisillä markkinoilla sekä näyttöä siitä, ettei 18 §:n 2 momentin mukaisilla velvoitteilla ole ollut vaikutusta markkinoiden kilpailutilanteeseen.

Viestintäviraston on esitettävä päätösehdotuksessaan näyttöä myös siitä, että markkinoiden kilpailutilanteen muuttumisesta kohtuullisessa aikataulussa on hyvin vähän tai ei lainkaan merkkejä.

Lisäksi Viestintäviraston on tehtävä päätösehdotuksessaan analyysi velvoitteen vaikutuksista viestintämarkkinoihin, analyysin vaikutuksista velvollisuuden kohteena olevaan teleyritykseen sekä selvitys eriyttämisvelvollisuuden tarkasta sisällöstä. Päätösehdotukseen on liitettävä luettelo eriyttämisvelvollisuuden kohteena olevista tuotteista ja palveluista sekä selvitys yrityksen henkilöstön riippumattomuuteen ja yrityksen valvontaan liittyvistä seikoista.

Myös kaikki pykälän 3 momentissa vaaditut selvitykset sekä Viestintäviraston laaja näyttötaakka erinäisistä seikoista nostavat käytännössä säännöksen soveltamiskynnystä.

Muista huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavista velvoitteista poiketen komissiolle on mahdollisuus estää eriyttämisvelvoitteen asettaminen, koska siihen sovelletaan 21 §:n mukaista kuulemismenettelyä 21 a §:n sijaan. Komission veto-oikeutta voidaan perustella sillä, että toiminnallisen eriyttämisvelvollisuuden asettaminen voi olla toimenpiteenä käytännössä lähes mahdoton peruuttaa, erityisesti, jos se kohteena oleva teleyritys on pörssiyritys. Myös komissiolle myönnetty lopullinen päätäntävalta asiassa nostaa käytännössä säännöksen soveltamiskynnystä entisestään.

Toiminnallista eriyttämisvelvollisuutta koskevalla säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin uusi 13 a artikla.

89 b §. Omistajanvaihdosta koskeva ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 1 momentin mukaan huomattavan markkinavoiman yrityksen sekä yleispalvelun tarjoajaksi nimetyn yrityksen

on ilmoitettava Viestintävirastolle, jos se aikoo siirtää paikallisverkkonsa tai huomattavan osan siitä erilliselle oikeushenkilölle, jolla on eri omistaja tai perustamalleen erilliselle liiketoimintayksikölle. Ilmoitus on tehtävä etukäteen ja viipymättä.

Pykälässä paikallisverkko-omaisuuden siirtämisellä tarkoitetaan kiinteän verkon luovutustilanteita, joissa teleyrityksen paikallisverkko-omaisuus tosiasiallisesti siirtyy toisen omistajan käsiin sekä erillisen liiketoimintayksikön perustamista. Pykälän 2 momentin mukaan Viestintäviraston on ilmoituksen vastaanotettuaan arvioitava luovutuksen vaikutukset teleyrityksen mahdolliseen yleispalveluvelvoitteeseen sekä tehtävä uusi 17 §:n mukainen markkina-analyysi kyseiseen viestintäverkkoon liittyvillä markkinoilla, jos luovutuksella on merkittävä vaikutus kyseisillä markkinoilla.

Viestintäviraston 2 momentissa tarkoitettua toimintavelvollisuutta ei missään tilanteessa tule rinnastaa merkityksellisten yrityskauppojen valvontaan, vaan ensisijainen toimintavelvollisuus on tältä osin Kilpailuvirastolla.

Säännöksellä pannaan täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 13 b artikla, puitedirektiivin 5 artikla sekä yleispalveludirektiivin 8 artikla.

106 §. *Rakennusvalvontaviranomaisen päätös.* Pykälän 1 momentin mukaan telekaapeli sekä siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylvä voidaan sijoittaa toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle, jos sijoittamisesta sovitaan. Jos sijoittamisesta ei päästä sopimukseen, kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi teleyrityksen hakemuksesta antaa teleyritykselle päätöksellään oikeuden sijoittaa telekaapeli alueelle. Rakennusvalvontaviranomainen tekee 1 momentin mukaan päätöksen vahvistamalla 102 §:ssä tarkoitettua telekaapelisuunnitelmaa. Pykälän 1 momentti on tältä osin sama kuin voimassa olevassa laissa ja sen mukaista menettelyä on tarkemmin selostettu alkuperäisessä hallituksen esityksessä 112/2002 vp.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan kuitenkin lisättävän uusi virke, jonka mukaan rakennusvalvontaviranomaisen päätös on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa teleyrityksen hakemuksesta. Viranomaiselle asetettavan määräajan tavoitteena on yksinkertaistaa ja jouduttaa menettelyä, jossa sijoittamisoikeu-

desta päätetään ja siten osaltaan poistaa esteitä kilpailun syntymiselle. Voimassa olevassa laissa ei ole säädetty kuuden kuukauden määräajasta. Viranomaisen menettelystä hallintoasioissa on kuitenkin säädetty hallintolaissa, jonka 23 §:n mukaan asiat on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä.

Ehdotetun määräajan ylittämisen ei voida katsoa tarkoittavan kielteistä vaikutusta asian ratkaisun kannalta eikä määräajan kuluminen ilman viranomaisen päätöstä myöskään tarkoittaisi hakijalle myönteistä päätöstä. Määräaikaa koskevalla lisäyksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 11 artikla.

107 a §. *Rinnakkain sijoittaminen ja yhteiskäyttö.* Ehdotetun pykälän mukaan, jos verkkoyritys on sijoittanut 106 §:ssä tarkoitettulla tavalla telekaapelin, siihen liittyvän laitteen, vähäisen rakennelman tai pylvään toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle tai 107 §:ssä tarkoitettulla tavalla kiinnittänyt rakennuksiin tai rakennelmiin tarpeellisia laitteita, Viestintävirasto voi velvoittaa verkkoyrityksen sallimaan toiselle teleyritykselle tällaisen omaisuuden yhteiskäytön tai rinnakkain sijoittamisen.

Lain 106 §:n mukaan rakennusvalvontaviranomainen voi päätöksellään antaa teleyritykselle oikeuden sijoittaa telekaapeli, siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylvä toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle. Rakennusvalvontaviranomainen voi tehdä teleyrityksen hakemuksesta päätöksen, jos teleyritys ja alueen omistaja tai haltija eivät pääse sijoittamisesta sopimukseen. Lain 107 §:ssä annetaan teleyritykselle, jolla on 106 §:n 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen perustuva oikeus, oikeus ilman omistajan tai haltijan lupaa kiinnittää rakennuksiin ja rakennelmiin tarpeellisia laitteita, jos se on telekaapelisuunnitelman toteuttamiseksi välttämätöntä.

Viestintävirasto voi käytännössä jo voimassa olevan lain nojalla asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, samankaltaisia velvoitteita. Huomattavaa markkinavoimaa omaavien yritysten kohdalla ensisijaisesti sovellettaisiinkin kyseisiä 18 §:n ja 4 luvun säännöksiä. Viestintävirasto voi asettaa vastaavanlaisia velvoitteita, kuten velvollisuus vuokrata kaapelikanava, myös muulle teleyritykselle kuin huomattavan

markkinavoiman yritykselle. Ehdotettuun sääntelyyn nähden erona on se, että nyt esitetyn sääntelyn mukaan asiassa ei tarvitse kuulla komissiota ja muiden ETA-valtioiden sääntelyviranomaisia. Kyse on näin ollen huomattavasti kevyemmästä päätöksenteosta ja laajuudeltaan vähäisemmistä asioista.

Ehdotetussa 107 a §:n 1 momentissa annettaisiin Viestintävirastolle oikeus velvoittaa verkkoyritys, joka on jo aiemmin saanut 106 §:n mukaisen sijoittamisoikeuden tai 107 §:n mukaisen kiinnittämisoikeuden, sallimaan toiselle teleyritykselle omaisuuden yhteiskäytön tai rinnakkain sijoittamisen.

Pykälässä rinnakkain sijoittamisella tarkoitetaan esimerkiksi telekaapelin sijoittamista toisen verkkoyrityksen alueelle jo sijoittamaan kaapelikanavaan. Yhteiskäyttö voisi kohdistua myös esimerkiksi toisen omistamalle maalle rakennettuun vähäiseen rakennelmaan. Viestintävirasto voisi säännöksen mukaan määrätä yhteiskäytöstä, jos uusien rakennelmien rakentamista tai sijoittamista ei muutoin voida järjestää tyydyttävällä tavalla ja kohtuullisin kustannuksin. Yhteiskäytön mahdollistaminen saattaa käytännössä edellyttää vähäistä rakentamista tai teknisiä järjestelyjä.

Ennen yhteiskäyttöä tai rinnakkain sijoittamista koskevan päätöksen tekemistä Viestintäviraston on selvítettävä asia ja kuultava asianosaisia siten kuin hallintolain 6 luvussa edellytetään. Päätöksen edellytyksenä olisi pykälän 2 momentin mukaan, että rakentamista tai sijoittamista ei muutoin voida järjestää tyydyttävällä tavalla ja kohtuullisin kustannuksin. Kyse voisi olla esimerkiksi tilanteista, joissa esimerkiksi maastolosuhteista tai rakennetun ympäristön rajoituksista johtuen ei käytännössä olisi tilaa sijoittaa useampia laitteita tarkoituksenmukaiseen paikkaan tai se ei objektiivisesti arvioiden olisi taloudellisesti tehokasta, kun valmiita rakennelmia olisi jo olemassa. Momentin mukaan päätöksen edellytyksenä olisi lisäksi, ettei sillä estetä tai rajoiteta kohtuuttomasti verkkoyrityksen omaa käyttöä. Omalla käytöllä tarkoitettaisiin sekä nykyistä käyttöä että kohtuullista tulevaa tarvetta.

Pykälän 3 momentin mukaan, jolleivät asianosaiset sovi yhteiskäyttöön tai rinnakkain sijoittamiseen liittyvistä kustannuksista,

Viestintävirasto voi tarvittaessa määrätä aiheutuvien kustannusten jakamisesta. Lähtökohtana on, että teleyritys, joka pyytää verkkoyrityksen sijoittaman omaisuuden yhteiskäyttöä tai rinnakkainsijoittamista, vastaisi sijoittamisen aiheuttamista kustannuksista. Yhteiskäytöstä aiheutuvat kustannukset voivat olla kertaluonteisia, kuten esimerkiksi asennuskustannuksia tai toistuvia kustannuksia, kuten käyttö- ja ylläpitokustannuksia. Kustannuksiin voi sisältyä myös viranomaismääräyksistä, kuten varmistustoiminnan vaatimuksista aiheutuvia kustannuksia, jos yhteiskäyttö lisää varmistusvaatimuksia. Kustannukset arvioitaisiin tapauskohtaisesti. Myös hankkeeseen mahdollisesti saatu julkinen rahoitus otettaisiin huomioon kustannuksia arvioitaessa. Mikäli yhteiskäyttöä pyytävälle teleyritykselle olisi jollain muulla perusteella syntynyt oikeus verkkoon pääsyyn ja velvollisuus maksaa siitä korvausta, verkkoyritys ei voisi saada erillistä korvausta saman omaisuuden käytöstä tämän säännöksen nojalla.

Pykälällä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 12 artiklan 1, 2 ja 3 kohta.

112 § Tietojen luovuttaminen viranomaiselle. Ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jonka nojalla myös kuluttaja-asiamiehellä olisi oikeus saada teleyritykseltä ehdotetun uuden 121 b §:n mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot salassapitosäännösten tai muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä. Välttämättömillä tiedoilla tarkoitetaan kaikkia sellaisia tietoja, joilla on merkitystä laissa säädetyn tehtävän kannalta. Ehdotetun uuden 121 b §:n mukaan kuluttaja-asiamiehellä olisi toimivaltaa valvoa sellaisia viestintä- tai muihin palveluihin liittyviä väärinkäytöksiä, joista aiheutuu viestintäpalvelua koskevalle laskulle maksuja sekä määrätä teleyritys pidättämään ja palauttamaan käyttäjille tällaisen toiminnan keinoin saatuja varoja.

Ehdotetussa 112 §:n 5 momentissa tarkoitettut tiedot voivat esimerkiksi koskea teleyrityksen sisältöpalvelun välittämistä koskevia sopimuksia, hinnoittelua, yrityksen kirjanpitoa tai muuta valvonnan kannalta merkityksellistä seikkaa. Tiedolla tarkoitetaan pykälässä myös asiakirjaa, joka sisältää ohjauksen tai valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Tiedot olisi luovutettava viipymättä, viranomaisen pyytämässä muodossa ja maksutta.

113 § *Salassa pidettävän asiakirjan luovuttaminen Kilpailuvirastolle ja kuluttaja-asiamiehelle.* Pykälässä ehdotetaan laajennettavaksi liikenne- ja viestintäministeriön sekä Viestintäviraston oikeutta luovuttaa laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa salassa pidettävä asiakirja Kilpailuviraston lisäksi myös kuluttaja-asiamiehelle, jos se on tämän tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä. Ehdotettu pykälä vastaa muutoin sisällöllisesti voimassa olevan viestintämarkkinalain voimassa olevaa 113 §:ää. Ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa myös kuluttaja-asiamiehen tosiasiallinen mahdollisuus toteuttaa laissa määriteltyä tehtäväänsä.

118 §. *Kuulemisvelvollisuus.* Pykälän 2 momentin mukaan toimiluvanhaltijalle sekä teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus kuukauden kuluessa esittää näkemyksensä toimilupaehtojen muuttamisesta tai toimiluvan peruuttamisesta. Momenttiin ehdotetaan lisättävän säännös, jonka mukaan tästä kuukauden määräajasta voidaan poiketa poikkeuksellisissa tilanteissa.

Tilanne voi olla poikkeuksellinen esimerkiksi silloin, jos kuulemisesta aiheutuva asian käsittelyn viivästyminen aiheuttaisi huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle, yleiselle turvallisuudelle taikka ympäristölle. Kuuleminen voidaan tuolloin toteuttaa nopeammin kuin kuukauden määräajassa. Lisäksi myös hallintolaissa säädetään niistä tilanteista, joissa asianosaisen kuuleminen on tarpeellista.

Lisäyksellä pannaan täytäntöön valtuutusdirektiivin 14 artikla.

118 a §. *Komission suositusten huomioon ottaminen* Viestintäviraston olisi pykälän mukaan otettava sähköisten viestintäverkkojen ja – palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY 19 artiklassa tarkoitettujen komission suositukset toiminnassaan mahdollisimman tarkasti huomioon. Jos Viestintävirasto ei noudata komission suositusta, sen olisi ilmoitettava asiasta komissiolle ja perusteltava ratkaisunsa.

Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 19 artikla. Kyseisessä artiklassa viitataan kaikkiin sähköisen viestinnän direktiiveihin eli puitedirektiiviin, käyttöoikeusdirektiiviin, valtuutusdirektiiviin, yleispalveludirektiiviin sekä sähköisen viestinnän tietosuojadirektiiviin. Komission toimivalta antaa suosituksia koskee näitä kaikkia.

121 § *Uhkasakko ja väliaikainen määräys.* Valtuutusdirektiivin 10 artiklan 6 kohdan mukaan sääntelyviranomaisen voi ryhtyä kiireellisiin väliaikaistoimenpiteisiin, jos ehtojen tai erityisvelvollisuuksien rikkomisesta aiheutuu välitöntä ja vakavaa vaaraa yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle tai kansanterveydelle taikka, jos rikkomuksesta aiheutuu vakavia taloudellisia tai toiminnallisia ongelmia muille yrityksille tai käyttäjille. Yritykselle on annettava tilaisuus esittää kantansa ja ehdottaa ratkaisuja puutteiden korjaamiseksi.

Lisäyksenä voimassa olevaan direktiiviin verrattuna asianomainen viranomaisen voi tarvittaessa vahvistaa väliaikaistoimia, jotka ovat voimassa enintään kolme kuukautta. Niiden voimassa oloa voidaan jatkaa enintään kolmella kuukaudella, jos täytäntöönpanotoimia ei ole saatettu päätökseen.

Voimassa olevan 121 §:n 1 momentin mukaan, jos joku rikkoo viestintämarkkinalakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä, eikä kehotuksesta huolimatta kohtuullisessa, vähintään kuukauden määräajassa oikeaseuraksi menettelyään, Viestintävirasto voi velvoittaa hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan täydennettävän siten, että jos pykälän 1 momentissa tarkoitettu lainvastainen toiminta vaarantaa välittömästi tai vakavasti yleistä järjestystä, turvallisuutta tai kansanterveyttä, Viestintävirasto voi päättää tarvittavista väliaikaisista toimenpiteistä odottamatta 1 momentissa tarkoitettua kuukauden määräajan päättymistä. Momentin mukaan sama koskee jo nyt tilanteita, joissa 1 momentissa tarkoitettu virhe tai laiminlyönti aiheuttaa vakavaa haittaa markkinoille tai viestintäverkkojen toiminnalle.

Lisäksi 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi direktiivissä edellytetty kolmen kuukauden määräaika väliaikaistointien voimassaololle sekä mahdollisuus jatkaa tätä määrää-

aikaa vielä enintään toisella kolmen kuukauden jaksolla.

Jos tilanne aiheuttaa vakavia taloudellisia tai toiminnallisia ongelmia muille viestintäverkkojen tai -palvelujen tarjoajille tai käyttäjille, Viestintäviraston väliaikainen toimi voi kohdistua näiden oikeushyvien suojelemiseksi välttämättömiin toimenpiteisiin. Väliaikainen toimi voi koskea esimerkiksi häiriöitä aiheuttavan viestintäverkon tai -palvelun väliaikaista sulkemista häiriötä koskevien tarkempien tutkimusten ajaksi. Väliaikaisena toimenä kyseeseen voisivat tulla myös palvelun irtikytkeminen tai numeron sulkeminen.

Väliaikaisena toimenä Viestintävirasto voi lisäksi esimerkiksi rajoittaa taajuuksien käyttöä. Jos taajuuksien käyttö aiheuttaa vakavaa haittaa viestintäverkkojen toiminnalle, Viestintävirasto voisi väliaikaisena toimenä rajoittaa taajuuksien käyttöä joko maantieteellisesti tai aikarajoitteisesti. Viimeksi mainitussa tilanteessa taajuuksien käyttöä voitaisiin rajoittaa esimerkiksi siten, että ne olisivat käytössä vain yöaikaan.

Yleisen järjestyksen, turvallisuuden ja kansanterveyden käsitteitä käytetään pykälässä samassa tarkoituksessa kuin poikkeusoloja, pelastustointia taikka poliisitoimintaa koskevassa lainsäädännössä.

121 b §. Määräys numeron tai palvelun sulkemiseksi. Väärinkäytösten ja petollisen toiminnan estämiseksi kuluttaja-asiamies voisi pykälän 1 momentin mukaan antaa teleyritykselle määräyksen, jonka nojalla tämän olisi sakon uhalla viipymättä suljettava numero tai muutoin estettävä palvelun käyttö, mikäli on ilmeistä, että palvelulla tavoitellaan oikeudetonta taloudellista hyötyä antamalla markkinoinnissa palvelun käyttäjien kannalta merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, ja jos käyttäjän viestintäpalvelua koskevalle laskulle muodostuu palvelusta aiheutuvia maksuja.

Kansainvälistymisen myötä esimerkiksi erityismaksulliset palvelunumerot, niiden tarjoaminen ja käyttö, on lisääntynyt ja helpotunut. Tällaisia numeroita voidaan käyttää myös taloudellisen edun tavoitteluun vilpillisin keinoin. Tällaisten väärinkäytösten tai petoksellisen toiminnan estämiseksi on voitava sulkea kyseinen palvelu tai estää sen käyttö,

jos palvelusta kertyy käyttäjälle maksuja. Käyttäjälle aiheutuvat maksut saattavat olla perusteeltaan sellaisia, joita käyttäjä ei ole välttämättä velvollinen maksamaan. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa käyttäjien mahdollisuus turvalliseen viestintään.

Ehdotetussa säännöksessä palvelulla tarkoitetaan sellaista käyttäjän viestintäpalvelua koskevalla laskulla laskutettavaa palvelua, jonka tarjoaa joko teleyritys itse tai kolmas osapuoli teleyrityksen kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla. Palvelun tarjoaminen voi perustua myös esimerkiksi teleyritysten väliseen yhteenliittämissopimukseen eikä kukaan teleyrityksellä tällöin ole välttämättä suoraa sopimussuhdetta palvelun tarjoajan kanssa.

Teleyritykset solmivat sisältöpalvelua koskevia sopimuksia palveluja tarjoavien tai välittävien kolmansien tahojen kanssa ja laskuttavat liittymäasiakkaita näiden sopimusten sekä liittymäasiakkaina toimivien käyttäjien liittämäsopimusten perusteella. Käyttäjien palvelun ostamista koskevat tahdonilmaisut saattavat olla kuitenkin siten puutteellisia tai perustua sellaiseen vääriin tai puutteelliseen tietoon, jonka myötä käyttäjälle ei välttämättä synny velvollisuutta maksaa palveluista. Teleyritykset voivat sopimusteitse varata itselleen mahdollisuuden olla välittämättä ja laskuttamatta sopimusehtojensa tai lainvastaisesti toimivien sopimuskumppaniensa palveluja. Palvelun välittäminen saattaa kuitenkin aiheuttaa teleyritykselle merkittävää taloudellista etua, jolloin palvelua ei omaloitteisesti katkaista. Tällöin viranomaisen on nopeasti pystyttävä määräämään, että palvelun käyttö on estettävä. Ehdotetussa pykälässä tällainen määräysvalta annettaisiin Kuluttaja-asiamiehelle.

Jotta kuluttaja-asiamies voisi antaa 1 momentin mukaisen päätöksen, tulee teleyrityksen välittämän ja laskuttaman palvelun täyttää pykälässä mainitut kriteerit. Palvelulla tulee tavoitella oikeudetonta taloudellista hyötyä. Lisäksi palvelusta tulee markkinoinnissa antaa käyttäjien kannalta merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja. Käyttäjälle voidaan esimerkiksi markkinoinnissa tai mainoksessa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja palvelusta ja sen ehdoista taikka jättää jokin käyttäjän kannal-

ta olennainen tieto antamatta. Totuudenvastaisena tietona voidaan pitää esimerkiksi palvelun väärää hintatietoa. Harhaanjohtavuus tarkoittaa sellaista annettavien tietojen yksipuolista painottamista tai puutteellista esittämistä, että tiedoista syntyy selvästi väärä mielikuva niiden tarkoittamasta asiasta. Tietojen vääryys tai puutteellisuus voi koskea esimerkiksi sekä hinnan suuruutta että myytävää hyödykettä ja sen ominaisuuksia mutta myös sopimussuhteen syntymistä ja käyttäjälle siitä aiheutuvia velvollisuuksia.

Käyttäjä saatetaan houkuttaa ostamaan lukuisia päätelaitteisiin välitettäviä lisäarvohyödykkeitä tiettyyn hintaan antamalla tämän ymmärtää, ettei hän sitoudu ostamaan mitään tai sitoutuu esimerkiksi vain yhden hyödykkeen ostamiseen. Tällaisia hyödykkeitä ovat tyypillisesti esimerkiksi matkapuhelimiin toimitettavat soittoaänet, pelit, testit ja kilpailut sekä muut vastaavat viihdehyödykkeet. Tällainen mobiilipalvelun kestotilaussopimukseen erehdyttäminen on yksi esimerkki petokellisesta toiminnasta, jossa tavoitellaan käyttäjän tietämättä taloudellista etua ja aiheutetaan käyttäjän viestintäpalvelua koskevalle laskulle oikeudettomasti maksuja. Taloudellisen hyötymisen tarkoituksessa liittymän käyttäjä saatetaan esimerkiksi saada lähettämään sisältöpalvelun tarjoajalle sellaisen tekstiviestin, jonka yksin sisältöpalvelun tarjoaja tulkitsee tahdonilmaisiksi mobiilipalvelun tilausta tarkoittavaksi tahdonilmaisiksi. Väitetystä tilauksesta aiheutuu tällöin käyttäjän viestintäpalvelua koskevalle laskulle sellaisia maksuja, joihin tämä ei ole tarkoittanut sitoutua.

Totuudenvastaisen tai harhaanjohtavan tiedon käsillä oloa voidaan arvioida elinkeinonharjoittajalle muussa lainsäädännössä asetettujen velvoitteiden valossa. Elinkeinoharjoittajalle on asetettu kuluttajansuojalaissa (38/1978) velvollisuuksia informoida hyödykkeen ostajaa sen tosiasiallisista ominaisuuksista ja lain 2 luvussa kielletty käyttämästä hyvän tavan vastaista tai sopimatonta markkinointia. Elinkeinoharjoittajaa on lain 2 luvun 6 §:ssä kielletty totuudenvastaisten tai harhaanjohtavien tietojen esittämisestä markkinoinnissa. Lisäksi lain 2 luvun 10 §:n mukaan markkinoinnissa ei saa tarjota kulu-tyshyödykkeitä toimittamalla niitä kuluttajil-

le ilman nimenomaista tilausta ja edellyttämällä kuluttajalta maksua, hyödykkeen palauttamista tai säilyttämistä taikka muuta toimenpidettä.

Annettujen väärin tai harhaanjohtavien tietojen tulee olla käyttäjien kannalta merkityksellisiä, mikä tarkoittaa sitä, että tietojen asianmukaisuutta on arvioitava kyseisen hyödykkeen markkinoinnin kohderyhmän asiantuntemusta silmällä pitäen. Kyse voisi olla esimerkiksi alaikäiselle markkinoitavasta palvelusta, jossa pyritään houkuttelemaan alaikäinen ostamaan kertaostoksen sijasta kestopalvelu.

Kuluttaja-asiamies voisi antaa päätöksen myös väliaikaisena, jolloin se olisi voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Ehdotetun 121 b §:n 2 momentin mukaan kuluttaja-asiamiehen olisi 1 momentin mukaisessa kieltopäätöksessään samalla määrättävä, että teleyrityksen olisi heti tiedoksiantopäivänä keskeytettävä palvelun laskutus ja lopetettava palvelusta jo kertyneiden tai vielä kertyvien varojen tilittäminen palvelun tarjoajalle tai toiselle teleyritykselle. Säännöksellä ehkäistäisiin lainvastaisella toiminnalla saavutettavan oikeudettoman taloudellisen edun syntymistä sekä turvattaisiin käyttäjien omaisuuden suojan toteutumista.

Pykälän 1 momentissa tarkoitettua teleyrityksen ja palvelun tarjoajan päätöksen antamista edeltävään kuulemisesta säädettyihin pykälän 3 momentissa. Kuluttaja-asiamiehen olisi ennen päätöstään varattava teleyritykselle ja palvelun tarjoajalle tilaisuus tulla kuuluksi, paitsi jos kuulemista ei voida toimittaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii. Jotta kuluttaja-asiamiehen päätöksen tarkoitus ei vaarantuisi ja päätös voisi estää tehokkaasti oikeudettoman taloudellisen hyödyn aiheutumista käyttäjien kustannuksella, saattaa joissain tapauksissa olla välttämätöntä puuttua palvelun tarjontaan myös tilanteissa, joissa kuulemista ei voida toteuttaa riittävän kiireellisesti esimerkiksi sen vuoksi, ettei palvelun tarjoajaa voida riittävän nopeasti tavoittaa.

Ehdotetun 4 momentin mukaan kuluttaja-asiamiehen päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Kuluttaja-asiamiehen päätöksestä ei siis voisi valittaa hallintotuomioistuimeen, mutta teleyrityksellä tai sillä, jon-

ka palvelun käyttö olisi päätöksellä estetty, olisi oikeus saattaa päätös markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Muutoin päätös jäisi pysyväksi. Määräaika vastaa muussa lainsäädännössä olevia määräaikoja asioiden saatamisesta vireille markkinaoikeudessa. Markkinaoikeudesta säädetään markkinaoikeuslaissa (1527/2001) ja asian käsittelystä markkinaoikeudessa laissa eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä (1528/2001). Muutoksenhausta markkinaoikeuden päätökseen sovellettaisiin viestintämarkkinalain 127 §:n 4 momenttia.

Mikäli 1 momentissa tarkoitettu päätös jäisi pysyväksi, olisi teleyrityksen 5 momentin mukaan viivytystä ja viimeistään 30 päivän kuluessa asian lopullisesta ratkaisemisesta palautettava käyttäjien palvelusta maksamat maksut täysimääräisinä käyttäjille. Asian lopullisen ratkaisemisen ajankohta tarkoittaa sitä hetkeä, jolloin kuluttaja-asiamiehen päätös tulee lainvoimaiseksi. Mikäli pidätetyt varat eivät riitä kaikkien käyttäjien saatavien kattamiseen, varat jaetaan saatavien mukaisessa suhteessa. Käyttäjillä on velkojina yhtäläinen oikeus saada maksu saataviensa suuruuden mukaisessa suhteessa, jolleivät palautettavat varat riitä kaikkien saatavien maksamiseen. Mikäli päätös jää voimaan, on teleyrityksen katsottava saaneen perusteetonta taloudellista etua, jonka se on velvollinen palauttamaan täysimääräisenä käyttäjille. Perusteettoman edun palauttamiseen sovellettaisiin korkolain (633/1982) 12 § momentin mukaista viitekorkoa.

Teleyrityksen on lisäksi palautettavan summan viivästyessä maksettava palautettavalle määrälle viivästyskorkoa siten, kuin viivästyskorosta on säädetty korkolain 4 §:ssä. Palautettavan summan maksu ei olisi viivästynyt, mikäli se maksettaisiin viimeistään 30 päivän kuluessa päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Vaikka Viestintävirasto valvoo Viestintämarkkinalain nojalla muun muassa numerointia, olisi kuluttaja-asiamiehellä ehdotetun muutoksen jälkeen toimivalta puuttua pykälässä tarkoitettuihin numeroihin tai palveluihin. Erityisviranomaisen ja yleisten kuluttajaviranomaisien rinnakkainen toimivalta on Suomessa yleisesti käytössä oleva malli. Ku-

luttajaviranomaisilla on viestintämarkkinoiden lisäksi vastaavalla tavalla yleistuomivaltaa myös esimerkiksi rahoitusmarkkinoilla, vakuutus toiminnassa, lääke markkinoilla sekä tuotevalvonnassa siitä huolimatta, että näitä markkinoita valvoo myös erityisviranomaisen.

Hallintolain 10 §:n mukaan viranomaisten on toimivaltansa rajoissa ja asian vaatimassa laajuudessa avustettava toisia viranomaisia näiden pyynnöstä hallintotehtävien hoitamisessa. Viestintämarkkinalain 119 §:n mukaan Viestintäviraston tehtävänä on valvoa viestintämarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten noudattamista. Viestintävirastolla olisi siis yleinen hallinto-oikeudellinen velvollisuus avustaa kuluttaja-asiamiestä tämän pykälän mukaisissa toimituksissa.

Kuluttaja-asiamies voisi antaa 1 momentin mukaisen päätöksen sakon uhalla ja se voisi tarvittaessa saattaa sakon tuomitsemista koskevan asian vireille markkinaoikeudessa, siten kuin eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain muutetuksi ehdotetussa 6 a §:ssä säädetään..

Säännöksellä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin 28 artiklan 2 kohta.

123 §. Toiminnan kieltäminen. Voimassa olevassa 123 §:ssä säädetään tilanteista, joissa Viestintävirasto voi kieltää teleyritykseltä teletuominnan harjoittamisen. Virasto voi voimassa olevan lain mukaan kieltää teletuominnan harjoittamisen kokonaan tai osittain.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan Viestintävirasto voi kieltää tai vaatia lykättäväksi kilpailulle huomattavaa haittaa aiheuttavan palvelun tai palvelukokonaisuuden tarjonnan, kunnes viestintämarkkinalain 17 §:ssä tarkoitettu markkina-analyysi sekä päätös huomattavasta markkinavoimasta on tehty.

Lisäyksellä pannaan täytäntöön valtuutusdirektiivin 10 artiklan 3 kohta, jonka mukaan viranomaisilla on oltava valtuus määrätä kilpailulle huomattavaa haittaa aiheuttavien palvelujen lopettamisesta tai lykkäämisestä siihen saakka, kunnes puitedirektiivin 16 artiklan mukainen markkina-analyysi on tehty.

Voimassa olevassa 123 §:ssä säädetään tilanteista, joissa Viestintävirasto voi kieltää teleyritykseltä teletuominnan harjoittamisen. Virasto voi kieltää toiminnan kokonaan tai

osittain. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan Viestintävirasto voi kieltää tai vaatia lykättäväksi kilpailulle huomattavaa haittaa aiheuttavan palvelun tai palvelukokonaisuuden tarjonnan, kunnes viestintämarkkinalain 17 §:ssä tarkoitettu markkina-analyysi on tehty.

Käytännössä tällainen toimenpide tulisi kyseeseen vain erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa ja olosuhteissa, joissa mikään muu 12 luvussa tarkoitetuista seuraamuksista tai viranomaistoimenpiteistä ei korjaa markkinoilla ilmenevää häiriötä.

126 § Erimielisyyksien ratkaiseminen Viestintävirastossa. Ehdotetaan muutettavaksi 5 momentti siten, ettei Viestintäviraston ratkaisuvaltaan kuuluisi aiemmin säädettyjen teleyrityksen ja käyttäjän välistä sopimussuhdetta tai korvausvastuuta taikka teleyrityksen takautumisoikeutta koskevien asioiden lisäksi myöskään teleyrityksen ja käyttäjän välistä palautusvelvollisuutta koskevat asiat.

Kuluttaja-asiamies voi ehdotetun 121 b §:n nojalla määrätä teleyrityksen pidättämään ja palauttamaan käyttäjille estetystä palvelusta saadut varat. Yksittäisten palautusvelvollisuutta koskevien asioiden käsittelyn ei ole tarkoituksenmukaista kuulua Viestintäviraston toimivaltaan ja ne tulee selvyuden vuoksi rajata 126 §:n soveltamisalan ulkopuolelle. Pykälä säilyy muutoin muuttumattomana.

126 a §. Rajat ylittävien riitojen ratkaiseminen. Pykälän 1 momentin mukaan lain 126 §:ää sovelletaan tarvittaessa myös sellaisen rajat ylittävän riidan ratkaisemiseen, jossa riidan osapuolet ovat sijoittuneet useampaan ETA-jäsenvaltioon. Viestintäviraston on tällaista rajat ylittävää riitaa ratkaistessaan toimittava yhteistyössä asianomaisen ETA-valtion sääntelyviranomaisen kanssa.

Sääntelyn pyrkimyksenä on vahvistaa yhteiseurooppalaisten viestintämarkkinoiden toimivuutta. Sääntelyllä pyritään huolehtimaan siitä, että myös mahdollisissa riitatapauksissa osapuolten oikeudet ja velvollisuudet ratkaistaan puolueettomasti ja eri maiden lainsäädäntö yhteen sovittaen. Omassa ratkaisutoiminnassaan Viestintävirasto soveltaa kuitenkin lähtökohtaisesti kansallista lainsäädäntöä.

Yhteistyön tarkemmat käytännön muodot ovat Viestintäviraston valittavissa. Pykälän 2

momentin mukaan Viestintävirasto voi rajat ylittävää riitaa ratkaistessaan kuulla myös Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelintä. Jos rajat ylittävistä riidasta on pyydetty Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen lausuntoa, Viestintäviraston on pykälän 2 momentin mukaan odotettava lausunnon saapumista ennen asian ratkaisemista.

Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 21 artikla.

127 § Muutoksenhaku. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi lakitekninen muutos. Pykälän 3 momentin mukaan Viestintäviraston 59 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan siten lisättäväksi vastaavasti 59 §.

Pykälän 4 momentissa säädetään, että lain 121 a §:n 4 momentissa tarkoitettuun markkinaoikeuden päätökseen haetaan muutosta siten, kuin eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetussa laissa säädetään. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös ehdotetun 121 b §:n 4 momentin mukaiseen päätökseen haettaisiin muutosta vastaavalla tavalla markkinaoikeudesta.

128 a §. Vika- ja häiriöilmoitukset Viestintävirastolle. Ehdotettuun uuteen pykälään siirrettäisiin voimassa olevan lain 128 §:n 2 momentin mukainen teleyrityksen ilmoitusvelvollisuus mahdollisesta merkittävästä viasta tai häiriöstä tehtävä ilmoitus Viestintävirastolle. Myös sähköisen viestinnän tietosuojalain 21 §:n 2 momentissa on säädetty tällaisesta ilmoitusvelvollisuudesta. Nyt esitetään, että vika- ja häiriötilanteita koskeva ilmoitusvelvollisuus siirretään kokonaisuudessaan viestintämarkkinalakiin. Käyttäjälle tehtävästä ilmoituksesta säädettäisiin uudessa 72 a §:ssä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan teleyrityksen on ilman aiheetonta viivästystä ilmoitettava Viestintävirastolle toteuttamistaan korjaustoimenpiteitä ja niistä toimenpiteistä, joilla tällaisten vika- ja häiriötilanteiden toistuminen pyritään estämään.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain 21 §:n 3 momentin mukaan teleyrityksen on poistettava häiriön tiedotettava tarkoituksenmukai-

sella tavalla toteuttamistaan toimista ja niiden mahdollisista vaikutuksista palvelun käyttöön. Viestintämarkkinalain 128 §:n uudeksi 3 momentiksi ehdotetaan vastaavaa säännöstä. Samalla poistettaisiin säännös sähköisen viestinnän tietosuojalaista.

Säännös vastaa myös puitedirektiivin 13 artiklan 3 kohtaa, mutta direktiivin säännös ei asiallisesti muuta jo voimassa olevaa tilaa.

Viestintäviraston on kerättävä 2 momentissa tarkoitetuista vika- ja häiriötilanteista tietoa. Viestintävirasto toimittaa komissiolle ja Euroopan verkko- ja tietoturva- virastolle vuosittain tiivistelmäraportin 2 momentin mukaisista ilmoituksista.

Ehdotetulla muutoksella pannaan täytäntöön puitedirektiivin 13 artiklan 3 kohta.

1.2 Laki radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain muuttamisesta

1 §. *Lain tarkoitus.* Pykälässä selostetaan lain tarkoitus. Voimassa olevan 1 §:n 4 kohdan mukaan lain tarkoituksena on edistää viestintämarkkinoiden tehokkuutta yleisessä teletoiminnassa.

Pykälän 4 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen lisätään vaatimus tekniikka- ja palveluriippumattomuudesta.

Taajuuksien hallinnoinnin parantamiseksi ja taajuuksien käyttömahdollisuuksien joustavuuden lisäämiseksi lupamenettelyissä tulee edistää verkko- ja viestintäpalvelujen tarjonnan tekniikkariippumattomuutta. Lähtökohtana on, että toimilupaviranomainen ei voi jatkossa määrätä tiettyjä taajuusalueita käytettäväksi yksinomaan yhteen teknologiaan.

Palveluneutraliteetilla pyritään varmistamaan kaiken tyyppisten sähköisten viestintäpalvelujen tarjonta. Taajuuksien käyttäjillä on siten oikeus valita ne palvelut, joita haluavat tarjota.

Muutos koskee lain soveltamisalan piirin kuuluvista lupamenettelyistä vain verkko- tai viestintäpalvelujen tarjontaan liittyviä päätöksiä.

Ehdotetulla muutoksella pannaan täytäntöön puitedirektiivin 9 artiklan 3 ja 4 kohdat sekä valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohta.

6 §. *Valtioneuvoston taajuussuunnitelma.* Voimassa olevassa 6 §:ssä on säännökset ra-

diotaajuuksien käytöstä määräämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto määrää radiotaajuuksien käytöstä eri käyttötarkoituksiin. Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella vahvistetaan taajuuksien käytön yleiset periaatteet sekä taajuussuunnitelma momentissa erikseen luetelluille taajuusalueille.

Pykälässä on lisäksi säännökset viranomaisen kuulemisvelvollisuudesta sekä liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston välisestä yhteistyöstä.

Lainsäädäntöteknisistä syistä lain 6 § ehdotetaan muutettavaksi kokonaan. Pykälän otsikko muutetaan kuvaamaan paremmin sen sisältöä.

Ehdotetun pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan pykälän 2 momenttia. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston on päätöksenteossaan noudatettava tekniikka- ja palveluriippumattomuuden periaatteita. Näitä periaatteita on noudatettava säädettäessä taajuusalueista, jotka soveltuvat sähköisten viestintäpalveluiden tarjontaan.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvosto voisi taajuuksien käytön yleisistä periaatteista antamassaan asetuksessa poiketa verkko- ja viestintäpalvelujen tekniikkariippumattomuudesta haitallisten häiriöiden välttämiseksi, yleisön suojelemiseksi sähkömagneettisilta kentiltä, palvelun teknisen laadun, taajuuksien yhteiskäytön tai yleisen edun tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi. Valtioneuvosto voisi siten tekniikkariippumattomuuden periaatteesta huolimatta todeta taajuussuunnitelmassa, että jokin taajuusalue on osoitettava tietyn tekniikan käyttöön, koska se on tarpeen esimerkiksi haitallisten häiriöiden välttämiseksi.

Puitedirektiivin 9 artiklan 3 mukaan jäsenvaltiot voivat määrätä sähköisiin viestintäpalveluihin käytettäviä radioverkko- ja langattoman liityntäteknologian tyyppejä koskevia oikeasuhtaisia ja syrjimättömiä rajoituksia, silloin kun se on tarpeen tilanteissa, jotka luetellaan ehdotetussa 3 momentissa.

Esimerkkeinä yleisen edun tavoitteina 9 artiklan 4 kohdassa mainitaan elämän turvallisuuden takaaminen, sosiaalisen, alueellisen ja maantieteellisen yhteenkuuluvuuden edistäminen, taajuuksien tehottoman käytön vält-

täminen tai kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden edistäminen esimerkiksi tarjoamalla radio- ja televisiopalveluja.

Sosiaalisen, alueellisen ja maantieteellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi voisi olla tarpeellista esimerkiksi edellyttää tietyn, merkittävän käyttäjämäärän pääasiallisessa käytössä olevan tekniikan käytön jatkamista tietyllä taajuusalueella. Tällaisena merkittävän käyttäjämäärän pääasiallisessa käytössä olevana tekniikkana voitaisiin pitää esimerkiksi nykyistä GSM-matkaviestinverkkotekniikkaa.

Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvosto voisi poiketa palveluriippumattomuuden periaatteesta momentissa lueteltujen yleisen edun tavoitteiden saavuttamiseksi. Esimerkiksi julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminnan turvaamiseksi voi olla tarpeen osoittaa tiettyjä taajuuksia ensisijaisesti tähän tarkoitukseen. Näin voidaan edistää kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuuden ja tiedotusvälineiden moniarvoisuutta.

Ehdotettu pykälän 5 momentti vastaisi voimassa olevan pykälän 3 momenttia. Sen mukaan valtioneuvoston on ennen taajuussuunnitelman vahvistamista kuultava teleyrityksiä, Yleisradio Oy:tä ja muita taajuuksien käyttäjäryhmiä. Lisäksi momentissa todettaisiin, että valtioneuvoston on tarkasteltava taajuussuunnitelmaa uudestaan, jos 1 momentissa tarkoitettuun julkiseen palveluun tai toimiluvanvaraiseen toimintaan voidaan osoittaa lisää taajuuksia tai joku edellä mainituista tahoista esittää tarkastelua koskevan perustellun pyynnön.

Ehdotetulla muutoksella pannaan täytännön puitedirektiivin 9 artiklan 3 ja 4 kohdat.

6 a §. Radiotaajuuksien käyttösuunnitelma. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi 6 §:n muutoksesta johtuva muutos pykäläviittaukseen.

6 b §. Radiotaajuuksien käyttö. Pykälän 1 momentin mukaan Viestintävirasto määräisi radiotaajuuksien käytöstä eri käyttötarkoituksiin. Momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevan 6 §:n 1 momenttia.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan Viestintäviraston on päätöksenteossaan noudatettava tekniikka- ja palveluriippumattomuuden periaatteita. Näitä periaatteita on

noudatettava säädettäessä taajuusalueista, jotka soveltuvat sähköisten viestintäpalveluiden tarjontaan.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin puitedirektiivin 9 artiklan 3 kohdan mukaisista tekniikkariippumattomuuteen sallituista rajoituksista. Puitedirektiivin 9 artiklan 4 kohdassa on lueteltu esimerkkejä yhteisön edun mukaisesti määriteltyjä yleisen edun mukaisia tavoitteita, joita voidaan käyttää perusteena toimenpiteille, joilla edellytetään sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamista tietyllä sähköisille viestintäpalveluille avoimella taajuusalueella. Näitä tavoitteita ovat elämän turvallisuuden takaaminen, sosiaalisen, alueellisen tai maantieteellisen yhteenkuuluvuuden edistäminen, taajuuksien tehotoman käytön välttäminen tai kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden edistäminen esimerkiksi radio- ja televisiopalveluja tarjoamalla.

Lähtökohtana on, että taajuuksien käyttäjien tulee voida vapaasti valita ne palvelut, joita ne haluavat tarjota. Tästä voidaan poiketa, kun se on tarpeen yleisen edun tavoitteiden, kuten elämän turvallisuuden takaamisen, sosiaalisen, alueellisen ja maantieteellisen yhteenkuuluvuuden edistämisen, taajuuksien tehotoman käytön välttämisen tai kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden edistämisen saavuttamiseksi.

Näitä yleisen edun tavoitteita voidaan soveltaa laissa rajatuissa tapauksissa sekä viestintämarkkinalain verkkotoimilupia että televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaisia ohjelmistolupia myönnettäessä.

Ainostaan tilanteissa, joissa on kyse elämän turvallisuuden takaamisesta, poikkeuksen soveltaminen saa johtaa siihen, että tietylle palvelulle varataan yksinoikeus tietylle taajuusalueelle.

Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan Viestintävirasto voisi poiketa palveluriippumattomuuden periaatteesta momentissa lueteltujen yleisen edun tavoitteiden saavuttamiseksi. Esimerkiksi julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminnan turvaamiseksi voi olla tarpeen osoittaa tiettyjä taajuuksia ensisijaisesti tähän tarkoitukseen. Näin voidaan edis-

tää kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuuden ja tiedotusvälineiden moniarvoisuutta.

Ehdotetun pykälän 5 momentti vastaa sisälöltään voimassa olevan 6 §:n 5 momenttia. Siinä säädetään Viestintäviraston velvollisuudesta toimia yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa, kun se valmistee pykälän 1 momentissa tarkoitettuja määräyksiä. Yksittäisen taajuusalueen käyttöä päätetään valtioneuvoston vahvistamassa taajuussuunnitelmassa, jos sen käyttöä koskevalla Viestintäviraston määräyksellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen.

Ehdotetun pykälän 6 momentti vastaa voimassa olevan 6 §:n 4 momenttia. Viestintävirasto voi sallia 6 §:ssä tarkoitettussa taajuussuunnitelmassa säädetyille radiotaajuusalueille myös muuta radioviestintää, jos se ei rajoita taajuusalueen ensisijaista käyttöä eikä siitä aiheudu häiriöitä ensisijaisen käyttötarkoituksen mukaiselle viestinnälle.

Ehdotetulla muutoksella pannaan täytännön puitedirektiivin 9 artiklan 3 ja 4 kohdat.

7 §. Radiolupa. Radiolähttimen hallussapitoon ja käyttöön on haettava Viestintävirastolta radiolupa. Valtuutusdirektiivin 5 artiklan 3 kohdan mukaan päätökset käyttöoikeuksien myöntämisestä on tehtävä kuuden viikon kuluessa sellaisten radiotaajuuksien osalta, jotka on kansallisessa radiotaajuussuunnitelmassa varattu sähköisten viestintäpalvelujen käyttöön.

Viestintämarkkinalain 8 §:ssä säädetään valtioneuvostolle toimilupapäätöksen tekemiselle asetetusta kuuden viikon määräajasta, jota voidaan erityisissä tapauksissa pidentää enintään kahdeksalla kuukaudella. Valtuutusdirektiivin 5 artiklan 3 kohdan kansallinen voimaansaattaminen edellyttää kuuden viikon määräajan lisäämistä myös radiolakiin.

Voimassa olevan 7 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sähköisten viestintäpalvelujen käyttöön varatuille taajuuksille radiolupa on myönnettävä kuudessa viikossa. Säännös koskee ainoastaan niitä taajuusalueita, jotka on valtioneuvoston taajuussuunnitelmassa ja Viestintäviraston radiotaajuusmääräyksessä osoitettu sähköisten viestintäpalvelujen käyttöön.

Kuuden viikon määräaika alkaa siitä kun Viestintävirasto on vastaanottanut sellaisen

hakemuksen, josta ilmenevät kaikki luvan myöntämiseksi tarvittavat tiedot. Hakemuksen täydentämiseen sovelletaan hallintolain 22 §:n säännöksiä asiakirjan täydentämisestä sekä 6 luvun säännöksiä asian selvittämisestä ja asianosaisten kuulemisesta.

Valtuutusdirektiivin 5 artiklan 4 kohdan poikkeussäännöksen mukaan radiotaajuuksien jakamista koskevat päätöksissä, jotka tehdään kilpailun tai vertailevan valintamenetelyn perusteella, on noudattava valtuutusdirektiivin 7 artiklaa. Siten pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi Viestintävirastolle oikeus pidentää kuuden viikon määräaikaan enintään kahdeksalla kuukaudella silloin, kun radiolupa myönnetään lain 10 §:n 8 momentin nojalla. Määräajan pidentämisestä on ilmoitettava julkisesti. Viestintävirasto voisi pidentää määräaikaan esimerkiksi, jos hakijoille halutaan varata aikaa yhteistyökumppaneiden, rahoituksen, yhtijärjestelyjen tai muiden käytännön toimien järjestämiseen, jos tällaisen tarpeen huomioon ottaminen kohtelee hakijoita tasapuolisesti ja kohtuullisesti, eikä suosi yhtä hakijaa muiden kustannuksella. Määräajan pidennys voisi joissain tapauksissa olla tarpeen myös esimerkiksi ulkomaisten hakijoiden etujen turvaamiseksi ja hakuprosessin julkisuuden ja avoimuuden lisäämiseksi.

Säännöksessä mainittu muu erityinen syy päätöksentekoaajan pidentämiselle voi johtua myös viranomaisen omasta tarpeesta. Viranomaisella voi olla tarve määräajan pidentämiseen tilanteessa, jossa tasavahvoja hakijoita on useita ja hakijoiden vertalieminen edellyttää normaalia enemmän selvityksiä ja muuta valmistelua.

Viranomaiselle asetettavan määräajan tavoitteena on osaltaan edistää uusien sähköisten viestintäpalvelujen sekä yleiseurooppalaisten viestintäverkkojen ja -palvelujen kehittymistä sekä antaa palvelujen tarjoajille mahdollisuus hyötyä yhteismarkkinoiden tuomista mittakaavaeduista. Valtuutusdirektiivi ei sisällä säännöksiä määräajan ylittämisen seuraamuksista. Määräajan ylittämisen ei siten voida katsoa tarkoittavan kielteistä vaikutusta asian ratkaisun kannalta. Määräajan kulumisella ilman viranomaisen päätöstä ei myöskään tarkoittaisi hakijalle myönteistä päätöstä. Määräajan ylittymisestä ei näin ol-

len koituisi erityisiä seuraamuksia hakijalle tai viranomaiselle.

8 §. Lupaehdot. Pykälässä säädetään niistä ehdoista, joita Viestintävirasto voi radioluvan liittää. Ehdotetun 4 momentin mukaan radioluvan ehtoja voidaan muuttaa radioluvan haltijan hakemuksesta. Jos sähköisten viestintäpalvelujen tarjontaa koskevan toimiluvan haltija haluaa muutoksia toimilupaansa, Viestintäviraston on ennen ratkaisun antamista ilmoitettava radioluvan haltijalle, miten Viestintäviraston muutoshakemuksen perusteella tekemä uudelleen tarkastelu vaikuttaisi radioluvan ehtoihin ja annettava samalla radioluvan haltijalle kohtuullinen määräaika hakemuksen peruuttamiselle

Tekniikka- ja palveluriippumattomuuden käyttöönotto olemassa olevissa taajuuksien käyttöoikeuksissa edellyttää, että luvan haltija voi tehdä viranomaiselle hakemuksen voimassa olevan toimiluvan ehtojen uudelleen arvioimiseksi. Ehdotettu koskee kaikkia Viestintäviraston radiolain nojalla myöntämiä radiolupia. Sen sijaan puitedirektiivin mukainen menettely on rajattu ainoastaan sähköisten viestintäpalvelujen tarjontaa koskeviin radiolupiin.

Viestintäviraston on ennen ratkaisun antamista ilmoitettava toimiluvan haltijalle tekniikka- ja palveluriippumattomuutta koskevia rajoituksia koskevista arvioinneistaan toimiluvan haltijalle ja niiden vaikutuksista radioluvan ehtoihin. Viestintäviraston on lisäksi annettava toimiluvan haltijalle kohtuullinen määräaika hakemuksen peruuttamisen. Toimiluvan haltijalla on siten mahdollisuus arvioida johtaako toimiluvan ehtojen muuttaminen lopputulokseen, joka ei olisi toimiluvan haltijan kannalta edullinen ja peruuttaa hakemuksensa.

Puitedirektiivin 9 a artiklan 1 kohdan mukaan pyynnön luvan ehtojen uudelleen arvioimisesta voi tehdä sellaisen luvan haltija, jonka toimilupa on voimassa vähintään viisi vuotta sen jälkeen kun direktiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä. Toimilupaehdojen uudelleen arviointi voidaan sallia viiden vuoden ajan. Viiden vuoden siirtymäsäännöksen sisällyttämisestä ehdotettuun 4 momenttiin ja sen soveltamisalan rajaamista siten vain tähän tekniikka- ja palveluriippumattomuutta koskevaan uudelleen tarkaste-

luun ei ole pidettävä tarkoituksenmukaisena, koska käytäntö on osoittanut, että luvan haltijoilla on useista eri syistä johtuen tarve saattaa lupaehdonsa lupaviranomaisen uudelleen tarkastelun kohteeksi toimilupakauden aikana. Tällainen nimenomainen säännös selkeyttäisi nykytilaa.

Puitedirektiivin 9 a artiklan 2 kohdan mukaan edellä todetun viisivuotiskauden jälkeen jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimet sen varmistamiseksi, että tekniikka- ja palveluriippumattomuutta sovelletaan kaikkiin niihin lupiin ja sähköisiin viestintäpalveluihin käytettäviin radiotaajuuksien varauksiin, jotka olivat voimassa silloin, kun direktiivi saatettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Sekä lain 6 §:ssä tarkoitettua valtioneuvoston taajuussuunnitelmaa että 6 b §:ssä tarkoitettua Viestintäviraston radiotaajuusmääräystä voidaan muuttaa 9 a artiklan 2 kohdassa edellytetyllä tavalla viiden vuoden siirtymäajan päättymisen jälkeen. Direktiivin säännösten kansallinen täytäntöönpano edellyttää muuttamista siirtymäkauden jälkeen.

Säännöksellä pannaan lisäksi täytäntöön puitedirektiivin 9 a artiklan 1 kohta.

8 a §. Kuulemisvelvollisuus. Valtuutusdirektiivin 14 artiklan 1 kohdan mukaan aikomuksesta muuttaa yleisvaltuutukseen, käyttöoikeuksiin tai asennusoikeuksiin liittyviä oikeuksia, ehtoja ja menettelyjä on ilmoitettava asianomaisille osapuolille ja samalla annettava asianomaisten osapuolten lisäksi myös käyttäjille riittävä aika ilmaista näkemyksensä ehdotetuista muutoksista. Poikkeuksellisia tilanteista lukuun ottamatta riittävä aika olisi vähintään neljä viikkoa. Kuulemisvelvollisuutta ei ole, jos ehdotetut muutokset ovat vähäisiä ja niistä on sovittu oikeuksien tai yleisvaltuutuksen haltijan kanssa.

Ehdotetun 8 a §:n 1 momentin mukaan teleyrityksille ja viestintäpalveluiden käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus esittää käsityksensä yleiseen teletoimintaan tarkoitettujen radioluvan myöntämisestä ennen päätöksen antamista. Säännös vastaa viestintämarkkinalain 118 §:ssä säädettyä kuulemisvelvollisuutta. Säännös ei soveltuisi markkinoiden toiminnan kannalta vähämerkityksellisten lyhytaikaisten radiolupien myöntämiseen. Tällaisia radiolupia voisivat

olla esimerkiksi analogisia radioverkkoja koskevat luvat, joita haetaan alle kolmen kuukauden ajaksi. Lisäksi kuulemisvelvollisuus koskee radiolain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua Viestintäviraston määräystä, joka koskee luvasta vapaiden radiolähettimien yhteistaajuuksia ja käyttöä (15 Z/2009 M). Ehdotetun pykälän mukaan kuulemisvelvollisuus koskee myös liikenne- ja viestintäministeriön 6 a §:ssä tarkoitettua asetusta taajuuksien käyttösuunnitelmasta sekä Viestintäviraston 6 b §:ssä tarkoitettua radiotaajuuksiemääräystä.

Ehdotetun 8 a §:n 2 momentin mukaan teleyrityksille ja viestintäpalveluiden käyttäjille on varattava tilaisuus esittää näkemyksensä 1 momentissa tarkoitettujen säännöksen, päätöksen tai määräyksen muuttamisesta. Kuulemiselle on asetettu vähintään kuukauden määräaika. Poikkeuksellisissa tilanteissa kuukauden määräajasta voidaan poiketa. Poikkeuksellinen tilanne voi olla silloin, kun kuuleminen saattaa vaarantaa päätöksen toteutumisen tai kuulemisesta aiheutuva asian käsittelyn viivästyminen aiheuttaa huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle, yleiselle turvallisuudelle taikka ympäristölle tai jos hyväksytään vaatimus, joka ei koske toista asianosaista tai kuuleminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta. Kuuleminen saattaa olla ilmeisen tarpeetonta tilanteissa, joissa kuultavaksi tarkoitettuja tahoja on kuultu saman asian yhteydessä jo aiemmin.

Kuulemisvelvollisuutta ei ole, jos ehdotetut muutokset ovat vähäisiä ja niistä on sovittu radioluvan haltijan kanssa. Oikeuksien ja velvoitteiden muutoksia pidetään vähäisinä, kun ne ovat pääasiassa hallinnollisia, eivätkä vaikuta yleisvaltuutuksen tai luvan keskeiseen sisältöön, eivätkä voi siten antaa muille yrityksille vastaavaa etua.

12 §. *Radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen peruuttaminen.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi 6 §:n muutoksesta johdettava muutos pykäläviittaukseen.

28 a §. *Tietojen luovuttaminen viranomaiselle.* Valtuutusdirektiivin 10 artiklan 1 kohdan mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen on seurattava ja valvottava yleisvaltuutuksen tai käyttöoikeuksien ehtojen sekä 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen erityisvelvol-

lisuuksien noudattamista 11 artiklan mukaisesti. Kansallisilla sääntelyviranomaisilla on oltava valtuudet saada yrityksiltä tätä valvontatehtäväänsä varten tarvitsemansa tiedot.

Voimassa olevan radiolain 28 §:ssä säädetty velvollisuus antaa Viestintävirastolle tietoja koskee vain lähettimien ja päätelaitteiden ominaisuuksia ja maksujen perimiseksi tarvittavia tietoja.

Ehdotetun 28 a §:n 1 momentin mukaan teleyrityksellä on liikenne- ja viestintäministeriön tai Viestintäviraston pyynnöstä velvollisuus kerätä ja liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä luovutettava nämä tiedot radiolain ja sen nojalla annettujen säännösten valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Teleyrityksen on siten annettava kaikki tarvittavat tiedot sen varmistamiseksi, että yleisvaltuutuksen, kuten esimerkiksi Viestintäviraston määräyksessä 15 Z/2009 M asetettuja määräyksiä tai radioluvan ehtoja noudatetaan.

Pykälässä mainituilla tiedoilla tarkoitetaan lisäksi kaikkia sellaisia tietoja, joilla on merkitystä laissa asetettujen valvontatehtävien kannalta. Tiedot voivat esimerkiksi koskea teleyrityksen taloudellista tilannetta, yrityksen asemaa markkinoilla, yrityksen hinnoittelua, yrityksen kirjanpitoa tai muuta valvonnan kannalta merkityksellistä seikkaa. Tiedolla tarkoitetaan pykälässä myös asiakirjaa, joka sisältää valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston on pykälän 2 momentin mukaan yrityksen pyynnöstä ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus sekä perusteltava tietojen luovutusta koskeva pyyntö. Hallintoviranomaisen toimintaan säätelevät lisäksi hallintolaki sekä hallinnon yleiset periaatteet kuten suhteellisuusperiaate ja tarkoitussidonnaisuuden periaate.

Ehdotetun 3 momentin mukana Viestintäviraston tulee luovuttaa tässä laissa säädettyjä tehtäviä suorittaessaan saamansa 1 momentissa tarkoitettuja tiedot liikenne- ja viestintäministeriölle tämän pyynnöstä. Ehdotetun momentin mukainen oikeus tietojen luovuttamiseen ei ole laajempi kuin pykälän 1 momentissa tarkoitettu liikenne- ja viestintäministeriön oikeus liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä saada valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Teleyrityksillä aina oikeus saada tieto siitä, mihin heidän luovuttamia tietoja käytetään. Siten Viestintäviraston luovuttaessa teleyrityksen sille luovuttamia tietoja edelleen liikenne- ja viestintäministeriölle, teleyrityksillä on oikeus saada siitä tieto. Viranomaisen toimintaa säätelevät lisäksi hallintolaki ja julkisuuslaki. Viimeksi mainitun lain säännökset asiakirjojen julkisuudesta ja asianosaisten tiedonsaantioikeudesta soveltuvat myös pykälässä säädettyyn tietojen luovuttamisvelvollisuuteen.

Säännöksellä pannaan täytäntöön edellä mainitun valtuutusdirektiivin 10 artiklan 1 kohdan lisäksi puitedirektiivin 5 artiklan 1 kohta.

36 §. Pakkokeinot. Voimassa olevan radiolain 36 §:ssä on säännökset Viestintäviraston käytettävissä olevista pakkokeinoista. Valtuutusdirektiivin 10 artiklan 6 kohdan mukaan viranomaisen voi toteuttaa kiireellisiä väliaikaistoimenpiteitä ennen lopullisen päätöksen tekemistä, jos viranomaisella on näyttöä siitä, että yleisvaltuutuksen tai käyttöoikeuksien ehtojen rikkomisesta aiheutuu välitöntä ja vakavaa varaa yleiselle järjestykselle, turvallisuudelle tai kansanterveydelle tai siitä aiheutuu vakavia taloudellisia tai toiminnallisia ongelmia muille sähköisten viestintäverkkojen tai –palvelujen tarjoajille tai käyttäjille taikka muille radiotaajuuksien käyttäjille.

Ehdotetun 36 §:n 3 momentin mukaan Viestintävirasto voi päättää tarvittavista väliaikaistoimista edellä todetuissa valtuutusdirektiivin 10 artiklan 6 kohdassa luetelluissa tilanteissa. Direktiivissä säädetyn mukaisesti tällainen väliaikainen toimi voi olla voimassa enintään kolme kuukautta. Viestintävirasto voi kuitenkin jatkaa väliaikaisia toimia enintään kolmella kuukaudella, jos virhettä tai laiminlyöntiä ei ole määrääjässä saatettu päätökseen.

Väliaikaisena toimenä Viestintävirasto voi esimerkiksi keskeyttää vaaraa tai vahinkoa aiheuttavan toiminnan jatkumisen. Lisäksi pykälässä mainitaan esimerkkinä taajuuksien käytön rajoittaminen. Jos taajuuksien käyttö aiheuttaa vakavaa haittaa viestintäverkkojen toiminnalle, Viestintävirasto voisi väliaikaisena toimenä rajoittaa taajuuksien käyttöä joko maantieteellisesti tai aikarajoitteisesti. Viimeksi mainitussa tilanteessa taajuuksien

käyttöä voitaisiin rajoittaa siten, että ne olisivat käytössä vain yöaikaan.

Lisäksi lain 12 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan Viestintävirasto voi kokonaan tai osittain peruuttaa radioluvan tai radiotaajuuksien varauksen, jos luvan haltija 36 §:n mukaisesti määrätyistä toimenpiteistä huolimatta vakavasti tai toistuvasti radioviestinnän kannalta häiriöttömyyden kannalta olennaisella tavalla rikkoo radiolakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tai lupaehtoja. Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan Viestintävirasto voi peruuttaa radioluvan tai radiotaajuuksien varauksen, jos luvanhaltija ei käytä luvassa osoitettuja radiotaajuuksia eikä ota niitä käyttöön Viestintäviraston asettamassa kohtuullisessa määrääjässä. Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan radiolupa tai radiotaajuuden varaus voidaan lisäksi peruuttaa kokonaan tai osaksi, jos radiolähetin käyttää radiotaajuuksia epätarkoituksenmukaisella tavalla teknisten ominaisuuksiensa vuoksi.

Uhkasakkoon sekä keskeyttämis- ja teettämishuokkaan sovelletaan ehdotetun 4 momentin mukaan mitä niistä säädetään uhkasakko-laissa. Voimassa olevassa radiolain 36 §:n 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi asettaa pykälän 1 momentissa tarkoitetun velvoitteen tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että toiminta keskeytetään, jos se on välttämätön virheen tai laiminlyönnin vahingollisuuden vuoksi.

Uhkasakko voidaan käytännössä asettaa teleyritykselle esimerkiksi minkä tahansa 2 luvussa mainitun velvollisuuden täytäntöönpanon tehostamiseksi, jos teleyritys jättää noudattamatta sille asetetun velvollisuuden. Uhkasakko voi kohdistua teleyrityksen lisäksi muuhun viestintämarkkinoilla toimivaan yritykseen, joka laiminlyö sille tässä laissa asetetun velvoitteen.

Teettämishuoka asetetaan uhkasakkolain 14 §:n mukaan määräämällä päävelvoite noudatettavaksi uhalla, että tekemättä jätetty työ teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Keskeyttämishuoka asetetaan määräämällä päävelvoite noudatettavaksi uhalla, että työnteko tai muu toiminta keskeytetään taikka laitteen tai esineen käyttö estetään. Toiminnan keskeyttäminen voisi käytännössä tulla kysy-

mykseen ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa.

UHKASAKKOLAIN 22 §:n mukaan asianosaiselle on ennen uhkasakon asettamista ja tuomitsemista taikka teettämisen- tai keskeyttämisen asettamista ja määräämistä täytäntöön pantavaksi koskevan asian ratkaisemista varattava tilaisuus selityksen antamiseen siten kuin hallintolain 34 §:ssä säädetään.

1.3 Laki sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta

7 §. *Palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentaminen käyttäjän päätelaitteelle ja näiden tietojen käyttö.* Ehdotetussa 1 momentissa esitetään säädettäväksi, että evästeiden tai muiden palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentamisen ja näiden tietojen käytön edellytyksenä on, että käyttäjä on antanut siihen suostumuksensa. Voimassa olevassa 7 §:n 1 momentissa evästeiden ja muiden palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentaminen ja käyttö on sallittua, jos käyttäjälle on annettu kiello-oikeus.

Käyttäjien viestintävälineisiin voidaan haluta tallentaa tietoja käyttäjästä tai hänen käyttäytymisestään taikka viestintäverkkojen välityksellä voidaan pyrkiä saamaan yhteys jo aiemmin käyttäjästä tallennettuihin tietoihin eri tarkoituksia varten. Nämä tarkoitukset vaihtelevat palvelun käyttöä tukevista laillisista evästeistä sellaisiin tarkoituksiin, joilla pyritään tunkeutumaan laittomasti yksityiselämän alueelle. On tärkeää, että käyttäjää informoidaan selkeästi hänen ryhtyessään toimiin, jotka voivat johtaa tietojen tallentamiseen tai käyttämiseen. Ymmärrettävien ja kattavien tietojen antaminen siitä, mitä tietoja tallennetaan ja mihin tietoja käytetään, on tärkeää, jotta luottamus tietoyhteiskunnan palveluja kohtaan vahvistuu. Tällä edistetään palveluiden käyttöä.

Tietojen antaminen ja tallentamisesta kieltäytyminen tulisi toteuttaa mahdollisimman käyttäjäystävällisesti. Käyttäjä voisi siten antaa pykälässä tarkoitettua suostumuksensa esimerkiksi selaimen tai muun sovelluksen asetusten avulla.

Palvelun tarjoajan ei ehdotetun 2 momentin mukaan tarvitse informoida käyttäjää tai pyytää tältä suostumusta, jos tekninen tallennus

tai tietojen käyttäminen on välttämätöntä edellytys viestinnän välittämiseksi viestintäverkoissa tai jos se on välttämätöntä palvelun tarjoajalle sellaisen palvelun tarjoamiseksi, jota tilaaja tai käyttäjä on nimenomaisesti pyytänyt.

Käytännössä esimerkiksi evästeitä käytetään useissa eri tietoyhteiskunnan palveluissa sen takaamiseksi, että palvelu on turvallinen, tehokas ja käyttäjäystävällinen. Tällaiset evästeet ovat välttämättömiä ja niistä ei siten tarvitse erikseen ilmoittaa tai pyytää erillistä suostumusta. On selvää, että evästeistä ja niiden käytöstä sekä selaimessa olevasta evästeen käytön kieltämismahdollisuudesta tiedottaminen on sallittua ja tietoyhteiskunnan palvelujen luotettavuuden parantamisen kannalta myös suositeltavaa.

Henkilörekisterin muodostumiseen liittyvistä tiedottamisvelvollisuuksista säädetään henkilötietolain 6 luvussa.

Ehdotettu 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 3 momenttia.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin muutoksen evästeitä koskevassa 5 artiklassa ja sen johtolauseissa on otettu kantaa myös sellaisiin tietojen tallennusohjelmiin, joita ei ladata viestintäverkkojen välityksellä, vaan jotka tallentuvat esimerkiksi muilla tiedontalennusvälineillä, kuten CD-levyllä tai USB-tikulla. Artiklan johtolauseessa on todettu, että vakoiluohjelmat, jotka seuraavat salaa käyttäjän toimia tai heikentävät käyttäjän päätelaitteen toimintaa kolmannen osapuolen hyödyksi, voivat aiheuttaa vakavan vaaran käyttäjien yksityisyydelle. Käyttäjien yksityiselämän suojan korkea ja yhdenmukainen taso on varmistettava näiden ohjelmien asentamistavasta riippumatta.

On huomattava, että vaikka sähköisen viestinnän tietosuojalaissa ei ole säännöstä koskien tällaisia edellä mainitun kaltaisia tilanteita, on sellainen tietojen tai tietojenkäsittelykapasiteetin luvaton käyttö, joka ylittää rikoslain 28 luvun 7–9 §:ssä säädetyn luvottoman käytön kynnyksen, rangaistava luvattomana käyttönä. Luvun 7 §:ssä säädetään rangaistavaksi toisen irtaimen omaisuuden taikka kiinteän koneen tai laitteen luvaton käyttö. Luvun 8 §:ssä säädetään rangaistavaksi törkeä luvaton käyttö. Törkeä luvaton käyttö tulee kyseeseen, jos käytöllä tavoitellaan huo-

mattavaa taloudellista hyötyä tai aiheutetaan rikoksen uhrille tämän olot huomioon ottaen erityisen tuntuva vahinko tai haittaa ja luvaton käyttö on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä. Luvun 9 §:n mukaan teko on rangaistava lievänä luvattomana käyttönä. Lievänä luvattomana käyttönä rangaistaan sellainen teko, joka huomioon ottaen se, että rikos ei ole omiaan aiheuttamaan merkittävää vahinko tai haittaa, tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen. Näistä rikoksista seuraa vähintään sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Rikoslain 34 luvun 9 a §:ssä säädetään vaaran aiheuttamisesta tietojenkäsittelylle. Rangaistus tuomitaan sille, joka aiheuttaakseen haittaa tai vahinko tietojenkäsittelylle taikka tieto- tai viestintäjärjestelmän toiminnalle tai turvallisuudelle tuo maahan, valmistaa, myy tai muuten levittää taikka asettaa saataville sellaisen laitteen tai tietokoneohjelman taikka ohjelmakäskyjen sarjan, joka on suunniteltu tai muunnettu vaarantamaan tai vahingoittamaan tietojenkäsittelyä tai tieto- tai viestintäjärjestelmän toimintaa taikka murtamaan tai purkamaan sähköisen viestinnän teknisen suojauksen tai tietojärjestelmän suojauksen. Rangaistavaa on myös toiselle kuuluvan tietojärjestelmän salasanan, pääsykoodin tai muun vastaavan tiedon levittäminen tai saataville asettaminen taikka tietokoneohjelman tai ohjelmakäskyjen sarjan valmistamiseksi tarpeellisen ohjeen levittäminen tai saataville asettaminen. Rangaistus voi näissä tapauksissa olla vähintään sakkoa ja enintään kaksi vuotta vankeutta.

Myös henkilötietolain 24 §:n säännös rekisteröidyn oikeudesta saada tarvittavat tiedot silloin, kun hänestä kerätään tietoja sekä rikoslain 38 luvun 9 §:n mukainen henkilöre-kisteririkos, jossa sanktioidaan henkilötietolain vastaisesti henkilötietoja käsittelevän toiminta voivat tulla kyseeseen muissa kuin viestintäverkon avulla toteutettavissa evästeiden ja muiden palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentamisen tapauksissa.

Edellä mainituista, jo lukuisista asiaan liittyvistä säännöksistä johtuen myös muissa kuin viestintäverkon avulla toteutettavissa evästeiden ja muiden palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentamisessa käyttäjälle

olisi annettava ymmärrettävät ja kattavat tiedot tallentamisen ja käytön tarkoituksesta.

Ehdotuksella pannaan täytäntöön sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 5 artiklan muutettu 3 kohta. Artiklan muutoksen ei lie-ne tarkoitettu aiheuttavan nykytilaan muita merkitykseltään suuria muutoksia kuin sen, että myös ne ohjelmat, jotka eivät lataudu viestintäverkkojen välityksellä, tulevat kuulumaan direktiivin evästeitä koskevan sääntelyn soveltamisalaan.

21 §. Tietoturvailmoitukset Viestintävirastolle. Ehdotetussa pykälässä on koottu Viestintävirastolle tehtävät ilmoitukset omaksi kokonaisuudekseen. Samalla lakiin ehdotetaan lisättävän uusi 21 a §, johon koottaisiin teleyritysten ilmoitusvelvollisuus tilaajille ja käyttäjille.

Ehdotettu 1 momentti vastaa voimassa olevan lain 21 §:n 2 momenttia, joka koskee teleyritysten velvollisuutta ilmoittaa Viestintävirastolle tietoturvaloukkauksista ja tietoturva-uhkista. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi merkittäviä vika- ja häiriötilanteita koskeva ilmoitusvelvollisuus, koska vastaava säännös on jo viestintämarkkinalain 128 §:n 2 momentissa. Viestintämarkkinalain 128 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa tarkennetaan ilmoitusvelvollisuutta siten, että merkittävien vika- ja häiriötilanteiden lisäksi Viestintävirastolle on ilmoitettava myös niistä toimenpiteistä, joilla vika- ja häiriötilanteiden toistuminen pyritään estämään.

Ehdotetun 1 momentin mukaan teleyrityksen on ilman aiheetonta viivästystä ilmoitettava Viestintävirastolle verkkopalvelun ja viestintäpalvelun merkittävistä tietoturvaloukkauksista ja sellaisista niihin kohdistuvista tietoturva-uhkista, joista teleyritys on tietoinen. Samalla on ilmoitettava tietoturvaloukkauksen seuraukset ja ne toimenpiteet, joilla tällaisten tietoturvaloukkausten ja niiden uhkien toistuminen pyritään estämään.

Muutetussa sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artiklan 3 kohdassa todetaan, että jos tapahtuu henkilötietojen tietoturvaloukkaus, yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajan on ilmoitettava tietoturvaloukkauksesta toimivaltaiselle kansalliselle sääntelyviranomaiselle ilman aiheetonta viivästystä. Jo voimassa olevan lain 21 § edellyttää, että teleyritykset

ilmoittavat kaikki tietoturvaloukkaukset Viestintävirastolle. Näihin sisältyvät myös henkilötietoihin kohdistuvat tietoturvaloukkaukset. Ehdotettuun säännökseen esitetään tarkennusta, että ilmoitus on annettava ilman aiheutonta viivästystä.

Säännös vastaa myös puitedirektiivin 13 a artiklan 3 kohtaa, mutta direktiivin säännös ei asiallisesti muuta jo voimassa olevaa säännöstä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Viestintävirasto voi määrätä teleyrityksen tiedottamaan tietoturvaloukkauksesta, jos se on Viestintäviraston näkemyksen mukaan yleisen edun mukaista. Säännöksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 3 kohta.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja Viestintävirastolle toimittamisesta. Ehdotus vastaa voimassa olevan lain 21 §:n 4 momenttia.

21 a §. Tietoturvailmoitukset tilaajalle ja käyttäjälle. Ehdotettuun uuteen 21 a §:ään on koottu säännökset, joiden mukaan teleyritys on velvollinen ilmoittamaan tilaajalle tai käyttäjälle tietoturvaloukkauksista tai tietoturvaohkista.

Ehdotettu 1 momentti vastaa voimassa olevan lain 21 §:n 1 momenttia. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi velvollisuus ilmoittaa myös tietoturvaloukkauksista, eikä vain niiden uhkista. Säännökseen on myös tehty joi-takin lainsäädäntötekniisiä muutoksia.

Teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan on ehdotetun säännöksen mukaan ilmoitettava viipymättä tilaajalle tai käyttäjälle esimerkiksi sellaisesta tietoturvaloukkauksesta, joka vaarantaa tilaajan tai käyttäjän henkilötietojen luottamuksellisuuden. Tällaisia tietoturva-ohkia tai –loukkauksia voivat olla myös tapahtumat, jotka vaarantavat tai voivat vaarantaa tilaajan tai käyttäjän viestintämahdollisuudet. Samalla on ilmoitettava, mistä tilaaja tai käyttäjä saa lisätietoja.

Pykälässä tarkoitettu ilmoitusvelvollisuus koskisi vain sähköisen viestinnän alan tietoturvaloukkauksia.

Loukkauksen voidaan katsoa vaikuttavan haitallisesti tilaajan tai henkilön tietoihin ja yksityisyyteen, jos siihen sisältyy esimerkiksi väärän henkilöllisyyden käyttöä tai maineen

vahingoittumista yleisesti saatavilla olevien viestintäpalvelujen tarjoamisen yhteydessä. Ilmoituksessa olisi annettava tiedot toimenpiteistä, joita palveluntarjoaja on toteuttanut loukkauksen selvittämiseksi sekä suosituksia tilaajille tai henkilöille, joihin loukkaus on vaikuttanut.

Teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan on ehdotetun 2 momentin mukaan säilytettävä tiedot ilmoituksista. Viestintäviraston tehtävänä on valvoa lain tietoturvasäännösten noudattamista. Tästä syystä Viestintävirastolla tulisi olla kattavat tiedot sellaisista turvallisuuteen kohdistuneista vaaratilanteista, jotka ovat johtaneet yksilöiden henkilötietojen vaarantumiseen. Ilmoitusten luetteloinnilla parannettaisiin Viestintäviraston valvontamahdollisuuksia sekä mahdollisuuksia arvioida tilanteita jälkikäteen.

Ehdotetulla 2 momentilla pannaan täytäntöön sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 4 artiklan uuden 4 kohdan toinen kappale.

Ehdotetun 3 momentin mukaan teleyrityksen on torjuttuaan palveluunsa kohdistuneen merkittävän tietoturvaloukkauksen tai -uhkan tiedotettava tarkoituksenmukaisella tavalla toteuttamistaan toimista ja niiden mahdollisista vaikutuksista palvelun käyttöön. Säännöksestä on vain poistettu johdonmukaisuuden vuoksi häiriöstä tiedottaminen ja siirretty säännös viestintämarkkinalain 128 §:n 4 momenttiin. Säännös vastaa muutoin voimassa olevan lain 21 §:n 3 momenttia.

Ehdotetussa 4 momentissa Viestintävirastolle annetaan oikeus antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten ja 3 momentissa tarkoitetun tiedottamisen sisällöstä, muodosta sekä 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten säilyttämisestä. Lisäksi Viestintävirasto voisi antaa määräyksiä siitä, miten sille ilmoitetaan 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista ilmoituksista sekä 3 momentissa tarkoitettua tiedottamisesta. Viestintävirasto voisi esimerkiksi määritellä ne olosuhteet, jolloin ilmoitusta ei tarvitsisi tehdä. Tällainen voisi olla esimerkiksi tilanne, jossa Viestintävirastolle on jo sille osoitetussa tietoturvailmoituksessa kerrottu riittävällä tavalla, että tiedot ovat olleet asianmukaisesti suojattu. Viestintävirasto voisi tällöin arvioinnissaan ottaa huomioon loukkauksen olosuhteet,

kuten sen, oliko henkilötiedot suojattu asianmukaisin teknisin suojauskeinoin. Henkilötietojen suojaaminen asianmukaisesti vähentää olennaisesti väärän henkilöllisyyden käytön tai muiden väärinkäytösten todennäköisyyttä. Viestintävirasto voisi myös määräyksessään ottaa huomioon tilanteet, joissa varhainen ilmoittaminen saattaa tarpeettomasti haitata tietoturvaloukkauksen tutkimista.

21 b §. Turvallisuustarkastus. Viestintävirastolla on pykälän 1 momentin mukaan oikeus tehdä teleyrityksessä turvallisuustarkastus viestinnän tietoturvaa koskevassa luvussa asetettujen veloitteiden valvomiseksi.

Viestintävirastolla on jo viestintämarkkinalain 124 §:n mukaan oikeus tehdä teleyrityksessä tekninen tarkastus. Käytännössä Viestintävirasto on jo suorittaessaan teknistä tarkastusta samalla pyytänyt tietoturvaa koskevan valvontatehtävänsä suorittamiseksi teleyrityksiltä tietoja siitä, kuinka teleyritykset ovat toteuttaneet lain edellyttämät veloitteet. Säännöksellä annettaisiin virastolle nimenomainen toimivalta tietoturvatarkastusten tekemiseen.

Ehdotetussa 2 momentissa Viestintävirastolla on oikeus teettää turvallisuustarkastus riippumattomalla asiantuntijalla. Riippumattomalla toimijalla tarkoitetaan sellaista toimijaa, joka on tarkastuksen kohteena olevasta teleyrityksestä tai sen kilpailijasta taloudellisesti ja muutoin riippumaton.

On myös selvää, että asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta hänen hoitaessaan Viestintävirastolle kuuluvaa tehtävää. Esimerkiksi rikoslain 40 luvun 5 §:ssä säädetään rangaistavaksi virkasalaisuuden rikkominen. Säännöksen mukaan, jos virkamies tahallaan palvelussuhteensa aikana tai sen päätyttyä oikeudettomasti paljastaa sellaisen asiakirjan tai tiedon, joka viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) tai muun lain mukaan on salassa pidettävä tai jota ei lain mukaan saa ilmaista, taikka käyttää omaksi tai toisen hyödyksi taikka toisen vahingoksi 1 kohdassa tarkoitettua asiakirjaa tai tietoa, hänet on tuomittava, jollei teosta muualla säädetä ankarampaa rangaistusta, virkasalaisuuden rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Vahingonkorvausvastuusta puolestaan säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Vahingonkorvauslain 3 luvussa säädetään työnantajan ja julkisyhteisön ja 4 luvussa työntekijän ja virkamiehen korvausvastuusta.

Ehdotetun 3 momentin mukaan Viestintävirastolla ja sen lukuun toimivalla on turvallisuustarkastuksen yhteydessä oikeus päästä teleyrityksen laittiloihin ja muihin tiloihin sekä saada tutkittavakseen valvontatehtävän kannalta tarpeelliset tiedot. Viestintävirastolla on lain 9 luvun 33 §:n mukaan oikeus saada lainvalvonnan kannalta välttämättömät tiedot. Esitetyllä säännöksellä lähinnä todettaisiin se jo käytännössä vallitseva tilanne, että Viestintävirasto suorittaa tarkastuksen teleyrityksen tai sen lukuun toimivan tahon laittiloissa ja että myös Viestintäviraston lukuun toimivalla tietoturvatarkastajalla on oikeus päästä näihin tiloihin ja saada tarvittavat tiedot turvallisuustarkastuksen suorittamista varten. Tarpeellisilla tiedoilla tarkoitetaan sellaisia tietoja, joiden avulla Viestintävirasto pystyy arvioimaan verkkojen tai palvelujen turvallisuustasoa.

Ehdotetun 4 momentin mukaan turvallisuustarkastusta ei saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Säännös on perustuslain kotirauhaa koskevan säännöksen edellyttämä täsmennys tarkastusoikeuteen. Kotirauhan käsitteellä tarkoitetaan säännöksessä nimenomaan käsitteen valtio-oikeudellista määritelmää. Säännöksen soveltamisan ulkopuolella ovat esimerkiksi rikoslain 24 luvun 3 §:n julkisrauhan rikkomista koskevassa säännöksessä tarkoitettut tilat, joihin tarkastusoikeus nimenomaisesti kohdistuu.

Ehdotetun 5 momentin mukaan turvallisuustarkastuksen kustannukset katetaan 10 luvun mukaisella tietoturvamaksulla. Lain 38 §:ssä todetaan, että teleyrityksiltä perittävät tietoturvamaksut vastaavat niitä kokonaiskustannuksia, jotka aiheutuvat Viestintävirastolle laissa säädettyjen teleyrityksiä koskevien tehtävien hoitamisesta. Myös Viestintäviraston lukuun toimivan riippumattoman asiantuntijan suorittama turvallisuustarkastus katetaan tietoturvamaksulla.

Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 13 b artiklan 2 b kohta.

28 §. Suoramarkkinoinnin tunnistaminen. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi

uusi 3 kohta. Kuluttajansuojalain 2 luvussa säädetään markkinoinnista ja menettelystä asiakassuhteessa. On selvää, että suoramarkkinoinnissa on noudatettava muun ohella kuluttajansuojalain 2 luvun säännöksiä. Ehdotulla 3 kohdalla pyritään siihen, että myös sellaisen suoramarkkinointiin tarkoitetun sähköpostiviestin, tekstiviestin, puheviestin, ääniviestin ja kuvaviestin lähettäminen on kiellettyä, jossa pyritään ohjaamaan vastaanottajat kuluttajansuojalain 2 luvun säännösten vastaisille verkkosivustoille.

Ehdotetun 4 kohdan mukaan sellaisen suoramarkkinointiin tarkoitetun sähköpostiviestin, tekstiviestin, puheviestin, ääniviestin ja kuvaviestin lähettäminen on kiellettyä, jossa pyritään ohjaamaan vastaanottajat edellä 3 kohdassa tarkoitetuille verkkosivustoille.

Kyse voi olla yksittäisestä viestiin liitetystä linkistä, joka johtaa kuluttajaa harhauttavalle sivustolle tai kyse voi olla sellaisesta viestistä, jossa on useampia linkkejä. Näin ollen esimerkiksi sellaisen markkinointitarkoituksissa lähetetyn koontiviestin lähettäminen on kiellettyä, jossa yksikin linkki johtaa 3 kohdassa tarkoitettuun verkkosivustolle.

Lain 32 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan lain 7 luvun säännösten noudattamista valvoo tietosuojavaltuutettu. Näiden suoramarkkinointisäännösten valvonnassa tietosuojavaltuutettu ja kuluttaja-asiamiehen tulisikin olla tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään.

Ehdotetulla lisäyksellä pannaan täytäntöön sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 13 artiklan 4 kohta.

31 §. Viestintäviraston tehtävät. Pykälästä esitetään poistettavaksi Viestintäviraston tehtävä kerätä tietoa verkkopalvelujen, viestintäpalvelujen ja lisäarvopalvelujen merkittävistä vikatilanteista ja häiriötilanteista. Käytännössä Viestintäviraston on kerättävä tällaista tietoa viestintämarkkinalakiin ehdotetun uuden 128 §:n 5 momentin vuoksi. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 kohta, jossa Viestintäviraston tehtäväksi lisätään komissiolle ja Euroopan verkko- ja tietoturvalvirastolle vuosittaisen tiivistelmäraportin toimittaminen. Tiivistelmäraportti koostuu 21 §:n mukaisista ilmoituksista.

Ehdotetulla lisäyksellä pannaan täytäntöön puitedirektiivin 13 a artiklan 3 kohta.

Viestintäviraston tehtäviin lisättäisiin myös uusi 6 kohta. Viestintäviraston tehtävänä olisi ilmoittaa komissiolle sellaisesta yhteistyöstä Euroopan Unionin jäsenvaltion kanssa, jonka seurauksena yhdenmukaistetaan sellaiset jäsenvaltioiden rajojen yli tarjottavien viestintäpalveluiden tietoturvaluuteen liittyvät valvontatoimenpiteet, joilla voi olla vaikutusta sisämarkkinoiden toimintaan.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin säännösten täytäntöönpano ja sen valvonta voivat edellyttää yhteistyötä kahden tai useamman jäsenvaltion kansallisten sääntelyviranomaisten välillä. Sääntelyviranomaiset voivat toteuttaa toimenpiteitä tehokkaan rajat ylittävän yhteistyön varmistamiseksi kansallisten lakien täytäntöönpanon valvonnassa ja yhdenmukaisten edellytysten luomiseksi sellaisten palvelujen tarjoamiselle, joihin liittyy rajat ylittäviä tiedonsiirtoja. Tällöin Viestintäviraston olisi säännöksen mukaan ilmoitettava yhteistyöstä komissiolle. Komissio voi tarkasteltuaan kyseisiä tietoja ja kuultuaan ENISAa ja direktiivin 95/46/EY 29 artiklalla perustettua tietosuojatyöryhmää antaa toimenpiteistä huomautuksia tai suosituksia etenkin varmistaakseen, etteivät suunnitellut toimenpiteet vaikuta haitallisesti sisämarkkinoiden toimintaan.

Ehdotetulla lisäyksellä pannaan täytäntöön sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 15 a artiklan 4 kohta.

42 §. Rangaistussäännökset. Ehdotetussa 42 §:n 2 momentissa muutetaan 4 kohdan momenttiviittaus 21 §:n 2 momentin mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta koskemaan 21 §:n 1 momentin mukaista ilmoitusvelvollisuutta. Sisällöllisesti säännöksessä ei tapahdu muutosta.

1.4 Eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annettu laki

6 §. Vireilletulo viestintäpalveluita koskevissa asiassa. Lain 6 §:n mukaan viestintämarkkinalain nojalla markkinaoikeuden käsiteltäväksi tulee asia sen teleyrityksen hakeuksesta, johon Viestintäviraston kieltopäätös kohdistuu. 2 momentissa säädetään puolestaan, että viestintäviraston antaman kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsemis-

ta koskeva asia tulee vireille Viestintäviraston hakemuksesta.

Ehdotetaan muutettavaksi 1 momenttia siten, että asia voisi tulla vireille myös kuluttaja-asiamiehen päätöksen kohteena olevan teleyrityksen tai sen palvelun tarjoajan hakemuksesta, jonka palvelun käyttö on estetty. Lisäyksellä on tarkoitus varmistaa viestintämarkkinalain ehdotetun 121 b §:n mukaisen määräyksen kohteena olevan teleyrityksen tai palvelun tarjoajan riittävän oikeusturvan toteutuminen. Ehdotetun 121 b §:n 4 momentin mukaan numeron tai palvelun sulkemista koskevan päätöksen voi saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Ehdotetaan muutettavaksi 6 §:n 2 momenttia siten, että kuluttaja-asiamiehen antaman päätöksen tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsemista koskeva asia tulee vireille kuluttaja-asiamiehen hakemuksesta. Lisäyksellä on tarkoitus varmistaa Kuluttaja-asiamiehen viestintämarkkinalain 121 b §:n nojalla antaman päätöksen tehokkaan soveltamisen toteutuminen. Kuluttaja-asiamies voi pykälän nojalla antaa sakon uhalla tehostetun päätöksen, jolla teleyritys veloitetaan viipymättä sulkemaan numero tai muuten estämään palvelun käyttö sekä pidättämään ja palauttamaan palvelusta saadut varat.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2011.

3 Suhde perustuslakiin ja sääätämisjärjestys

3.1 Suhde perustuslakiin

Johdanto

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi viestintämarkkinalakia, radiotaajuuksista ja telelaitteista annettua lakia sekä sähköisen viestinnän tietosuojalakia. Osa ehdotetuista säännöksistä on sellaisia, että niitä pitää tarkastella myös perustuslain perusoikeuksien näkökulmasta.

Toiminnan kieltämistä koskeva säännös on merkityksellinen perustuslain 18 §:ssä säädetyn elinkeinovapauden kannalta. Myös Vies-

tintävirastolle säädettäväksi esitetty toimivalta kieltää tai vaatia palvelun tai palvelukokonaisuuden tarjonta on katsottava merkitykselliseksi elinkeinovapauden kannalta.

Käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta ja yrityksen toiminnallista eriyttämisvelvollisuutta koskevia säännöksiä on tarkasteltava perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuuden suojan kannalta.

Lisäksi sopimussuhteiden pysyvyyden kannalta tulee arvioida viestintäpalvelusopimuksen kestoa koskevan 70 a §:n takautuvaa soveltamista sekä numeron siirrettävyyttä koskevaa 51 §:ää.

Numeron sulkemiseen tai palvelun estämiseen liittyvää ehdotettua 121 b §:ää on tarkasteltava erityisesti perustuslain 18 §:n 1 momentissa säädetyn elinkeinovapauden, mutta myös perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuuden suojan sekä perustuslain 12 §:n 1 momentissa säädetyn sananvapauden kannalta.

Elinkeinovapaus

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on lain mukaan oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt elinkeinovapautteen liittyviä kysymyksiä muun muassa lausunnoissa PeVL 47/1996 vp (telemarkkinalaki), PeVL 19/1998 vp (laki televisio- ja radiotoiminnasta), PeVL 28/2001 vp (laki yksityisistä turvallisuuspalveluista), PeVL 61/2002 vp (viestintämarkkinalaki) sekä PeVL 67/2002 vp (laki rahoitustarkastuksesta).

Valiokunta on lausuntokäytännössään todennut, että elinkeinovapautta ei saa rajoittaa ilman erittäin pätevää syytä. Tällaisena syynä voidaan pitää esimerkiksi henkilöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemista tai muita tärkeitä ja vahvoja yhteiskunnallisia intressejä. Rajoitusten tulee ilmetä lain tasolta, koska kyseessä on perusoikeuden rajoittaminen.

Viestintämarkkinalain 123 §:ssä säädetään toiminnan kieltämisestä. Viestintävirasto voi kieltää teleyritykseltä teletoiminnan harjoittamisen, jos teleyritys lain 121 § tai 122 §:ssä tarkoitetuista seuraamuksista huolimatta vakavasti ja olennaisella tavalla rikkoo tai jättää

noudattamatta tämän lain säännöksiä tai sen nojalla annettuja määräyksiä eikä annetussa määräajassa oikaise menettelyään. Viestintävirasto voi kieltää toiminnan kokonaan tai osittain.

Valtuutusdirektiivin 10 artiklan 3 kohdan panemiseksi täytäntöön viestintämarkkinain 123 §:n 4 momentissa säädettäisiin viestintäviraston toimivallasta kieltää tai vaatia lykättäväksi palvelun tai palvelukokonaisuuden tarjonta, jos se aiheuttaa huomattavaa haittaa kilpailulle. Tällainen kieltäminen olisi mahdollista tehdä ainoastaan määräaikaisena. Kieltäminen tai lykkääminen on siten mahdollista vain siihen asti, että Viestintävirasto on tehnyt lain 17 §:ssä tarkoitetun analyysin kilpailutilanteen selvittämiseksi merkitykselliseksi määrittelyillä tukku- ja vähittäismarkkinoilla, ja tehdyn analyysin perusteella laissa säädetyin edellytyksin määrännyt teleyrityksen huomattavan markkinavoiman yritykseksi.

Viestintävirasto voi kieltää tai vaatia palvelun tai palvelukokonaisuuden tarjonnan lykkäämistä ainoastaan tilanteissa, joissa se aiheuttaa huomattavaa haittaa kilpailulle. Rajoituksen määräaikaisuus on merkityksellinen suhteellisuusvaatimuksen toteutumisen kannalta. Lisäksi rajoitus on elinkeinonharjoittajan kannalta vaikutuksiltaan lievempi kuin laissa Viestintävirastolle säädetty mahdollisuus kieltää toiminta kokonaan tai osittain.

Ehdotuksen 121 b §:n 1 momentissa esitetään kuluttaja-asiamiehelle toimivaltaa määrätä teleyritystä sulkemaan viestintäpalvelun numeron tai muuten estämään palvelun käytön taloudellisen hyödyn tavoittelemistilanteissa.

Toimivalta perustuisi laissa säädettyyn nimenomaiseen tarkkarajaiseen säännöksen, ja palvelun estämiselle tulee olla erittäin painava syy. On yhteiskunnallisesti tärkeää, ettei viestintäpalvelujen käyttäjiltä voida laskuttaa sellaisia maksuja, jotka syntyvät lain vastaisen toiminnan perusteella. Laista ilmenevien rajoitusten tavoitteena onkin parantaa viestintäpalvelun käyttäjien oikeuksia puuttamalla selkeästi lainvastaiseen toimintaan. Viranomaistoimella on tarkoitus suojella käyttäjän perustuslakiin perustuvaa omaisuuden suojaa.

Määräyksen antamiselle on ehdotetussa säännöksessä asetettu elinkeinovapauden rajoittamista koskeva täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimus siten, että numeron tai palvelun estämistä koskevan määräyksen tulee rajoittua ainoastaan toimintaan, jossa ilmeisellä tavalla tavoitellaan oikeudetonta taloudellista hyötyä antamalla palvelusta tai sen käytöstä käyttäjän kannalta merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja. Näiden edellytysten täyttymistä voidaan arvioida elinkeinonharjoittajalle muussa lainsäädännössä asetettujen velvoitteiden valossa. Määräyksellä ei voitaisi puuttua enempää määräyksen kohteena olevan teleyrityksen taikka palvelun tarjoajan toimintaan kuin on välttämätöntä käyttäjien suojelemiseksi. Niillä olisi myös käytettävissään riittävät oikeusturvakeinot ja mahdollisuus saattaa päätös markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Ehdotettua sääntelyä ei edellä esitetyn perusteiden ole pidettävä perustuslain kannalta ongelmallisena.

Omaisuuksensuoja

Perustuslain omaisuusensuojan kannalta merkityksellinen säännös on ehdotuksen 36 a §, joka koskee muuta käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta.

Viestintävirasto voi 36 a §:n mukaan asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle 18 §:n mukaisella päätöksellä velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille muu kohtuulliseksi katsottava ja 23-32, 34 ja 36 §:ssä tarkoitettuun käyttöoikeuteen verrattava käyttöoikeus viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun taikka näihin läheisesti liittyvään palveluun. Ehdotetulla muutoksella Viestintävirasto voisi jatkossa asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle myös luovutusvelvoitteita, jotka koskisivat viestintäpalvelun tarjontaan läheisesti liittyviä tukipalveluita. Ehdotuksen tarkoituksena on panna täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin 12 artiklan 1 kohdan sekä puitedirektiivin 2 artiklan uudet alakohdat.

Pykälä on pyritty muotoilemaan mahdollisimman tekniikkaneutraalisti, koska komissio on Suomelle osoittamissaan virallisissa huomautuksissa toistuvasti todennut, että direktiivin 12 artiklan luettelo on esimerkinomainen. Tyhjentyvä luettelo ei kattavasti ottaisi

huomioon sähköisen viestinnän monimutkaisuutta ja tekniikan jatkuvaa kehitystä.

Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Perustuslakivaliokunta on aikaisemmassa lausuntokäytännössään käsitellyt asiaa muun muassa lausunnoissaan PeVL 1/1996 vp (teletoimintalain muuttaminen), PeVL 47/1996 vp (telemarkkinalaki), PeVL 34/2000 ja PeVL 5/2001 vp (telemarkkinalain muuttaminen), PeVL 8/2002 vp (viestintämarkkinoita koskevan lainsäädännön muuttaminen) sekä PeVL 61/2002 vp, PeVL 32/2004 vp ja PeVL 45/2005 vp (viestintämarkkinalaki).

Valiokunta on lausuntokäytännössään todennut muun muassa kysymyksessä olevan erityinen, pelkästään määrätynlaiseen toimintaan käytettävä omaisuus ja siihen kohdistuvat veloitteet. Valiokunta on pitänyt veloitteita laadultaan omaisuuden tällaiseen erityisluonteeseen sopivina (PeVL 4/2000 vp).

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt lain 36 a §:ssä säädettyä muuta käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta lausunnossaan PeVL 10/2007 vp. Valiokunta on todennut, että sääntelyn täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta arvioitaessa on merkitystä sääntelykohteen erityispiirteillä, teknologian monimutkaisuudella ja kansainvälisellä toimintaympäristöllä, jossa huomattavan markkinavoiman teleyritykset toimivat. Tällaisten yritysten tulee perustuslakivaliokunnan mukaan varautua muun muassa EU:n taholta kansalliseen sääntelyjärjestelmään kohdistuviin muutosvaatimuksiin. Perustuslakivaliokunnan mukaan luovutusvelvollisuuden kriteerit on lain 18 ja 36 a §:ssä säännelty melko tarkasti. Lisäksi muu kohtuulliseksi katsottava käyttöoikeuden luovutus kytketään lain 23-32 ja 34-36 §:ssä määriteltyjen kaltaisiin käyttöoikeuksiin. Tämä estää valiokunnan mukaan mielivaltaisten ja yllättävien veloitteiden asettamisen, joten sääntely täyttää perustuslakivaliokunnan mukaan täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset.

Perustuslakivaliokunta on tarkastellut 36 a §:n velvoitetta myös suhteellisuusvaatimuksen kannalta. Lain 18 §:n 1 momentin mukaan asetettavien veloitteiden tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään. Lain 36 a §:ssä säädetään, että luovutettavan veloitteen tulee olla kohtuullinen. Kohtuul-

lisuutta on arvioitava sekä luovutusvelvollisen että pyynnön esittäneen teleyrityksen kannalta. Kokonaisarvioon on vaikuttanut myös lain 38 §:n turvaama luovuttavan teleyrityksen oma käyttö ja oma kohtuullinen tuleva tarve sekä 84 §:n mukainen kohtuullinen luovutuskorvaus, joka sisältää muun muassa pääomalle laskettavan kohtuullisen tuoton. Perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan sääntely on täytännyt oikeasuhtaisuuden vaatimukset ja perustuslain 15 §:n mukainen omaisuudensuoja on otettu asianmukaisesti huomioon (PeVL 10/2007 vp, s.2.).

Edellä esitetyin perustein ehdotettu 36 a § on kohtuullinen ja se täyttää sekä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden että suhteellisuuden vaatimukset. Esitetyn 36 a §:n sääntelyn ei siten nähdä olevan ongelmallinen perustuslain kannalta.

Lakiehdotuksen 89 a §:n mukaan Viestintävirasto voisi velvoittaa teleyrityksen eriyttämään jokin toiminnallinen kokonaisuus teleyrityksen muusta liiketoiminnasta eräissä poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa laissa määritellyt edellytykset täyttyvät ja jos komissio hyväksyy veloitteen asettamisen tietyille huomattavan markkinavoiman yritykselle.

Ehdotuksen tarkoituksena on panna täytäntöön käyttöoikeusdirektiivin uusi 13 a artikla. Päätös toiminnallisesta eriyttämisvelvollisuudesta perustuu vahvoihin yhteiskunnallisiin intresseihin. Veloitteen asettamisella pyritään turvaamaan kilpailu markkinoilla. Toimintojen eriyttämisessä on kysymys korjaavasta toimesta poikkeuksellisissa olosuhteissa, kun markkinoilla on merkittäviä ja pysyviä markkinahäiriöitä, joita ei ole onnistuttu korjaamaan 18 §:n 2 momentin mukaisilla toimilla.

Veloitteen soveltamiskynnys on asetettu varsin korkealle. Säännöksessä edellytetään markkinahäiriöiltä sekä merkittävyttä että pysyvyyttä. Sen lisäksi velvoite voidaan asettaa vain, jos markkinahäiriöitä on jo tuloksetta yritetty poistaa muiden 18 §:n 2 momentissa tarkoitettujen käyttöoikeuden luovutusveloitteiden avulla. Jo näiden veloitteiden asettamisessa on huomioitava kaikki 18 §:n 1 momentissa mainitut rajoitukset veloitteen asettamiselle.

Sääntelylle on osoitettavissa perusoikeuden rajoittamisen kannalta hyväksyttävä painava yhteiskunnallinen tarve, sillä velvoite voidaan asettaa vain jos kyseisen verkkopalvelun markkinoilla on havaittu merkittäviä ja pysyviä markkinahäiriöitä. Ehdotettu säännös on edellä esitetyn perustein tarpeen ja se perustuu lain täsmälliseen ja tarkkarajaiseen säännökseen. Ehdotuksen ei näin ollen nähdä olevan ongelmallinen omaisuudensuojan kannalta etenkin, kun otetaan huomioon toimenpiteestä päättämiseen kytketyt tiukat edellytykset.

Edellä esitetyn perustein voidaan ehdotetun 89 a §:n katsoa olevan perusteiltaan hyväksyttävää ja oikeasuhtaista myös elinkeinovapauden kannalta. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt elinkeinovapautteen ja yrityksen toimintarajoituksiin liittyviä kysymyksiä muun muassa lausunnoissaan PeVL 24/2002 vp (luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttaminen) ja PeVL 7/2009 vp (vakuusrahosta annetun lain ja luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttaminen).

Omaisuudensuojan kannalta on merkityksellinen myös säännös, joka koskee käyttäjän oikeutta valita viestintäpalvelun tarjoaja.

Ehdotetun 69 a §:n mukaan Viestintävirasto voi asettaa käyttäjän valinnanvapauden turvaamiseksi asunto-osakeyhtiölle, kiinteistöosakeyhtiölle tai niihin verrattavalle yhteisölle, joka omistaa tai hallinnoi kiinteistön sisäistä tai usean kiinteistön välistä kiinteää viestintäverkkoa, joka on liitetty yleiseen viestintäverkkoon, velvollisuuden luovuttaa käyttäjän valitsemalle teleyritykselle syrjimättömin ehdoin käyttöoikeuden kiinteistön tai kiinteistöryhmän sisäisen viestintäverkon vapaana olevaan osaan viestintäpalvelun välittämiseksi kiinteistössä käyttäjän päätelaitteisiin. Säännöstä on arvioitava perustuslainsa turvaton omaisuudensuojan kannalta, koska se rajoittaa mainittujen yhtiöiden oikeutta määrätä omaisuudestaan.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään pitänyt käyttöoikeuden luovutusvelvoitteita omaisuuden erityisluonne huomioon ottaen perustuslain mukaisina, jos velvoitteet perustuvat lain täsmällisiin ja tarkkarajaisiin säännöksiin ja ovat omistajan kannalta kohtuullisia.

Vaikka velvoite luovuttaa käyttöoikeusverkon vapaana olevaan osaan kohdistuu suuren pörssiyhtiön sijasta esimerkiksi taloyhtiöön, ehdotuksen voidaan nähdä olevan ongelmaton perustuslain kannalta. Perustuslakivaliokunta on arvioinut asunto-osakeyhtiön ja kiinteistöyhtiön oikeutta määrätä omaisuudestaan lausunnossaan PeVL 19/2007 vp, jossa käsitellään yhteisantennijärjestelmään kohdistuvia velvollisuuksia.

Ehdotuksen mukaan sisäverkon haltijan olisi mahdollistettava käyttäjän valitsemalle teleyritykselle käyttöoikeus sisäverkon vapaana olevaan osaan. Tämä tarkoittaa käyttöoikeutta jo olemassa olevaan verkkoon siinä määrin kuin se on teknisesti mahdollista. Velvoitetta ei näin ollen olisi tilanteissa, joissa verkon käyttäminen käyttäjän valitseman viestintäpalvelun välittämiseen olisi teknisesti mahdotonta esimerkiksi verkon siirtokapasiteetin rajallisuuden takia. Koska velvoite kohdistuisi vain verkon vapaana olevaan osaan, säännöksellä ei myöskään velvoitetaisi kiinteistön sisäisen verkon haltijaa rakentamaan verkkoaan. Velvoite ei siten edellytä uusia verkkoja tai merkittäviä teknisiä ratkaisuja.

Edellä esitetyn perustein velvoite on sopusoinnussa omaisuuden käyttörajoitukselta vaadittavan suhteellisuusvaatimuksen kanssa, eikä se muodostu kohtuuttomaksi verkon haltijalle.

Ehdotettu säännös on edellä esitetyn perustein tarpeen ja se perustuu lain täsmälliseen ja tarkkarajaiseen säännökseen ja on omistajan kannalta kohtuullinen. Ehdotuksen ei näin ollen nähdä olevan ongelmallinen omaisuudensuojan kannalta.

Ehdotetulla 121 b §:llä turvataan viestintäpalvelun käyttäjien asemaa oikeudettoman taloudellisen hyödyn hankkimista vastaan. Kuluttaja-asiamiehelle on 1 momenteissa säädetty toimivalta määrätä teleyritys tietyin edellytyksin sulkemaan numero tai muuten estämään palvelun käyttö. Pykälän 2 momentissa edellytetään, että samalla on määrättävä teleyritys heti päätöksen tiedoksiantopäivänä keskeyttämään palvelun laskutus ja lopettamaan palvelusta jo kertyneiden tai vielä kertyvien varojen tilittäminen palvelun tarjoajalle tai toiselle teleyritykselle.

Ehdotetun 121 b §:n 5 momentin mukaan teleyrityksen olisi myös palautettava käyttäjien palvelusta maksamat maksut täysimääräisinä käyttäjille, mikäli kuluttajiasiamiehen päätös jää pysyväksi. Palautettavalle määrälle olisi myös maksettava korkoa korkolain 12 §:ssä tarkoitetun viitekoron mukaisesti.

Säännöksellä pyritään turvaamaan käyttäjiä maksuilta, jotka perustuvat elinkeinonharjoittajan lainvastaiseen toimintaan palvelua markkinoitaessa. Määräyksessä tarkoitetun numeron haltijan tai palveluntarjoajan omaisuuden puuttuminen on perusteltua tapauksessa, joissa omaisuuden siirtyminen perustuu lainvastaiseen menettelyyn ja rikkoo täten käyttäjän perustuslailla turvattua omaisuuden suojaa. Viranomaisen toimivallalle määrätä varojen pidättämisestä on siis painava yhteiskunnallinen tarve ja se perustuu lain täsmällisiin ja tarkkarajaisiin säännöksiin.

Teleyrityksellä ja palveluntarjoajalla olisi käytettävissään riittävät oikeusturvakeinot ja mahdollisuus saattaa päätös markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Mikäli säännöksessä tarkoitettu päätös jäisi voimaan, olisi teleyrityksen katsottava saaneen perusteetonta taloudellista etua, jonka se on velvollinen palauttamaan täysimääräisenä käyttäjille. Perusteetoman edun palauttamiseen sovellettaisiin tuottokorkona korkolain (633/1982) 12 § momentin mukaista viitekorkoa. Tuottokoron maksuvelvollisuus ilmenee korkolain 3 §:n 2 momentista.

Määräyksellä ei voitaisi puuttua enempää määräyksen kohteena olevan teleyrityksen taikka palvelun tarjoajan toimintaan kuin on välttämätöntä käyttäjien suojelemiseksi.

Ehdotettua sääntelyä ei edellä esitetyin perustein ole pidettävä perustuslain kannalta ongelmallisena.

Sopimussuhteiden pysyvyys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi viestintäpalvelusopimuksen kestoja koskeva 70 a §. Säännöksen esitetty takautuva soveltaminen merkitsisi puuttumista myös teleyrityksen voimassa oleviin sopimuksiin. Lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen mukaisesti 70 a §:n 1, 3 ja 4 momenttia sovellettaisiin myös ennen lain voimaantuloa tehtyi-

hin sopimuksiin. Esitykseen sisältyvässä 51 §:n 1 momentissa ehdotetaan muutettavaksi puhelinnumeron siirrettävyyteen liittyviä velvoitteita niin, että numeroon liittyvän määräaikaisen sopimuksen voimassaolo ei vapauttaisi teleyritystä numeron siirtovelvoitteesta. Ehdotetulla lailla on näiltä osin taannehtivia vaikutuksia voimassa oleviin sopimussuhteisiin.

Omaisuuksien perustuslainsuoja turvaa myös sopimussuhteiden pysyvyyttä, joskaan kiello puuttua taannehtivasti sopimussuhteiden koskemattomuuteen ei ole perustuslakivaliokunnan käytännössä muodostunut ehdottomaksi. Taannehtivalla puuttumisella ei voida kuitenkaan kohtuuttomasti heikentää sopimuspuolten oikeusasemaa (PeVL 21/2004 ja PeVL 42/2006).

Tarve puuttua teleyritysten voimassa oleviin määräaikaisiin sopimuksiin täyttää perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset. Ehdotetun 70 a §:n 1 ja 3 kohtien takautuvan soveltamisen tarkoituksena on selventää ja parantaa kuluttajien oikeusasemaa määräaikaisissa ketjutetuissa viestintäpalvelusopimuksissa. Säännöksellä pyritään puuttumaan nykyisiin sopimusten ketjutustilanteisiin, joilla käytännössä rajoitetaan merkittävästi kuluttajan irtisanomisoikeutta ja valinnanvapautta. Säännöksellä pyritään selventämään nykyistä oikeustilaa ja takaamaan kuluttajien yhdenvertainen kohtelu.

Ehdotetun 70 a §:n 4 momentin niin sanotua sosiaalista suoritusestettä koskevan säännöksen takautuvalla soveltamisella pyritään selventämään nykyistä oikeustilaa ja suojaamaan kuluttajia markkinoilla yleistyneissä määräaikaisissa viestintäpalvelusopimuksissa.

Viestintäpalveluita koskevat määräaikaiset sopimukset ovat ensivaiheessa jopa kaksi- ja kolmevuotisia ja määräaikaisten sopimusten ketjuttamisen seurauksena useampi- ja kolmevuotisia. Tämän vuoksi olisi kuluttajien, teleyritysten ja kilpailutilanteen kannalta epätarkoituksenmukaista, että uusia sopimusten ketjuttamisen kieltäviä sekä sosiaalista suoritusestettä koskevia säännöksiä ei sovellettaisi myös vanhoihin viestintäpalvelusopimuksiin.

Ehdotettu 51 §:n 1 momentti vastaa voimassa olevaa tulkintakäytäntöä ja säännöksellä pyritään ratkaisemaan numeron siirret-

tävydessä esiintyneitä ongelmia. Ehdotetun uuden 51 §:n 1 momentin soveltamisen myös vanhoihin voimassa oleviin viestintäpalvelusopimuksiin ei voida katsoa heikentävän kohtuuttomasti teleyritysten oikeusasemaa.

Ehdotettua sääntelyä ei edellä esitetyin perustein ole pidettävä perustuslain kannalta ongelmallisena.

Yksityiselämän suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan kotirauha on turvattu. Sähköisen viestinnän tietosuojalakia koskevan muutosesityksen 21 b §:ssä säädettäisiin teleyrityksessä tehtävää turvallisuustarkastuksesta. Turvallisuustarkastus suoritetaan ehdotetun säännöksen mukaan teleyrityksessä ja turvallisuustarkastuksen tekijällä on oikeus päästä teleyrityksen laitetiloihin ja muihin tiloihin. Ehdotetun pykälän 4 momentissa rajataan turvallisuustarkastuksen piiriä siten, ettei tarkastusta saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa.

Perustuslakivaliokunta on äskettäin lausunnossaan PeVL 36/2009 vp kiinnittänyt huomiota siihen, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on tulkinnut Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa turvattua kodin suojaa siten, että sen katsotaan ainakin joissakin tapauksissa kattavan myös liiketilat. Valiokunta huomautti tarpeesta jatkossa varmistaa, että liiketiloihin tehtäviä tarkastuksia koskevassa lainsäädännössä otetaan asianmukaisesti huomioon ihmisoikeustuomioistuimen kehittyvä oikeuskäytäntö. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on käytännössään katsonut, että myös yrityksen liiketilat nauttivat "kodin" (ransk. "domicile", engl. "home") suoja. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen viranomaisten tarkastusvaltuuksia koskevassa oikeuskäytännössä on valiokunnan näkemyksen mukaan ensisijassa kysymys siitä, että laissa säädetyt viranomaisvaltuudet eivät saa olla oikeusvarmuuden näkökulmasta liian väljiä. Keskeistä on, että yrityksessä tehtäviä tarkastuksia koskevan lainsäädännön ja käytännön on tarjottava riittävät takeet mielivaltaa vastaan. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan PeVL 5/2010 vp, että perustuslainvalossakin on selvää, että viranomaisten tarkastusvaltuuksia

koskevan lainsäädännön on oltava riittävän täsmällistä ja tarjottava riittävät takeet väärinkäytöksiä vastaan myös silloin, kun kysymys on yrityksiin kohdistuvista tarkastuksista. Perustuslakivaliokunta kuitenkin toteaa sivulla 3 kotirauhan suojasta, että silloin kun nimenomaisen säännöksen perusteella tarkastusta ei saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvassa tilassa, tarkastusvaltuudet eivät koske kotirauhan suojan piiriä. Ehdotettua sääntelyä ei edellä esitetyin perustein ole pidettävä perustuslain kannalta ongelmallisena.

Sananvapaus

Perustuslain 12 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä annetaan lailla. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt sananvapauden kannalta merkityksellistä sääntelyä ainakin lausunnoissaan PeVL 23/1993 vp (laki Oy Yleisradio-Rundradion Ab:stä), PeVL 19/1998 vp (laki televisio- ja radiotoiminnasta), PeVL 60/2001 vp (laki tietoyhteiskunnan palveluiden tarjoamisesta), PeVL 8/2002 (viestintämarkkinoita koskevan lainsäädännön muuttaminen) ja PeVL 54/2002 vp (verkkotunnuslaki).

Ehdotuksen 121 b § koskee viestintäpalvelun tai muun palvelun käytön rajoittamista viranomaisen määräyksellä tapauksissa, joissa palvelulla tavoitellaan oikeudetonta taloudellista hyötyä Ehdotetun 121 b §:n mukaista palvelun estämistä koskevaa määräystä antaessaan viranomaisen joutuu velvoittamaan teleyrityksen puuttumaan tämän itse taikka kolmannen henkilön tietoverkoissa julkistamiin viesteihin tavalla, jota on arvioitava perustuslaissa turvattun sananvapauden kannalta. Viranomaisen määräyksen tuleekin ehdotetun säännöksen mukaan perustua tapauksiin, joissa on ilmeistä, että viestintäpalvelun tai muun palvelun käytössä olisi kyse oikeudettoman taloudellisen hyödyn tavoittelemisesta antamalla markkinoinnissa palvelun käyttäjien kannalta merkityksellisiä to-tuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja. Näiden edellytysten täyttymistä voidaan ar-

vioida elinkeinonharjoittajalle muussa lainsäädännössä, asetettujen velvoitteiden valossa siten kuin edellä elinkeinovapautta koskevassa kohdassa on esitetty. Kaikki rajoituksen käyttämisen kannalta olennaiset säännökset ilmenevät laista.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan 60/2001 vp (laki tietoyhteiskunnan palveluiden tarjoamisesta) pitänyt sananvapauden perusoikeudellisen suojan rajoituksen hyväksyttävyyksivaatimuksen kannalta olennaisena sitä, että estomääräyksen avulla pyritään estämään sisällöltään lainvastaisen tiedon levittäminen tai tiedon lainvastainen välittäminen. Ehdotetun 121 b §:n mukaan estomääräyksen tulisi perustua ilmeisellä tavalla lainvastaiseen menettelyyn palvelun markkinoinnissa ja oikeudettoman taloudellisen hyödyn tavoitteluun. Viranomaismääräyksen tulisi ehdotetun säännöksen mukaan perustua sellaisiin objektiivisesti havaittavissa olevaan kriteereihin toiminnan lainvastaisuudesta, että sääntelyä voidaan pitää hyväksyttävänä täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimuksen näkökulmasta.

Ehdotettuun uuteen viranomaismenettelyyn ei liity aineiston ennakkovalvontaa. Ehdotusta valmisteltaessa on katsottu painavien yhteiskunnallisten syiden vaativan, että tällaisen erityisen vahingollisten menettelyjen estäminen tietoverkoissa tulee toteuttaa mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti. Lakiin perustuvan rajoituksen perusteena ovat viestintäpalvelujen käyttäjien oikeudellisen ase-

man turvaamisen ja kuluttajansuojan toteutumisen kannalta välttämättömät syyt.

Perustuslakivaliokunnan lausunnoissa (esimerkiksi PeVL 1/1993 vp, 19/1998, 23/2000 vp) sananvapautta on pidetty ennen kaikkea poliittisena perusoikeutena. Sananvapaus turvaa valiokunnan mukaan periaatteessa myös kaupallista viestintää, joskaan elinkeinotoimintaan liittyvän viestinnän ei ole katsottu kuuluvan perustuslaissa turvatun sananvapauden ydinalueelle. Viranomaisen toimivallan perustavalla ehdotetulla säännöksellä ei siten puututtaisi sananvapauden suojan ydinalueelle.

Määräyksellä ei voitaisi puuttua enempää määräyksen kohteena olevan teleyrityksen taikka palvelun tarjoajan toimintaan ja sananvapauden harjoittamiseen kuin on välttämätöntä käyttäjien suojelemiseksi.

Ehdotettu säännös on sen hyväksyttävä tarkoitus sekä täsmällisyys ja tarkkarajaisuus huomioon ottaen ongelmaton perustuslaissa turvatun sananvapauden kannalta.

3.2 Säättämismääräyksen arviointi

Säättämismääräyksen arviointi

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämismääräyksen arvioinnissa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**viestintämarkkinalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan viestintämarkkinalain (393/2003) 16 §:n 2 momentti, 24 §:n 3 momentti, 62 § ja 128 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 16 §:n 2 momentti laissa 26/2006 ja 128 §:n 2 momentti laissa 336/2010,

muutetaan 16 §:n 1 momentti, 17 §, 18 §:n 1 momentin johdantokappale ja 2 momentin 13 a ja 18 kohta, 21, 22, 25 ja 36 a §, 39 §:n 1 ja 2 momentti, 51 §:n 1 ja 3 momentti, 55 §:n 1 momentti, 60 ja 60 c §, 67 §:n 3 momentin 1 ja 13 kohta, 70 ja 71 §, 75 §:n 3 momentti, 79 §:n 2 momentti, 81 §, 82 §:n 2 momentti, 89 §:n otsikko, 106 §:n 1 momentti, 113 §, 118 §:n 2 momentti, 121 §:n 3 momentti, 126 §:n 5 momentti ja 127 §:n 1 ja 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 16 §:n 1 momentti laissa 26/2006, 18 §:n 1 momentin johdantokappale, 18 §:n 2 momentin 13 a kohta ja 36 a § laissa 1327/2007, 60 § laissa 70/2007, 60 c § laissa 331/2009, 67 §:n 3 momentin 1 ja 13 kohta, 71 §, 126 §:n 5 momentti sekä 127 §:n 1 ja 4 momentti laissa 759/2006, 70 § laissa 976/2008 ja 82 §:n 2 momentti laissa 26/2006, sekä

lisätään 11 §:ään uusi 2 momentti, 18 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 47/2005 ja 1327/2007, uusi 2 a ja 14 a kohta, lakiin uusi 21 a, 24 a, 37 a ja 60 e §, 67 §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 759/2006 ja 336/2010, uusi 14 - 21 kohta, lakiin uusi 69 a, 70 a, 72 a, 89 a, 89 b ja 107 a §, 112 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 331/2009, uusi 5 momentti, lakiin uusi 118 a ja 121 b §, 123 §:ään uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 126 a ja 128 a § seuraavasti:

11 §

Toimiluvan muuttaminen

Toimiluvan ehtoja voidaan muuttaa toimiluvanhaltijan hakemuksesta. Valtioneuvoston on ennen päätöksen tekemistä ilmoitettava toimiluvanhaltijalle, miten valtioneuvoston tekemä uudelleentarkastelu vaikuttaisi toimilupaan, ja annettava samalla toimiluvanluvan haltijalle kohtuullinen määräaika hakemuksen peruttamiselle.

16 §

Markkinamäärittely

Viestintäviraston on päätöksellään säännöllisin väliajoin määriteltävä merkitykselliset viestintämarkkinat. Viestintäviraston on

merkityksellisiä markkinoita määritellessään otettava asianmukaisesti huomioon Euroopan komission (jäljempänä *komissio*) suositus merkityksellisistä markkinoista sekä Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen lausunnot asiasta.

17 §

Markkina-analyysi ja päätös huomattavasta markkinavoimasta

Viestintäviraston on kilpailutilanteen selvittämiseksi tehtävä merkityksellisiksi määritellyistä tukku- ja vähittäismarkkinoista säännöllisin väliajoin markkina-analyysi. Markkina-analyysi on tehtävä vähintään kahden vuoden kuluttua komission antamasta markkinasuosituksesta, jos kyseessä on aiemmin määrittelemättömät markkinat ja vä-

hintään kolmen vuoden välein, jos kyseessä ovat jo aiemmin määritellyt markkinat. Kolmen vuoden määräaikaa voidaan pidentää enintään kolmella vuodella, jos Viestintävirasto pyytää sitä komissiolta, eikä komissio kiellä sitä kuukauden kuluessa pyynnöstä.

Jos kyseessä ovat valtion rajat ylittävät markkinat, Viestintäviraston on markkina-analyysiä tehdessään toimittava yhteistyössä Euroopan talousalueeseen kuuluvan asianomaisen valtion sääntelyviranomaisen kanssa.

Viestintäviraston on päätöksellään määrättävä teleyritys huomattavan markkinavoiman yritykseksi, jos sillä markkina-analyysin perusteella havaitaan olevan tietyillä markkinoilla yksin tai yhdessä muiden kanssa sellaista taloudellista vaikutusvaltaa, jonka turvin se voi toimia huomattavassa määrin riippumattomana kilpailijoista, kuluttajista tai muista käyttäjistä. Teleyrityksellä, jolla on tietyillä markkinoilla huomattava markkinavoima, voidaan katsoa olevan sama asema myös niihin läheisessä yhteydessä olevilla markkinoilla, jos teleyritys kykenee myös näillä markkinoilla vahvistamaan markkinavoimaansa.

Viestintäviraston on muutettava huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä, jos markkina-analyysin perusteella markkinoiden kilpailutilanteesta havaitaan tapahtuneen merkityksellisiä muutoksia. Päätöksessä voidaan muuttaa huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettuja velvollisuuksia tai päätätä, että teleyritystä ei ole enää pidettävä huomattavan markkinavoiman yrityksenä.

18 §

Huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavat velvoitteet

Viestintäviraston on päätöksellään asetettava huomattavan markkinavoiman yritykselle 2 momentissa tarkoitetut velvoitteet, jos ne ovat tarpeen kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi. Viestintäviraston on velvollisuuksia asettaessaan toimittava asianmukaisessa yhteistyössä komission sekä Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen kanssa. Velvol-

lisuuksien tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään, ja niitä asetettaessa tulee erityisesti ottaa huomioon:

Huomattavan markkinavoiman yritykselle voidaan asettaa jäljempänä tässä laissa säädettyin edellytyksin ja ehdoin velvollisuus:

2 a) tarjota puhelinpalvelun tarjoajan valintaa siten kuin 24 a §:ssä säädetään;

13 a) luovuttaa muu kohtuulliseksi katsottava käyttöoikeus viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun taikka näihin läheisesti liittyvään palveluun siten kuin 36 a §:ssä säädetään;

14 a) toimia 37 a §:ssä tarkoitetun teknisen velvoitteen edellyttämällä tavalla;

18) eriyttää toimintansa siten kuin 89 §:ssä ja 89 a §:ssä säädetään.

21 §

Markkinamäärittelyä, markkina-analyysiä ja huomattavaa markkinavoimaa koskeva kuuleminen

Viestintäviraston on varattava komissiolle, ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimelle tilaisuus antaa lausuntonsa kuukauden määräajassa ennen ETA-valtioiden väliseen kauppaan vaikuttavaa:

1) komission suosituksesta poikkeavaa markkinamäärittelyä;

2) markkina-analyysiä;

3) huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä;

4) 89 a §:ssä tarkoitettua päätöstä.

Viestintäviraston on lykättävä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä kahdella kuukaudella, jos komissio on ilmoittanut pitävänsä päätösehdotusta yhteisön oikeuden vastaisena. Viestintäviraston on kuuden kuukauden kuluessa komission ilmoituksesta peruttava 1 momentissa tarkoitettu päätöksensä tai muutettava sitä, jos komissio tätä vaatii.

Jos Viestintävirasto muuttaa 1 momentissa tarkoitettua päätösehdotusta komission vaa-

timuksesta, Viestintäviraston on varattava niille asianosaisille, joiden oikeutta tai etua päätös koskee, mahdollisuus antaa lausuntonsa muutetusta päätösehdotuksesta. Viestintäviraston on lopullista päätöstä tehdessään otettava asianmukaisesti huomioon myös 1 momentissa tarkoitetut lausunnot. Viestintäviraston on annettava päätös tiedoksi komissiolle.

21 a §

Huomattavaan markkinavoimaan liittyvää velvoitetta koskeva kuuleminen

Viestintäviraston on varattava komissiolle ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimelle tilaisuus antaa lausuntonsa kuukauden määräajassa ennen ETA-valtioiden väliseen kauppaan vaikuttavaa päätöstä, jolla Viestintävirasto asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle 18 §:ssä tarkoitetut velvoitteet lukuun ottamatta 89 a §:ssä tarkoitettua päätöstä.

Jos komissio katsoo, että Viestintäviraston 1 momentissa tarkoitettu päätösehdotus muodostaisi esteen yhtenäismarkkinoille, tai jos komissio vakavasti epäilee, ettei Viestintäviraston päätösehdotus ole Euroopan yhteisön oikeuden mukainen, Viestintäviraston on lykättävä päätöksen tekemistä vielä kolmella kuukaudella. Viestintäviraston on tällöin jatkettava päätöksen valmistelua läheisessä yhteistyössä komission ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen kanssa.

Viestintävirasto voi tämän kolmen kuukauden kuluessa joko muuttaa päätösehdotustaan tai perua sen taikka kolmen kuukauden kuluessa pitää päätösehdotuksensa sellaisenaan voimassa. Komissio antaa Viestintäviraston päätösehdotuksesta vielä ratkaisusuosituksen, jonka saatuaan Viestintäviraston on kuukauden kuluessa annettava lopullinen päätöksensä tiedoksi komissiolle ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimelle. Tätä kuukauden määräaikaa voidaan kuitenkin jatkaa, jos se on tarpeen asianosaisten kuulemiseksi.

Jos Viestintävirasto päättää olla muuttamatta tai perumatta päätöstä komission suosi-

tuksesta huolimatta, sen on perusteltava päätöksensä.

22 §

Menettely kiireellisessä tapauksessa

Markkinamäärittely, markkina-analyysi sekä Viestintäviraston päätös huomattavasta markkinavoimasta ja teleyritykselle asetettavasta velvollisuudesta voidaan tehdä komissiota ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelintä kuulematta, jos toimenpide on kiireellinen ja välttämätön kilpailun ja kuluttajien edun turvaamiseksi. Toimenpiteen tulee olla tilapäinen sekä oikeassa suhteessa sillä tavoiteltavaan päämäärään.

Viestintäviraston on toimitettava 1 momentissa tarkoitettu markkinamäärittely, markkina-analyysi tai päätös viipymättä tiedoksi komissiolle ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimelle.

24 a §

Velvollisuus tarjota puhelinpalvelun tarjoajan valintaa

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa kiinteässä puhelinverkossa toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden tarjota käyttäjälle mahdollisuus käyttää telealueella saatavilla olevan puhelinpalvelun tarjoajan palveluita sekä puhelukohtaisesti valintakoodin avulla että käyttämällä sellaista ennalta valintaa, joka voidaan tarvittaessa ohittaa valintakoodilla.

25 §

Velvollisuus vuokrata kiinteä yhteys

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden vuokrata teleyrityksille kiinteä yhteys.

36 a §

Muu käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille muu kohtuulliseksi katsottava ja 23–32, 34 ja 36 §:ssä tarkoitettuun käyttöoikeuteen verrattava käyttöoikeus viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun taikka näihin läheisesti liittyvään palveluun.

37 a §

Käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuteen liittyvät tekniset velvoitteet

Viestintävirasto voi käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta koskevassa päätöksessä asettaa teleyritykselle sellaisia teknisiä velvoitteita ja luovutusvelvollisuuden käyttöä koskevia ehtoja, jotka ovat välttämättömiä, jotta käyttöoikeuden luovutusvelvoite voidaan teknisesti toteuttaa.

39 §

Teleyrityksen yhteenliittämistä koskevat velvollisuudet

Verkkoyritys on velvollinen neuvottelemaan vilpittömästi toisen verkkoyrityksen kanssa yhteenliittämisestä.

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden liittää viestintäverkko tai viestintäpalvelu yhteen toisen teleyrityksen viestintäverkon tai viestintäpalvelun kanssa. Huomattavan markkinavoiman yrityksen on sen jälkeen neuvoteltava yhteenliittämisestä toisen teleyrityksen kanssa sellaisin ehdoin, jotka eivät ole ristiriidassa sille Viestintäviraston 18 §:n mukaisella päätöksellä asetettujen yhteenliittämisvelvoitteiden kanssa.

51 §

Puhelinnumeron siirrettävyyteen liittyvät velvoitteet

Teleyritys on velvollinen viipymättä huolehtimaan siitä, että teleyrityksen kanssa sopimuksen tehnyt käyttäjä voi halutessaan säilyttää puhelinnumeron vaihtaessaan palvelua tarjoavaa teleyritystä. Puhelinnumeroon liittyvän määräaikaisen viestintäpalvelusopimuksen voimassaolo ei vapauta teleyritystä numeron siirtovelvoitteesta. Kiinteässä puhelinverkossa telealueen tilaajanumero on siirrettävissä telealueen sisällä.

Teleyrityksellä ei ole 1 momentissa tarkoitettua puhelinnumeron siirtovelvollisuutta kiinteän puhelinverkon ja matkaviestinverkon välillä.

55 §

Yleinen hätänumero

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät saavat puhelimitse sekä tekstiviestillä yhteyden maksutta yleiseen hätänumeroon 112.

60 §

Yleispalvelun hintojen seuranta

Viestintäviraston on seurattava yleispalvelun hinnoittelua, verrattava sitä viestintäpalveluiden yleiseen hintatasoon sekä arvioitava yleispalvelun hinnoittelua suhteessa yleiseen kuluttajahintatasoon ja väestön yleiseen tulo-tasoon.

60 c §

Yleisten puhelinpalveluiden tarjontaa koskeva yleispalveluvelvollisuus

Teleyritys, jonka Viestintävirasto on 59 §:ssä tarkoitettulla tavalla nimennyt yleisissä

puhelinpalveluissa yleispalvelun tarjoajaksi, on velvollinen tarjoamaan maantieteellisestä paikasta riippumatta kohtuullisella hinnalla liittymän yleiseen viestintäverkkoon käyttäjän vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa. Teleyrityksen on toimitettava liittymä kohtuullisessa ajassa tilauksesta.

Tarjottavan liittymän tulee olla sellainen, että kaikki käyttäjät, myös vammaiset, voivat käyttää hätäpalveluita, soittaa ja vastaanottaa kotimaan ja ulkomaan puheluita sekä käyttää muita tavanomaisia puhelinpalveluita. Liittymän on lisäksi mahdollistettava kaikille käyttäjille tarkoituksenmukainen internet-yhteys, ottaen huomioon tilaajien enemmistön käytössä oleva yhteysnopeus, tekninen toteutettavuus ja kustannukset. Teleyritys voi tarjota edellä tarkoitettuja palveluita myös useamman liittymän välityksellä, jos siitä ei aiheudu käyttäjälle kohtuuttomia lisäkustannuksia.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, miten liittymä tulee teknisesti toteuttaa tai mitä teknisiä ominaisuuksia liittymässä tulee olla, jotta myös vammaiset voivat sitä käyttää.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua tarkoituksenmukaisen internet-yhteyden vähimmäisnopeudesta säädetään liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Ennen asetuksen antamista Viestintäviraston on laadittava selvitys tiedonsiirtopalveluiden markkinoista, tilaajien enemmistön käytössä olevasta yhteysnopeudesta ja teknisestä kehitystasosta sekä arvio sääntelyn taloudellisista vaikutuksista teleyrityksille.

Yleispalveluyrityksellä on oikeus kieltäytyä tekemästä käyttäjän kanssa sopimusta 1 momentissa tarkoitettua liittymästä, jos käyttäjä on asetettu syyteeseen tai viimeisen vuoden aikana tuomittu jonkin teleyrityksen liittymää hyväksi käyttäen tehdystä tietoliikenteen häiritsemisestä taikka jos käyttäjällä on toisen yleispalveluyrityksen liittymän käytöstä aiheutuneita maksamattomia, eräänntyneitä ja riidattomia velkoja.

6 a luku

Yleispalvelua koskevat säännökset

60 e §

Liittymän rakentamisesta johtuvan korvauksen maksaminen erissä

Yleispalveluyritykseksi nimetyllä palveluyrityksellä on velvollisuus tarjota kuluttajalle mahdollisuus maksaa 60 c §:ssä tarkoitettua liittymän rakentamisesta johtuva korvaus useammassa maksuerässä.

Teleyritys saa kieltäytyä 1 momentissa tarkoitettua velvollisuudestaan vain, jos kieltäytymiselle on kuluttajan maksukykyyn liittyvä painava peruste.

67 §

Viestintäpalvelusopimus

Sopimuksessa on mainittava ainakin:

1) sopimuksen voimassaoloaika ja mahdollinen uusimismenettely;

13) edellä 61 §:n 2 momentissa tarkoitettua käyttörajan suuruus sekä ohjeet siitä, miten kuluttaja voi seurata laskun kertymistä;

14) voiko liittymän avulla käyttää hätäpalveluita ja voidaanko liittymän haltijan sijaintipaikantaa hätätilanteissa;

15) tiedot menettelyistä, joilla teleyritys mittaa ja muokkaa tietoliikennettä välttääseen verkkoyhteyden ylikuormittumisen;

16) tiedot siitä, miten 15 kohdassa tarkoitettua menettelyä saattavat vaikuttaa palvelun laatuun;

17) tarjottavat asiakaspalvelut;

18) toimitettavan päätelaitteen käyttöä koskevat rajoitukset;

19) käyttäjän mahdollisuus valita, sisällyttääkö hänen yhteystietonsa puhelinluetteloon sekä mitä yhteystietoja hän haluaa siihen sisällyttää;

20) laskun eri maksutavat ja niistä aiheutuvat hintaerot;

21) millaisiin toimenpiteisiin teleyritys voi ryhtyä tietoturvan vaarantuessa.

69 a §

Käyttäjän oikeus valita viestintäpalvelun tarjoaja

Viestintävirasto voi asettaa käyttäjän valinnanvapauden turvaamiseksi asunto-osakeyhtiölle, kiinteistöosakeyhtiölle tai niihin verrattavalle yhteisölle, joka omistaa tai hallinnoi kiinteistön sisäistä tai usean kiinteistön välistä kiinteää viestintäverkkoa, joka on liitetty yleiseen viestintäverkkoon, velvollisuuden luovuttaa käyttäjän valitsemalle teleyritykselle syrjimättömin ehdoin käyttöoikeuden kiinteistön tai kiinteistöryhmän sisäisen viestintäverkon vapaana olevaan osaan viestintäpalvelun välittämiseksi kiinteistössä käyttäjän päätelaitteisiin.

Viestintävirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitetun velvoitteen, jos rinnakkaisen sisäisen viestintäverkon tai sen osien rakentaminen olisi kokonaisuutena arvioiden teknisesti mahdotonta tai taloudellisesti tehotonta.

70 §

Kytkykauppa

Päätelaitetta ja matkaviestinverkon liittymää koskevien sopimusten kytkeäntä toisiinsa kaupantekohetkellä siten, että se vaikuttaa hyödykkeiden ostohintaan (*kytkykauppa*), on sallittua. Teleyrityksen tulee tarjota vastaavaa viestintäpalvelua käyttäjälle myös ilman päätelaitetta.

Kytkykauppa on kielletty GSM-matkaviestinverkon liittymää koskevissa sopimuksissa, jollei kyse ole käyttötarkoituksestaan tavanomaisesta matkapuhelimesta poikkeavan pöytäpuhelimien, turvapuhelimien tai muun vastaavan GSM-matkaviestinverkon puhelimen ja liittymän kytkykaupasta.

Markkinoinnissa on ilmoitettava kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun 12 §:ssä tarkoitettujen tietojen ohella myös kytkykaupasta kuluttajalle aiheutuvien lisäkustannusten kokonaismäärä.

Kuluttajalla on oikeus irtisanoa määräaikainen sopimus päättyväksi kahden viikon kuluttua irtisanomisesta myös, jos hän suorit-

taa käyttämättä jäävään sopimusaikaan kohdistuneet maksut sekä tällaisen tilanteen varalta mahdollisesti sovitut muut maksut.

Teleyritys saa estää toisen teleyrityksen liittymän käytön kytkeykseen kuuluvalla matkapuhelimella. Esto on kuluttajan pyynnöstä purettava kahdessa viikossa siitä, kun liittymäsopimus päättyy. Eston purkamisesta ei saa periä kuluttajalta maksua.

70 a §

Viestintäpalvelusopimuksen kesto

Viestintäpalvelusopimus on voimassa toistaiseksi ja päättyy sopimuksen irtisanomisen johdosta. Kuluttajalla on oikeus milloin tahansa irtisanoa sopimus päätymään kahden viikon kuluttua irtisanomisesta, jollei 2 momentista johdu muuta.

Teleyritys saa tehdä kuluttajan kanssa enintään kahden vuoden määräaikaisen sopimuksen. Jos teleyritys tarjoaa pidempää kuin 12 kuukauden sopimusta, kuluttajalle on tarjottava myös mahdollisuus tehdä 12 kuukauden määräaikainen sopimus.

Teleyritys ei saa jatkaa määräaikaista sopimusta uudella määräaikaisella sopimuksella ilman kuluttajan kanssa tehtyä uutta kirjallista sopimusta.

Kuluttajalla on sopimuksen määräaikaaisuudesta huolimatta oikeus irtisanoa sopimus päätymään kahden viikon kuluttua irtisanomisesta, jos kuluttaja on joutunut maksuvaikeuksiin sairauden, työttömyyden tai vastaavan hänestä riippumattoman syyn takia taikka jos sopimuksen pitäminen voimassa on muun erityisen syyn takia hänen kannaltaan kohtuutonta. Teleyritys ei saa periä kuluttajalta viestintäpalvelusopimuksen käyttämättä jäävään sopimusaikaan kohdistuvia maksuja. Teleyrityksellä on kuitenkin oikeus saada kytkykaupan yhteydessä luovutettu päätelaite takaisin.

71 §

Sopimuksen muuttaminen

Teleyritys saa muuttaa toistaiseksi voimassa olevan viestintäpalvelusopimuksen mukai-

sia maksuja ja muita sopimusehtoja kuluttajan vahingoksi vain:

1) sopimusehdoissa yksilöidyillä perusteilla, edellyttäen, että sopimuksen sisältö ei kokonaisuutena olennaisesti muutu;

2) lainsäädännön muutoksen tai viranomaisen päätöksen perusteella;

3) muusta erityisestä syystä olosuhteiden olennaisesti muututtua.

Teleyrityksellä on lisäksi oikeus tehdä toistaiseksi voimassa olevan viestintäpalvelusopimuksen sopimusehtoihin vähäisiä muutoksia, joilla ei ole vaikutusta sopimuksen keskeiseen sisältöön.

Määräaikaisen viestintäpalvelusopimuksen ehtoja ei saa muuttaa kesken sopimuskauden kuluttajan vahingoksi. Sopimusehtojen muuttaminen on kuitenkin sallittua, jos muutostarve johtuu lainsäädännön muutoksista tai viranomaispäätöksistä.

Käyttäjällä on oikeus irtisanoa viestintäpalvelusopimus heti päättyväksi, jos teleyritys ilmoittaa muuttavansa sopimusehtoja käyttäjän vahingoksi.

Teleyrityksen on ilmoitettava käyttäjälle sopimusehtojen muutoksesta ja niiden sisällöstä viimeistään kuukautta ennen kuin muutetut ehdot tulevat voimaan. Teleyrityksen on ilmoitettava käyttäjälle samanaikaisesti tämän oikeudesta irtisanoa sopimuksensa heti päättyväksi, jos käyttäjä ei hyväksy muutettuja sopimusehtoja.

72 a §

Vika- ja häiriötilanteista tiedottaminen käyttäjille

Jos viestintäverkon tai -palvelun vika- tai häiriötilanne estää viestintäpalvelun toimivuuden tai häiritsee sitä merkittävästi, teleyrityksen on tiedotettava siitä viipymättä käyttäjälle ja kerrottava samalla arvio vian tai häiriön kestosta.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja muodosta.

75 §

Liittymäsopimuksen purkaminen ja irtisanominen

Käyttäjä voi irtisanoa liittymäsopimuksen suullisesti. Teleyrityksen on lähetettävä käyttäjälle irtisanomisesta kirjallinen vahvistus.

79 §

Käyttäjän oikeus rajoittaa liittymän käyttöä

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä niistä liittymän lähtevän liikenteen estoluokista, joita käyttäjälle on vähintään tarjottava, määräyksiä estopalvelujen teknisestä toteuttamisesta sekä määräyksiä puheluiden hintatiedotuksista.

81 §

Erinäisistä muutoksista tiedottaminen

Teleyrityksen on tehokkaasti ja hyvissä ajoin tiedotettava käyttäjille:

1) puhelinverkkoa koskevista numerointimuutoksista;

2) sellaisista viestintäverkon suorituskykyä mittaavista menettelyistä, jotka teleyritys on ottanut käyttöön mitatakseen ja muokataksseen tietoliikennettä ja välttääkseen verkko-yhteyden ylikuormittumisen;

3) siitä, miten 2 kohdassa tarkoitetut menettelyt vaikuttavat palvelun laatuun;

4) vammaisille tarkoitettuja tuotteita ja palveluja koskevista yksityiskohdista;

5) hätäpalvelun tai liittymänhaltijan sijaintitiedon saatavuuteen liittyvistä muutoksista.

82 §

Palvelun laatua koskeva julkaisuvelvollisuus

Viestintäviraston päätöksessä on määrättävä julkaistavat tiedot ja tietojen julkaisutapa.

89 §

Kirjanpidollinen eriyttämismvelvollisuus

8 luku

Hinnoittelu ja hinnoittelun valvonta

89 a §

Toiminnallinen eriyttämismvelvollisuus

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden eriyttää jokin toiminnallinen kokonaisuus teleyrityksen muusta liiketoiminnasta, jos kyseisen verkkopalvelun markkinoilla on havaittu merkittäviä ja pysyviä markkinahäiriöitä, eikä 18 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla velvollisuuksilla ole ollut vaikutusta markkinoiden kilpailutilanteeseen.

Eriyttämisen tuloksena syntyneen toiminnallisen kokonaisuuden on tarjottava palveluitaan samoin syrjimättömin ehdoin sekä emoyritykselleen että kilpailevalle teleyritykselle.

Viestintäviraston on ennen toiminnallisen eriyttämismvelvoitteen asettamista toimitettava komissiolle perusteltu päätösehdotus, jonka tulee sisältää ainakin:

- 1) näyttöä merkittävistä ja pysyvistä markkinahäiriöistä kyseisillä markkinoilla;
- 2) näyttöä siitä, ettei 18 §:n 2 momentin mukaisilla velvoitteilla ole ollut vaikutusta markkinoiden kilpailutilanteeseen;
- 3) näyttöä siitä, että markkinoiden kilpailutilanteen muuttumisesta kohtuullisessa aikataulussa on hyvin vähän tai ei lainkaan merkkejä;
- 4) analyysi velvoitteen vaikutuksista viestintämarkkinoihin sekä velvollisuuden kohteena olevaan teleyritykseen;
- 5) selvitys eriyttämismvelvollisuuden tarkasta sisällöstä;
- 6) luettelo eriyttämismvelvollisuuden kohteena olevista tuotteista ja palveluista;

7) selvitys toiminnallisen kokonaisuuden henkilöstön riippumattomuuteen sekä teleyrityksen valvontaan liittyvistä seikoista.

89 b §

Omistajanvaihdosta koskeva ilmoitusvelvollisuus

Huomattavan markkinavoiman yrityksen sekä yleispalvelun tarjoajaksi nimetyn yrityksen on ilmoitettava Viestintävirastolle etukäteen ja viipymättä aikeestaan siirtää paikallisverkkonsa tai huomattavan osan siitä perustamalleen erilliselle liiketoimintayksikölle tai erilliselle oikeushenkilölle, jolla on eri omistaja.

Viestintäviraston on ilmoituksen vastaanotettuaan arvioitava luovutuksen vaikutukset teleyrityksen mahdolliseen yleispalveluvelvoitteeseen sekä tehtävä uusi 17 §:n mukainen markkina-analyysi kyseiseen viestintäverkkoon liittyvillä markkinoilla, jos luovutuksella on merkittävä vaikutus kyseisillä markkinoilla.

106 §

Rakennusvalvontaviranomaisen päätös

Telekaapeli sekä siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylvä voidaan sijoittaa toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle, jos sijoittamisesta sovitaan. Jos sijoittamisesta ei päästä sopimukseen, kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi teleyrityksen hakemuksesta päätöksellään antaa teleyritykselle sijoitusoikeuden vahvistamalla 102 §:ssä tarkoitettun telekaapelisuunnitelman. Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätös on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa teleyrityksen hakemuksesta.

107 a §

Rinnakkain sijoittaminen ja yhteiskäyttö

Jos verkkoyritys on sijoittanut 106 §:ssä tarkoitettulla tavalla telekaapelin, siihen liittyvän laitteen, vähäisen rakennelman tai pyl-

vään toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle tai 107 §:ssä tarkoitetulla tavalla kiinnittänyt rakennuksiin tai rakennelmiin tarpeellisia laitteita, Viestintävirasto voi velvoittaa verkkoyrityksen sallimaan toiselle teleyritykselle tällaisen omaisuuden yhteiskäytön tai rinnakkain sijoittamisen.

Viestintävirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitetun velvoitteen, jos rakentamista tai sijoittamista ei muutoin voida järjestää tyydyttävällä tavalla ja kohtuullisin kustannuksin. Velvoitteen asettamisen edellytyksenä on lisäksi, ettei sillä estetä tai rajoiteta kohtuuttomasti verkkoyrityksen omaa käyttöä.

Jolleivät asianosaiset sovi yhteiskäyttöön tai rinnakkain sijoittamiseen liittyvistä kustannuksista, Viestintävirasto voi määrätä aiheutuvien kustannusten jakamisesta.

112 §

Tietojen luovuttaminen viranomaiselle

Kuluttaja-asiamiehellä on oikeus saada teleyritykseltä lain 121 b §:n mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot salsapitosäännösten tai muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä. Tiedot on luovutettava viipymättä, viranomaisen pyytämässä muodossa ja maksutta.

113 §

Salassa pidettävän asiakirjan luovuttaminen Kilpailuvirastolle ja kuluttaja-asiamiehelle

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Viestintävirastolla on oikeus luovuttaa tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa salassa pidettävä asiakirja Kilpailuvirastolle ja kuluttaja-asiamiehelle, jos se on näiden tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

118 §

Kuulemisvelvollisuus

Toimiluvanhaltijalle sekä teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus kuukauden kuluessa esittää näkemyksensä toimilupaehtojen muuttamisesta tai toimiluvan peruuttamisesta. Poikkeuksellisissa tilanteissa kuukauden määräajasta voidaan poiketa. Tällaisia poikkeuksellisia tilanteita olisivat esimerkiksi huomattavan haitan aiheutuminen ihmisten terveydelle, yleiselle turvallisuudelle tai ympäristölle.

118 a §

Komission suositusten huomioon ottaminen

Viestintäviraston on otettava sähköisten viestintäverkkojen ja palvelujen yhtenäisestä sääntelyjärjestelmästä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY 19 artiklassa tarkoitetut komission suositukset toiminnassaan mahdollisimman tarkasti huomioon. Jos Viestintävirasto ei noudata komission suositusta, sen on ilmoitettava asiasta komissiolle ja perusteltava ratkaisunsa.

121 §

Uhkasakko ja väliaikainen määräys

Jos virhe tai laiminlyönti aiheuttaa välitöntä ja vakavaa vaaraa yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle tai kansanterveydelle taikka vakavaa taloudellista tai toiminnallista haittaa muille yrityksille tai käyttäjille taikka viestintäverkkojen toiminnalle, Viestintävirasto voi päättää tarvittavista väliaikaisista toimista odottamatta 1 momentissa tarkoitettua määräajan päättymistä. Väliaikaisena toimenä Viestintävirasto voi keskeyttää varaa tai vakavaa haittaa aiheuttavan toiminnan. Viestintävirasto voi lisäksi rajoittaa taajuuksien käyttöä tai määrätä muusta näihin verrattavasta pakkokeinosta. Väliaikaiset toimet voivat olla voimassa enintään kolme kuukautta. Viestintävirasto voi jatkaa väliaikaisia

toimia enintään kolmella kuukaudella, jos virhettä tai laiminlyöntiä ei ole määräajassa korjattu. Väliaikaisia toimia koskevaan päätökseen voi hakea muutosta erikseen samalla tavoin kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen.

121 b §

Määräys numeron tai palvelun sulkemiseksi

Kuluttaja-asiamies voi sakon uhalla määrätä teleyrityksen viipymättä sulkemaan numeron tai muutoin estämään palvelun käytön, jos on ilmeistä, että palvelulla tavoitellaan oikeudetonta taloudellista hyötyä antamalla markkinoinnissa palvelun käyttäjien kannalta merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, ja jos käyttäjän viestintäpalvelua koskevalle laskulle muodostuu palvelusta aiheutuvia maksuja. Kuluttaja-asiamies voi antaa päätöksen myös väliaikaisena, jolloin se on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Kuluttaja-asiamiehen on 1 momentin mukaisessa päätöksessään määrättävä, että teleyrityksen on heti saatuaan päätöksen tiedoksi keskeytettävä sisältöpalvelun laskutus ja lopetettava palvelusta jo kertyneiden tai vielä kertyvien varojen tilittäminen palvelun tarjoajalle tai toiselle teleyritykselle.

Kuluttaja-asiamiehen on ennen 1 momentin mukaisen päätöksen antamista varattava teleyritykselle ja palvelun tarjoajalle tilaisuus tulla kuulluksi, paitsi jos kuulemista ei voida toimittaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii.

Kuluttaja-asiamiehen 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Teleyritys tai se, jonka palvelun käyttö on estetty, voi saattaa muun kuin väliaikaisena annettun päätöksen markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa siitä tiedon saatuaan. Muutoin päätös jää pysyväksi.

Jos kuluttaja-asiamiehen 1 momentissa tarkoitettu päätös jää pysyväksi, teleyrityksen on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluessa asian lopullisesta ratkaisemisesta palautettava käyttäjien palvelusta maksamat maksut täysimääräisinä käyttäjille. Jos teleyritykselle palvelusta kertyneet varat eivät

riitä kaikkien käyttäjien saatavien kattamiseen, varat on palautettava saatavien mukaisessa suhteessa. Palautettavalle määrälle on maksettava vuotuista korkoa korkolain 12 §:ssä tarkoitettuna viitekorkon mukaisesti.

123 §

Toiminnan kieltäminen

Viestintävirasto voi kieltää tai vaatia lykätäväksi kilpailulle huomattavaa haittaa aiheuttavan palvelun tai palvelukokonaisuuden tarjonnan, kunnes lain 17 §:ssä tarkoitettu päätös on tehty.

126 §

Erimielisyyksien ratkaiseminen Viestintävirastossa

Viestintäviraston ratkaisovaltaan eivät kuulu teleyrityksen ja käyttäjän välistä sopimussuhdetta tai korvausvastuuta taikka teleyrityksen takautumisoikeutta tai palautusvelvollisuutta koskevat asiat.

126 a §

Rajat ylittävien riitojen ratkaiseminen

Lain 126 §:ää sovelletaan tarvittaessa myös sellaisen rajat ylittävän riidan ratkaisemiseen, jossa riidan osapuolet ovat sijoittuneet useampaan ETA-valtioon. Viestintäviraston on tällaista rajat ylittävää riitaa ratkaistessaan toimittava yhteistyössä asianomaisen ETA-valtion sääntelyviranomaisen kanssa.

Viestintävirasto voi rajat ylittävää riitaa ratkaistessaan kuulla myös Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelintä. Jos rajat ylittävästä riidasta on pyydetty Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen lausuntoa, Viestintäviraston on odotettava lausunnon saapumista ennen asian ratkaisemista.

127 §

Muutoksenhaku

Liikenne- ja viestiministeriön ja Viestintäviraston muun kuin 16 – 20, 59, 121 a tai 126 §:n nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrä.

Markkinaoikeuden 121 a §:n 4 momentissa ja 121 b §:n 4 momentissa tarkoitettuun päätökseen haetaan muutosta siten kuin eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetussa laissa (1528/2001) säädetään.

128 a §

Vika- ja häiriöilmoitukset Viestintävirastolle

Teleyrityksen on välittömästi ilmoitettava Viestintävirastolle mahdollisesta merkittävästä viasta tai häiriöstä viestintäverkossa tai viestintäpalvelussa.

Teleyrityksen on ilman aiheetonta viivästystä ilmoitettava Viestintävirastolle toteuttamista korjaustoimenpiteitä ja niistä toimenpiteistä, joilla tällaisten vika- ja häiriötilanteiden toistuminen pyritään estämään.

Viestintäviraston on kerättävä 2 momentissa tarkoitetuista vika- ja häiriötilanteista tietoa. Viestintävirasto toimittaa komissiolle ja Euroopan verkko- ja tietoturvavirastolle vuosittain tiivistelmäraportin 2 momentin mukaisista ilmoituksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 51 §:n 1 ja 3 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 25 päivänä toukokuuta 2011.

Viestintäviraston on täydennettävä teleyritysten yleispalvelua koskevia päätöksiä siten, että päätökset sisältävät vammaisille tarjottavat palvelut ja yleispalveluvollisten yritysten velvoitteet tulevat voimaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2011.

Kumottavaan 62 §:ään perustuvat oikeudet ja velvollisuudet pysyvät kuitenkin edelleen voimassa, kunnes Viestintävirasto on ensimmäistä kertaa tämän lain voimaantulon jälkeen tehnyt mainitussa pykälässä tarkoitettuja markkinoita koskevan markkina-analyysin ja antanut markkina-analyysin mukaisen päätöksen tarvittavista velvoitteista.

Lain 70 a §:n 1, 3 ja 4 momenttia sovelletaan myös tämän lain voimaan tullessa voimassa oleviin sopimuksiin.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki**radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain (1015/2001) 1 ja 6 §, 6 a §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentti ja 12 §:n 1 momentin 4 a kohta, sellaisina kuin ne ovat, 1 § osaksi laissa 46/2005, 6 § osaksi laeissa 332/2009 ja 338/2010, 6 a § laissa 332/2009 sekä 7 §:n 1 momentti ja 12 §:n 1 momentin 4 a kohta laissa 11/2007, ja *lisätään* lakiin uusi 6 b §, 8 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 399/2003 ja 11/2007, uusi 4 momentti, lakiin uusi 8 a ja 28 a § sekä 36 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 399/2003 ja 1299/2009, uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:

- 1) edistää radiotaajuuksien tehokasta, tarkoituksenmukaista ja riittävän häiriötöntä käyttöä;
- 2) turvata radiotaajuuksien tasapuolinen saatavuus;
- 3) luoda edellytykset telelaitteiden mahdollisimman vapaalle liikkuvuudelle;
- 4) edistää sekä viestintämarkkinoiden tehokkuutta että verkko- ja viestintäpalvelujen tarjontaa tekniikka- ja palveluriippumattomasti.

6 §

Valtioneuvoston taajuussuunnitelma

Valtioneuvoston asetuksella vahvistetaan yleiset periaatteet taajuuksien käytölle sekä taajuussuunnitelma:

- 1) viestintämarkkinalain (393/2003) 4 §:ssä tarkoitettuun toimilupaa edellyttävään teletoimintaan tarkoitetuille taajuusalueille;
- 2) televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) 7 §:ssä tarkoitettuun toimiluvanvaraiseen televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen tarkoitetuille taajuusalueille;
- 3) pykälän 5 momentissa tarkoitetuille taajuusalueille,
- 4) tuotekehitys-, testaus- ja opetustoimintaan tarkoitetuille taajuusalueille;

5) Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 §:ssä tarkoitettuun julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaan tarkoitetuille taajuusalueille.

Vahvistaessaan yleiset periaatteet sähköisten viestintäpalvelujen tarjontaan soveltuviin taajuuksien käytölle valtioneuvoston on noudatettava tekniikka- ja palveluriippumattomuutta.

Valtioneuvosto voi 1 momentissa tarkoitettussa asetuksessa poiketa verkko- ja viestintäpalvelujen tekniikkariippumattomuudesta haitallisten häiriöiden välttämiseksi, yleisön suojelemiseksi sähkömagneettisilta kentiltä, palvelun teknisen laadun, taajuuksien yhteiskäytön tai yleisen edun tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi.

Valtioneuvosto voi 1 momentissa tarkoitettussa asetuksessa poiketa verkko- ja viestintäpalvelujen palveluriippumattomuudesta elämän turvallisuuden takaamiseksi, sosiaalisen, alueellisen tai maantieteellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi, taajuuksien tehottoman käytön välttämiseksi, kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden edistämiseksi.

Ennen kuin valtioneuvosto vahvistaa taajuussuunnitelman, teleyrityksille, Yleisradio Oy:lle ja muille taajuusalueiden käyttäjäryhmiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus tulla kuulluksi taajuussuunnitelmasta. Valtioneuvoston on tarkasteltava taajuussuunnitelmaa uudelleen, jos 1 momentissa tarkoitettuun julkiseen palveluun tai toimiluvanvaraiseen toimintaan voidaan osoittaa lisää taa-

juusalueita tai jos edellä tässä momentissa mainittu taho esittää tarkastelua koskevan perustellun pyynnön.

6 a §

Radiotaajuuksien käyttösuunnitelma

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella vahvistetaan radiotaajuuksien käyttösuunnitelma, jossa on yksityiskohtaiset määräykset 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen taajuusalueiden käytöstä.

6 b §

Radiotaajuuksien käyttö

Viestintävirasto määrää radiotaajuuksien käytöstä eri käyttötarkoituksiin ottaen huomioon radiotaajuuksien käyttöä koskevat kansainväliset määräykset ja suositukset. Määräyksissä on oltava tiedot taajuusalueen käyttötarkoituksesta sekä tärkeimmistä radioominaisuuksista, jotka taajuusaluetta käyttävän radiolaitteen on täytettävä.

Määrätessään sähköisten viestintäpalveluiden tarjontaan soveltuvien radiotaajuuksien käytöstä Viestintäviraston on noudatettava tekniikka- ja palveluriippumattomuutta.

Viestintävirasto voi 1 momentissa tarkoitettussa määräyksessä poiketa verkko- ja viestintäpalvelujen tekniikkariippumattomuudesta haitallisten häiriöiden välttämiseksi, yleisön suojelemiseksi sähkömagneettisilta kentiltä, palvelun teknisen laadun, taajuuksien yhteiskäytön tai yleisen edun tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi.

Viestintävirasto voi 1 momentissa tarkoitettussa määräyksessä poiketa verkko- ja viestintäpalvelujen palveluriippumattomuudesta elämän turvallisuuden takaamiseksi, sosiaalisen, alueellisen tai maantieteellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi, taajuuksien tehottoman käytön välttämiseksi, kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden edistämiseksi.

Viestintäviraston on 1 momentissa tarkoitettuja määräyksiä valmistellessaan toimittava yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Jos yksittäisen taajuusalueen käyttöä koskevalla määräyksellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen, kyseisen taajuusalueen taajuussuunnitelma vahvistetaan 6 §:ssä tarkoitettussa taajuussuunnitelmassa.

Viestintävirasto voi perustellusta syystä sallia 6 §:ssä tarkoitettussa taajuussuunnitelmassa säädetyille radiotaajuusalueelle myös muuta kuin sen käyttötarkoituksen mukaista radioviestintää, jos muu radioviestintä ei rajoita taajuusalueen käyttöä sen ensisijaisiin käyttötarkoituksiin eikä aiheuta häiriöitä ensisijaisten käyttötarkoitusten mukaiselle radioviestinnälle.

7 §

Radiolupa

Radiotaajuuksien tehokkaan, tarkoituksenmukaisen ja riittävän häiriöttömän käytön takaamiseksi radiolähettimien hallussapitoon ja käyttöön on haettava Viestintävirastolta lupa (*radiolupa*), jollei tässä pykälässä toisin säädetä. Radiolupa sähköisten viestintäpalvelujen käyttöön tarkoitetuille radiotaajuuksille on myönnettävä kuuden viikon kuluessa siitä, kun Viestintävirasto on saanut kaikki asian ratkaisemiseksi tarpeelliset asiakirjat. Myöntäessään radioluvan 10 § 8 momentin nojalla Viestintävirasto voi erityisessä tapauksessa pidentää kuuden viikon määräaikaa enintään kahdeksalla kuukaudella, jos se on hakemustetyln tasapuolisuuden, kohtuullisuuden, selkeyden tai avoimuuden varmistamiseksi, hakemusten täydentämiseksi taikka muusta erityisestä syystä tarpeen. Määräajan pidentämisestä on ilmoitettava julkisesti.

8 §

Lupaehdot

Radioluvan ehtoja voidaan muuttaa radioluvan haltijan hakemuksesta. Jos sähköisten viestintäpalvelujen tarjontaa koskevan radio-

luvan haltija hakee muutosta radioluvan ehtoihin, Viestintäviraston on ennen ratkaisun antamista ilmoitettava radioluvan haltijalle, miten Viestintäviraston tekemä uudelleentarkastelu vaikuttaisi radiolupaan, ja annettava samalla radioluvan haltijalle kohtuullinen määräaika hakemuksen peruttamiseen.

8 a §

Kuulemisvelvollisuus

Teleyrityksiä ja viestintäpalveluiden käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus esittää käsityksensä yleiseen teletoimintaan tarkoitettua radioluvan myöntämisestä, 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräyksestä sekä 6 a §:ssä tarkoitettua käyttösuunnitelmasta ja 6 b §:ssä tarkoitettua määräyksestä ennen säännöksen, päätöksen tai määräyksen antamista.

Teleyrityksiä ja viestintäpalveluiden käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus kuukauden kuluessa esittää käsityksensä 1 momentissa tarkoitettua säännöksen, päätöksen tai määräyksen muuttamisesta. Poikkeuksellisissa tilanteissa kuukauden määräajasta voidaan poiketa. Jos ehdotetut muutokset ovat vähäisiä ja niistä on sovittu radioluvan haltijan kanssa, kuulemisvelvollisuutta ei ole.

12 §

Radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen peruuttaminen

Viestintävirasto voi kokonaan tai osittain peruuttaa radioluvan tai radiotaajuuksien varauksen, jos:

4 a) 6 b §:n 6 momentissa tarkoitettua radioluvan myöntämisen edellytykset eivät täyty;

28 a §

Tietojen luovuttaminen viranomaiselle

Teleyrityksellä on liikenne- ja viestintäministeriön tai Viestintäviraston pyynnöstä velvollisuus kerätä ja liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä luovuttaa liikenne- ja viestintäministeriölle sekä Viestintävirastolle tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Tiedot on luovutettava viipymättä, viranomaisen pyytämässä muodossa ja maksutta.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston on yrityksen pyynnöstä ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus sekä perusteltava tietojen luovutusta koskeva pyyntö.

Viestintäviraston tulee luovuttaa tässä laissa säädettyjä tehtäviä suorittaessaan saamiinsa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä liikenne- ja viestintäministeriölle tämän pyynnöstä.

36 §

Pakkokeinot

Jos virhe tai laiminlyönti aiheuttaa välitöntä ja vakavaa vaaraa yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle tai kansanterveydelle, vakavaa taloudellista tai toiminnallista haittaa muille yrityksille tai käyttäjille tai viestintäverkkojen toiminnalle taikka muille radiotaajuuksien käyttäjille, Viestintävirasto voi päättää tarvittavista väliaikaisista toimista, jotka voivat olla voimassa enintään kolme kuukautta. Viestintävirasto voi jatkaa väliaikaisia toimia enintään kolmella kuukaudella, jos virhettä tai laiminlyöntiä ei ole määräajassa korjattu. Väliaikaisena toimenä Viestintävirasto voi keskeyttää vaaraa tai vakavaa haittaa aiheuttavan toiminnan rajoittaa taajuuksien käyttöä tai määrätä muusta näihin verrattavasta pakkokeinosta.

Uhkasakosta, keskeyttämisuhasta ja teettämishakosta säädetään muuten uhkasakko-laissa (1113/1990).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) 7 ja 21 §, 28 §:n 2 momentti, 31 §:n 1 momentti ja 42 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 42 §:n 2 momentin 4 kohta laissa 125/2009 sekä

lisätään lakiin uusi 21 a ja 21 b § seuraavasti:

7 §

Palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentaminen käyttäjän päätelaitteelle ja näiden tietojen käyttö

Evästeiden tai muiden palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentaminen käyttäjän päätelaitteelle ja näiden tietojen käyttö on sallittua palvelun tarjoajalle, jos käyttäjä on antanut siihen suostumuksensa ja palvelun tarjoaja antaa käyttäjälle ymmärrettävät ja kattavat tiedot tallentamisen tai käytön tarkoituksesta.

Edellä 1 momentissa säädetty ei koske tietojen sellaista tallentamista tai käyttöä, jonka ainoana tarkoituksena on toteuttaa viestin välittämistä viestintäverkoissa tai joka on välttämätöntä palvelun tarjoajalle sellaisen palvelun tarjoamiseksi, jota tilaaja tai palvelun käyttäjä on nimenomaisesti pyytänyt.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettu tallentaminen ja käyttö on sallittua ainoastaan palvelun vaatimassa laajuudessa ja sillä ei saa rajoittaa yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä.

21 §

Tietoturvailmoitukset Viestintävirastolle

Teleyrityksen on ilmoitettava ilman aiheetonta viivästystä Viestintävirastolle verkkopalvelun ja viestintäpalvelun merkittävistä tietoturvaloukkauksista ja sellaisista niihin

kohdistuvista tietoturvauhkista, joista teleyritys on tietoinen. Samalla on ilmoitettava tietoturvaloukkauksen seuraukset ja ne toimenpiteet, joilla tällaisten tietoturvaloukkausten ja niiden uhkien toistuminen pyritään estämään.

Jos Viestintäviraston näkemyksen mukaan 1 momentissa tarkoitettu tietoturvaloukkauksesta ilmoittaminen on yleisen edun mukaista, voi Viestintävirasto määrätä teleyrityksen tiedottamaan asiasta.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja Viestintävirastolle toimittamisesta.

5 luku

Viestinnän tietoturva

21 a §

Tietoturvailmoitukset tilaajalle ja käyttäjälle

Jos 19 §:ssä tarkoitettuun palveluun kohdistuu erityinen tietoturvaloukkaus tai -uhka, teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan on ilmoitettava siitä viipymättä tilaajalle ja käyttäjälle sekä kerrottava samalla näiden käytävissä olevista toimenpiteistä, niiden todennäköisistä kustannuksista sekä mistä tilaaja tai käyttäjä saa lisätietoja.

Teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan on säilytettävä tiedot ilmoituksista.

Teleyrityksen on torjuttuaan palveluunsa kohdistuneen merkittävän tietoturvaloukkauksen tai -uhkan tiedotettava tarkoituksenmukaisella tavalla toteuttamistaan toimista ja niiden mahdollisista vaikutuksista palvelun käyttöön.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten ja 3 momentissa tarkoitettujen tiedottamisen sisällöstä ja muodosta sekä 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten säilyttämisestä. Lisäksi Viestintävirasto voi antaa määräyksiä siitä, miten sille ilmoitetaan 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista ilmoituksista sekä 3 momentissa tarkoitettua tiedottamisesta.

21 b §

Turvallisuustarkastus

Viestintävirastolla on oikeus tehdä teleyrityksessä turvallisuustarkastus tässä luvussa asetettujen velvoitteiden valvomiseksi.

Viestintävirastolla on oikeus teettää turvallisuustarkastus riippumattomalla asiantuntijalla. Asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tämän pykälän mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Viestintävirastolla ja sen lukuun toimivalla on turvallisuustarkastuksen yhteydessä oikeus päästä teleyrityksen laittiloihin ja muihin tiloihin sekä saada tutkittavakseen valvontatehtävän kannalta tarpeelliset tiedot.

Turvallisuustarkastusta ei saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa pysyväisluonteisesti asumiseen käytetyissä tiloissa

Turvallisuustarkastuksen kustannukset katetaan 10 luvun mukaisella tietoturvamaksulla.

28 §

Suoramarkkinoinnin tunnistaminen

Sellaisen suoramarkkinointiin tarkoitettujen sähköpostiviestin, tekstiviestin, puheviestin, ääniviestin ja kuvaviestin lähettäminen on kiellettyä:

1) jossa peitetään tai salataan sen lähettäjän henkilöllisyys, jonka puolesta viesti on lähetetty;

2) jossa ei ole voimassa olevaa osoitetta, johon vastaanottaja voi lähettää pyynnön siitä, että kyseinen viestintä lopetetaan;

3) jossa pyritään ohjaamaan vastaanottajat kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun säännösten vastaisille verkkosivustoille.

31 §

Viestintäviraston tehtävät

Viestintäviraston tehtävänä on:

1) valvoa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siltä osin kuin 32 §:stä ei muuta johdu;

2) kerätä tietoa verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin ja lisäarvopalveluihin kohdistuvista tietoturvaloukkauksista ja niiden uhkista;

3) selvittää verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin ja lisäarvopalveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia ja niiden uhkia;

4) tiedottaa tietoturva-asioista;

5) toimittaa Euroopan komissiolle ja Euroopan verkko- ja tietoturvavirastolle vuosittain tiivistelmäraportti 21 §:n mukaisista ilmoituksista;

6) ilmoittaa Euroopan komissiolle sellaisesta yhteistyöstä Euroopan Unionin jäsenvaltion kanssa, jonka seurauksena yhdenmukaistetaan sellaiset jäsenvaltioiden rajojen yli tarjottavien viestintäpalveluiden tietoturvasuuteen liittyvät valvontatoimenpiteet, joilla voi olla vaikutusta sisämarkkinoiden toimintaan.

42 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan

4) laiminlyö 21 §:n 1 momentissa tai 35 §:n 4 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,

on tuomittava *sähköisen viestinnän tietosuojarikkomuksesta* sakkoon, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

4.

Laki

eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 6 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain (1528/2001) 6 a §, sellaisena kuin se on laissa 760/2006, seuraavasti:

6 a §

Vireilletulo viestintäpalveluita koskevassa asiassa

Viestintämarkkinalain (393/2003) nojalla käsiteltävä asia tulee markkinaoikeudessa vireille sen teleyrityksen hakemuksesta, johon Viestintäviraston tai kuluttaja-asiamiehen päätös kohdistuu. Viestintämarkkinalain 121 b §:n nojalla käsiteltävä asia voi tulla vireille myös sen palvelun tarjoajan hakemuksesta, jonka palvelun käyttö on estetty.

Viestintäviraston antaman kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsemista koskeva asia tulee vireille Viestintäviraston hakemuksesta. Vastaavasti kuluttaja-asiamiehen antaman päätöksen tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsemista koskeva asia tulee vireille kuluttaja-asiamiehen hakemuksesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Viestintäministeri *Suvi Lindén*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

viestintämarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan viestintämarkkinalain (393/2003) 16 §:n 2 momentti, 24 §:n 3 momentti, 62 § ja 128 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 16 §:n 2 momentti laissa 26/2006 ja 128 §:n 2 momentti laissa 336/2010,

muutetaan 16 §:n 1 momentti, 17 §, 18 §:n 1 momentin johdantokappale ja 2 momentin 13 a ja 18 kohta, 21, 22, 25 ja 36 a §, 39 §:n 1 ja 2 momentti, 51 §:n 1 ja 3 momentti, 55 §:n 1 momentti, 60 ja 60 c §, 67 §:n 3 momentin 1 ja 13 kohta, 70 ja 71 §, 75 §:n 3 momentti, 79 §:n 2 momentti, 81 §, 82 §:n 2 momentti, 89 §:n otsikko, 106 §:n 1 momentti, 113 §, 118 §:n 2 momentti, 121 §:n 3 momentti, 126 §:n 5 momentti ja 127 §:n 1 ja 4 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 16 §:n 1 momentti laissa 26/2006, 18 §:n 1 momentin johdantokappale, 18 §:n 2 momentin 13 a kohta ja 36 a § laissa 1327/2007, 60 § laissa 70/2007, 60 c § laissa 331/2009, 67 §:n 3 momentin 1 ja 13 kohta, 71 §, 126 §:n 5 momentti sekä 127 §:n 1 ja 4 momentti laissa 759/2006, 70 § laissa 976/2008 ja 82 §:n 2 momentti laissa 26/2006, sekä

lisätään 11 §:ään uusi 2 momentti, 18 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 47/2005 ja 1327/2007, uusi 2 a ja 14 a kohta, lakiin uusi 21 a, 24 a, 37 a ja 60 e §, 67 §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 759/2006 ja 336/2010, uusi 14 - 21 kohta, lakiin uusi 69 a, 70 a, 72 a, 89 a, 89 b ja 107 a §, 112 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 331/2009, uusi 5 momentti, lakiin uusi 118 a ja 121 b §, 123 §:ään uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 126 a ja 128 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

11 §

Toimiluvan muuttaminen

Toimiluvan muuttaminen

(uusi 2 momentti)

Toimiluvan ehtoja voidaan muuttaa toimiluvanhaltijan hakemuksesta. Valtioneuvoston on ennen päätöksen tekemistä ilmoitettava toimiluvanhaltijalle, miten valtioneuvoston tekemä uudelleentarkastelu vaikuttaisi toimilupaan, ja annettava samalla toimiluvanluvan haltijalle kohtuullinen määräaika hakemuksen peruttamiselle.

16 §

16 §

Markkinamäärittely

Markkinamäärittely

Viestintäviraston on päätöksellään säännöl-

Viestintäviraston on päätöksellään säännöl-

lisin väliajoin määriteltävä merkitykselliset viestintämarkkinat.

lisin väliajoin määriteltävä merkitykselliset viestintämarkkinat. *Viestintäviraston on merkityksellisiä markkinoita määritellesään otettava asianmukaisesti huomioon Euroopan komission (jäljempänä **komissio**) suositus merkityksellisistä markkinoista sekä Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen lausunnot asiasta.*

Viestintäviraston on merkityksellisiä markkinoita määritellesään toimittava yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Jos liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että Suomessa on tarpeen määritellä Euroopan komission suositukseen perustumattomia kansallisia markkinoita, markkinamäärittely tehdään liikenne- ja viestintäministeriön päätöksellä.

(kumotaan 2 momentti)

17 §

Markkina-analyysi ja päätös huomattavasta markkinavoimasta

Viestintäviraston on kilpailutilanteen selvittämiseksi tehtävä merkityksellisiksi määritellyistä tukku- ja vähittäismarkkinoista säännöllisin väliajoin markkina-analyysi.

Viestintäviraston on päätöksellään määrättävä teleyritys huomattavan markkinavoiman yritykseksi, jos sillä markkina-analyysin perusteella havaitaan olevan tietyillä markki-

17 §

Markkina-analyysi ja päätös huomattavasta markkinavoimasta

Viestintäviraston on kilpailutilanteen selvittämiseksi tehtävä merkityksellisiksi määritellyistä tukku- ja vähittäismarkkinoista säännöllisin väliajoin markkina-analyysi. *Markkina-analyysi on tehtävä vähintään kahden vuoden kuluttua komission antamasta markkinasuosituksesta, jos kyseessä ovat aiemmin määrittelemättömät markkinat ja vähintään kolmen vuoden välein, jos kyseessä ovat jo aiemmin määritellyt markkinat. Kolmen vuoden määräaika voidaan pidentää enintään kolmella vuodella, jos Viestintävirasto pyytää sitä komissiolta, eikä komissio kiellä sitä kuukauden kuluessa pyynnöstä.*

Jos kyseessä ovat valtion rajat ylittävät markkinat, Viestintäviraston on markkina-analyysiä tehdessään toimittava yhteistyössä Euroopan talousalueeseen kuuluvan asianomaisen valtion sääntelyviranomaisen kanssa.

Viestintäviraston on päätöksellään määrättävä teleyritys huomattavan markkinavoiman yritykseksi, jos sillä markkina-analyysin perusteella havaitaan olevan tietyillä markki-

noilla yksin tai yhdessä muiden kanssa selaista taloudellista vaikutusvaltaa, jonka turvin se voi toimia huomattavassa määrin riippumattomana kilpailijoista, kuluttajista tai muista käyttäjistä.

Teleyrityksellä, jolla on tietyillä markkinoilla huomattava markkinavoima, voidaan katsoa olevan sama asema myös niihin läheisessä yhteydessä olevilla markkinoilla, jos teleyritys kykenee myös näillä markkinoilla vahvistamaan markkinavoimaansa.

Viestintäviraston on muutettava huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä, jos markkina-analyysin perusteella markkinoiden kilpailutilanteessa havaitaan tapahtuneen merkityksellisiä muutoksia. Päätöksessä voidaan muuttaa huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettuja velvollisuuksia tai päättää, että teleyritystä ei ole enää pidettävä huomattavan markkinavoiman yrityksenä.

18 §

Huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavat velvoitteet

Viestintäviraston on päätöksellään asetettava huomattavan markkinavoiman yritykselle 2 momentissa tarkoitetut velvollisuudet, jos ne ovat tarpeen kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi. Velvollisuuksien tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään. Velvollisuutta asetettaessa tulee erityisesti ottaa huomioon:

Huomattavan markkinavoiman yritykselle voidaan asettaa jäljempänä tässä laissa säädettyin edellytyksin ja ehdoin velvollisuus:

13 a) luovuttaa kohtuullinen muu edellisiin liitännäinen tai muu edellisiin verrattava käyttöoikeus viestintäverkkoelementtiin tai sen toimintoon siten kuin 36 a §:ssä säädetään;

noilla yksin tai yhdessä muiden kanssa selaista taloudellista vaikutusvaltaa, jonka turvin se voi toimia huomattavassa määrin riippumattomana kilpailijoista, kuluttajista tai muista käyttäjistä. Teleyrityksellä, jolla on tietyillä markkinoilla huomattava markkinavoima, voidaan katsoa olevan sama asema myös niihin läheisessä yhteydessä olevilla markkinoilla, jos teleyritys kykenee myös näillä markkinoilla vahvistamaan markkinavoimaansa.

Viestintäviraston on muutettava huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä, jos markkina-analyysin perusteella markkinoiden kilpailutilanteessa havaitaan tapahtuneen merkityksellisiä muutoksia. Päätöksessä voidaan muuttaa huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettuja velvollisuuksia tai päättää, että teleyritystä ei ole enää pidettävä huomattavan markkinavoiman yrityksenä

18 §

Huomattavan markkinavoiman yritykselle asetettavat velvoitteet

Viestintäviraston on päätöksellään asetettava huomattavan markkinavoiman yritykselle 2 momentissa tarkoitetut velvoitteet, jos ne ovat tarpeen kilpailun esteiden poistamiseksi tai kilpailun edistämiseksi. *Viestintäviraston on velvollisuuksia asettaessaan toimittava asianmukaisessa yhteistyössä komission sekä Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen kanssa.* Velvollisuuksien tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään, ja niitä asetettaessa tulee erityisesti ottaa huomioon:

Huomattavan markkinavoiman yritykselle voidaan asettaa jäljempänä tässä laissa säädettyin edellytyksin ja ehdoin velvollisuus:

2 a) tarjota puhelinpalvelun tarjoajan valintaa siten kuin 24 a §:ssä säädetään;

13 a) luovuttaa muu kohtuulliseksi katsottava käyttöoikeus viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun taikka näihin läheisesti liittyvään palveluun siten kuin 36 a §:ssä säädetään;

18) eriyttää toimintansa siten kuin 89 §:ssä säädetään.

14 a) toimia 37 a §:ssä tarkoitetun teknisen velvoitteen edellyttämällä tavalla.

18) eriyttää toimintansa siten kuin 89 §:ssä ja 89 a §:ssä säädetään.

21 §

Markkinamäärittelyä, markkina-analyysiä ja huomattavaa markkinavoimaa koskeva kuuleminen

Viestintäviraston on varattava Euroopan komissiolle ja Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden (ETA-valtio) sääntelyviranomaisille tilaisuus antaa lausuntonsa kuukauden määräajassa ennen ETA-valtioiden väliseen kauppaan vaikuttavaa:

- 1) komission suosituksesta poikkeavaa markkinamäärittelyä;
- 2) markkina-analyysiä;
- 3) huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä;
- 4) teleyrityksille asetettavia velvollisuuksia koskevaa päätöstä.

Viestintävirasto voi pyytää 1 momentissa tarkoitettua lausunnon toimenpiteistä tai päätöksistä myös samanaikaisesti, jos se on taroituksenmukaista.

Jos komissio ilmoittaa, että komission suosituksesta poikkeava markkinamäärittely tai huomattavaa markkinavoimaa koskeva päätösehdotus ei ole komission käsityksen mukaan Euroopan yhteisöjen oikeuden mukainen, toimenpidettä ja päätöstä on lykättävä vielä kahdella kuukaudella. Jos komissio edellä tarkoitettussa kahden kuukauden määräajassa tekee asiassa päätöksen, markkinamäärittelyä tai huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä ei saa tehdä komission päätöksen vastaisesti.

21 §

Markkinamäärittelyä, markkina-analyysiä ja huomattavaa markkinavoimaa koskeva kuuleminen

Viestintäviraston on varattava komissiolle, ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisien yhteistyöelimelle tilaisuus antaa lausuntonsa kuukauden määräajassa ennen ETA-valtioiden väliseen kauppaan vaikuttavaa:

- 1) komission suosituksesta poikkeavaa markkinamäärittelyä;
- 2) markkina-analyysiä;
- 3) huomattavaa markkinavoimaa koskevaa päätöstä;
- 4) 89 a §:ssä tarkoitettua päätöstä.

Viestintäviraston on lykättävä 1 momentissa tarkoitettua päätöksen tekemistä kahdella kuukaudella, jos komissio on ilmoittanut pitävänsä päätösehdotusta yhteisön oikeuden vastaisena. Viestintäviraston on kuuden kuukauden kuluessa komission ilmoituksesta peruttava 1 momentissa tarkoitettu päätöksensä tai muutettava sitä, jos komissio tätä vaatii. Jos Viestintävirasto muuttaa 1 momentissa tarkoitettua päätösehdotusta komission vaatimuksesta, Viestintäviraston on varattava niille asianosaisille, joiden oikeutta tai etua päätös koskee, mahdollisuus antaa lausuntonsa muutetusta päätösehdotuksesta. Viestintäviraston on lopullista päätöstä tehdessään otettava asianmukaisesti huomioon myös 1 momentissa tarkoitettua lausunnot. Viestintäviraston on annettava päätös tiedoksi komissiolle.

(uusi)

21 a §

**Huomattavaan markkinavoimaan liittyvää
velvoitetta koskeva kuuleminen**

Viestintäviraston on varattava komissiolle ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimelle tilaisuus antaa lausuntonsa kuukauden määräajassa ennen ETA-valtioiden väliseen kauppaan vaikuttavaa päätöstä, jolla Viestintävirasto asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle 18 §:ssä tarkoitetut velvoitteet lukuunottamatta 89 a §:ssä tarkoitettua päätöstä.

Jos komissio katsoo, että Viestintäviraston 1 momentissa tarkoitettu päätösehdotus muodostaisi esteen yhtenäismarkkinoille, tai, jos komissio vakavasti epäilee, ettei Viestintäviraston päätösehdotus ole Euroopan yhteisön oikeuden mukainen, Viestintäviraston on lykättävä päätöksen tekemistä vielä kolmella kuukaudella. Viestintäviraston on tällöin jatkettava päätöksen valmistelua läheisessä yhteistyössä komission ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimen kanssa.

Viestintävirasto voi tämän kolmen kuukauden kuluessa joko muuttaa päätösehdotustaan tai perua sen taikka kolmen kuukauden kuluttua pitää päätösehdotuksensa sellaisenaan voimassa. Komissio antaa Viestintäviraston päätösehdotuksesta vielä ratkaisusuosituksen, jonka saatuaan Viestintäviraston on kuukauden kuluessa annettava lopullinen päätöksensä tiedoksi komissiolle ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimelle. Tätä kuukauden määräaikaa voidaan kuitenkin jatkaa, jos se on tarpeen asianosaisten kuulemiseksi. Jos Viestintävirasto päättää olla muuttamatta tai perumatta päätöstä komission suosituksesta huolimatta, sen on perusteltava päätöksensä.

22 §

Menettely kiireellisissä tai vähäisissä tapauksissa

22 §

Menettely kiireellisessä tapauksessa

Markkinamäärittely, markkina-analyysi ja Viestintäviraston päätös huomattavasta markkinavoimasta ja teleyrityksille asetettavista velvollisuuksista voidaan tehdä komissiota ja ETA-valtioiden sääntelyviranomaisia kuulematta, jos toimenpiteellä ei ole merkittävää vaikutusta markkinoihin tai jos toimenpide on kiireellinen ja välttämätön kilpailun ja kuluttajien etujen turvaamiseksi.

Viestintäviraston on toimitettava 1 momentissa tarkoitettu markkinamäärittely, markkina-analyysi tai päätös viipymättä tiedoksi komissiolle.

24 §

Velvollisuus vuokrata tilaajayhteyttä ja laite-tilaa

Viestintävirasto voi 1 momentissa tarkoitettussa päätöksessä asettaa verkkoyritykselle muita sellaisia velvollisuuksia, jotka ovat välttämättömiä 1 momentissa mainitun velvollisuuden tekniseksi toteuttamiseksi.

(uusi)

Markkinamäärittely, markkina-analyysi sekä Viestintäviraston päätös huomattavasta markkinavoimasta ja teleyritykselle asetettavasta velvollisuudesta voidaan tehdä komissiota ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelintä kuulematta, jos toimenpide on kiireellinen ja välttämätön kilpailun ja kuluttajien edun turvaamiseksi. Toimenpiteen tulee olla tilapäinen sekä oikeassa suhteessa sillä tavoiteltavaan päämäärään.

Viestintäviraston on toimitettava 1 momentissa tarkoitettu markkinamäärittely, markkina-analyysi tai päätös viipymättä tiedoksi komissiolle ja Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelimelle.

24 §

Velvollisuus vuokrata tilaajayhteyttä ja laite-tilaa

(kumotaan 3 momentti)

24 a §

Velvollisuus tarjota puhelinpalvelun tarjoajan valintaa

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa kiinteässä puhelinverkossa toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden tarjota käyttäjälle mahdollisuus käyttää telealueella saatavilla olevan puhelinpalvelun tarjoajan palveluita sekä puhelukohtaisesti valintakoodin avulla että käyttämällä sellaista ennalta valintaa, joka voidaan tarvittaessa ohittaa valintakoodilla.

25 §

Velvollisuus vuokrata kiinteä yhteys

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden vuokrata teleyrityksille *ja käyttäjille* kiinteä yhteys.

Viestintävirasto voi päätöksessään määrätä kiinteän yhteyden siirtokapasiteetista. Viestintäviraston on otettava siirtokapasiteettia määrittäessään huomioon Euroopan yhteisöjen kiinteiden yhteyksien vähimmäisvalikoiden koskevat säännökset.

36 a §

Muu käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille 23–32, 34 ja 36 §:ssä tarkoitettuun käyttöoikeuteen verrattavan, muun kohtuulliseksi katsottavan käyttöoikeuden viestintäverkkoelementtiin tai sen toimintoon.

(uusi)

39 §

Teleyrityksen yhteenliittämistä koskevat velvollisuudet

Teleyritys on velvollinen neuvottelemaan

25 §

Velvollisuus vuokrata kiinteä yhteys

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden vuokrata teleyrityksille kiinteä yhteys.

(kumotaan 2 momentti)

36 a §

Muu käyttöoikeuden luovutusvelvollisuus

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa teleyritykselle, jolla on huomattava markkinavoima, velvollisuuden luovuttaa teleyrityksille *muu kohtuulliseksi katsottava ja* 23–32, 34 ja 36 §:ssä tarkoitettuun käyttöoikeuteen *verrattava käyttöoikeus viestintäverkkoon tai viestintäpalveluun taikka* näihin läheisesti liittyvään palveluun.

37 a §

Käyttöoikeuden luovutusvelvollisuuteen liittyvät tekniset velvoitteet

Viestintävirasto voi käyttöoikeuden luovutusvelvollisuutta koskevassa päätöksessä asettaa teleyritykselle sellaisia teknisiä velvoitteita ja luovutusvelvollisuuden käyttöä koskevia ehtoja, jotka ovat välttämättömiä, jotta käyttöoikeuden luovutusvelvoite voidaan teknisesti toteuttaa.

39 §

Teleyrityksen yhteenliittämistä koskevat velvollisuudet

Verkkoyritys on velvollinen neuvottele-

yhteenliittämisestä toisen teleyrityksen kanssa.

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden liittää viestintäverkko tai viestintäpalvelu yhteen toisen teleyrityksen viestintäverkon tai viestintäpalvelun kanssa.

maan *vilpittömästi* toisen *verkkoyrityksen* kanssa yhteenliittämisestä.

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden liittää viestintäverkko tai viestintäpalvelu yhteen toisen teleyrityksen viestintäverkon tai viestintäpalvelun kanssa. *Huomattavan markkinavoiman yrityksen on sen jälkeen neuvoteltava yhteenliittämisestä toisen teleyrityksen kanssa sellaisin ehdoin, jotka eivät ole ristiriidassa sille Viestintäviraston 18 §:n mukaisella päätöksellä asetettujen yhteenliittämisvelvoitteiden kanssa.*

51 §

Puhelinnumeron siirrettävyyteen liittyvät velvoitteet

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen viipymättä huolehtimaan siitä, että sen kanssa liittymäsopimuksen tehnyt käyttäjä voi halutessaan säilyttää puhelinnumeron vaihtaessaan kiinteää liittymää telealueen sisällä tai matkaviestinliittymää tarjoavaa teleyritystä.

Teleyrityksellä ei ole 1 momentissa tarkoitettua puhelinnumeron siirtovelvoitetta käyttäjän vaihtaessa liittymän kiinteästä puhelinverkon liittymästä matkaviestinverkon liittymään tai matkaviestinverkon liittymästä kiinteän puhelinverkon liittymään.

55 §

Yleinen hätänumero

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät saavat yhteyden maksutta yleiseen hätänumeroon 112 *sekä muihin Viestintävi-*

51 §

Puhelinnumeron siirrettävyyteen liittyvät velvoitteet

Teleyritys on velvollinen viipymättä huolehtimaan siitä, että teleyrityksen kanssa sopimuksen tehnyt käyttäjä voi halutessaan säilyttää puhelinnumeron vaihtaessaan palvelua tarjoavaa teleyritystä. Puhelinnumeroon liittyvän määräaikaisen viestintäpalvelusopimuksen voimassaolo ei vapauta teleyritystä numeron siirtovelvoitteesta. Kiinteässä puhelinverkossa telealueen tilaajanumero on siirrettävissä telealueen sisällä.

Teleyrityksellä ei ole 1 momentissa tarkoitettua *puhelinnumeron siirtovelvollisuutta kiinteän puhelinverkon ja matkaviestinverkon välillä.*

55 §

Yleinen hätänumero

Puhelinverkossa toimiva teleyritys on velvollinen osaltaan huolehtimaan siitä, että käyttäjät saavat *puhelimitse sekä tekstiviestillä* yhteyden maksutta yleiseen hätänumeroon

raston 48 §:ssä tarkoitetulla päätöksellä poliisille ja pelastusviranomaisille osoittamiin erityisiin hätänumeroihin.

112.

60 §

Yleispalvelun hintojen seuranta

Viestintäviraston on seurattava yleispalveluyrityksiksi nimeämiensä yritysten tarjoaman yleispalvelun hinnoittelua ja verrattava sitä muiden viestintäpalveluiden hintatasoon.

60 c §

Yleisten puhelinpalveluiden tarjontaa koskeva yleispalveluvelvollisuus

Teleyritys, jonka Viestintävirasto on 59 §:ssä tarkoitetulla tavalla nimennyt yleisissä puhelinpalveluissa yleispalvelun tarjoajaksi, on velvollinen tarjoamaan maantieteellisestä paikasta riippumatta kohtuullisella hinnalla liittymän yleiseen viestintäverkkoon käyttäjän vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa. Teleyrityksen on toimitettava liittymä kohtuullisessa ajassa tilauksesta.

Tarjottavan liittymän tulee olla sellainen, että siitä voidaan soittaa hätäpuheluita, soittaa ja vastaanottaa kotimaan ja ulkomaan puheluita sekä käyttää muita tavanomaisia puhelinpalveluita. Liittymän on lisäksi mahdollistettava tarkoituksenmukainen internet-yhteys, ottaen huomioon tilaajien enemmistön käytössä oleva yhteysnopeus, tekninen toteutettavuus ja kustannukset. Teleyritys voi tarjota edellä tarkoitettuja palveluita myös useamman liittymän välityksellä, jos siitä ei aiheudu käyttäjälle kohtuuttomia lisäkustannuksia.

(uusi 3 momentti)

60 §

Yleispalvelun hintojen seuranta

Viestintäviraston on seurattava yleispalvelun hinnoittelua, verrattava sitä viestintäpalveluiden yleiseen hintatasoon sekä arvioitava yleispalvelun hinnoittelua suhteessa yleiseen kuluttajahintatasoon ja väestön yleiseen tulo-tasoon.

60 c §

Yleisten puhelinpalveluiden tarjontaa koskeva yleispalveluvelvollisuus

Teleyritys, jonka Viestintävirasto on 59 §:ssä tarkoitetulla tavalla nimennyt yleisissä puhelinpalveluissa yleispalvelun tarjoajaksi, on velvollinen tarjoamaan maantieteellisestä paikasta riippumatta kohtuullisella hinnalla liittymän yleiseen viestintäverkkoon käyttäjän vakinaisessa asuin- tai sijaintipaikassa. Teleyrityksen on toimitettava liittymä kohtuullisessa ajassa tilauksesta.

Tarjottavan liittymän tulee olla sellainen, että kaikki käyttäjät, myös vammaiset, voivat käyttää hätäpalveluita, soittaa ja vastaanottaa kotimaan ja ulkomaan puheluita sekä käyttää muita tavanomaisia puhelinpalveluita. Liittymän on lisäksi mahdollistettava kaikille käyttäjille tarkoituksenmukainen internet-yhteys, ottaen huomioon tilaajien enemmistön käytössä oleva yhteysnopeus, tekninen toteutettavuus ja kustannukset. Teleyritys voi tarjota edellä tarkoitettuja palveluita myös useamman liittymän välityksellä, jos siitä ei aiheudu käyttäjälle kohtuuttomia lisäkustannuksia.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, miten liittymä tulee teknisesti toteuttaa tai mitä teknisiä ominaisuuksia liittymässä tulee olla, jotta myös vammaiset voivat sitä käyttää.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun tarkoituk-
senmukaisen internet-yhteyden vähimmäis-
nopeudesta säädetään liikenne- ja viestintä-
ministeriön asetuksella. Ennen asetuksen an-
tamista Viestintäviraston on laadittava selvi-
tys tiedonsiirtopalveluiden markkinoista, ti-
laajien enemmistön käytössä olevasta yhteys-
nopeudesta ja teknisestä kehitystasosta sekä
arvio sääntelyn taloudellisista vaikutuksista
teleyrityksille.

Yleispalveluyrityksellä on oikeus kieltäytyä
tekemästä käyttäjän kanssa sopimusta 1 mo-
mentissa tarkoitetusta liittymästä, jos käyttäjä
on asetettu syytteeseen tai viimeisen vuoden
aikana tuomittu jonkin teleyrityksen liittymää
hyväksi käyttäen tehdystä tietoliikenteen häi-
ritsemisestä taikka jos käyttäjällä on toisen
yleispalveluyrityksen liittymän käytöstä ai-
heutuneita maksamattomia, erääntyneitä ja
riidattomia velkoja.

(uusi)

Edellä 2 momentissa tarkoitetun tarkoituk-
senmukaisen internet-yhteyden vähimmäis-
nopeudesta säädetään liikenne- ja viestintä-
ministeriön asetuksella. Ennen asetuksen an-
tamista Viestintäviraston on laadittava selvi-
tys tiedonsiirtopalveluiden markkinoista, ti-
laajien enemmistön käytössä olevasta yh-
teysnopeudesta ja teknisestä kehitystasosta
sekä arvio sääntelyn taloudellisista vaikutuk-
sista teleyrityksille.

Yleispalveluyrityksellä on oikeus kieltäy-
tyä tekemästä käyttäjän kanssa sopimusta 1
momentissa tarkoitetusta liittymästä, jos
käyttäjä on asetettu syytteeseen tai viimeisen
vuoden aikana tuomittu jonkin teleyrityksen
liittymää hyväksi käyttäen tehdystä tietolii-
kenteen häiritsemisestä taikka jos käyttäjällä
on toisen yleispalveluyrityksen liittymän
käytöstä aiheutuneita maksamattomia, erään-
tyneitä ja riidattomia velkoja.

6 a luku

Yleispalvelua koskevat säännökset

60 e §

*Liittymän rakentamisesta johtuvan korvauk-
sen maksaminen erissä*

*Yleispalveluyritykseksi nimetyllä palvelu-
yrityksellä on velvollisuus tarjota kuluttajalle
mahdollisuus maksaa 60 c §:ssä tarkoitetun
liittymän rakentamisesta johtuva korvaus
useammassa maksuerässä*

*Teleyritys saa kieltäytyä 1 momentissa tar-
koitetusta velvollisuudestaan vain, jos kiel-
täytymiselle on kuluttajan maksukykyyn liit-
tyvä painava peruste.*

62 §

*Käyttäjän oikeus valita puhelinpalvelun tar-
joaja*

Kiinteässä puhelinverkossa toimiva teleyri-
tys, jonka Viestintävirasto on 17 §:n mukai-
sella tavalla määrännyt huomattavan markki-

(kumotaan)

navoiman yritykseksi, on velvollinen tarjoamaan käyttäjälle mahdollisuuden käyttää te-lealueella saatavilla olevan puhelinpalvelun tarjoajan palveluita sekä puhelukohtaisesti valintakoodin avulla että käyttämällä sellaista ennalta valintaa, joka voidaan tarvittaessa ohittaa valintakoodilla. Teleyritys saa periiä käyttäjältä ennalta valinnasta kustannuksia vastaavan kertakorvauksen. Kertakorvaus ei kuitenkaan saa olla niin suuri, että se estää palvelun käytön. Viestintävirasto voi yksittäistapauksessa päättää kertakorvauksen enimmäismäärästä.

Jos kuluttaja haluaa estää puhelinpalvelun vastaanottamisen, teleyritys saa tarjota kuluttajalle vain sellaista estopalvelua, joka on tasapuolinen kilpaileviin teleyrityksiin nähden.

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa matkaviestinverkossa toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden ulkomaanpuhelukoiden osalta.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 ja 3 momentissa mainitun velvollisuuden täyttämiseksi välttämättömistä teknisistä toimenpiteistä.

67 §

Viestintäpalvelusopimus

Sopimuksessa on mainittava ainakin:

1) sopimuksen voimassaoloaika;

13) edellä 61 §:n 2 momentissa tarkoitetun käyttörajan suuruus sekä ohjeet siitä, miten kuluttaja voi seurata laskun kertymistä.

67 §

Viestintäpalvelusopimus

Sopimuksessa on mainittava ainakin:

1) sopimuksen voimassaoloaika ja mahdollinen uusimismenettely;

13) edellä 61 §:n 2 momentissa tarkoitetun käyttörajan suuruus sekä ohjeet siitä, miten kuluttaja voi seurata laskun kertymistä;

14) voiko liittymän avulla käyttää hätäpalveluita ja voidaanko liittymän haltijan sijainti paikantaa hätätilanteissa;

15) tiedot menettelyistä, joilla teleyritys mittaa ja muokkaa tietoliikennettä välttääkseen verkkoyhteyden ylikuormittumisen;

16) tiedot siitä, miten 15 kohdassa tarkoitettujen menettelyjen saattavat vaikuttaa palvelun laatuun;

17) tarjottavat asiakaspalvelut;

18) toimitettavan päätelaitteen käyttöä koskevat rajoitukset;

19) käyttäjän mahdollisuus valita, sisällytetäänkö hänen yhteystietonsa puhelinluetteloon sekä mitä yhteystietoja hän haluaa siihen sisällyttää;

20) laskun eri maksutavat ja niistä aiheutuvien kustannusten hintaerot;

21) millaisiin toimenpiteisiin teleyritys voi ryhtyä tietoturvan vaarantuessa.

(uusi)

69 a §

Käyttäjän oikeus valita viestintäpalvelun tarjoaja

Viestintävirasto voi asettaa käyttäjän valinnanvapauden turvaamiseksi asunto-osakeyhtiölle, kiinteistöosakeyhtiölle tai niihin verrattavalle yhteisölle, joka omistaa tai hallinnoi kiinteistön sisäistä tai usean kiinteistön välistä kiinteää viestintäverkkoa, joka on liitetty yleiseen viestintäverkkoon, velvollisuuden luovuttaa käyttäjän valitsemalle teleyritykselle syrjimättömin ehdoin käyttöoikeuden kiinteistön tai kiinteistöryhmän sisäisen viestintäverkon vapaana olevaan osaan viestintäpalvelun välittämiseksi kiinteistössä käyttäjän päätelaitteisiin.

Viestintävirasto voi asettaa I momentissa tarkoitetun velvoitteen, jos rinnakkaisen sisäisen viestintäverkon tai sen osien rakentaminen olisi kokonaisuutena arvioiden teknisesti mahdotonta tai taloudellisesti tehotonta.

70 §

Kytkeykauppa

Päätelaitetta ja matkaviestinverkon liittymää koskevien sopimusten kytkentä toisiinsa kaupantekohetkellä siten, että se vaikuttaa hyödykkeiden ostohintaan (*kytkeykauppa*), on sallittua. Teleyrityksen tulee tarjota vastaavaa viestintäpalvelua käyttäjälle myös ilman päätelaitetta.

Kytkeykauppa on kielletty GSM-matkaviestinverkon liittymää koskevilla sopimuksissa, ellei kyse ole käyttötarkoitukseltaan tavanomaisesta matkapuhelimesta poikkeavan pöytäpuhelimien, turvapuhelimien tai

70 §

Kytkeykauppa

Päätelaitetta ja matkaviestinverkon liittymää koskevien sopimusten kytkentä toisiinsa kaupantekohetkellä siten, että se vaikuttaa hyödykkeiden ostohintaan (*kytkeykauppa*), on sallittua. Teleyrityksen tulee tarjota vastaavaa viestintäpalvelua käyttäjälle myös ilman päätelaitetta.

Kytkeykauppa on kielletty GSM-matkaviestinverkon liittymää koskevilla sopimuksissa, jollei kyse ole käyttötarkoitukseltaan tavanomaisesta matkapuhelimesta poikkeavan pöytäpuhelimien, turvapuhelimien

muun vastaavan GSM-matkaviestinverkon puhelimen ja liittymän kytkeykaupasta.

Markkinoinnissa on ilmoitettava kuluttajan-suojalain (38/1978) 2 luvun 4 §:ssä tarkoitettujen tietojen ohella myös kytkeykaupasta kuluttajalle aiheutuvien lisäkustannusten kokonaismäärä.

Teleyritys saa kytkeykaupan yhteydessä tehdä kuluttajan kanssa enintään kahden vuoden määräaikaisen liittymäsopimuksen. Jos teleyritys tarjoaa pidempää kuin 12 kuukauden sopimusta, kuluttajalle on tarjottava mahdollisuus tehdä 12 kuukauden määräaikainen liittymäsopimus.

Kuluttajalla on oikeus irtisanoa määräaikainen sopimus päättyväksi kahden viikon kuluttua irtisanomisesta, jos hän on pääasiassa ilman omaa syytään joutunut maksuvaikkeuksiin vakavan sairauden, työttömyyden tai muun erityisen seikan vuoksi. Kuluttajan irtisanoessa sopimuksen edellä mainitulla perusteella teleyrityksellä on oikeus ottaa kytkeykaupan kohteena ollut päätelaite takaisin. Teleyritys ei saa periä kuluttajalta liittymäsopimuksen käyttämättä jäävään sopimusaikaan kohdistuvia maksuja.

Kuluttajalla on oikeus irtisanoa määräaikainen sopimus päättyväksi kahden viikon kuluttua irtisanomisesta myös, jos hän suorittaa käyttämättä jäävään sopimusaikaan kohdistuneet maksut sekä tällaisen tilanteen varalta mahdollisesti sovitut muut maksut.

Määräaikaisen liittymäsopimuksen ehtoja ei saa muuttaa kesken sopimuskauden kuluttajan vahingoksi. Sopimusehtojen muuttaminen on kuitenkin sallittua, jos muutostarve johtuu lainsäädännön muutoksista tai viranomaispäätöksistä.

Teleyritys saa estää toisen teleyrityksen liittymän käytön kytkeykauppaan kuuluvalla matkapuhelimella. Esto on kuluttajan pyynnöstä purettava, kun liittymäsopimus päättyy 5 tai 6 momentissa tarkoitettussa tilanteessa tai sovitun määräajan päättyessä. Teleyrityksen on purettava esto kahden viikon kuluessa edellä mainitusta pyynnöstä. Eston purkamisesta ei saa periä kuluttajalta maksua.

tai muun vastaavan GSM-matkaviestinverkon puhelimen ja liittymän kytkeykaupasta.

Markkinoinnissa on ilmoitettava kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun 12 §:ssä tarkoitettujen tietojen ohella myös kytkeykaupasta kuluttajalle aiheutuvien lisäkustannusten kokonaismäärä.

(4-5 momentit kumotaan)

Kuluttajalla on oikeus irtisanoa määräaikainen sopimus päättyväksi kahden viikon kuluttua irtisanomisesta myös, jos hän suorittaa käyttämättä jäävään sopimusaikaan kohdistuneet maksut sekä tällaisen tilanteen varalta mahdollisesti sovitut muut maksut.

(7 momentti kumotaan)

Teleyritys saa estää toisen teleyrityksen liittymän käytön kytkeykauppaan kuuluvalla matkapuhelimella. Esto on kuluttajan pyynnöstä purettava kahdessa viikossa siitä, kun liittymäsopimus päättyy. Eston purkamisesta ei saa periä kuluttajalta maksua.

(uusi)

70 a §

Viestintäpalvelusopimuksen kesto

Viestintäpalvelusopimus on voimassa toistaiseksi ja päättyy sopimuksen irtisanomisen johdosta. Kuluttajalla on oikeus milloin tahansa irtisanoa sopimus päätymään kahden viikon kuluttua irtisanomisesta, jollei 2 momentista johdu muuta.

Teleyritys saa tehdä kuluttajan kanssa enintään kahden vuoden määräaikaisen sopimuksen. Jos teleyritys tarjoaa pidempää kuin 12 kuukauden sopimusta, kuluttajalle on tarjottava myös mahdollisuus tehdä 12 kuukauden määräaikainen sopimus.

Teleyritys ei saa jatkaa määräaikaista sopimusta uudella määräaikaisella sopimuksella ilman kuluttajan kanssa tehtyä uutta kirjallista sopimusta.

Kuluttajalla on sopimuksen määräaikaaisuudesta huolimatta oikeus irtisanoa sopimus päätymään kahden viikon kuluttua irtisanomisesta, jos kuluttaja on joutunut maksuvaikeuksiin sairauden, työttömyyden tai vastaavan hänestä riippumattoman syyn takia taikka jos sopimuksen pitäminen voimassa on muun erityisen syyn takia hänen kannaltaan kohtuutonta. Teleyritys ei saa periä kuluttajalta viestintäpalvelusopimuksen käyttämättä jäävään sopimusaikaan kohdistuvia maksuja. Teleyrityksellä on kuitenkin oikeus saada kytkykaupan yhteydessä luovutettu päätelaite takaisin.

71 §

Sopimuksen muuttaminen

Teleyritys saa muuttaa viestintäpalvelusopimuksen mukaisia maksuja ja muita sopimusehtoja kuluttajan vahingoksi vain:

- 1) sopimusehdoissa yksilöidyillä perusteilla, edellyttäen, että sopimuksen sisältö ei kokonaisuutena olennaisesti muutu;
- 2) lainsäädännön muutoksen tai viranomaisen päätöksen perusteella;

71 §

Sopimuksen muuttaminen

Teleyritys saa muuttaa *toistaiseksi voimassa olevan* viestintäpalvelusopimuksen mukaisia maksuja ja muita sopimusehtoja kuluttajan vahingoksi vain:

- 1) sopimusehdoissa yksilöidyillä perusteilla, edellyttäen, että sopimuksen sisältö ei kokonaisuutena olennaisesti muutu;
- 2) lainsäädännön muutoksen tai viranomaisen päätöksen perusteella;

3) muusta erityisestä syystä olosuhteiden olennaisesti muututtua.

Teleyrityksellä on lisäksi oikeus tehdä sopimusehtoihin vähäisiä muutoksia, joilla ei ole vaikutusta sopimuksen keskeiseen sisältöön.

Käyttäjällä on oikeus irtisanoa viestintäpalvelusopimus heti päättyväksi, jos teleyritys ilmoittaa muuttavansa sopimusehtoja.

Teleyrityksen on ilmoitettava käyttäjälle sopimusehtojen muutoksesta ja niiden sisällöstä viimeistään kuukautta ennen kuin muutetut ehdot tulevat voimaan.

3) muusta erityisestä syystä olosuhteiden olennaisesti muututtua.

Teleyrityksellä on lisäksi oikeus tehdä *toistaiseksi voimassa olevan viestintäpalvelusopimuksen* sopimusehtoihin vähäisiä muutoksia, joilla ei ole vaikutusta sopimuksen keskeiseen sisältöön.

Määräaikaisen liittymäsopimuksen ehtoja ei saa muuttaa kesken sopimuskauden kuluttajan vahingoksi. Sopimusehtojen muuttaminen on kuitenkin sallittua, jos muutostarve johtuu lainsäädännön muutoksista tai viranomaispäätöksistä.

Käyttäjällä on oikeus irtisanoa viestintäpalvelusopimus heti päättyväksi, jos teleyritys ilmoittaa muuttavansa sopimusehtoja *käyttäjän vahingoksi.*

Teleyrityksen on ilmoitettava käyttäjälle sopimusehtojen muutoksesta ja niiden sisällöstä viimeistään kuukautta ennen kuin muutetut ehdot tulevat voimaan. *Teleyrityksen on ilmoitettava käyttäjälle samanaikaisesti tämän oikeudesta irtisanoa sopimuksensa heti päättyväksi, jos käyttäjä ei hyväksy muutettuja sopimusehtoja.*

(uusi)

72 a §

Vika- ja häiriötilanteista tiedottaminen käyttäjille

Jos viestintäverkon tai -palvelun vika- tai häiriötilanne estää viestintäpalvelun toimivuuden tai häiritsee sitä merkittävästi, teleyrityksen on tiedotettava siitä viipymättä käyttäjälle ja kerrottava samalla arvio vian tai häiriön kestosta.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja muodosta.

75 §

Liittymäsopimuksen purkaminen ja irtisanominen

75 §

Liittymäsopimuksen purkaminen ja irtisanominen

Käyttäjä voi irtisanoa liittymäsopimuksen suullisesti. *Käyttäjällä on oikeus irtisanoa toistaiseksi voimassa oleva liittymäsopimus*

Käyttäjä voi irtisanoa liittymäsopimuksen suullisesti. Teleyrityksen on lähetettävä käyttäjälle irtisanomisesta kirjallinen vahvistus.

sensa päättymään kahden viikon kuluttua irtisanomisesta. Teleyrityksen on lähetettävä käyttäjälle irtisanomisesta kirjallinen vahvistus.

79 §

Käyttäjän oikeus rajoittaa liittymän käyttöä

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä niistä liittymän lähtevän liikenteen estoluokista, joita käyttäjälle on vähintään tarjottava, sekä määräyksiä estopalvelujen teknisestä toteuttamisesta.

81 §

Numeroinnin muutoksista tiedottaminen

Teleyritysten tulee tehokkaasti ja hyvissä ajoin tiedottaa käyttäjille puhelinverkkoa koskevista numerointimuutoksista. Käyttäjille on ilmoitettava puhelinnumeron muutoksesta viimeistään kuusi kuukautta ennen muutoksen voimaantuloa.

82 §

Palvelun laatua koskeva julkaisuvelvollisuus

Päätöksessä on määrättävä julkaistavat tiedot ja tietojen julkaisutapa. Julkaistavat tiedot voivat koskea muun ohessa liittymän toimintusaikaa, vikojen määrää liittymää kohden ja vikojen korjausaikaa, puhelunmuodostusaikaa, numerotiedotuspalvelun vastausaikaa se-

79 §

Käyttäjän oikeus rajoittaa liittymän käyttöä

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä niistä liittymän lähtevän liikenteen estoluokista, joita käyttäjälle on vähintään tarjottava, määräyksiä estopalvelujen teknisestä toteuttamisesta *sekä määräyksiä puheluiden hintatiedoista.*

81 §

Erinäisistä muutoksista tiedottaminen

Teleyrityksen on tehokkaasti ja hyvissä ajoin *tiedotettava käyttäjille:*

- 1) *puhelinverkkoa koskevista numerointimuutoksista;*
- 2) *sellaisista viestintäverkon suorituskykyä mittaavista menettelyistä, jotka teleyritys on ottanut käyttöön mitataksaan ja muokataksaan tietoliikennettä ja välttääkseen verkko-yhteyden ylikuormittumisen;*
- 3) *siitä, miten 2 kohdassa tarkoitetut menettelyt vaikuttavat palvelun laatuun;*
- 4) *vammaisille tarkoitettuja tuotteita ja palveluja koskevista yksityiskohdista;*
- 5) *häätäpalvelun tai liittymänhaltijan sijaintiedon saatavuuteen liittyvistä muutoksista.*

82 §

Palvelun laatua koskeva julkaisuvelvollisuus

Viestintäviraston päätöksessä on määrättävä julkaistavat tiedot ja tietojen julkaisutapa.

kä laskutuksen oikeellisuutta.

89 §

Eriyttämismääräys

89 §

Kirjanpidollinen eriyttämismääräys

(uusi)

8 luku

Hinnottelu ja hinnoittelun valvonta

89 a §

Toiminnallinen eriyttämismääräys

Viestintävirasto voi 18 §:n mukaisella päätöksellä asettaa huomattavan markkinavoiman yritykselle velvollisuuden eriyttää jokin toiminnallinen kokonaisuus teleyrityksen muusta liiketoiminnasta, jos kyseisen verkkopalvelun markkinoilla on havaittu merkittäviä ja pysyviä markkinahäiriöitä, eikä 18 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla velvollisuuksilla ole ollut vaikutusta markkinoiden kilpailutilanteeseen.

Eriyttämisen tuloksena syntyneen uuden teleyrityksen on tarjottava palveluitaan samoin syrjimättömin ehdoin sekä emoyritykselleen että kilpailevalle teleyritykselle.

Viestintäviraston on ennen toiminnallisen eriyttämismääräyksen asettamista toimitettava komissiolle perusteltu päätösehdotus, jonka tulee sisältää ainakin:

1) näyttöä merkittävistä ja pysyvistä markkinahäiriöistä kyseisillä markkinoilla;

2) näyttöä siitä, ettei 18 §:n 2 momentin mukaisilla velvoitteilla ole ollut vaikutusta markkinoiden kilpailutilanteeseen;

3) näyttöä siitä, että markkinoiden kilpailutilanteen muuttumisesta kohtuullisessa aikataulussa on hyvin vähän tai ei lainkaan merkkejä;

4) analyysi velvoitteiden vaikutuksista viestintämarkkinoihin sekä velvollisuuden kohteena olevaan teleyritykseen;

5) selvitys eriyttämismääräyksen tarkasta sisällöstä;

- 6) luettelo eriyttämisvelvollisuuden kohteena olevista tuotteista ja palveluista;
7) selvitys uuden teleyrityksen henkilöstön riippumattomuuteen sekä teleyrityksen valvontaan liittyvistä seikoista.

uusi)

89 b §

Omistajanvaihdoista koskeva ilmoitusvelvollisuus

Huomattavan markkinavoiman yrityksen sekä yleispalvelun tarjoajaksi nimetyn yrityksen on ilmoitettava Viestintävirastolle etukäteen ja viipymättä aikeestaan siirtää paikallisverkkonsa tai huomattavan osan siitä perustamalleen erilliselle liiketoimintayksikölle tai erilliselle oikeushenkilölle, jolla on eri omistaja.

Viestintäviraston on ilmoituksen vastaanotettuaan arvioitava luovutuksen vaikutukset teleyrityksen mahdolliseen yleispalveluvoittoeseen sekä tehtävä uusi 17 §:n mukainen markkina-analyysi kyseiseen viestintäverkkoon liittyvillä markkinoilla, jos luovutuksella on merkittävä vaikutus kyseisillä markkinoilla.

106 §

Rakennusvalvontaviranomaisen päätös

Telekaapeli sekä siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylväs voidaan sijoittaa toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle, jos sijoittamisesta sovitaan. Jos sijoittamisesta ei päästä sopimukseen, kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi teleyrityksen hakemuksesta päätöksellään antaa teleyritykselle sijoitusoikeuden vahvistamalla 102 §:ssä tarkoitettun telekaapelisuunnitelman.

106 §

Rakennusvalvontaviranomaisen päätös

Telekaapeli sekä siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylväs voidaan sijoittaa toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle, jos sijoittamisesta sovitaan. Jos sijoittamisesta ei päästä sopimukseen, kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi teleyrityksen hakemuksesta päätöksellään antaa teleyritykselle sijoitusoikeuden vahvistamalla 102 §:ssä tarkoitettun telekaapelisuunnitelman. *Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätös on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa teleyrityksen hakemuksesta.*

(uusi)

107 a §

Rinnakkain sijoittaminen ja yhteiskäyttö

Jos verkkoyritys on sijoittanut 106 §:ssä tarkoitettulla tavalla telekaapelin, siihen liittyvän laitteen, vähäisen rakennelman tai pylvään toisen omistamalle tai hallitsemmalle alueille tai 107 §:ssä tarkoitettulla tavalla kiinnittänyt rakennuksiin tai rakennelmiin tarpeellisia laitteita, Viestintävirasto voi velvoittaa verkkoyrityksen sallimaan toiselle teleyritykselle tällaisen omaisuuden yhteiskäytön tai rinnakkain sijoittamisen.

Viestintävirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitettun velvoitteen, jos rakentamista tai sijoittamista ei muutoin voida järjestää tyydyttävällä tavalla ja kohtuullisin kustannuksin. Velvoitteen asettamisen edellytyksenä on lisäksi, ettei sillä estetä tai rajoiteta kohtuuttomasti verkkoyrityksen omaa käyttöä.

Jolleivät asianosaiset sovi yhteiskäyttöön tai rinnakkain sijoittamiseen liittyvistä kustannuksista, Viestintävirasto voi määrätä aiheutuvien kustannusten jakamisesta.

112 §

Tietojen luovuttaminen viranomaiselle

(uusi 5 momentti)

112 §

Tietojen luovuttaminen viranomaiselle

Kuluttaja-asiamiehellä on oikeus saada teleyritykseltä lain 121 b §:n mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot sallassapitosäännösten tai muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä. Tiedot on luovutettava viipymättä, viranomaisen pyytämässä muodossa ja maksutta.

113 §

Salassa pidettävän asiakirjan luovuttaminen Kilpailuvirastolle ja kuluttaja-asiamiehelle

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Viestintävirastolla on oikeus luovuttaa tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa salassa pidettävä asiakirja Kilpailuvirastolle, jos se on

113 §

Salassa pidettävän asiakirjan luovuttaminen Kilpailuvirastolle ja kuluttaja-asiamiehelle

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, liikenne- ja viestintäministeriöllä ja Viestintävirastolla on oikeus luovuttaa tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa salassa pidettävä asiakirja Kilpailuvirastolle ja kulutta-

Kilpailuviraston tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

ja-asiamiehelle, jos se on näiden tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä.

118 §

Kuulemisvelvollisuus

Toimiluvanhaltijalle sekä teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus kuukauden kuluessa esittää käsityksensä toimilupaehtojen muuttamisesta tai toimiluvan peruuttamisesta.

118 §

Kuulemisvelvollisuus

Toimiluvanhaltijalle sekä teleyrityksiä ja käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus kuukauden kuluessa esittää näkemyksensä toimilupaehtojen muuttamisesta tai toimiluvan peruuttamisesta. *Poikkeuksellisissa tilanteissa kuukauden määräajasta voidaan poiketa. Tällaisia poikkeuksellisia tilanteita olisivat esimerkiksi huomattavan haitan aiheutuminen ihmisten terveydelle, yleiselle turvallisuudelle tai ympäristölle.*

(uusi)

118 a §

Komission suositusten huomioon ottaminen

Viestintäviraston on otettava sähköisten viestintäverkkojen ja palvelujen yhtenäisestä sääntelyjärjestelmästä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY 19 artiklassa tarkoitetut komission suositukset toiminnassaan mahdollisimman tarkasti huomioon. Jos Viestintävirasto ei noudata komission suositusta, sen on ilmoitettava asiasta komissiolle ja perusteltava ratkaisunsa.

121 §

Uhkasakko ja väliaikainen määräys

Jos virhe tai laiminlyönti aiheuttaa vakavaa haittaa markkinoille tai viestintäverkkojen toiminnalle, Viestintävirasto voi päättää tarvittavista väliaikaisista toimita odottamatta 1 momentissa tarkoitetun määräajan päättymistä. Tällaiseen päätökseen saa hakea muutosta erikseen samalla tavoin kuin Viestintäviraston 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen.

121 §

Uhkasakko ja väliaikainen määräys

Jos virhe tai laiminlyönti aiheuttaa välitöntä ja vakavaa vaaraa yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle tai kansanterveydelle taikka vakavaa taloudellista tai toiminnallista haittaa muille yrityksille tai käyttäjille taikka viestintäverkkojen toiminnalle, Viestintävirasto voi päättää tarvittavista väliaikaisista toimita odottamatta 1 momentissa tar-

koitetun määräajan päättymistä. Väliaikaisena toimenä Viestintävirasto voi keskeyttää varaa tai vakavaa haittaa aiheuttavan toiminnan. Viestintävirasto voi lisäksi rajoittaa taajuuksien käyttöä tai määrätä muusta näihin verrattavasta pakkokeinosta. Väliaikaiset toimet voivat olla voimassa enintään kolme kuukautta. Viestintävirasto voi jatkaa väliaikaisia toimia enintään kolmella kuukaudella, jos virhettä tai laiminlyöntiä ei ole määräjassa korjattu. Väliaikaisia toimia koskevaan päätökseen voi hakea muutosta erikseen samalla tavoin kuin 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen.

121 b §

(uusi)

Määräys numeron tai palvelun sulkemiseksi

Kuluttaja-asiamies voi sakon uhalla määrätä teleyrityksen viipymättä sulkemaan numeron tai muutoin estämään palvelun käytön, jos on ilmeistä, että palvelulla tavoitellaan oikeudetonta taloudellista hyötyä antamalla markkinoinnissa palvelun käyttäjien kannalta merkityksellisiä totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, ja jos käyttäjän viestintäpalvelua koskevalle laskulle muodostuu palvelusta aiheutuvia maksuja. Kuluttaja-asiamies voi antaa päätöksen myös väliaikaisena, jolloin se on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Kuluttaja-asiamiehen on 1 momentin mukaisessa päätöksessään määrättävä, että teleyrityksen on heti saatuaan päätöksen tiedoksi keskeytettävä sisältöpalvelun laskutus ja lopetettava palvelusta jo kertyneiden tai vielä kertyvien varojen tilittäminen palvelun tarjoajalle tai toiselle teleyritykselle.

Kuluttaja-asiamiehen 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Teleyritys tai se, jonka palvelun käyttö on estetty, voi saattaa muun kuin väliaikaisena annetun päätöksen markkinaoikeuden käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa siitä tiedon saatuaan. Muutoin päätös jää pysyväksi.

Jos kuluttaja-asiamiehen 1 momentissa tarkoitettu päätös jää pysyväksi, teleyrityksen on viivytyksettä ja viimeistään 30 päivän kuluessa asian lopullisesta ratkaisemisesta pa-

lautettava käyttäjien palvelusta maksamat maksut täysimääräisinä käyttäjille. Jos teleyritykselle palvelusta kertyneet varat eivät riitä kaikkien käyttäjien saatavien kattamiseen, varat on palautettava saatavien mukaisessa suhteessa. Palautettavalle määrälle on maksettava vuotuista korkoa korkolain 12 §:ssä tarkoitetun viitekoron mukaisesti.

123 §

Toiminnan kieltäminen

(uusi)

123 §

Toiminnan kieltäminen

Viestintävirasto voi kieltää tai vaatia lykättäväksi kilpailulle huomattavaa haittaa aiheuttavan palvelun tai palvelukokonaisuuden tarjonnan, kunnes lain 17 §:ssä tarkoitettu päätös on tehty.

126 §

Erimielisyyksien ratkaiseminen Viestintävirastossa

Viestintäviraston ratkaisultaan eivät kuulu teleyrityksen ja käyttäjän välistä sopimussuhdetta tai korvausvastuuta taikka teleyrityksen takautumisoikeutta koskevat asiat.

(uusi)

126 §

Erimielisyyksien ratkaiseminen Viestintävirastossa

Viestintäviraston ratkaisultaan eivät kuulu teleyrityksen ja käyttäjän välistä sopimussuhdetta tai korvausvastuuta taikka teleyrityksen takautumisoikeutta tai palautusvelvollisuutta koskevat asiat.

126 a §

Rajat ylittävien riitujen ratkaiseminen

Lain 126 §:ää sovelletaan tarvittaessa myös sellaisen rajat ylittävän riidan ratkaisemiseen, jossa riidan osapuolet ovat sijoittuneet useampaan ETA-valtioon. Viestintäviraston on tällaista rajat ylittävää riitaa ratkaistessaan toimittava yhteistyössä asianomaisen ETA-valtion sääntelyviranomaisen kanssa.

Viestintävirasto voi rajat ylittävää riitaa ratkaistessaan kuulla myös Euroopan sähköisen viestinnän sääntelyviranomaisten yhteistyöelintä. Jos rajat ylittävästä riidasta on pyydetty Euroopan sähköisen viestinnän

20 . Sen 51 §:n 1 ja 3 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 25 päivänä toukokuuta 2011.

Viestintäviraston on täydennettävä yleispalvelua koskevia päätöksiä siten, että päätökset sisältävät vammaisille tarjottavat palvelut ja yleispalveluvelvollisten yritysten velvoitteet tulevat voimaan 31 päivänä joulukuuta 2011.

Kumottavaan 62 §:ään perustuvat oikeudet ja velvollisuudet pysyvät kuitenkin edelleen voimassa, kunnes Viestintävirasto on ensimmäistä kertaa tämän lain voimaantulon jälkeen tehnyt mainitussa pykälässä tarkoitettuja markkinoita koskevan markkina-analyysin ja antanut markkina-analyysin mukaisen päätöksen tarvittavista velvoitteista.

Lain 70 a §:n 1,3 ja 4 momenttia sovelletaan myös tämän lain voimaan tullessa voimassa oleviin sopimuksiin.

Ennen lain täytäntöönpanoa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki**radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan radiotaajuuksista ja telelaitteista annetun lain (1015/2001) 1 ja 6 §, 6 a §:n 1 momentti, 7 §:n 1 momentti ja 12 §:n 1 momentin 4 a kohta, sellaisina kuin ne ovat, 1 § osaksi laissa 46/2005, 6 § osaksi laeissa 332/2009 ja 338/2010, 6 a § laissa 332/2009 sekä 7 §:n 1 momentti ja 12 §:n 1 momentin 4 a kohta laissa 11/2007, ja *lisätään* lakiin uusi 6 b §, 8 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 399/2003 ja 11/2007, uusi 4 momentti, lakiin uusi 8 a ja 28 a § sekä 36 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 399/2003 ja 1299/2009, uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Lain tarkoitus**Lain tarkoitus*

Tämän lain tarkoituksena on:

Tämän lain tarkoituksena on:

- 1) edistää radiotaajuuksien tehokasta, tarkoituksenmukaista ja riittävän häiriötöntä käyttöä;
- 2) turvata radiotaajuuksien tasapuolinen saatavuus;
- 3) luoda edellytykset telelaitteiden mahdollisimman vapaalle liikkuvuudelle;
- 4) edistää viestintämarkkinoiden tehokkuutta yleisessä teletoiminnassa.

- 1) edistää radiotaajuuksien tehokasta, tarkoituksenmukaista ja riittävän häiriötöntä käyttöä;
- 2) turvata radiotaajuuksien tasapuolinen saatavuus;
- 3) luodata edellytykset telelaitteiden mahdollisimman vapaalle liikkuvuudelle;
- 4) edistää *sekä* viestintämarkkinoiden tehokkuutta *että verkko- ja viestintäpalvelujen tarjontaa tekniikka- ja palveluriippumattomasti*.

6 §

6 §

*Radiotaajuuksien käyttö**Valtioneuvoston taajuussuunnitelma*

Viestintävirasto määrää radiotaajuuksien käytöstä eri käyttötarkoituksiin ottaen huomioon radiotaajuuksien käyttöä koskevat kansainväliset määräykset ja suositukset. Määräyksissä on oltava tiedot taajuusalueen käyttötarkoituksesta sekä tärkeimmistä radioominaisuuksista, jotka taajuusaluetta käyttävän radiolaitteen on täytettävä.

Valtioneuvoston asetuksella vahvistetaan yleiset periaatteet taajuuksien käytölle sekä taajuussuunnitelma:

- 1) viestintämarkkinalain (393/2003) 4 §:ssä

Valtioneuvoston asetuksella vahvistetaan yleiset periaatteet taajuuksien käytölle sekä taajuussuunnitelma:

- 1) viestintämarkkinalain (393/2003) 4 §:ssä

tarkoitettuun toimilupaa edellyttävään teletoimintaan tarkoitetuille taajuusalueille;

2) televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) 7 §:ssä tarkoitettuun toimiluvanvaraiseen televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen tarkoitetuille taajuusalueille;

3) 5 momentissa tarkoitetuille taajuusalueille,

4) tuotekehitys-, testaus- ja opetustoimintaan tarkoitetuille taajuusalueille;

5) Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 §:ssä tarkoitettuun julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaan tarkoitetuille taajuusalueille.

Ennen kuin valtioneuvosto vahvistaa taajuussuunnitelman, teleyrityksille, Yleisradio Oy:lle ja muille taajuusalueiden käyttäjäryhmiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus tulla kuulluksi taajuussuunnitelmasta. Valtioneuvoston on tarkasteltava taajuussuunnitelmaa uudelleen, jos 2 momentissa tarkoitettuun julkiseen palveluun tai toimiluvanvaraiseen toimintaan voidaan osoittaa lisää taajuusalueita tai jos edellä tässä momentissa mainittu taho esittää tarkastelua koskevan perustellun pyynnön

Viestintävirasto voi perustellusta syystä sallia taajuussuunnitelmassa tarkoitettulle radio-taajuusalueelle myös muuta kuin sen käyttötarkoituksen mukaista radioviestintää, jos

tarkoitettuun toimilupaa edellyttävään teletoimintaan tarkoitetuille taajuusalueille;

2) televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) 7 §:ssä tarkoitettuun toimiluvanvaraiseen televisio- ja radiotoiminnan harjoittamiseen tarkoitetuille taajuusalueille;

3) 5 momentissa tarkoitetuille taajuusalueille,

4) tuotekehitys-, testaus- ja opetustoimintaan tarkoitetuille taajuusalueille;

5) Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 §:ssä tarkoitettuun julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaan tarkoitetuille taajuusalueille.

Vahvistaessaan yleiset periaatteet sähköisten viestintäpalvelujen tarjontaan soveltuvien taajuuksien käytölle valtioneuvoston on noudatettava tekniikka- ja palveluriippumattomuutta.

Valtioneuvosto voi 1 momentissa tarkoitettussa asetuksessa poiketa verkko- ja viestintäpalvelujen tekniikkariippumattomuudesta haitallisten häiriöiden välttämiseksi, yleisön suojelemiseksi sähkömagneettisilta kentiltä, palvelun teknisen laadun, taajuuksien yhteiskäytön tai yleisen edun tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi.

Valtioneuvosto voi 1 momentissa tarkoitettussa asetuksessa poiketa verkko- ja viestintäpalvelujen palveluriippumattomuudesta elämän turvallisuuden takaamiseksi, sosiaalisen, alueellisen tai maantieteellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi, taajuuksien tehottoman käytön välttämiseksi, kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden edistämiseksi.

Ennen kuin valtioneuvosto vahvistaa taajuussuunnitelman, teleyrityksille, Yleisradio Oy:lle ja muille taajuusalueiden käyttäjäryhmiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus tulla kuulluksi taajuussuunnitelmasta. Valtioneuvoston on tarkasteltava taajuussuunnitelmaa uudelleen, jos 1 momentissa tarkoitettuun julkiseen palveluun tai toimiluvanvaraiseen toimintaan voidaan osoittaa lisää taajuusalueita tai jos edellä tässä momentissa mainittu taho esittää tarkastelua koskevan perustellun pyynnön.

Voimassa oleva laki

muu radioviestintä ei rajoita taajuusalueen käyttöä sen ensisijaisiin käyttötarkoituksiin eikä aiheuta häiriöitä ensisijaisten käyttötarkoitusten mukaiselle radioviestinnälle.

Viestintäviraston on 1 momentissa tarkoitettuja määräyksiä valmistellessaan toimittava yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Jos yksittäisen taajuusalueen käyttöä koskevalla määräyksellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen, kyseisen taajuusalueen taajuussuunnitelma vahvistetaan 2 momentissa tarkoitetussa taajuussuunnitelmassa

6 a §

Radiotaajuuksien käyttösuunnitelma

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella vahvistetaan radiotaajuuksien käyttösuunnitelma, jossa on yksityiskohtaiset määräykset 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen taajuusalueiden käytöstä.

6 a §

Radiotaajuuksien käyttösuunnitelma

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella vahvistetaan radiotaajuuksien käyttösuunnitelma, jossa on yksityiskohtaiset määräykset 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen taajuusalueiden käytöstä.

(uusi)

6 b §

Radiotaajuuksien käyttö

Viestintävirasto määrää radiotaajuuksien käytöstä eri käyttötarkoituksiin ottaen huomioon radiotaajuuksien käyttöä koskevat kansainväliset määräykset ja suositukset. Määräyksissä on oltava tiedot taajuusalueen käyttötarkoituksesta sekä tärkeimmistä radioominaisuuksista, jotka taajuusaluetta käyttävän radiolaitteen on täytettävä.

Määrätessään sähköisten viestintäpalveluiden tarjontaan soveltuvien radiotaajuuksien käytöstä Viestintäviraston on noudatettava tekniikka- ja palveluriippumattomuutta.

Viestintävirasto voi 1 momentissa tarkoitettussa määräyksessä poiketa verkko- ja viestintäpalvelujen tekniikkariippumattomuudesta haitallisten häiriöiden välttämiseksi, yleisön suojelemiseksi sähkömagneettisilta kentiltä, palvelun teknisen laadun, taajuuksien

yhteiskäytön tai yleisen edun tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi.

Viestintävirasto voi 1 momentissa tarkoitussa määräyksessä poiketa verkko- ja viestintäpalvelujen palveluriippumattomuudesta elämän turvallisuuden takaamiseksi, sosiaalisen, alueellisen tai maantieteellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi, taajuuksien tehottoman käytön välttämiseksi, kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden ja tiedotusvälineiden moniarvoisuuden edistämiseksi.

Viestintäviraston on 1 momentissa tarkoitettuja määräyksiä valmistellessaan toimittava yhteistyössä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa. Jos yksittäisen taajuusalueen käyttöä koskevalla määräyksellä voi olla huomattavia vaikutuksia viestintämarkkinoiden yleiseen kehitykseen, kyseisen taajuusalueen taajuussuunnitelma vahvistetaan 6 §:ssä tarkoitettussa taajuussuunnitelmassa.

Viestintävirasto voi perustellusta syystä sallia 6 §:ssä tarkoitettussa taajuussuunnitelmassa säädetyille radiotaajuusalueelle myös muuta kuin sen käyttötarkoituksen mukaista radioviestintää, jos muu radioviestintä ei rajoita taajuusalueen käyttöä sen ensisijaisiin käyttötarkoituksiin eikä aiheuta häiriöitä ensisijaisten käyttötarkoitusten mukaiselle radioviestinnälle.

7 §

Radiolupa

Radiotaajuuksien tehokkaan, tarkoituksenmukaisen ja riittävän häiriöttömän käytön takaamiseksi radiolähtetimen hallussapitoon ja käyttöön on hankittava lupa (radiolupa), jollei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä.

7 §

Radiolupa

Radiotaajuuksien tehokkaan, tarkoituksenmukaisen ja riittävän häiriöttömän käytön takaamiseksi radiolähtetmien hallussapitoon ja käyttöön on haettava Viestintävirastolta lupa (radiolupa), jollei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä. Radiolupa sähköisten viestintäpalvelujen käyttöön tarkoitetuille radiotaajuuksille on myönnettävä kuuden viikon kuluessa siitä, kun Viestintävirasto on saanut kaikki asian ratkaisemiseksi tarpeelliset asiakirjat. Myöntäessään radioluvan 10 § 8 momentin nojalla Viestintävirasto voi erityisessä tapauksessa pidentää kuuden viikon määräaikaa enintään kahdeksalla kuukaudella, jos se on hakumenettelyn tasapuolisuuden, kohtuullisuuden, selkeyden tai avoimuuden varmistamiseksi, hakemusten täydentä-

miseksi taikka muusta erityisestä syystä tarpeen. Määräajan pidentämisestä on ilmoitettava julkisesti.

8 §

Lupaehdot

(uusi 4 momentti)

(uusi)

8 §

Lupaehdot

Radioluvan ehtoja voidaan muuttaa radioluvan haltijan hakemuksesta. Jos sähköisten viestintäpalvelujen tarjontaa koskevan radioluvan haltija hakee muutosta radioluvan ehtoihin, Viestintäviraston on ennen ratkaisun antamista ilmoitettava radioluvan haltijalle, miten Viestintäviraston tekemä uudelleentarkastelu vaikuttaisi radiolupaan, ja annettava samalla radioluvan haltijalle kohtuullinen määräaika hakemuksen peruttamiseen.

8 a §

Kuulemisvelvollisuus

Teleyrityksiä ja viestintäpalveluiden käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus esittää käsityksensä yleiseen teletoimintaan tarkoitetun radioluvan myöntämisestä, 7 §:n 2 momentissa tarkoitetusta määräyksestä sekä 6 a §:ssä tarkoitetusta käyttösuunnitelmasta ja 6 b §:ssä tarkoitetusta määräyksestä ennen säännöksen, päätöksen tai määräyksen antamista.

Teleyrityksiä ja viestintäpalveluiden käyttäjiä edustaville tahoille on varattava tilaisuus kuukauden kuluessa esittää käsityksensä 1 momentissa tarkoitetun säännöksen, päätöksen tai määräyksen muuttamisesta. Poikkeuksellisissa tilanteissa kuukauden määräajasta voidaan poiketa. Jos ehdotetut muutokset ovat vähäisiä ja niistä on sovittu radioluvan haltijan kanssa, kuulemisvelvollisuutta ei ole.

12 §

Radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen

12 §

Radioluvan ja radiotaajuuksien varauksen

peruuttaminen

Viestintävirasto voi kokonaan tai osittain peruuttaa radioluvan tai radiotaajuuksien varauksen, jos:

4 a) edellä 6 §:n 4 momentissa tarkoitettujen radioluvan myöntämisen edellytykset eivät enää täyty;

(uusi)

peruuttaminen

Viestintävirasto voi kokonaan tai osittain peruuttaa radioluvan tai radiotaajuuksien varauksen, jos:

4 a) 6 b §:n 6 momentissa tarkoitettujen radioluvan myöntämisen edellytykset eivät enää täyty;

28 a §

Tietojen luovuttaminen viranomaiselle

Teleyrityksellä on liikenne- ja viestintäministeriön tai Viestintäviraston pyynnöstä velvollisuus kerätä ja liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä luovuttaa liikenne- ja viestintäministeriölle sekä Viestintävirastolle tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Tiedot on luovutettava viipymättä, viranomaisen pyytämässä muodossa ja maksutta.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Viestintäviraston on yrityksen pyynnöstä ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus sekä perusteltava tietojen luovutusta koskeva pyyntö.

Viestintäviraston tulee luovuttaa tässä laissa säädettyjä tehtäviä suorittaessaan saamiinsa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja liike- ja ammattisalaisuuksien estämättä liikenne- ja viestintäministeriölle tämän pyynnöstä.

36 §

Pakkokeinot

(uusi 3 ja 4 momentti)

36 §

Pakkokeinot

Jos virhe tai laiminlyönti aiheuttaa välitöntä ja vakavaa vaaraa yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle tai kansanterveydelle, vakavaa taloudellista tai toiminnallista haittaa muille yrityksille tai käyttäjille tai viestintäverkkojen toiminnalle taikka muille radiotaajuuksien käyttäjille, Viestintävirasto voi päättää tarvittavista väliaikaisista toimista, jotka voivat olla voimassa enintään kolme kuukautta. Viestintävirasto voi jatkaa väliaikai-

sia toimia enintään kolmella kuukaudella, jos virhettä tai laiminlyöntiä ei ole määräajassa korjattu. Väliaikaisena toimena Viestintävirasto voi keskeyttää varaa tai vakavaa haittaa aiheuttavan toiminnan, rajoittaa taajuuksien käyttöä tai määrätä muusta näihin verrattavasta pakkokeinosta.

Uhkasakosta, keskeyttämisuhasta ja teettämisuuhasta säädetään muuten uhkasakko-laissa (1113/1990).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta _____
20 .

3.

Laki**sähköisen viestinnän tietosuojalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) 7 ja 21 §, 28 §:n 2 momentti, 31 §:n 1 momentti ja 42 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä 42 §:n 2 momentin 4 kohta laissa 125/2009 sekä

lisätään lakiin uusi 21 a ja 21 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentaminen käyttäjän päätelaitteelle ja näiden tietojen käyttö

Palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentaminen käyttäjän päätelaitteelle ja näiden tietojen käyttö

Viestintäverkkojen avulla toteutettu evästeiden tai muiden palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentaminen käyttäjän päätelaitteelle ja näiden tietojen käyttö on sallittua palvelun tarjoajalle, jos palvelun tarjoaja antaa käyttäjälle ymmärrettävät ja kattavat tiedot tallentamisen tai käytön tarkoituksesta. Samalla palvelun käyttäjälle on annettava mahdollisuus kieltää tässä momentissa tarkoitettu tallentaminen tai käyttö.

Edellä 1 momentissa säädetty *palvelun tarjoajan tietojen antamisvelvollisuus ja käyttäjän kielto-oikeus* ei koske tietojen sellaista tallentamista tai käyttöä, jonka ainoana tarkoituksena on toteuttaa tai helpottaa viestin välittämistä viestintäverkoissa tai joka on välttämätöntä sellaisen palvelun tarjoamiseksi, jota tilaaja tai palvelun käyttäjä on nimenomaisesti pyytänyt.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettu tallentaminen ja käyttö on sallittua ainoastaan palvelun vaatimassa laajuudessa ja sillä ei saa rajoittaa yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä.

Evästeiden tai muiden palvelun käyttöä kuvaavien tietojen tallentaminen käyttäjän päätelaitteelle ja näiden tietojen käyttö on sallittua palvelun tarjoajalle, *jos käyttäjä on antanut siihen suostumuksensa* ja palvelun tarjoaja antaa käyttäjälle ymmärrettävät ja kattavat tiedot tallentamisen tai käytön tarkoituksesta.

Edellä 1 momentissa säädetty ei koske tietojen sellaista tallentamista tai käyttöä, jonka ainoana tarkoituksena on toteuttaa viestin välittämistä viestintäverkoissa tai joka on välttämätöntä *palvelun tarjoajalle* sellaisen palvelun tarjoamiseksi, jota tilaaja tai palvelun käyttäjä on nimenomaisesti pyytänyt.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettu tallentaminen ja käyttö on sallittua ainoastaan palvelun vaatimassa laajuudessa ja sillä ei saa rajoittaa yksityisyyden suojaa enempää kuin on välttämätöntä.

21 §

Tietoturvailmoitukset

Jos 19 §:ssä tarkoitetun palvelun tietoturvaan kohdistuu erityinen uhka, teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan on ilmoitettava uhkasta viipymättä tilaajalle ja kerrottava samalla tilaajan ja käyttäjän käytettävissä olevista toimenpiteistä uhkan torjumiseksi sekä niiden todennäköisistä kustannuksista.

Teleyrityksen on ilmoitettava Viestintävirastolle verkkopalvelun ja viestintäpalvelun merkittävistä tietoturvaloukkauksista ja sellaisista niihin kohdistuvista tietoturvauhkista, joista teleyritys on tietoinen. *Lisäksi teleyrityksen on ilmoitettava Viestintävirastolle palvelujen merkittävistä vikatilanteista ja häiriötilanteista.* Samalla on ilmoitettava toimenpiteistä, joilla tällaisten tietoturvaloukkausten ja niiden uhkien sekä vika- ja häiriötilanteiden toistuminen pyritään estämään.

Teleyrityksen on torjuttuaan palveluunsa kohdistuneen merkittävän tietoturvaloukkausten tai -uhkan taikka poistettuaan häiriön tiedotettava tarkoituksenmukaisella tavalla toteuttamistaan toimista ja niiden mahdollisista vaikutuksista palvelun käyttöön.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä, muodosta ja Viestintävirastolle toimittamisesta tai ohjeita 3 momentissa tarkoitetun tiedottamisen sisällöstä ja muodosta.

5 luku

Viestinnän tietoturva

(uusi)

21 §

Tietoturvailmoitukset *Viestintävirastolle*

Teleyrityksen on ilmoitettava *ilman aiheutonta viivästystä* Viestintävirastolle verkkopalvelun ja viestintäpalvelun merkittävistä tietoturvaloukkauksista ja sellaisista niihin kohdistuvista tietoturvauhkista, joista teleyritys on tietoinen. Samalla on ilmoitettava tietoturvaloukkauksen seuraukset ja ne toimenpiteet, joilla tällaisten tietoturvaloukkausten ja niiden uhkien toistuminen pyritään estämään.

Jos tietoturvaloukkauksesta ilmoittaminen on yleisen edun mukaista, Viestintävirasto voi määrätä teleyrityksen tiedottamaan asiasta.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja Viestintävirastolle toimittamisesta.

5 luku

Viestinnän tietoturva

21 a §

Tietoturvailmoitukset tilaajalle ja käyttäjälle

Jos 19 §:ssä tarkoitettuun palveluun kohdistuu erityinen tietoturvaloukkaus tai -uhka, teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan on ilmoitettava siitä viipymättä tilaajalle ja käyttäjälle sekä kerrottava samalla näiden käytettävissä olevista toimenpiteistä, niiden

todennäköisistä kustannuksista sekä mistä tilaaja tai käyttäjä saa lisätietoja.

Teleyrityksen ja lisäarvopalvelun tarjoajan on säilytettävä tiedot ilmoituksista.

Teleyrityksen on torjuttuaan palveluunsa kohdistuneen merkittävän tietoturvaloukkauksen tai -uhkan tiedotettava tarkoituksenmukaisella tavalla toteuttamistaan toimista ja niiden mahdollisista vaikutuksista palvelun käyttöön.

Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten ja 3 momentissa tarkoitettujen tiedottamisen sisällöstä ja muodosta sekä 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten säilyttämisestä. Lisäksi Viestintävirasto voi antaa määräyksiä siitä, miten sille ilmoitetaan 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista ilmoituksista sekä 3 momentissa tarkoitettusta tiedottamisesta.

(uusi)

21 b §

Turvallisuustarkastus

Viestintävirastolla on oikeus tehdä teleyrityksessä turvallisuustarkastus tässä luvussa asetettujen velvoitteiden valvomiseksi.

Viestintävirastolla on oikeus teettää turvallisuustarkastus riippumattomalla asiantuntijalla. Asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tämän pykälän mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Viestintävirastolla ja sen lukuun toimivalla on turvallisuustarkastuksen yhteydessä oikeus päästä teleyrityksen laittiloihin ja muihin tiloihin sekä saada tutkittavakseen valvonta-tehtävän kannalta tarpeelliset tiedot.

Turvallisuustarkastusta ei saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa pysyväisluonteisesti asumiseen käytetyissä tiloissa..

Turvallisuustarkastuksen kustannukset katetaan 10 luvun mukaisella tietoturvamaksulla.

28 §

Suoramarkkinoinnin tunnistaminen

Sellaisen suoramarkkinointiin tarkoitetun sähköpostiviestin, tekstiviestin, puheviestin, ääniviestin ja kuvaviestin lähettäminen on kiellettyä:

- 1) jossa peitetään tai salataan sen lähettäjän henkilöllisyys, jonka puolesta viesti on lähetetty; ja
- 2) jossa ei ole voimassa olevaa osoitetta, johon vastaanottaja voi lähettää pyynnön siitä, että kyseinen viestintä lopetetaan.

31 §

Viestintäviraston tehtävät

Viestintäviraston tehtävänä on:

- 1) valvoa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siltä osin kuin 32 §:stä ei muuta johdu;
- 2) kerätä tietoa verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin ja lisäarvopalveluihin kohdistuvista tietoturvaloukkauksista ja niiden uhkista sekä näiden palvelujen merkittävistä vikatilanteista ja häiriötilanteista;
- 3) selvittää verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin ja lisäarvopalveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia ja niiden uhkia sekä merkittäviä näiden palvelujen vikatilanteita ja häiriötilanteita; sekä
- 4) tiedottaa tietoturva-asioista.

28 §

Suoramarkkinoinnin tunnistaminen

Sellaisen suoramarkkinointiin tarkoitetun sähköpostiviestin, tekstiviestin, puheviestin, ääniviestin ja kuvaviestin lähettäminen on kiellettyä:

- 1) jossa peitetään tai salataan sen lähettäjän henkilöllisyys, jonka puolesta viesti on lähetetty;
- 2) jossa ei ole voimassa olevaa osoitetta, johon vastaanottaja voi lähettää pyynnön siitä, että kyseinen viestintä lopetetaan;
- 3) jossa pyritään ohjaamaan vastaanottajat kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun säännösten vastaisille verkkosivustoille.

31 §

Viestintäviraston tehtävät

Viestintäviraston tehtävänä on:

- 1) valvoa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siltä osin kuin 32 §:stä ei muuta johdu;
- 2) kerätä tietoa verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin ja lisäarvopalveluihin kohdistuvista tietoturvaloukkauksista ja niiden uhkista;
- 3) selvittää verkkopalveluihin, viestintäpalveluihin ja lisäarvopalveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia ja niiden uhkia;
- 4) tiedottaa tietoturva-asioista;
- 5) toimittaa Euroopan komissiolle ja Euroopan verkko- ja tietoturvavirastolle vuosittain tiivistelmäraportti 21 §:n mukaisista ilmoituksista;
- 6) ilmoittaa Euroopan komissiolle sellaisesta yhteistyöstä Euroopan Unionin jäsenvaltion kanssa, jonka seurauksena yhdenmu-kaistetaan sellaiset jäsenvaltioiden rajojen yli tarjottavien viestintäpalveluiden tietoturvallisuuteen liittyvät valvontatoimenpiteet, joilla voi olla vaikutusta sisämarkkinoiden toimintaan.

42 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan

4) laiminlyö 21 §:n 2 momentissa tai 35 §:n 4 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,

on tuomittava *sähköisen viestinnän tietosuoja*rikkomuksesta sakkoon, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

42 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan

4) laiminlyö 21 §:n 1 momentissa tai 35 §:n 4 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,

on tuomittava *sähköisen viestinnän tietosuoja*rikkomuksesta sakkoon, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

4.

Laki**eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 6 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain (1528/2001) 6 a §, sellaisena kuin se on laissa 760/2006, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 a §

6 a §

*Vireilletulo viestintäpalveluita koskevassa asiassa**Vireilletulo viestintäpalveluita koskevassa asiassa*

Viestintämarkkinalain (393/2003) nojalla käsiteltävä asia tulee markkinaoikeudessa vireille sen teleyrityksen hakemuksesta, johon Viestintäviraston kieltopäätös kohdistuu.

Viestintämarkkinalain (393/2003) nojalla käsiteltävä asia tulee markkinaoikeudessa vireille sen teleyrityksen hakemuksesta, johon Viestintäviraston *tai kuluttaja-asiamiehen* päätös kohdistuu. *Viestintämarkkinalain 121 b §:n nojalla käsiteltävä asia voi tulla vireille myös sen palvelun tarjoajan hakemuksesta, jonka palvelun käyttö on estetty.*

Viestintäviraston antaman kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsemista koskeva asia tulee vireille Viestintäviraston hakemuksesta.

Viestintäviraston antaman kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsemista koskeva asia tulee vireille Viestintäviraston hakemuksesta. *Vastaavasti kuluttaja-asiamiehen antaman päätöksen tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsemista koskeva asia tulee vireille kuluttaja-asiamiehen hakemuksesta.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .